

Waterbeheerplan 4

2010 - 2015

Hoofdrapport

COLOFON

Het **Waterbeheerplan 4 (WBP4)** is een rapport van hoogheemraadschap van Rijnland. Hierin zet Rijnland de lijnen uit voor de strategie, het beleid en de uit te voeren maatregelen in de planperiode 2010-2015. Dit WBP4 is bestemd voor inwoners in het beheergebied van Rijnland en alle, bij het waterbeheer betrokken, overheden, maatschappelijke organisaties, en bedrijven. Het rapport is ter visie gelegd tijdens de inspraakprocedure die van 5 januari t/m 16 februari 2009 loopt. De inspraakreacties zijn zorgvuldig beantwoord in een nota van beantwoording en verwerkt in onderstaande tekst.

Auteurs

Jasper Tamboer, Timo van Tilburg, Jasper Schaap. Meer dan 50 medewerkers van Rijnland hebben een bijdrage geleverd aan dit waterbeheerplan.

Redactie

Rinke Berkenbosch

Illustratie

Auke Herrema

Ontwerp

Huisstijl Hoogheemraadschap van Rijnland

Druk

Repro Hoogheemraadschap van Rijnland

Contactgegevens projectgroep

Projectgroep WBP4, t.a.v. Jasper Tamboer
Hoogheemraadschap van Rijnland
Archimedesweg 1, Leiden
Postbus 156, 2300 AD Leiden

E post@rijnland.net (o.v.v. Jasper Tamboer)

W www.rijnland.net

INHOUDSOPGAVE

COLOFON	2
SAMENVATTING	5
1. INLEIDING	15
1.1 WBP4: het nieuwe waterbeheerplan voor 2010-2015.....	15
1.2 De opgave: droge voeten en schoon water.....	15
1.3 Missie en visie van Rijnland	16
1.4 Drie invalshoeken	17
1.5 Aanpak Rijnland	17
1.6 Plan-MER proces	18
1.7 Leeswijzer	18
2 INVENTARISATIE: HET SPEELVELD VOOR RIJNLAND.....	21
2.1 Wettelijke taken en opgaven	21
2.2 Belangrijkste ontwikkelingen om ons heen	23
2.3 Geleerde lessen (via WBP3)	24
3. DE RIJNLANDSE STRATEGIE VOOR DE PLANPERIODE 2010-2015	27
3.1 Ambitie op hoofdlijnen	27
3.2 Positioneren van een toekomstvast Rijnland: verkenner	28
3.3 Samen realiseren we een duurzaam Rijnlands gebied: relatiebeheerder	29
3.4 Zelf het goede voorbeeld geven: beheerder, dienstverlener, handhaver	30
4. VEILIGHEID TEGEN OVERSTROMINGEN.....	33
4.1 Wat doet Rijnland, wat zijn aandachtspunten voor 2010-2015?	33
4.2 Primaire keringen	35
4.3 Regionale keringen.....	36
4.4 Overige keringen	36
4.5 Resultaten in de planperiode 2010-2015	36
5. VOLDOENDE WATER	39
5.1 Wat doet Rijnland, wat zijn aandachtspunten voor 2010-2015?	39
5.2 Beheer grondwater	41
5.3 Beheer oppervlaktewater.....	42
5.4 Goede inrichting voor voldoende (én gezond) water	49
5.5 Resultaten in de planperiode 2010-2015	52
6. GEZOND WATER.....	55
6.1 Wat doet Rijnland, wat zijn aandachtspunten voor 2010-2015?	55
6.2 KRW: Europees programma voor levend en gezond water	57
6.3 Schoon, helder, zoet water	60
6.4 Beleid en beheer afvalwaterketen	63
6.5 Resultaten in de planperiode 2010-2015	65
7. MAATREGELEN	69
7.1 Inleiding	69
7.2 Van beleid naar uitvoering: Rijnlands maatregelenpakket	69
7.3 Gebiedsaanpak	69
8. BESTURING: PLANNEN & UITVOEREN, EVALUEREN, BIJSTUREN	77
8.1 Inleiding	77
8.2 Opstellen en uitvoeren van het plan.....	77
8.3 Monitoring en evaluatie	79
8.4 Bijsturen gedurende de planperiode	79
9. ORGANISATIE, BUDGET, TARIEVEN	81
9.1 Personeel en organisatie: beheersbare groei	81
9.2 Financiële consequenties	81
9.3 Consequenties voor de belastingbetaler	83
LIJST VAN KAARTEN, FIGUREN EN TABELLEN	84
BIJLAGEN	85
Bijlage 1 Uitvoeringsagenda WBP4.....	87
Bijlage 2 Maatregelenlijst WBP4	93
Bijlage 3 Thematische kaarten (inclusief beschrijving).....	121
Bijlage 4 Overzicht KRW maatregelen in waterlichamen (2010-2015 en 2016-2027)	143

SAMENVATTING

INLEIDING

WBP4: het nieuwe waterbeheerplan voor 2010-2015

Het WBP4 zet de lijnen uit voor de strategie, het beleid en de uit te voeren maatregelen in de planperiode 2010-2015. In het vorige waterbeheerplan (WBP) ging veel aandacht uit naar planvorming. Het nieuwe WBP legt een sterker accent op uitvoering.

Onder het motto 'droge voeten en schoon water' staat al het werk van Rijnland in het teken van drie hoofddoelen: (1) veiligheid tegen overstromingen, (2) voldoende water, (3) gezond water, inclusief goed beheer van de afvalwaterketen. Rijnland staat in de periode 2010-2015 voor grote opgaven. Het zwaartepunt ligt bij verbetering van regionale keringen, implementatie van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW-actueel), renovatie van boezem- en poldergemalen en het uitvoeren van het reguliere baggerprogramma voor polder en boezem. Het realiseren van deze opgaven vergt voldoende gekwalificeerd personeel en investeringen van enkele honderden miljoenen euro's.

Invalshoeken

Bij de uitwerking van het WBP4 hebben we drie invalshoeken gehanteerd:

- (1) De wettelijke taken van Rijnland: wat moeten wij? Net als andere waterschappen moet Rijnland voldoen aan verschillende wettelijke verplichtingen. Denk hierbij aan de KRW-opgaven, de opgaven vanuit het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW-actueel), actuele peilbesluiten en 'het op orde hebben' van de keringen.
- (2) De ambities van Rijnland: wat willen wij? De ambitie is weliswaar een omvangrijk en ambitieus maatregelenpakket te realiseren, maar daarbij worden wel prioriteiten gesteld: wat wel en wat niet (in deze planperiode)? Daarnaast is het van belang om het in november 2008 nieuwgekozen bestuur van Rijnland enerzijds goed op weg te helpen met dit WBP4 en anderzijds het nieuwe bestuur de ruimte te geven om eigen accenten in het werk van Rijnland aan te brengen.
- (3) De capaciteit van Rijnland: wat kunnen wij? De verschuiving naar een meer op uitvoering en realisatie gerichte organisatie gaat niet vanzelf. Voor een deel vereist dit andere werkzaamheden, waarvoor andere vaardigheden nodig zijn. Daarnaast zal er extra capaciteit nodig zijn op bepaalde afdelingen en/of zal er meer werk uitbesteed moeten worden. Voor beide geldt dat er krapte is op de markt, terwijl het uiteraard ook tijd en energie kost om nieuwe mensen productief in te zetten.
Kortom, er zijn grenzen aan de capaciteit en slagkracht van de organisatie. Door deze op voorhand te erkennen, zichtbaar te maken en hiermee rekening te houden, voorkomen we dat Rijnland een te grote broek aantrekt, met alle nadelige gevolgen hiervan, zowel bestuurlijk als bedrijfsmatig.

De aanpak: 2010-2011, dan een 'herijkingsmoment', en dan 2012-2015

In 2008 is de Ambitienota voor het WBP4 verschenen en bestuurlijk vastgesteld. Er is sprake van een hoog ambitieniveau. Belangrijk is wel dat de capaciteit van de organisatie bepaalt in welk *tempo* de verschillende ambities gerealiseerd worden tegen zo laag mogelijk maatschappelijke kosten.

Het WBP4 kent een 'herijkingsmoment' tussen 2010-2011 enerzijds, en 2012-2015 anderzijds:

- Het bestuur stelt voor de jaren 2010 en 2011 vast op welke opgaven en programma's capaciteit wordt ingezet (Uitvoeringsagenda, bijlage 1) met daarbij de gevolgen voor de tarieven.
- In 2011 vindt een evaluatie plaats. Op grond daarvan bepaalt het bestuur de inzet van de capaciteit op de nog resterende programma's en opgaven in 2012-2015. Uiteraard komen dan de gevolgen voor de tarieven opnieuw aan de orde.

INVENTARISATIE: HET SPEELVELD VOOR RIJNLAND

De drieslag 'wat moeten we?', 'wat willen we?' en 'wat kunnen we?' is het vertrekpunt geweest om een inventarisatie te maken van wettelijke taken en van verschillende soorten ontwikkelingen

waarmee Rijnland in de komende jaren te maken krijgt. Die wettelijke taken en ontwikkelingen bepalen als het ware het speelveld waarop Rijnland positie moet kiezen.

Wettelijke taken

In 2008 en 2009 hebben grote veranderingen plaatsgevonden in de wet- en regelgeving voor water- en omgevingsbeheer. Dit heeft gevolgen voor de rollen, taken en werkwijze van de waterschappen: de rolverdeling voor effectief waterbeheer gaat veranderen. Voor Rijnland is het essentieel om goed samen te werken met provincies en gemeenten, vanuit een heldere rolverdeling, en met Rijnland in een pro-actieve rol. De diverse nieuwe en veranderende taken vergen soms extra personeel (grondwater), soms vallen taken weg (meer algemene regels) en meestal is sprake van een taakverandering (opleiding), waarvoor tevens instrumenten en ondersteunend beleid nodig zijn.

De meest essentiële verandering is het principe van watersysteembeheer. Het watersysteem omvat het oppervlaktewater, het grondwater en de waterbodem. Er is in principe maar één watersysteembeheerder (Rijkswaterstaat of waterschap). De Waterwet, in 2009 van kracht geworden, zet de kaders voor het integrale waterbeheer. Wetten die ook gevolgen hebben voor het waterschap zijn de Wabo (omgevingsvergunning), de Wet gemeentelijke watertaken (gemeentelijke zorgtaken voor hemelwaterafvoer en grondwater), de diverse lozings- en activiteitenbesluiten (meer algemene regels) en de nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening (Wro).

Belangrijkste ontwikkelingen om ons heen

Bij het opstellen van dit WBP4 is erop ingezet eerst vóór vooruit te kijken, en vanuit dat perspectief terug te redeneren naar wat Rijnland met zijn partners écht moet gaan oppakken in de planperiode 2010-2015. Uit bijeenkomsten met externe experts en interne deskundigen is naar voren gekomen dat vier externe ontwikkelingen Rijnland in onbekende en onzekere situaties kunnen brengen, en een grote invloed op Rijnlands kerntaken kunnen gaan krijgen. Op deze vier ontwikkelingen wil Rijnland beter inspelen omdat het gangbare beleid voor de langere termijn (dus na 2015) geen structurele oplossing biedt:

- Water wordt meer en meer onderdeel van beleid en plannen van derden.
- Maatschappelijk gebruik van gronden verandert.
- Het wordt zouter en droger: zoet water wordt een steeds schaarser goed.
- Het wordt lager, vooral in veenweidegebieden.

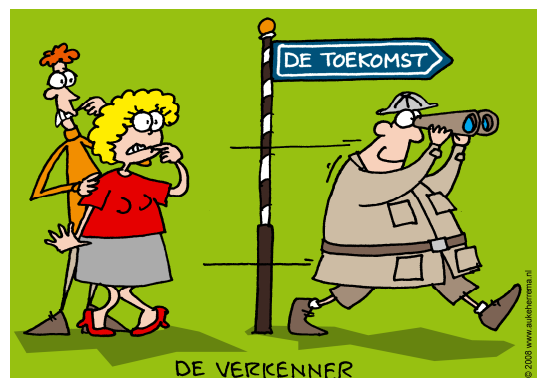
Daarnaast zijn er vanuit WBP3 lessen geleerd over de interne en externe communicatie over het plan, en het belang van een goede aansturing vanaf het begin van de planperiode.

STRATEGIE: DE ROL VAN RIJNLAND

In onze strategie staat voorop dat Rijnland door haar omgeving wil worden gewaardeerd als waterautoriteit. De ambitie hierbij is als volgt: *'Het hoogheemraadschap van Rijnland vervult in de planperiode 2010-2015 een stimulerende en leidende rol bij de ontwikkeling naar een duurzame inrichting en duurzaam gebruik van Rijnlands beheergebied'*. Een dergelijke ambitie schept de verantwoordelijkheid om dit waar te maken. Daartoe is van belang welke rol Rijnland in de samenleving gaat spelen om deze strategie ten uitvoer te brengen. Op hoofdlijnen gaat het daarbij om de volgende rollen.

Verkenner: positioneren van een toekomstvast Rijnland

Het gaat erom dat Rijnland als verkenner een visie heeft over hoe een toekomstvast Rijnlands beheergebied eruitziet; een visie op inrichting en gebruik, die samen met partners in de regio is ontwikkeld. Neem ontwikkelingen zoals een veranderende landbouw, en dat het zouter, droger en lager wordt: de wereld verandert en dat is een gegeven. Rijnland kan deze ontwikkelingen niet tot nauwelijks beïnvloeden. Des te meer is van belang dat Rijnland wél zo proactief en anticiperend mogelijk op deze ontwikkelingen inspeelt en de maatschappelijke discussie aanzwengelt. Beleidsthema's voor Rijnland

als verkenner zijn verzilting, vernieuwend peilbeheer in de veenweidegebieden en verbreding van het zuiveringsbeheer naar integraal afvalwaterbeheer.

Relatiebeheerder: in samenwerking een duurzaam Rijnlands beheergebied realiseren

Als relatiebeheerder positioneert Rijnland zich in een groot, waterrijk, dicht bebouwd, dicht bevolkt en economisch waardevol beheergebied; een gebied waarin allerlei andere partijen ook activiteiten ontplooiën en belangen nastreven. Meer nog dan voorheen gaan we in de planperiode investeren in relatiebeheer, teneinde optimale samenwerking te bewerkstelligen. Met als uiteindelijk doel: een gezamenlijke inspanning voor een duurzaam ingericht en beheerd gebied.

Het genoemde relatiebeheer betekent onder meer dat we voor onze eigen plannen draagvlak zoeken; en dat we in planprocessen waarin andere partijen het voortouw hebben het waterbelang vroegtijdig inbrengen. We zoeken voorts naar strategische samenwerkingsverbanden en bestuurlijke overeenkomsten (zoals die ook met succes zijn afgesloten in de vorige planperiode). Onze 'natuurlijke partners' bij dit alles zijn en blijven vooral provincies en gemeenten. Maar we zien ook dat samenwerking met belangenorganisaties in de land- en tuinbouw (Greenports, LTO), natuurbeheerders, recreatieschappen en individuele grondeigenaren steeds belangrijker voor ons wordt.

Beheerder, dienstverlener, handhaver

Als beheerder geeft Rijnland het goede voorbeeld. We hebben ons eigen beheer op orde: registers, leggers, reglementen.

In onze rol als dienstverlener hebben we alle kennis, kunde en bereidheid in huis om als geen ander onze belastingbetalers en partners op alle mogelijke manieren klantvriendelijk van dienst te zijn. Zodra er iets speelt rond het waterbeheer in het Rijnlandse beheergebied, moet iedere betrokkene de neiging hebben om als eerste bij Rijnland aan te kloppen.

Als handhaver moet Rijnland transparant kunnen verantwoorden waarom het beleid is zoals het is.

Kortom...

Rijnland heeft naar zijn omgeving dus vele gezichten. Een te eenzijdige focus op één rol zal niet leiden tot een grote waardering als waterautoriteit. Het is dus de kunst de rollen zo op elkaar af te stemmen dat onze doelen beter en sneller gehaald kunnen worden. Hierbij zijn communicatie en innovatie sleutelbegrippen. In onze communicatie gaan we ons meer richten op onze partners door nadruk te leggen op activiteiten die burgers aanspreken zoals natuur, milieu en recreatie. Verder stimuleren we innovatief gedrag op de werkvloer. We gaan onze omgeving beter vertellen over onze praktische innovaties. Ook spelen we bij het ontwikkelen van beleid en plannen meer in op bestaande innovatie- en kennisagenda's van andere partijen.

VEILIGHEID TEGEN OVERSTROMINGEN

Eén van de kerntaken van Rijnland is inwoners en voorzieningen in het beheergebied te beschermen tegen overstromingen. Cruciaal daarvoor is dat de waterkeringen voldoende hoog en stevig zijn, én blijven. Rijnland heeft in totaal 83 kilometer primaire waterkeringen (zeewering, Goejanvervelledijk, Spaarndammerdijk) en 1.277 kilometer regionale waterkeringen (boezemkaden en polderkaden).

In de planperiode voor het WBP4 (2010-2015) gaat Rijnland vooral veel energie steken in de regionale keringen. Dat is prioriteit nummer één. Alle regionale keringen worden stuk voor stuk

getoetst. Daaruit zal waarschijnlijk blijken dat een kwart tot een derde van deze keringen verbetering behoeft. Voor de kilometers met tekortkomingen (dus de vakken die niet aan de norm voldoen) gaan we plannen en ontwerpen maken. Hetgeen nog lastig genoeg is, omdat verbetering van regionale

keringen meestal een kwestie is van passen en meten: belangen sparen aan weerszijden van de kering zoals deze er nu is. De meest kwetsbare trajecten – de ‘risicovolle strekkingen’ – pakt Rijnland aan vóór 2015. De dan nog resterende kilometers komen daarna aan de beurt. Het streven is er op gericht dat in 2020 alle regionale keringen voldoen aan de norm. Hierover wordt nog overlegd met de provincies.

Rijnland gaat met de primaire keringen aan de slag: onderzoekend, communicerend, uitvoerend, behorend. In 2015 voldoen alle primaire keringen aan de nu geldende norm. Noordwijk – ‘zwakke schakel’ – is inmiddels aangepakt. Voor de primaire waterkeringen zijn thans de Goejanvervelledijk (bij binnenstad Gouda) en de buitensluis en boulevard te Katwijk de belangrijkste aandachtspunten.

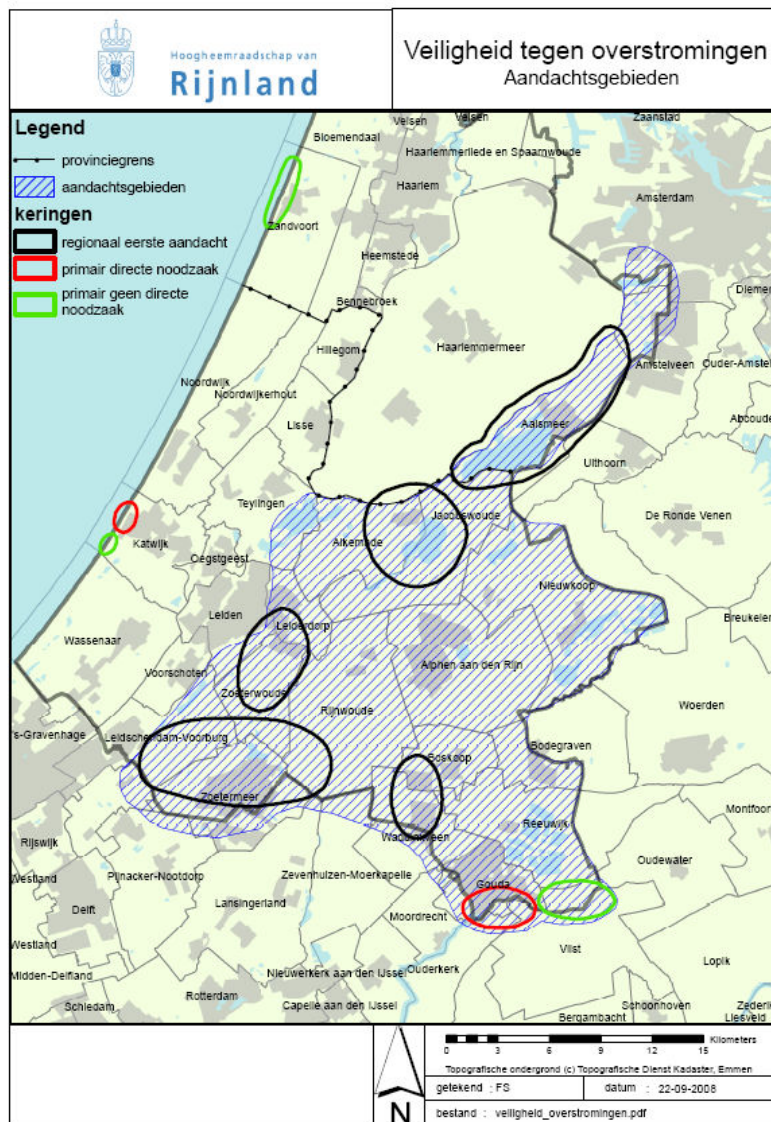
Het laatste hoofdpunt op deze Rijnlandse agenda is de ‘veiligheidsketen’. Bij het omgaan met overstromingsrisico's moet in de samenleving meer ingezet worden op ‘pro-actie’ en ‘preventie’. Absolute veiligheid bestaat niet; we moeten ons gedegen voorbereiden op de gang van zaken als het toch een

keer misgaat (zie de gevolgen van orkaan Katrina voor New Orleans). De Rijnlandse ambitie is dat er per 2015 een beproefde aanpak voor noodsituaties beschikbaar en operationeel is.

VOLDOENDE WATER

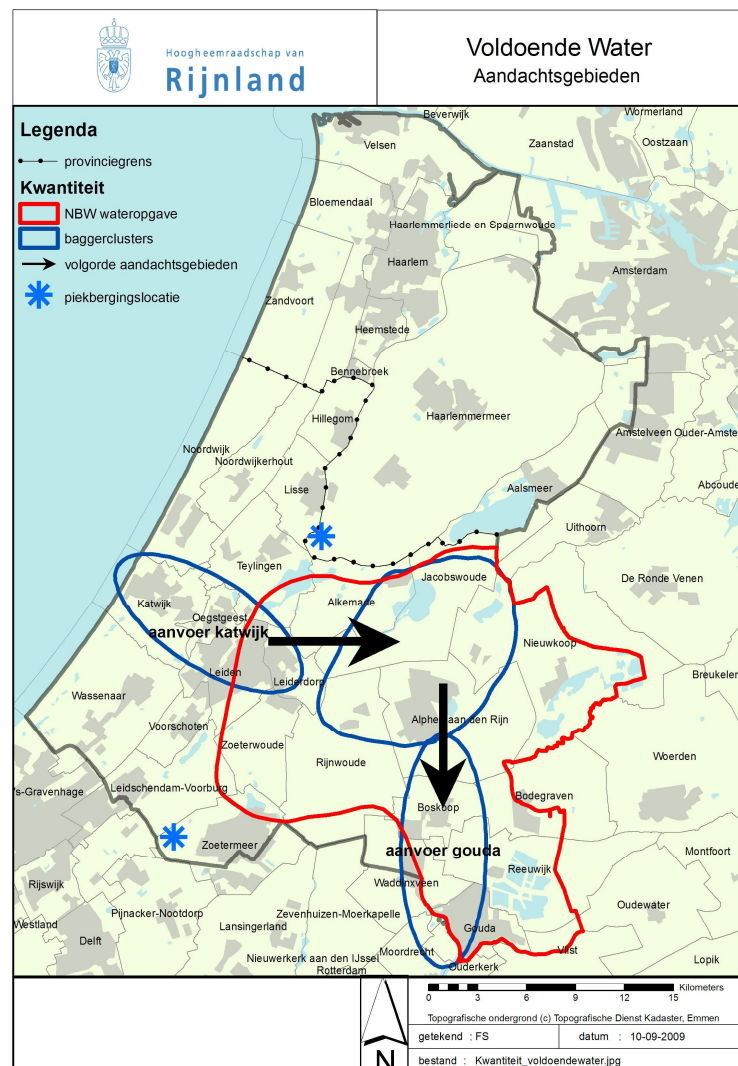
Bij de zorg voor voldoende water – niet te veel en niet te weinig, afhankelijk van de gebruiksfunctie van een gebied – gaat het erom het complete watersysteem goed in te richten, goed te beheren en goed te onderhouden. Bij dit alles speelt Rijnland zonder meer een hoofdrol. Maar er zijn ook taken weggelegd voor bijvoorbeeld de provincies en de gemeenten.

Een belangrijke opgave in de planperiode voor het WBP4 (2010-2015) is het baggeren. De inzet is dat uiterlijk in 2020 alle wateren in het beheergebied de vereiste diepte hebben. Dit is enerzijds van belang om de wateraanvoer en de waterafvoer naar de gemalen veilig te stellen en anderzijds om een gezond en schoon watersysteem te krijgen en te behouden. Daartoe pakt Rijnland de grotere wateren aan, maar in overleg met de betreffende eigenaren komen ook de kleinere wateren aan de beurt. De kern van de zaak is dat alle wateren in het Rijnlandse beheergebied per 2020 de afmetingen hebben

zoals deze in de 'Legger' zijn vastgesteld. In de periode tot aan 2015 gaan we een forse slag maken om dit te bereiken.

Peilbeheer is één van de kerntaken van Rijnland. Dit peilbeheer is geregeld via actuele peilbesluiten, waardoor er voor de Rijnlandse belastingbetaler steeds rechtszekerheid is over het Rijnlandse peilbeheer. Rijnland gaat uitvoering geven aan de afspraken uit het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW - actueel), zodat het watersysteem op orde en toekomstvast wordt gemaakt (we houden dus rekening met klimaatverandering). Dat wil zeggen dat per 2015 het watersysteem in planvorming en deels in uitvoering gereed is. Om de watersystemen op orde te krijgen, moeten peilbeheer, berging en afvoer integraal worden beschouwd. Hiervoor zijn in sommige gebieden maatregelen nodig; meer ruimte voor waterberging bijvoorbeeld. Zo gaat Rijnland in de planperiode flink investeren in de realisatie van de piekbergingslocaties in de Nieuwe Driemanspolder en de zuidpunt van de Haarlemmermeerpolder om zo ons hoofdwatersysteem (boezem) te ontlasten bij forse regenval. Bij het graven van waterberging in onze polders maken we in de planperiode vooral gebruik van uitvoeringsprojecten van derden. Zo kunnen we werk-met-werk maken en belasten we minder de uitvoeringscapaciteit van onze eigen organisatie.

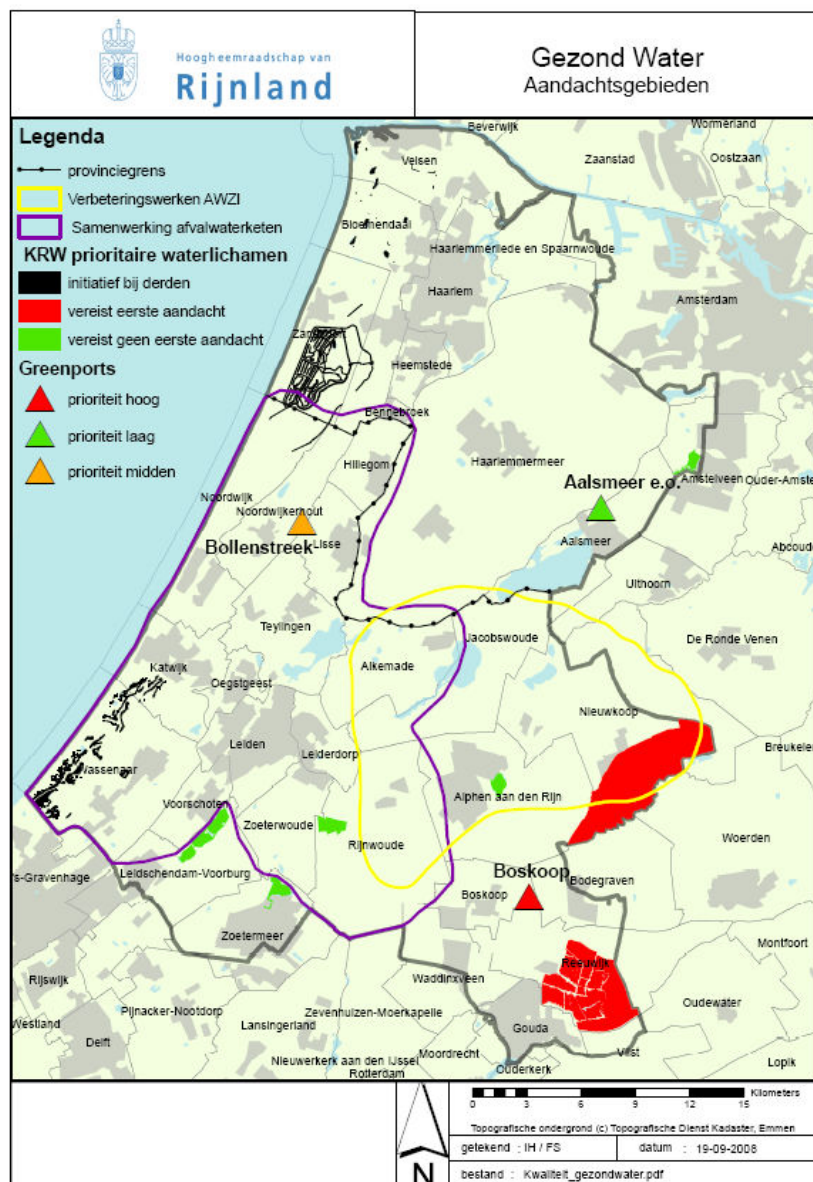

Hiernaast speelt de noodzaak om tal van gemalen te renoveren. Ook dat gaan we doen in de planperiode van het WBP4 (2010-2015). We hebben de poldergemalen – waar nodig – en alle boezemgemalen per 2013 gerenoveerd.

Een noviteit is dat Rijnland – sinds de invoering van de Waterwet in 2009 – een voorname speler is geworden in het beheer van grondwater. Dat is een taak die we graag ter hand nemen. Hierbij vormt de afstemming met andere betrokken partijen – provincies en gemeenten – een bepalende randvoorwaarde, maar daar gaan we graag mee aan de slag.

GEZOND WATER

Als waterkwaliteitsbeheerder is Rijnland ervoor verantwoordelijk dat het watersysteem zowel chemisch als ecologisch in een goede toestand verkeert: helder water (minder blauwalgen bijvoorbeeld), ecologisch beheer, natuurvriendelijke oevers, een gezonde visstand, enzovoort. In de planperiode van het WBP4 (2010-2015) maakt Rijnland een forse extra stap in deze richting. Daarmee geeft Rijnland tevens invulling aan de vereisten van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). De inzet is dat de 'prioritaire waterlichamen' uiterlijk per 2015 aan de normen voldoen. De overige wateren komen daarna aan de beurt.

Het eerste kernpunt is te voorkomen dat er te veel voedingsstoffen in het watersysteem terechtkomen. Dat gaan we bewerkstelligen door de lozingen van voedingsstoffen door Rijnlands eigen AWZI's (afvalwaterzuiveringsinstallaties) tot een minimum te beperken. Mede in dit verband gaat Rijnland zich in de tijdspanne tot aan 2015 ook sterk maken voor integraal beheer van de afvalwaterketen: in de planperiode van het WBP4 gaat Rijnland 6 gemeenten binnenboord halen om in eendrachtige samenwerking de afvalwaterinzameling, het afvalwatertransport (riool), en de afvalwaterzuivering in de AWZI's aan te pakken. In samenwerking met de gemeenten vergroten we de efficiency van ons eigen zuiveringsbeheer. In 2015 hebben we zodoende een betere waterkwaliteit bereikt, tegen lagere maatschappelijke kosten. Daarnaast gaan we het gesprek aan met andere sectoren die het watersysteem belasten met voedingsstoffen, met name de landbouw.

Het tweede kernpunt is dat Rijnland de inrichting van het watersysteem nog beter gaat toesnijden op ecologische uitgangspunten en randvoorwaarden. Eén van de middelen die Rijnland daarbij ter beschikking staat, is het aanleggen van natuurvriendelijke oevers uit het KRW programma.

Ten slotte speelt de *issue* van verzilting. Vooral de inlaat bij Gouda baart zorgen. Sectoren die gevoelig zijn voor verzilting – zoals de bollenteelt en de bomenteelt – zijn druk bezig met het voorbereiden van maatregelen. Rijnland volgt de ontwikkelingen op de voet, en brengt proactief eigen kennis in om de maatschappelijke discussie richting te geven. Ook gaan we de verziltingsproblematiek nadrukkelijker op de (politieke) agenda zetten van Rijk, provincies, gemeenten en belangengroepen.

MAATREGELLEN IN UITVOERING: WAT, HOE, WAAR?

Maatregelenpakket

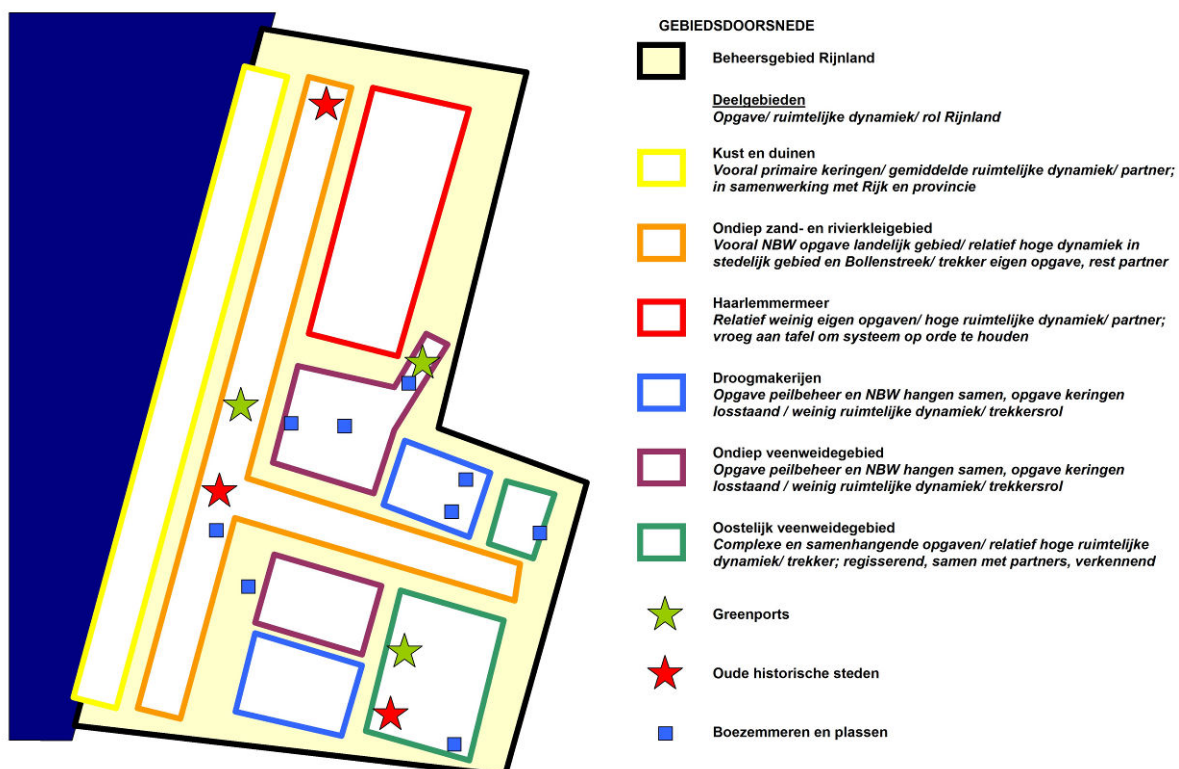
In de hoofdstukken 4 tot en met 6 is een overzicht gepresenteerd van de strategische doelen ('veilig, voldoende, gezond') en de daarbij behorende tactische doelen. Het WBP4 is erop gericht deze doelen in de planperiode 2010-2015 te verwezenlijken. Daartoe is een pakket van maatregelen opgesteld. Dit maatregelenpakket laat zien *wat* er moet gebeuren in de periode 2010-2015. Een complete lijst van alle maatregelen in het kader van WBP4 – een kleine 200 in totaal – is opgenomen in het Maatregelenoverzicht WBP4 (bijlage 2). Na de bestuurlijke besluitvorming en de vaststelling van het WBP4 werken we de Uitvoeringsagenda 2010 – 2011 (bijlage 1) en het maatregelenpakket uit naar een uitvoeringsprogramma. Dit gebeurt in het Bedrijfsplan. Hierin geven we invulling aan het 'hoe?': de programma's, de projecten, de planvormen en de daarbij behorende planning, budgetten, benodigde capaciteit (fte's) en werkorganisatie.

Veel maatregelen uit het WBP3 (2006-2009) zijn onverkort actueel. Die maatregelen maken, soms anders geformuleerd, deel uit van het maatregelenpakket van het WBP4, tenzij deze voor 2010 zijn afgerond. Daarnaast is er sprake van nieuwe maatregelen die voortkomen uit nieuwe ontwikkelingen, externe verwachtingen of eisen. Bovendien is, anders dan in het voorgaande waterbeheerplan, ook het reguliere werk vertaald in maatregelen. Dit betreft bijvoorbeeld de kerntaken beheer en onderhoud, plantoetsing, vergunningverlening en handhaving. Het maatregelenoverzicht geeft daarmee het totale werkpakket van de primaire werkzaamheden van Rijnland weer.

Waar? Gebiedsgerichte aanpak

Voor het 'wat?' en het 'hoe?' zijn er binnen het Rijnlandse beheergebied grote verschillen per deelgebied. Die variatie betreft de fysieke omstandigheden, de opgaven, de betrokken partijen – én de rol die Rijnland daarbij gaat spelen. Juist omdat die verschillen zo groot zijn, gaat Rijnland een gebiedsgerichte aanpak uitvoeren. In die aanpak gaan we ons per gebied sterk maken voor maatwerk in programma's en projecten; soms zijn wij 'trekker', soms zijn we meer 'een partner'.

Op basis van een inventarisatie van wat er per deelgebied speelt, is een schematische overzichtskaart gemaakt (zie onderstaande afbeelding). De toelichting-in-telegramstijl bij deze kaart geeft per deelgebied een goede indruk van welke opgaven bestaan, of er sprake is van een lage of hoge ruimtelijke dynamiek en welke rol Rijnland in de planperiode 2010-2015 wil spelen om de bestaande opgaven aan te pakken.

BESTURING: PLANNEN & UITVOEREN, EVALUEREN, BIJSTUREN

Voortgang WBP4: 'inzichtelijk', 'meetbaar'

Aan ambities, doelen, en voorgenomen maatregelen ontbreekt het niet. Maar dit laat onverlet dat het voor een organisatie als het Hoogheemraadschap van Rijnland van groot belang is de vinger aan de pols te houden: doen we nu eigenlijk wat we moeten doen, bereiken we nu eigenlijk wat we willen bereiken? En zo nee, waar liggen aangrijpingspunten om effectief bij te sturen? De kern van de zaak is dat plannen zoals het WBP4 – ook bij tussentijdse evaluaties van de voortgang – 'inzichtelijk' en 'meetbaar' moeten zijn.

Een goede aansturing van plannen zoals het WBP4 is gebaseerd op de gebruikelijke beheerscyclus van: (1) plannen maken en deze uitvoeren, (2) evalueren wat ervan terecht komt, (3) bijsturen waar nodig. Deze beheerscyclus is het uitgangspunt voor Rijnland.

Monitoring en evaluatie

Om te beginnen meten we feitelijke effecten van onze maatregelen in het watersysteem: wat hebben onze maatregelen opgeleverd voor de veiligheid, de waterkwantiteit en de waterkwaliteit? Ook meten (registreren) we de inzet van middelen, de geleverde prestaties (hebben we op tijd uitgevoerd wat we beloofden), en hebben we dit alles ook zo efficiënt mogelijk aangepakt?

De kunst is effectief te monitoren, omdat het niet nodig is alles te meten teneinde alles te weten. Effect, prestaties, inzet van Rijnlandse middelen, de eigen uitvoeringspraktijk, de samenwerking met andere betrokken partijen en de markt – dit alles maakt onderdeel uit van het programma van monitoring en evaluatie dat de uitvoering van WBP4 gaat begeleiden.

Bijsturen gedurende de planperiode

Evaluatie van het gehele WBP4 geschiedt één maal per jaar. De evaluatie van de programma's, projecten en routinematige activiteiten vindt continu plaats.

Van speciaal belang voor dit WBP4 is dat we in 2011 gaan evalueren wat we tot dan toe bereikt hebben met de eerste tranche van maatregelen voor de planperiode 2010-2015. Deze eerste evaluatie is belangrijk, omdat de uitkomsten ervan voor het dan zittende bestuur inzichtelijk maken wat het 'eerste jaar werken met WBP4' heeft opgeleverd. Op basis daarvan is het beter mogelijk om bestuurlijk de koers aan te geven voor de jaren 2012-2015.

CONSEQUENTIES: ORGANISATIE, BUDGET, TARIEVEN

Consequenties voor personeel en organisatie

Het WBP4 van Rijnland is ambitieus én realistisch. De ambities zijn in het voorafgaande duidelijk geworden. Voor het realiteitsgehalte – 'wat kunnen wij?' – is van belang dat het WBP4 qua capaciteit en slagkracht van de organisatie realistisch is, zowel intern (eigen mensen) als extern (uitbestedingen). Daarom hebben wij gekozen voor een aanpak van het WBP4 waarin de capaciteit van de organisatie het tempo bepaalt waarin de ambities worden gerealiseerd. Uitgangspunt hierbij is een realistische, beheersbare groei van de organisatie in de planperiode. Een groei die voornamelijk gericht is op de uitbreiding van capaciteit voor de voorbereiding en uitvoering van werken en jaarlijks ongeveer 5% bedraagt.

Bij uitbestedingen stellen we alles op alles om deze zo efficiënt mogelijk te realiseren. Belangrijk uitgangspunt hierbij is dat bij uitbesteding Rijnland altijd zelf de regie houdt. De wijze van uitbesteding – innovatief of traditioneel – is een van de aandachtspunten gedurende deze planperiode.

Financiële consequenties

Wat zijn de financiële consequenties van WBP4? Voor de periode 2010 t/m 2013 is dit op een rij gezet in de begroting 2010. Deze begroting leert dat de noodzakelijke investeringen in de eerstkomende jaren aanzienlijk stijgen. Nu zijn hierbij eveneens aanzienlijke onzekerheidsmarges in het spel. Maar toch: het waterbeheer voor het beheergebied van Rijnland wordt in de komende planperiode een stuk duurder.

Onderstaande tabel laat voor de vier bestuursprogramma's zien wat in de planperiode 2010 t/m 2015 de grootste uitgaven zijn. De tabel zet op een rij welke bedragen Rijnland wil gaan investeren in welke strategische doelen voor de planperiode WBP4.

Bruto investeringen in € mln.					
Programma's	2010	2011	2012	2013	2015
Veiligheid	27,4	40,5	88,0	56,6	50 tot 60
Voldoende water	72,9	79,4	96,7	93,1	27 tot 32
Gezond water	55,4	32,1	26,2	25,8	6 tot 10
Bestuur, ondersteuning en dienstverlening	4,4	7,3	6,0	0,3	0 tot 2
Totaal	160,1	159,3	216,9	175,8	148 tot 164

Bovenstaande tabel suggereert of de uitgaven voor de programma's voldoende water en gezond water na 2013 sterk dalen. Naar huidig inzicht is dit geen realistisch perspectief. De te verwachten investeringen voor de periode na 2013 zijn voor deze twee programma's nog onvoldoende concreet om daar nu een goede raming voor te geven.

In onderstaande tabel staat de trend van de exploitatiekosten van 2010 t/m 2015 voor de vier bestuursprogramma's.

Exploitatiekosten in € mln.					
Programma's	2010	2011	2012	2013	2015
Veiligheid	5,2	8,1	8,7	14,6	16,0 tot 18,0
Voldoende water	48,1	53,6	62,6	64,8	65,0 tot 68,0
Gezond water	69,3	77,7	79,4	79,6	80,0 tot 84,0
Bestuur, ondersteuning en dienstverlening	28,9	28,6	30,4	30,6	31,0 tot 32,0
Totaal	151,5	168,0	181,1	189,6	192,0 tot 202,0

En de belastingbetaler?

Wat gaat de belastingbetaler in de tarieven merken van het Rijnlandse beleid zoals is verwoord in voorliggend WBP4? Voor de korte termijn – 2010 en 2011 – geldt dat Rijnland zich er sterk voor gaat maken om de tarieven zo geleidelijk mogelijk te laten stijgen door het inzetten van beschikbare financiële reserves. De tariefsontwikkeling in de periode 2012-2015 is nog onzeker, maar er moet rekening gehouden worden met een stijging. Ondanks de verwachte stijging van de tarieven zet Rijnland zich in om de tarieven voor de belastingbetaler zo laag mogelijk te houden. We ronden af met onderstaande tabel met de meest voorkomende praktijksituaties. Deze tabel geeft de financiële consequenties weer voor de verschillende categorieën bij uitvoering van het maatregelprogramma WBP4.

Praktijksituatie	Bedrag in €				
	2010	2011	2012	2013	2015
Eenpersoonshuishouden, geen eigenaar	115	129	146	165	179 tot 188
Meerpersoonshuishouden, geen eigenaar	209	231	254	277	290 tot 300
Meerpersoonshuishouden, woning WOZ-waarde € 239.000	246	274	305	339	360 tot 370
Procesindustrie, WOZ-waarde € 30 mln, 1.400 v.e.	70.450	76.800	82.050	86.180	87.000 tot 92.000
Groothandel, WOZ-waarde € 2,4 mln, 10 v.e.	842	942	1.056	1.177	1.240 tot 1.320
Klein bedrijf, WOZ-waarde € 600.000, 3 v.e.	234	261	291	322	335 tot 350
Veeteeltbedrijf, WOZ-waarde € 3,48 mln, opp. 40 ha, 3 v.e.	2.812	3.819	4.635	5.123	6.500 tot 6.800
Glastuinbouwbedrijf, WOZ-waarde € 420.000, opp. 1 ha, 3 v.e.	206	229	252	276	280 tot 300
Natuurgebied, opp. 10 ha.	40	40	40	40	65 tot 70

1. INLEIDING

1.1 WBP4: het nieuwe waterbeheerplan voor 2010-2015

Voor u ligt het waterbeheerplan (WBP4) van het Hoogheemraadschap van Rijnland. Dit WBP4 is een sleuteldocument: het zet de lijnen uit voor de strategie, het beleid en de uit te voeren maatregelen in de planperiode 2010-2015. Het plan is gebaseerd op uitgebreid onderzoek en overleg met buurwaterschappen, provincies en Rijk. Ook hebben maatschappelijk organisaties hun inbreng geleverd via het Waterberaad, dat vijf keer is bijeengekomen om dit WBP4 te bespreken.

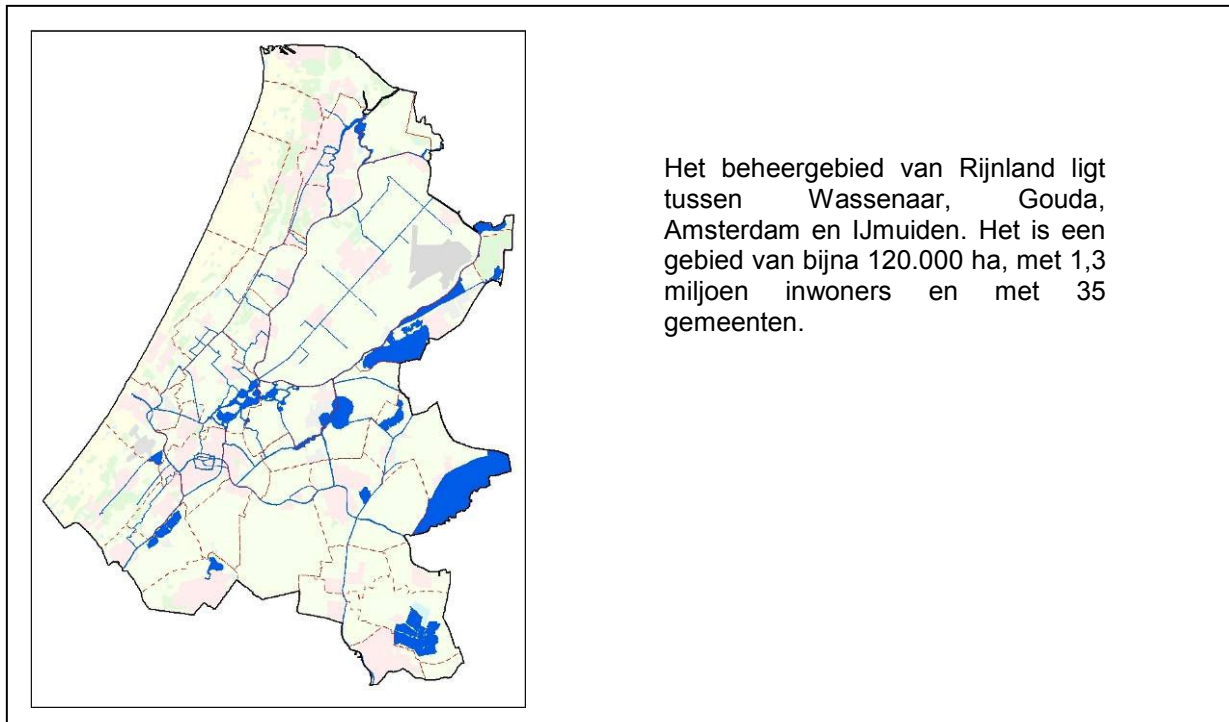
WBP4 is de opvolger van het vigerende WBP3 (2006-2009). Nu het WBP4 gereed is, komt er eerst een inspraakronde. Daarna wordt het definitieve WBP4 vastgesteld en ter goedkeuring voorgelegd aan de provincies. Eind 2009 moet het dan inderdaad zo ver zijn dat Rijnland het groene licht krijgt om het waterbeheer in de periode 2010-2015 te gaan uitvoeren op de wijze zoals het WBP4 aangeeft.

1.2 De opgave: droge voeten en schoon water

‘Droge voeten en schoon water’ – dat is het motto van het Hoogheemraadschap van Rijnland. Rijnland beheert oppervlaktewateren, watergangen, dijken en kunstwerken en zuivert het afvalwater van huishoudens en bedrijven. Dit om de belangen van de samenleving zoals landbouw, natuur, recreatie, wonen en bedrijvigheid zo goed mogelijk van dienst te zijn. Door zorgvuldig waterbeheer zijn in West-Nederland veel activiteiten mogelijk. Ter illustratie: zou Rijnland bijvoorbeeld drie weken stoppen met het zuiveren van afvalwater, dan worden sloten zuurstofloos en zullen vissen en planten sterven. En als Rijnland bijvoorbeeld zou stoppen met pompen, zouden we geen droge voeten meer houden.

Bovenstaande werkzaamheden lijken vanzelfsprekend, maar zijn dat niet. Het waterbeheer waarvoor Rijnland verantwoordelijk is, moet gestalte krijgen in een omgeving die in heel veel opzichten bijzonder dynamisch en bewegend is. Rijnland wil met dit nieuwe waterbeheerplan inspelen op deze snel veranderende omgeving, zodat het hoogheemraadschap zijn werk in de planperiode 2010-2015 goed kan blijven doen. Zo ziet Rijnland fysieke ontwikkelingen op zich afkomen zoals klimaatverandering, bodemdaling, toenemende verstedelijking en verzilting. Ook het maatschappelijk gebruik van gronden in de toekomst zal veranderen; met veranderingen in de landbouw als sprekend voorbeeld. Dit zijn stuk voor stuk ontwikkelingen die een grote impact zullen hebben op de kerntaken van Rijnland.

Rijnland staat in de periode 2010-2015 voor grote opgaven, die vragen om prioritering en fasering. In de planperiode voor dit WBP4 ligt het zwaartepunt bij verbetering van regionale keringen, implementatie van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW-actueel), renovatie van boezem- en poldergemalen en het uitvoeren van het reguliere baggerprogramma voor polder en boezem. Het realiseren van deze opgaven vergt voldoende gekwalificeerd personeel en investeringen van enkele honderden miljoenen euro's.

Figuur 1 Beheergebied Rijnland

1.3 Missie en visie van Rijnland

De missie

Met onze missie geven we aan vanuit welke drijfveer we handelen en waarop ons bestaansrecht berust. De missie van Rijnland luidt als volgt: *“Rijnland zorgt, samenwerkend met anderen, voor duurzame veiligheid tegen en met het water en voor blijvend genoeg water van goede kwaliteit op de juiste plaats, ten dienste van mens en milieu in ons gebied. Bestuurders en medewerkers zijn resultaatgericht en dienstverlenend, zeggen wat ze doen en doen wat ze zeggen. We houden het tempo erin!”*

De visie: zes kernpunten

Rijnlands missie is vertaald in een visie. Deze visie geeft aan waar Rijnland als organisatie naar toe wil: de koers in de planperiode 2010-2015. De visie van Rijnland bestaat uit zes kernpunten:

- Rijnland wil door zijn omgeving gewaardeerd worden als *waterautoriteit* met kennis en ervaring in het beheer van het regionale watersysteem en in zuivering van afvalwater.
- Rijnland kiest voor *beheren* en niet voor beheersen van het watersysteem. Onder ‘beheersen’ verstaan wij het bedwingen van water. ‘Beheren’ zien wij als het besturen van watersystemen, uitgaande van het gedrag van deze watersystemen. Beheren sluit aan bij de natuurlijke omstandigheden van watersystemen.
- Rijnland zet zich (nog meer) op de kaart als een *toekomstgerichte organisatie*. Rijnland verkent actief lange termijn ontwikkelingen en neemt tijdig positie in om goed op deze ontwikkelingen in te spelen.
- Rijnland heeft bij de uitvoering van haar taken als grondhouding: *duurzaam ondernemen*. Dit past bij de kerntaken van een modern en toekomstgericht waterschap.
- Rijnland wil *resultaat*. Wij werken aan concrete, meetbare en afrekenbare doelen. Wij richten ons op tastbare en zichtbare resultaten die we in het veld bereiken.
- Rijnland werkt samen met gemeenten, provincies, buurwaterschappen, Rijk, maatschappelijke organisaties, bedrijven en individuele grondeigenaars. Om tot realisatie van ruimtelijke invullingen te komen zien wij deze partijen als onze *partners*.

Drie strategische doelen

Al het werk van Rijnland is en blijft erop gericht de volgende drie strategische doelen (hoofddoelen) te realiseren:

- veiligheid tegen overstromingen;
- voldoende water;
- gezond water, inclusief doelmatig en effectief beheer van de afvalwaterketen;

Dit WBP4 laat zien wat Rijnland in de planperiode 2010-2015 gaat ondernemen om deze doelen te bereiken.

1.4 Drie invalshoeken

Bij de totstandkoming van dit plan is er gewerkt vanuit drie verschillende invalshoeken: (1) wat moeten wij?, (2) wat willen wij?, en (3) 'wat kunnen wij?'.

(1) De wettelijke taken van Rijnland: wat moeten wij?

Rijnland is, zoals ieder waterschap, verplicht een aantal werkzaamheden te verrichten en opgaven te realiseren. Denk hierbij aan de KRW-opgaven, de opgaven vanuit het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW), actuele peilbesluiten en 'het op orde hebben' van de keringen. Deze verplichtingen zijn leidend bij keuzes voor de realisatie van onze ambities. Het tijdstip waarop Rijnland deze werkzaamheden en opgaven verricht, wordt afgestemd met de relevante partners.

(2) De ambities van Rijnland: wat willen wij?

Het vorige WBP had het karakter van een planvormings-waterbeheerplan. Bij het nieuwe WBP is het karakter verschoven naar een uitvoerings-waterbeheerplan. De ambities die hieraan ten grondslag liggen zijn medio 2008 door het bestuur in de Ambitienota vastgesteld. Bij de totstandkoming van het WBP4 zijn de ambities opnieuw bekeken; geconstateerd is dat het bestuur deze onverkort wil realiseren. Deze realisatie moet zo veel mogelijk in de planperiode van dit WBP4 plaatsvinden, maar wanneer precies en op welke wijze is van andere zaken afhankelijk.

Daarnaast is het van belang om het in november 2008 nieuwgekozen bestuur van Rijnland enerzijds goed op weg te helpen met dit WBP4 en anderzijds dit nieuwe bestuur de ruimte te geven om eigen accenten in het werk van Rijnland aan te brengen.

(3) De capaciteit van Rijnland: wat kunnen wij?

De verschuiving naar een meer op uitvoering en realisatie gerichte organisatie, gaat niet vanzelf. Voor een deel vereist dit andere werkzaamheden, waarvoor andere vaardigheden nodig zijn. Daarnaast zal er extra capaciteit nodig zijn op bepaalde afdelingen en/of zal er meer werk uitbesteed moeten worden. Nadere beschouwing van deze consequenties leidt tot de volgende conclusies:

- Vraag en aanbod op de arbeidsmarkt zijn niet in balans. Het personeel 'dat wij zoeken is maar (zeer) beperkt beschikbaar.
- Er zijn beperkingen bij van uitbesteding van werk, omdat ook in deze sector de vraag het aanbod overstijgt.
- De organisatie kan niet 'onbeperkt' nieuwe mensen aannemen, inwerken en direct productief inzetten.
- Het natuurlijk verloop in het personeelsbestand vraagt ook voortdurend om nieuwe medewerkers.

Kortom, er zijn grenzen aan de capaciteit en slagkracht van de organisatie. Door deze op voorhand te erkennen, zichtbaar te maken en hiermee rekening te houden wordt voorkomen dat Rijnland een te grote broek aantrekt, met alle nadelige gevolgen hiervan, zowel bestuurlijk als bedrijfsmatig.

1.5 Aanpak Rijnland

De drie invalshoeken met elkaar samen genomen leiden tot de volgende aanpak van het WBP4:

1. Het in 2008 vastgestelde ambitieniveau uit de Ambitienota WBP4 blijft onverkort gehandhaafd.
2. De capaciteit die de organisatie aan kan, bepaalt het tempo waarin deze ambities worden gerealiseerd.

3. Het bestuur stelt de te realiseren ambities voor de jaren 2010 en 2011 vast in concrete activiteiten, met daarbij de gevolgen voor de tarieven. In de Uitvoeringsagenda (bijlage 1) staat welke zaken we met voorrang oppakken in de jaren 2010 en 2011. Daarnaast laten we in deze Uitvoeringsagenda zien wat er in de jaren na 2011 moet gebeuren om de ambities uit het WBP4 te realiseren. We bezien in het voorjaar van 2011 via een 'herijkingsmoment' wat we in de jaren erna nog meer of anders moeten gaan doen. Daarbij komen de gevolgen voor de tarieven opnieuw aan de orde.
4. Bij de keuzes voor 2010 en 2011 speelt een aantal overwegingen mee. Rijnland moet ervoor zorgen dat de basis op orde is: het reguliere werk, het onderhoud en renovatie. Daarnaast kijken we naar welke opgaven zich waar in ons beheergebied bevinden ('werk met werk maken'). Ten slotte zal het bestuur zich niet alleen laten leiden door de wettelijk verplichte taken en opgaven. Omgaan met verwachtingen die onze partners hebben, speelt ook een belangrijke rol.

Dit betekent dat het WBP4 een herijkingsmoment kent tussen 2010 en 2011 enerzijds en 2012 en 2015 anderzijds.

- Het bestuur stelt voor de jaren 2010 en 2011 vast op welke opgaven en programma's capaciteit wordt ingezet, met daarbij de gevolgen voor de tarieven (zie Uitvoeringsagenda in bijlage 1).
- In 2011 vindt een evaluatie plaats. Op grond daarvan bepaalt het bestuur de inzet van de capaciteit op de nog resterende programma's en opgaven in 2012-2015. Uiteraard komen dan de gevolgen voor de tarieven opnieuw aan de orde.

1.6 Plan-MER proces

De betrokken Zuid-Hollandse waterschappen en de provincie hebben de handen ineengeslagen: er is een gezamenlijk m.e.r.-traject gestart. Doel hiervan is – provinciebreed – inzicht te verschaffen in de effecten voor milieu en natuur van het voorgenomen waterbeleid en de bijbehorende maatregelen. Via de informatie die de milieueffectrapportage oplevert, kan het milieubelang een volwaardige rol spelen in de uiteindelijke besluitvorming.

Voor plannen van overheidsinstanties is in een aantal gevallen een zogenoemde milieueffectrapportage (m.e.r.) verplicht op grond van de Wet milieubeheer. Die verplichting speelt onder meer wanneer plannen gevolgen kunnen hebben voor beschermde natuurwaarden in 'Natura 2000-gebieden'. In het beheergebied van Rijnland zijn verschillende Natura 2000-gebieden aanwezig, en de Rijnlandse plannen zouden invloed op deze gebieden kunnen hebben. Datzelfde geldt voor de waterbeheerplannen die de buurwaterschappen in Zuid-Holland voorbereiden. Ook voor het overkoepelende waterplan van de provincie is een milieueffectrapportage verplicht.

Dat de provincie en de Zuid-Hollandse waterschappen samenwerken in het m.e.r.-traject bevordert dat dit traject efficiënt verloopt, en dat de onderlinge afstemming en samenwerking goed uit de verf komt. De resultaten van de gezamenlijke milieueffectrapportage zijn gebundeld in een openbaar document: het Plan-MER. Dit Plan-MER ligt tegelijk met het WBP4 ter inzage. Van belang is verder dat de procedure erin voorziet dat de onafhankelijke Commissie voor de milieueffectrapportage beoordeelt of dit Plan-MER correcte en voldoende informatie verschaft.

Conclusie uit het Plan-MER is dat het voorgestelde beleid van provincie en waterschappen niet negatief scoort voor het milieu. Het voorgestelde beleid heeft geen effect op de instandhoudingdoelen van de Natura2000 gebieden. De commissie MER is akkoord gaan met deze conclusie. De commissie spreekt zich pas na de inspraakperiode van het WBP hier formeel over uit.

Overigens: de beleidsvoornemens en maatregelen voor het Noord-Hollandse deel van het beheergebied van Rijnland zijn meegenomen in het genoemde Plan-MER.

1.7 Leeswijzer

Beknorte bestuurlijke samenvatting

Voor lezers met weinig tijd is het beslist aan te bevelen te beginnen met de beknorte bestuurlijke samenvatting (10 pagina's). Voor veel lezers zal deze samenvatting ook volstaan, en anders kan deze

eerste kennismaking met de essenties van het WBP4 benut worden om daarna gericht op zoek te gaan naar meer gedetailleerde informatie in de onderliggende documenten.

Hoofdrapport

Het Hoofdrapport van het WBP4 bestaat uit drie delen:

- **1 Strategie:** daarover gaat het in de hoofdstukken 1 tot en met 3. Na hoofdstuk 1 (deze inleiding) volgt in hoofdstuk 2 een inventarisatie van wat er zoal gaande is op het speelveld waarop Rijnland zijn positie moet bepalen. Hoofdstuk 3 laat op hoofdlijnen zien hoe Rijnland in de planperiode 2010-2015 te werk zal gaan.
- **2 Beleid:** zie hiervoor de hoofdstukken 4 tot en met 6. Aldaar zijn de beleidsdoelstellingen voor 2010-2015 uiteengezet voor achtereenvolgens veiligheid, voldoende water en gezond water.
- **3 Uitvoering:** de hoofdstukken 7 tot en met 9 zijn toegespitst op de uitvoering van de voorgestelde maatregelen – het uitvoeringsprogramma. Kernvragen in dit deel van het WBP4 zijn: wat, waar, wie, waarom en hoe? Op welke manier gaat Rijnland de vinger aan de pols houden door systematisch te monitoren en te evalueren, en de aanpak bij te stellen als dit nodig blijkt? En niet te vergeten: wat zijn de praktische consequenties – alsook de risico's – in termen van bemensing, budget en tarieven voor belastingbetalers?

Bijlage 1: maatregelenoverzicht WBP4

Onderdeel van dit WBP4 is een uitvoeringsprogramma (zie hoofdstuk 7) en een daarbij behorend maatregelenoverzicht (bijlage 2). Het maatregelenoverzicht geeft per thema ('veilig, voldoende, gezond') een overzicht van de te nemen maatregelen – 194 stuks in totaal.

Bijlage 2: gedetailleerde kaartbeelden

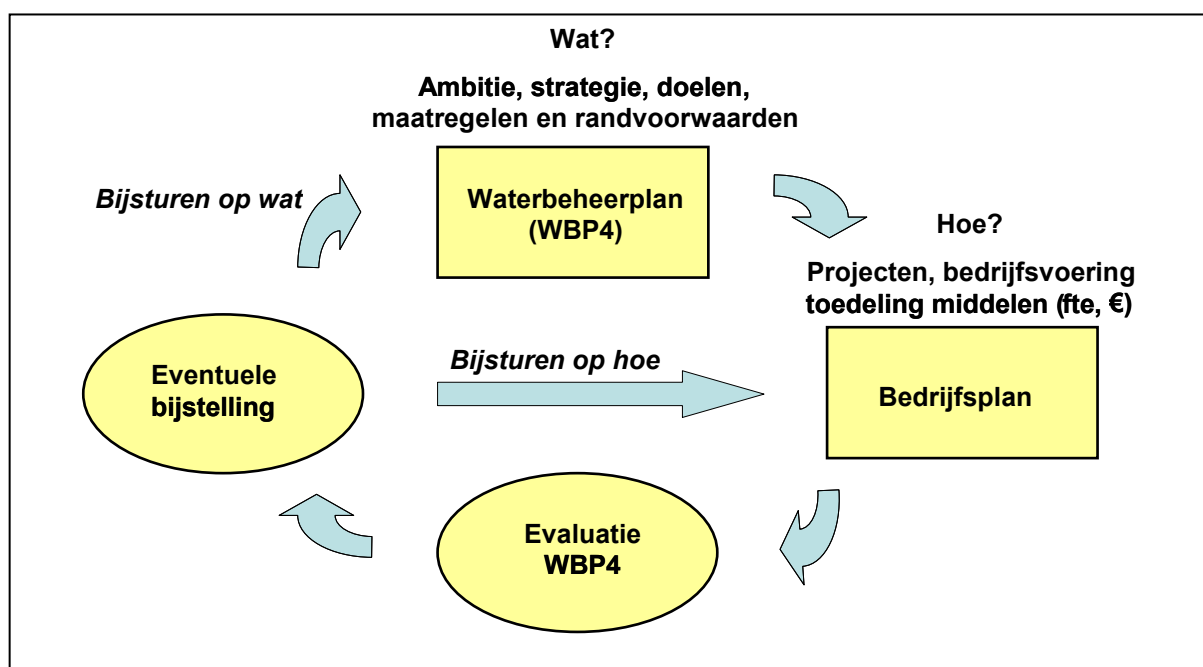
Hoofdstuk 7 beschrijft het Rijnlandse uitvoeringsprogramma. Daarbij is gebruik gemaakt van kaartbeelden. Een nadere detaillering daarvan is te vinden in bijlage 3.

Verschillen tussen WBP3 en WBP4

WBP4 bouwt voort op WBP3. Wel zijn er enige verschillen. In de eerste plaats verschilt de aard van de waterbeheerplannen: het WBP3 had het karakter een planvormings-WBP, het WBP4 heeft het karakter van een uitvoerings-WBP. In de tweede plaats verschilt de inhoud van het maatregelenpakket op onderdelen. In de derde plaats is een verschil dat WBP3 alleen aangaf welke extra werkzaamheden bovenop het reguliere werk noodzakelijk waren (het 'plus-pakket'); terwijl WBP4 het totale werkpakket van de primaire werkzaamheden van Rijnland laat zien – dus met inbegrip van het reguliere werk maar exclusief de ondersteunende taken van de sector Middelen.

Bedrijfsplan

Doel van het Bedrijfsplan is de ambitie uit het WBP4 te borgen in de bedrijfsvoering. Het Bedrijfsplan is het werkplan van Rijnland voor de planperiode 2010-2015. Het Bedrijfsplan is afgeleid van het WBP4 en de daarin opgenomen Uitvoeringsagenda (bijlage 1). Het WBP4 is het beleidsvoornemen van Rijnland voor de planperiode 2010-2015. Het WBP4 beschrijft 'wat' Rijnland wil bereiken in termen van doelen op het niveau van strategie, beleid en uitvoering. De doelgroep van het WBP4 bestaat in eerste instantie uit het bestuur en partners in de omgeving. Het Bedrijfsplan is in eerste instantie bedoeld voor de interne organisatie. Het beschrijft 'hoe' de organisatie de gestelde doelen voor de planperiode 2010-2015 gaat realiseren. Zowel het WBP4 als het nog op te stellen Bedrijfsplan doorlopen de beheercyclus van Plan → Do → Check → Act. In figuur 2 is deze jaarlijkse cyclus schematisch weergegeven.

Figuur 2 Jaarlijkse beheercyclus WBP4 - Bedrijfsplan

In jaarlijkse rapportages wordt de voortgang geëvalueerd, waarna we indien nodig kunnen bijsturen op het 'wat?' (doen we de goede dingen?) en het 'hoe?' (doen we de dingen goed?).

2 INVENTARISATIE: HET SPEELVELD VOOR RIJNLAND

De drieslag ‘wat moeten we?’, ‘wat willen we?’ en ‘wat kunnen we?’ is het vertrekpunt geweest om een inventarisatie te maken van geleerde lessen en van verschillende soorten ontwikkelingen waarmee Rijnland in de komende jaren te maken krijgt. Die lessen en ontwikkelingen bepalen het speelveld waarop Rijnland positie moet kiezen.

2.1 Wettelijke taken en opgaven

In 2008 en 2009 hebben grote verandering plaatsgevonden in de wet- en regelgeving voor water- en omgevingsbeheer. Dit heeft gevolgen voor de rollen, taken en werkwijze van de waterschappen. De contouren worden hier toegelicht.

Waar gaat het over?

De Waterwet, die eind 2009 van kracht wordt, zet de kaders voor het waterbeheer. Wetten die ook gevolgen hebben voor het waterschap zijn de Wabo (omgevingsvergunning), de Wet gemeentelijke watertaken (gemeentelijke zorgtaken voor hemelwaterafvoer en grondwater), de diverse lozings- en activiteitenbesluiten (meer algemene regels) en de nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening (Wro). De laatste wetten zijn in 2008 in werking getreden. De Waterschapswet was al daarvoor van kracht. Een projectgroep van Rijnland heeft de gevolgen in beeld gebracht.

De belangrijkste veranderingen in wetgeving voor Rijnland staan in tabel 1.

Tabel 1 Belangrijkste veranderingen in wetgeving voor Rijnland

Wet	Toelichting
Waterschapswet (2008)	Verkiezing bestuur waterschappen, watersysteemheffing
Activiteitenbesluit (WM) (2008)	Meer algemene regels
Wet gemeentelijke watertaken (nu geldig, in 2009 opgenomen in nieuwe waterwet)	Gemeentelijke zorgplicht regenwater en grondwater
Wro (2008)	Structuurvisie, vervallen provinciale toetsing bestemmingplan, grondexploitatie verplicht onderdeel van RO-plannen
Waterwet (2009)	• Integratie 8 bestaande wetten • Watersysteembenadering (inclusief grondwater en waterbodembodem) • Integrale watervergunning (keur, onttrekking, lozing, etc.) • Bevoegd gezag meeste grondwateronttrekking en waterbodembodem • Provinciaal waterplan (structuurvisie Wro) en WBP volgen een 6 jaarcyclus • Nieuwe instrumenten: o.a. gedoogplicht, projectprocedures
Wabo (2010)	Omgevingsvergunning, één (e-)loket

De wetgeving heeft deels het karakter van kaderwetgeving, waarbinnen de uitwerking met de partners moet worden ingevuld.

Veranderende taken

De meest essentiële verandering is het principe van watersysteembeheer. Het watersysteem omvat het oppervlaktewater, het grondwater en de waterbodembodem. Er is in principe maar één watersysteembeheerder (Rijkswaterstaat of waterschap). Het beheer moet wel worden gevoerd binnen strategische kaders die worden aangereikt door Rijk en provincie. Zonder volledigheid te pretenderen gaat het ten minste om de volgende taken (tabel 2).

Tabel 2 Veranderende taken watersysteembeheer voor Rijnland

Nieuwe taak	Toelichting / consequenties
Vergunning en handhaving grondwateronttrekking en infiltratie	- Was provinciaal - Personele inzet, instrumenten, beleid (aanpassen keur)
Inbreng grondwater bij watertoets / eigen plannen	- Grondwater is deel van het watersysteem - Vergt capaciteit en expertise
Waterbodemsanering	- Waterschap bevoegd gezag, deel financiering via ILG - Inpassen bij huidige beheer (baggeren)
Vaarwegbeheer	Meekoppelen met beheer
Watervergunning	Samenvoegen bestaande vergunningen en ontheffingen
Meer algemene regels	Verschuiving van vergunningverlening naar handhaving
Advies op omgevingsvergunning	Indirecte lozing komt in omgevingsvergunning
Muskusratbestrijding t.g.v. nieuwe waterwet	Gaat wellicht naar waterschappen (nu deels provincie), op dit moment nieuwe bestrijdingsorganisatie met buurwaterschappen opgezet

De diverse nieuwe en veranderende taken vergen soms extra personeel (grondwater), soms vallen taken weg (meer algemene regels) en meestal is sprake van een taakverandering (opleiding), waarvoor tevens instrumenten en ondersteunend beleid nodig zijn.

Andere omgang met partners

De verdeling van rollen en taken en de beschikbare instrumenten gaan aanzienlijk wijzigen (tabel 3). Samenwerking wordt nog meer essentieel. Dit heeft consequenties voor hoe het waterschap effectief kan opereren.

Tabel 3 Veranderende rollen en taken voor Rijnland

Verandering	Consequentie
Beheerder watersysteem inclusief grondwater	- Grens met gemeentelijke zorgplicht niet strak - Instrumentarium waterschap beperkt
Vervallen provinciale toets bestemmingplan	- Check op inbreng watertoets vervalt (wel mogelijk plan bij rechter aan te vechten) - Noodzaak voor meer proactieve samenwerking
Verplichte samenwerking gemeenten	Vormvrij (waterplan, waterakkoord, etc.)
GRP	Grondwater en overstorten komen ook in GRP Inzet op sturing uit adviesrol
Waterakkoord	Verbreed naar andere overheden (gemeenten)
Inzet nieuw instrumentarium Projectbesluit (e.a.)	- Mogelijkheid inzet provinciaal instrumentarium voor waterstaatswerken (keringen, berging) - Voor sommige instrumenten is samenwerking met partners (gemeente) vereist
Gedoogplichten waterstaatswerken	Gemakkelijker afdwingbaar
Gedoogplicht tijdelijke berging	- Omvat schadevergoeding - Vergt borging in legger/bestemmingsplan (gemeente!)
Provinciale goedkeuring peilbesluit vervalt	Belanghebbende kan achteraf bij vaststelling peilbesluit niet meer naar provincie voor bezwaar

Uit het bovenstaande overzicht blijkt: de rolverdeling voor effectief waterbeheer gaat veranderen. Dit heeft in hoofdlijn de volgende consequenties:

- Er is een noodzaak tot goede samenwerking met gemeenten. Hierbij moet proactief worden opgetreden. Dit heeft consequenties voor zowel het bestuur (effectief bestuurlijk overleg) als de ambtelijke organisatie (relatiebeheer, proactieve grondhouding, ondersteunend beleid omtrent doelstellingen, enzovoort).
- De mogelijkheden moeten geborgd worden om indien noodzakelijk ook de reactieve instrumenten te benutten (provinciale doorzettingsmacht en bevoegdheid voor aanwijzingen).
- Vereist is een heldere taakverdeling tussen provincie en waterschap, waarbij de provincie de kaders op strategische hoofdlijnen aanlevert. Er komt een verplichting tot goede rapportage naar de provincies.
- Bij realisatie van onze wateropgaven moeten we blijven uitgaan van een integrale benadering van het watersysteem en koppeling met ruimtelijke ordening.
- Door de verdeling van taken en instrumenten moet de overheid steeds meer als een netwerkorganisatie gaan opereren. De burger moet hiervan voordelen ervaren. In de praktijk zal het waterschap vaak vanachter het burgerportaal van de gemeenten gaan opereren.

2.2 Belangrijkste ontwikkelingen om ons heen

Bij het opstellen van dit WBP4 is erop ingezet eerst v r vooruit te kijken, en vanuit dat perspectief terug te redeneren naar wat Rijnland met zijn partners écht moet gaan oppakken in de planperiode 2010-2015. We organiseerden bijeenkomsten met externe experts die Rijnland de spiegel voorhielden. Daarna hebben we een interne werkgroep laten bepalen op welke toekomstige ontwikkelingen Rijnland meer strategisch moet gaan inspelen. Uitkomst is dat er vier ontwikkelingen zijn waar het huidige beleid van Rijnland nog te weinig op gericht is. Daar moeten we dus in het WBP4 meer energie in steken omdat de gangbare manier van werken nog geen structurele oplossing biedt. De vier ontwikkelingen lichten we hieronder toe. Rijnland omarmt niet zonder meer alle onderstaande zaken, maar gebruikt de visie van externe experts als toetssteen voor het opstellen van een toekomstvast waterbeheerplan.

Water wordt meer en meer onderdeel van beleid en plannen van derden

De verwachting – van externe en interne experts – is dat waterbeherend Nederland in juridische en institutionele zin zal toegroeien naar een ‘integraal omgevingsbeheer’. De kwaliteit en/of de beschikbaarheid van water, milieu, lucht en energie bepalen wat er in de ruimte van Nederland mogelijk is. De mens wil ordenen, maar is hierbij gebonden aan de natuurlijke kaders. Het milieu (waaronder water) wordt, in de brede zin van het woord, er niet achteraf nog een beetje bijgehaald, maar wordt kaderstellend voor al onze activiteiten.

Voor Rijnland betekent bovenstaande trend dat water steeds meer een vanzelfsprekend onderdeel wordt van beleid en plannen van derden (zie ook bijlage 3, kaart 3). Het watersysteem (inclusief keringen) en de afvalwaterketen zal steeds meer een nadrukkelijke plek krijgen in het plannenstelsel van verschillende overheidsinstanties. Sterker nog: er zullen wettelijk voorgeschreven integrale plannen komen, die het woud aan beleidsvoornemens aanzienlijk transparanter maken. Niet in de laatste plaats is hier de rol van de EU van belang: steeds meer centrale sturing vanuit Brussel.

Langzamerhand zullen de gemeenschappelijke belangen zich steeds vaker voordoen, en uiteindelijk leidt samenwerking tot fusies van organisaties, aldus de verwachting die uit de expertmeeting naar voren kwam. Het is voorstelbaar dat op de langere termijn de waterschappen in dit scenario verdwijnen als zelfstandige bestuursorganen; zij gaan dan op in regionale uitvoeringsdiensten van zoiets als ‘het Ministerie van Omgevingsbeleid’. Waterschappen, de diensten van Rijkswaterstaat en de uitvoerende diensten van LNV en VROM zullen inhoudelijk en bestuurlijk integreren tot zogenoemde operationele omgevingsdiensten.

Maatschappelijk gebruik van gronden verandert, zoals de landbouw

Voor de ontwikkelingen in de landbouw zijn verschillende toekomstscenario’s denkbaar. Belangrijke variabelen hierin zijn landbouwprijzen en consumententrends. Wanneer de prijzen stijgen door wereldwijde voedselschaarste en concurrentie met biobrandstof, dan neemt het rendement in land- en tuinbouw weer toe. Ook staat de ‘eigen’ landbouwgrond nabij de steden uit oogpunt van voedselzekerheid opnieuw op de agenda. Dit kan worden versterkt door toenemende aandacht van de

– steeds rijkere – consument voor duurzaam (biologisch en lokaal) geproduceerd voedsel en *slow food*, hetgeen leidt tot hernieuwde verbindingen tussen stad en land.

In de landbouwsector krijgt Rijnland in de toekomst te maken met twee tegenstrijdige bewegingen. Enerzijds neemt het belang van de agrarische sector af in het toekomstig werk van Rijnland, omdat het oppervlak aan agrarisch gebied steeds verder wordt ingeperkt. In dit scenario is over 50 jaar veel landbouwareaal in het beheergebied van Rijnland verdwenen, en is de invloed van de agrarische sector op besluitvorming veel beperkter dan thans. Rijnland is dan wellicht een merenlandschap geworden, met bovenal een belangrijke recreatieve functie. Anderzijds zien we de trend van opschaling van mono-functionele agrarische bedrijven in veenweidegebieden en de aanwijzing van drie Greenports als economisch belangrijke agrarische gebieden voor de toekomst. Binnen dit scenario bestaat de agrarische sector voort, omdat de economische kracht van deze sector binnen Rijnland hoog zal blijven.

Constateringen/conclusies uit de expertmeetings luiden als volgt: Rijnland garandeert in de toekomst een belangrijke (productie- en rand-)voorwaarde voor haar drie Greenports: Bollenstreek, Boskoop en Aalsmeer e.o. Echter, verduurzaming van deze teelten is een randvoorwaarde. Een grootschalige omschakeling naar duurzame landbouw is uit oogpunt van waterkwaliteit en instandhouding van het landschap nabij de steden gewenst.

Het wordt zouter en droger: zoet water wordt een steeds schaarser goed

De watervoorziening in droge zomers is ongewis en het nog beschikbare water zal in de toekomst zilter zijn, zo is de verwachting. Door droogte en zeespiegelstijging neemt verzilting verder toe. Nu al heeft Rijnland moeite de chloridenorm te halen. Hoogwaardige en veeleisende vormen van grondgebruik, bijvoorbeeld het stedelijk gebied en intensieve landbouwteelten (bijvoorbeeld bollen- en boomteelt), merken de gevolgen van verzilting het eerst (zie ook bijlage 3, kaart 2).

De adaptatie rond verzilting is nu urgent voor Rijnland. Het gaat erom een nieuwe verhouding te bepalen tussen het hoofdwatersysteem, de boezemwateren en de polders. Het is van belang selectief polders 'af te koppelen' van het boezemsysteem. Dit voorkomt dat alle vraagstukken van watertekort altijd via het bovenliggende systeem worden opgelost.

Wat zou Rijnland moeten doen? Expliciet aangeven wat wel en niet mogelijk is, en voorstellen inbrengen voor het differentiëren van de chloridenorm. In samenwerking met de omgeving zal dit vervolgens worden vastgelegd. Risico's worden inzichtelijk gemaakt voor boeren, bedrijven en burgers. Dit wordt op kaart aangegeven. Het past een ondernemend waterschap om ook actief een positie in de grondmarkt op te bouwen in gebieden waar ruimte voor waterhuishoudkundige maatregelen nodig is of kan zijn.

Het wordt lager, vooral in veenweidegebieden.

Door de klimaatverandering zal door de temperatuurstijging de afbraaksnelheid van het veen sterk toenemen (zie ook bijlage 3, kaart 1). Daarnaast verandert het grondwaterregime in het veengebied, en gaan grondwaterstanden langer en dieper wegzakken tot decimeters onder het slootpeil. Vooral drogere scenario's leiden tot snellere inklinking en oxidatie van het veen. Waarschijnlijk zullen buiten de veengebieden de peilen niet veel lager worden dan ze nu al zijn, zodat geen grote maaiveldddaling door klink te verwachten is.

Oplossingen liggen natuurlijk op het raakvlak van ruimtegebruik en waterbeheer. Verhogen van grondwaterstand in de zomer is de enige remedie om maaiveldddaling tegen te gaan. De grondwaterstand kan worden verhoogd door het slootpeil op te zetten, de slootafstand kleiner te maken, of door onderwaterdrains aan te leggen.

2.3 Geleerde lessen (via WBP3)

Succes van WBP3 ligt in de grote betrokkenheid en professionaliteit van bestuurders en ambtenaren, zowel in planning als in het behalen van de beleidsdoelen. Maar er blijft zeker wat te wensen over voor de komende planperiode 2010-2015.

Uitkomsten evaluatie

Over het geheel genomen ligt de uitvoering van WBP3 maatregelen redelijk op koers. Uit de laatste evaluatie WBP3 (voorjaar 2008) ontstaat het volgende beeld:

- 16% van de maatregelen is afgerond;
- 45% van de maatregelen ligt op schema;
- 32% van de maatregelen is vertraagd;
- 7% van de maatregelen is nog niet gestart.

Lessen voor WBP4

Voor WBP4 is het van belang te leren van de praktijkervaringen met WBP3. De belangrijkste lessen zijn de volgende:

- Bij het opstellen van het waterbeheerplan gaan we medewerkers, bestuurders en externe partijen breed betrekken, en goed communiceren over het plan.
- Het WBP3 beschrijft alleen het extra werk: het 'plus-pakket'. Dit blijkt in praktijk onduidelijkheid en verwarring op te leveren wanneer het gaat om prioritering en benodigde capaciteit. Het WBP4 moet derhalve een beschrijving geven van het totale werkpakket van Rijnland, inclusief de hieraan gekoppelde planning, begroting en raming van benodigde personele inzet (fte's). Dit helpt ons bij het stellen van prioriteiten en de inschatting van de gevolgen voor de gehele organisatie.
- Voor het WBP4 is ten eerste een goede (betere) beschrijving van de maatregelen nodig, inclusief tussenproducten, uren, doorlooptijd en geld – en ten tweede een goede registratie hiervan. Gebruiksvriendelijke 'tools' zijn hierbij onontbeerlijk.
- De uitdaging van het WBP4 is om de relatie tussen maatregel en effect beter inzichtelijk te maken, én om hier de benodigde (beleids)monitoring aan te koppelen. Dat verschaft ons een beter inzicht in het effect van de maatregelen, en maakt het mogelijk beter en eerder bij te sturen indien dit nodig is.
- Voor het WBP4 moeten we zorgen voor een nog betere aansturing vanaf het begin. Dit kan via een programmatische aanpak en duidelijkheid over opdracht, opdrachtgever en opdrachtnemer.
- Tot slot heeft WBP3 ons geleerd de financiële effecten van de maatregelen nauwkeuriger en realistischer te ramen.

De basis voor bovenstaande lessen wordt gelegd in voorliggend WBP4 en verder uitgewerkt in het Bedrijfsplan.

3. DE RIJNLANDSE STRATEGIE VOOR DE PLANPERIODE 2010-2015

3.1 Ambitie op hoofdlijnen

De wereld om ons heen verandert in een rap tempo. Klimaatverandering, bodemdaling en verzilting beïnvloeden de kerntaken van Rijnland. Daarnaast zien we de het maatschappelijk gebruik van gronden veranderen, en wordt water steeds meer in beleid van derden meegenomen. Dit vraagt om structurele actie van Rijnland om het hoofd (soms zelfs letterlijk) boven water te houden. Het is aan Rijnland om proactief te handelen om teneinde toekomstige problemen in het Rijnlandse gebied op een duurzame en adequate manier op te pakken. In het verleden hebben we al bewezen dat Rijnland flexibel is en onzekere situaties kan overwinnen.

In onze strategie staat voorop dat Rijnland door haar omgeving wil worden gewaardeerd als waterautoriteit. De ambitie hierbij is als volgt: *'Het hoogheemraadschap van Rijnland vervult in de planperiode 2010-2015 een stimulerende en leidende rol bij de ontwikkeling naar een duurzame inrichting en duurzaam gebruik van Rijnlands beheergebied.'*

Bovenstaande ambitie gaat verder dan het zijn van een goed waterbeheerder. De ambitie voor een duurzame inrichting en duurzaam gebruik van ons gebied overlapt de ambitie van onze belangrijkste partners in de ruimtelijke ontwikkeling, zoals de provincies en gemeenten. Daarbij is op te merken dat Rijnland niet vanuit haar ambitie maar vanuit haar verantwoordelijkheid als waterbeheerder uniek is. Uitdaging in de ruimtelijke ordening is om elkaars verschillende verantwoordelijkheden optimaal te benutten voor het realiseren van een duurzaam West-Nederland.

Naast verantwoordelijkheid werkt deze ambitie ook door in de kerntaken en rollen van Rijnland. De kerntaken en rollen van Rijnland sommen we hieronder op; we werken ze verder uit in het vervolg van dit document.

De kerntaken richten zich op droge voeten en schoon water. Concreet betekent dit:

- dat de waterkeringen tijdig aan de geldende norm voldoet (hoofdstuk 4);
- dat het watersysteem goed functioneert (hoofdstuk 5);
- dat de waterkwaliteit aan de eisen voldoet (hoofdstuk 6).

De onderstaande tabel 4 laat zien wat de vijf belangrijkste rollen zijn die we als waterschap in de samenleving spelen voor het realiseren van onze strategie. Tevens geeft tabel 4 per rol aan wat de aard is van de relatie met de omgeving, alsmede het gewenste gedrag van Rijnland.

Tabel 4 Rijnlandse rol voor realisatie van strategie

Rol Rijnland	Aard relatie met omgeving	Gewenst gedrag Rijnland
Verkenner	Onderzoekend	Toekomstgericht, innovatie, lef
Relatiebeheerder	Gelijkwaardig	Omgevingsbewust, samenwerking, luisteren
Beheerder	Op afstand	Transparant, duurzaam
Dienstverlener	Dienstverlenend	Klantvriendelijk, servicegericht
Handhaver	Hiërarchisch	Duidelijk, consistent, rechtvaardig

Rijnland heeft naar zijn omgeving vele gezichten. Een te eenzijdige focus op één rol zal niet leiden tot een grote waardering als waterautoriteit. Als organisatie is het de kunst om deze rollen zo op elkaar af te stemmen dat de doelen sneller en beter kunnen worden gehaald.

De vijf rollen van Rijnland zijn uiteen te leggen in drie aspecten:

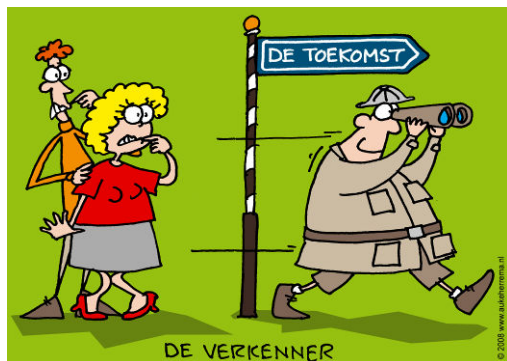
- We positioneren Rijnland als toekomstvast verkenner (paragraaf 3.2).
- Samen realiseren we een duurzaam Rijnland als relatiebeheerder (paragraaf 3.3).
- We geven zelf het goede voorbeeld geven als beheerder, dienstverlener en handhaver (paragraaf 3.4).

3.2 Positioneren van een toekomstvast Rijnland: verkenner

In hoofdstuk 2 is op een rij gezet wat de verkenning van 'De Rol van Rijnland in de 21^e eeuw' heeft opgeleverd. Ter herinnering: er zijn vier externe ontwikkelingen die Rijnland in onbekende en onzekere situaties kunnen brengen, en die een grote invloed op Rijnlands kerntaken kunnen gaan krijgen. Op deze vier ontwikkelingen wil Rijnland beter inspelen omdat het gangbare beleid voor de langere termijn (dus na 2015) geen structurele oplossing biedt:

- Water wordt meer en meer onderdeel van beleid en plannen van derden.
- Maatschappelijk gebruik van gronden verandert zoals bij landbouwgronden.
- Het wordt zouter en droger: zoet water wordt een steeds schaarser goed.
- Het wordt lager, vooral in veenweidegebieden.

Deze ontwikkelingen kan Rijnland niet tot nauwelijks beïnvloeden. Tegelijk is des te meer van belang dat Rijnland wél zo proactief en anticiperend mogelijk op deze ontwikkelingen inspeelt. Dilemma's gaan we daarbij niet uit de weg. Slecht nieuws durven we te brengen. Een voorbeeld van de nagestreefde pro-actieve en anticiperende benadering is dat het Rijnland lukt verbreding van het zuiveringsbeheer op de agenda van relevante partners te krijgen. Zo kan gezamenlijk een oplossing worden gezocht naar een meer duurzaam afvalwaterbeheer. Rond dit thema ziet Rijnland zich niet als de enige probleemeigenaar, maar vooral als de partij die de maatschappelijke discussie aanzwengelt.

In het algemeen gaat het erom dat Rijnland als verkenner een visie heeft over hoe een toekomstvast Rijnland eruitziet, een visie op inrichting en gebruik, die samen met partners in de regio is ontwikkeld. Dit betekent soms ook dat we buiten de gebaande paden treden en eigen taken ter discussie stellen. Daarvoor heeft Rijnland medewerkers nodig met visie en innovatiekracht, die weten hoe ze kansen in de omgeving kunnen pakken. Belangrijk is daarbij ook dat het merendeel van ons werk gewoon gedaan moet blijven worden met resultaatgerichte medewerkers en pragmatische doeners om tot realisatie van onze kerntaken te komen.

Beleidsthema's voor Rijnland als verkenner zijn verzilting, vernieuwend peilbeheer in de veenweidegebieden en verbreding van het zuiveringsbeheer naar integraal afvalwaterbeheer. In de volgende hoofdstukken is terug te zien hoe Rijnland dit gaat aanpakken.

Streefbeeld innovatie

Als modern en toekomstgericht waterschap vindt Rijnland innovatie belangrijk. We doen innovatie niet naast onze werkzaamheden maar het is er onderdeel van. Daarbij is innovatie veel meer een kwestie van het stimuleren van gewenst gedrag, en veel minder van sturing en organisatie. Zonder het stimuleren van innovatief gedrag is op langere termijn een aantal doelen van Rijnland niet bereikbaar en niet betaalbaar.

Tot op heden past Rijnland al verschillende innovaties toe in de praktijk. Alleen we hebben er te weinig over verteld. Om twee voorbeelden te noemen: we vangen biogas af op een afvalwaterzuiveringsinstallatie als energiedrager voor auto's en we dichten zoute wellen in diepe droogmakerijen met bacteriën. We communiceren hier actiever over: be good and tell it. Daar bovenop willen we in de planperiode WBP4 bij beleids- en planontwikkeling beter inspelen op bestaande innovatie- en kennisagenda's van andere partijen. Voorbeelden zijn het verkennen van en experimenteren met mogelijkheden voor innovatieve oplossingen: hergebruik van energie en grondstoffen in het zuiveringsbeheer, toepassen van teelten in een verziltende omgeving, boeren in veenweidegebied bij hoger peil, toepassen nieuwe financieringsvormen. Daarbij richten we onze energie op het beter en slimmer uitvoeren van onze kerntaken en niet zozeer op het in stand houden van bestaande organisatievormen.

3.3 Samen realiseren we een duurzaam Rijnlands gebied: relatiebeheerder

Als relatiebeheerder positioneert Rijnland zich in een groot, waterrijk, dicht bebouwd, dicht bevolkt en economisch waardevol beheergebied waarin allerlei andere partijen ook hun dingen willen doen. Meer nog dan voorheen gaan we in de periode 2010-2015 onze partners stimuleren in het streven naar duurzame inrichting en beheer van het watersysteem in het Rijnlandse beheergebied. Dit betekent dat beleid en plannen helder zijn en gedragen worden door alle betrokken partijen. Ook brengen we vooraan in het planproces actief ons waterbelang in. Bij al dit werk gaat Rijnland meer en meer strategische samenwerkingsverbanden aan. Hierbij richten we ons met name op onze natuurlijke partners – gemeenten en provincies. Maar we zien ook dat samenwerking met belangenorganisaties in de land- en tuinbouw (Greenports, LTO), natuurbeheerders, recreatieschappen en individuele grondeigenaren steeds belangrijker voor ons wordt.

Als relatiebeheerder gaan we naar gezamenlijke oplossingen zoeken. Verschillende te bereiken doelen zijn voor Rijnland inmiddels uitgewerkt en bestuurlijk overeengekomen: regionale keringen die tijdig aan de geldende norm voldoen, overname van onderhoud stedelijk water, het realiseren van de opgaven die voortvloeien uit het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) en de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). Om deze doelen te bereiken gaat Rijnland zich actief en effectief bewegen in de ruimtelijke ordening en de grondmarkten. Dat is een uitdaging, want Rijnland moet beter het 'spel' van de ruimtelijke ordening leren spelen.

De ambitie van dit WBP4 is fors in te zetten op – een nog beter – beheer van onze relaties voor een betere samenwerking. Maar daar hoort bij dat we, behalve dienstverlenend te zijn, ook iets terug verwachten van onze partners; zelf het goede voorbeeld geven blijft daarbij een belangrijk aandachtspunt.

Streefbeeld communicatie

Om als waterautoriteit gewaardeerd te worden heeft Rijnland ervoor gekozen om extern meer gericht – en daarmee effectiever – naar onze partners te communiceren. Rijnland communiceert in de planperiode WBP4 vooral over activiteiten die burgers aanspreken. Hierbij valt te denken aan projecten rond natuur, milieu en recreatie, maar ook aan zogenaamde 'watermeesterprojecten'. Dit zijn projecten voor de actieve gebruikers van water op het gebied van klimaatadaptatie en kustversterking. In onze communicatie richten we ons dus minder op het dagelijkse werk en de vanzelfsprekendheden van het waterwerk zoals malen, zuiveren en het verlenen van vergunningen.

3.4 Zelf het goede voorbeeld geven: beheerder, dienstverlener, handhaver

Door zelf het goede voorbeeld te geven verdient Rijnland krediet en respect.

Als beheerder

Bij het geven van het goede voorbeeld hoort dat Rijnland haar eigen beheer op orde heeft. Dat betekent dat registers, leggers en reglementen aan de geldende norm voldoen, maar bijvoorbeeld ook dat de achterstand bij baggerwerkzaamheden wordt weggewerkt. Ook dient de gehele cyclus van *'planning & control'* goed te functioneren. Rijnland is in staat het beheer goed te organiseren, en voor het te verrichten werk voldoende menskracht te mobiliseren.

Als beheerder gaat Rijnland meer nog dan voorheen zich er sterk voor maken zelf zo duurzaam mogelijk te werken; zoals gebruik van groene energie en toepassing van duurzame bouwmaterialen. Bij nieuwe investeringen zullen we zoveel

mogelijk bewezen duurzame oplossingen inzetten die snel tot zichtbaar resultaat in het veld zullen leiden. Bij het aanleggen van natuurvriendelijke oevers gebruiken we duurzame materialen door bijvoorbeeld gebruik te maken van FSC-hout.

Als dienstverlener

Als dienstverlener is het van belang dat Rijnland in de periode 2010-2015 op de kaart komt te staan als een organisatie die de eigen bedrijfsvoering goed op orde heeft. Dit wil zeggen dat Rijnland alle kennis, kunde en bereidheid in huis heeft om als geen ander onze belastingbetalers en natuurlijke partners – zoals gemeenten en provincies – op alle mogelijke manieren klantvriendelijk van dienst te zijn. Zodra er iets speelt rond het waterbeheer in het Rijnlandse beheergebied, moet iedere betrokkene de neiging hebben om als eerste bij Rijnland aan te kloppen. Als dienstverlener weten wij de watervragen van onze belastingbetalers en partners goed en snel te beantwoorden, en adequaat op de wensen van diezelfde mensen in te spelen. Uiteindelijk moet dit leiden tot een goede relatie tussen samenleving en Rijnland waarbij Rijnland als een flexibele en efficiënte organisatie haar rol als publieke dienstverlener optimaal vervult.

Als handhaver

Als handhaver moet Rijnland transparant kunnen verantwoorden waarom het beleid is zoals het is. Dat vereist een duidelijke visie op het beheergebied, beleid met haalbare en afrekenbare doelen, een helder verhaal over wat kan en wat moet, welke randvoorwaarden hierbij een rol spelen, waar de verantwoordelijkheid van de één ophoudt en die van de ander begint.

4. VEILIGHEID TEGEN OVERSTROMINGEN

4.1 Wat doet Rijnland, wat zijn aandachtspunten voor 2010-2015?

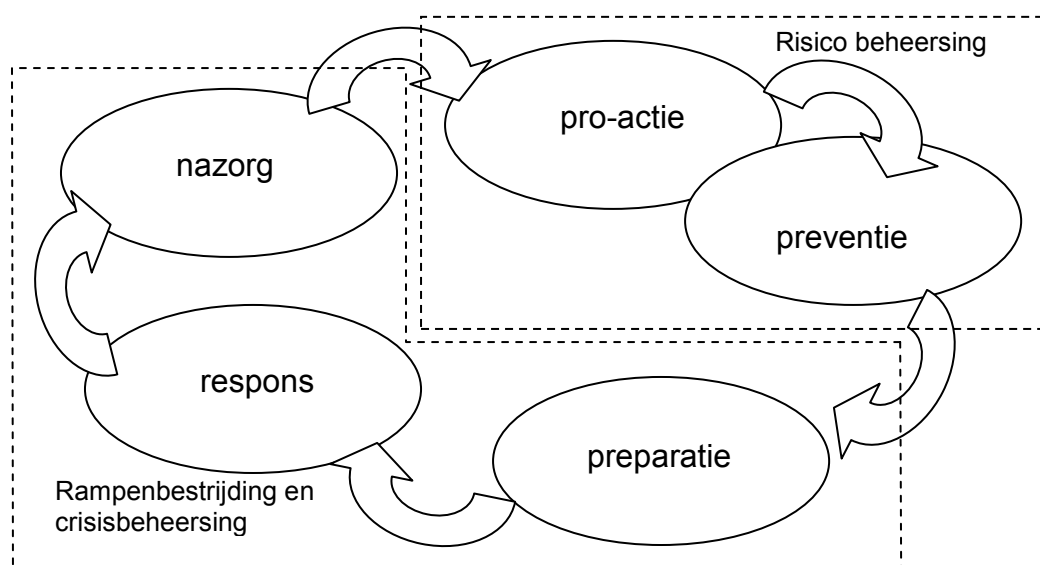
Eén van de kerntaken van Rijnland is inwoners en voorzieningen in het beheergebied te beschermen tegen overstromingen. Cruciaal daarvoor is dat de waterkeringen voldoende hoog en stevig zijn, én blijven. Dit houdt in dat Rijnland zorg draagt voor het onderhoud, de toets op de veiligheid (stabiliteit, hoogte) uitvoert en eventueel verbeterplannen opstelt. Voor de primaire en regionale waterkeringen is de provincie toezichthouder. De provincie rapporteert voor de primaire keringen op haar beurt aan het Rijk, dat ook de normen opstelt. Voor regionale keringen stelt de provincie de normen vast.

Rijnland heeft in totaal 83 kilometer primaire waterkeringen (zeewering, Goejanverwelledijk, Spaarndammerdijk) en 1.277 kilometer regionale waterkeringen (boezemkaden en polderkaden). De overige waterkeringen zijn de voormalige BWO- of noodwaterkeringen/compartimenteringswerken (127 stuks), de Rijndijksluizen en enkele landscheidingen.

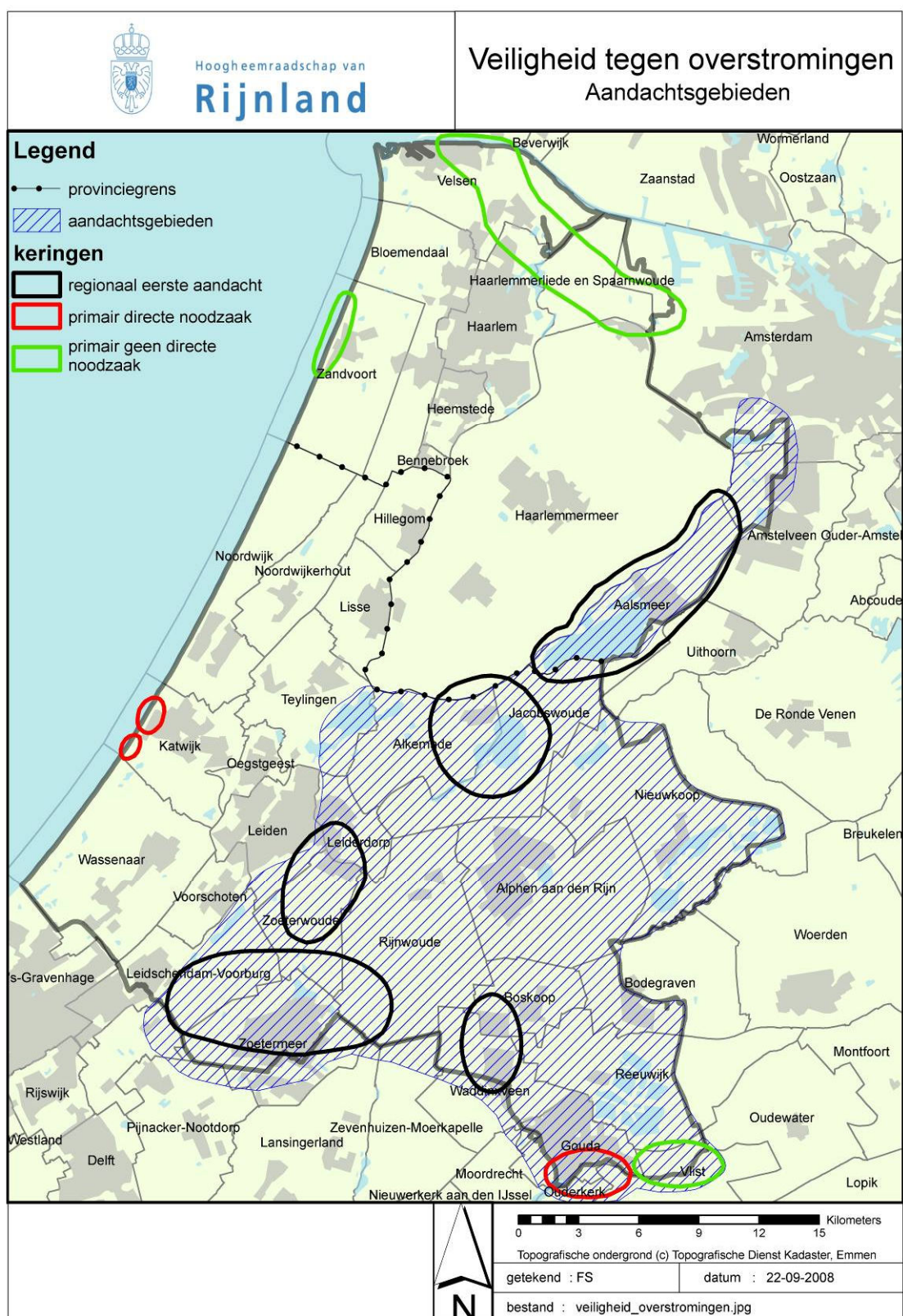
In de planperiode voor het WBP4 (2010-2015) gaat Rijnland vooral veel energie steken in de regionale keringen (figuur 4). Dat is prioriteit nummer één. Alle regionale keringen worden stuk voor stuk getoetst. Daaruit zal waarschijnlijk blijken dat een kwart tot een derde van deze keringen verbetering behoeft. Voor de kilometers met tekortkomingen (dus de vakken die niet aan de norm voldoen) gaan we plannen en ontwerpen maken. Hetgeen nog lastig genoeg is, omdat verbetering van regionale keringen meestal een kwestie is van passen en meten: belangen sparen aan weerszijden van de kering zoals deze er nu is. De meest kwetsbare trajecten – de ‘risicovolle strekkingen’ – pakt Rijnland aan vóór 2015. De dan nog resterende kilometers komen daarna aan de beurt. We streven er naar dat in 2020 alle regionale keringen voldoen aan de norm.

Rijnland gaat met de primaire keringen aan de slag: onderzoekend, communicerend, uitvoerend, behereend. In 2015 voldoen alle primaire keringen aan de nu geldende norm (figuur 4). Noordwijk – ‘zwakke schakel’ – is inmiddels aangepakt. Voor de primaire waterkeringen zijn thans de Goejanverwelledijk (bij binnenstad Gouda) en de buitensluis en boulevard te Katwijk de belangrijkste aandachtspunten.

Het laatste hoofdpunt op de Rijnlandse agenda is de ‘veiligheidsketen’ (figuur 3). Bij het omgaan met overstromingsrisico’s moet in de samenleving meer ingezet worden op ‘pro-actie’ en ‘preventie’. Absolute veiligheid bestaat niet; we moeten ons gedegen voorbereiden op de gang van zaken als het toch een keer misgaat (zie de gevolgen van orkaan Katrina voor New Orleans). De Rijnlandse ambitie is dat er per 2015 een beproefde aanpak voor noodsituaties beschikbaar en operationeel is.

Figuur 3 Veiligheidsketen

Figuur 4 Aandachtsgebieden Veiligheid tegen overstromingen

4.2 Primaire keringen

Per 2015: voldoen aan de geldende normen

Recht overeind blijft de ambitie – uit WBP3 – dat de primaire keringen uiterlijk in 2015 voldoen aan de geldende normen (figuur 4 en bijlage 3, kaart 4). Voor de primaire waterkeringen zijn thans de Goejanvervelledijk (bij binnenstad Gouda) en de buitensluis en boulevard te Katwijk de belangrijkste aandachtspunten. Vermeldenswaardig is wel dat de Spaarndammerdijk voor een deel – vanaf Halfweg tot Amsterdam – is overgedragen aan ons buurwaterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV). Dit vraagt om aanpassing en afstemming.

In het WBP3 is aangekondigd dat Rijnland gaat inventariseren of het wenselijk is het Waterkeringsbeheerplan (WKBP) te actualiseren voor de primaire keringen (alsook een dergelijk plan voor de regionale keringen op te stellen). Deze actualisering heeft in 2009 plaatsgevonden, zowel voor de primaire als ook voor de regionale keringen. De beleidsuitgangspunten zijn op hoofdlijnen opgenomen in het voorliggende WBP4. Deze beleidsuitgangspunten zijn uitgewerkt in de integrale Kustnota en in de Nota Waterkeringen. Ook de Keur bevat een toetsingskader voor de operationele toets van de veiligheid.

In 2010 zal de eerstvolgende toets op veiligheid worden opgeleverd. Besloten is bovendien dat er niet alleen voor de regionale maar ook voor de primaire keringen gewerkt gaat worden met een onderhouds- en inspectieplan.

De complete veiligheidsketen in beeld

Een nieuw programma-onderdeel van WBP4 betreft: 'Waterveiligheid: veiligheid tegen overstromen op basis van de veiligheidsketen' (figuur 3). Naast proactie en preventie (overstromingen voorkomen) behoeven de drie afsluitende schakels van de veiligheidsketen meer aandacht: preparatie, respons en nazorg. Het punt is dat Rijnland bij proactie en preventie wél een grote verantwoordelijkheid heeft, maar bij de drie resterende schakels in de complete veiligheidsketen staan andere partijen als eersten aan de lat, zoals de provincies en gemeenten. Rijnland heeft geen directe verantwoordelijkheid voor al hetgeen noodzakelijk is als het onverhoopt toch een keer mis zou gaan. Maar juist Rijnland kan, meer dan wie ook, relevante informatie aandragen voor adequate rampenbestrijding en crisisbeheersing. Het voornemen is de betreffende partijen kernachtig te adviseren over noodscenario's. In het in 2010 te actualiseren calamiteiten(bestrijdings)plan komt dit ook naar voren.

Ontwerpen: 'robuust' en 'adaptief'

In de planperiode 2010-2015 moeten verbeterplannen voor primaire waterkeringen, vindt Rijnland, 'robuust' en 'adaptief' zijn:

- **Robuust** moet zich gaan vertalen in de ontwerpen van de verbeterplannen. Een zekere extra toeslag voor onzekerheden in grondeigenschappen, mogelijk optredende waterstanden en betere technische kennis zal hiertoe de basis moeten bieden. De nieuwe 'Leidraad Rivieren' van de ENW (Expertise Netwerk Waterkeringen) is hier een voorbeeld van. In dit kader staat Rijnland open voor innovatieve oplossingen.
- **Adaptief** komt naar voren bij de ruimtelijke reservering van de waterkeringen. Om meer klimaatbestendig te zijn, zal een aangepaste reserveringsstrook of vrijwaringszone rond de keringen nodig zijn. Overeenkomstig het uitgangspunt van de provincie Zuid-Holland wordt voor de ruimtelijke reservering voor de kust uitgegaan van een periode van 200 jaar volgens het maximum scenario voor klimaatverandering ('W⁺'), en voor de overige primaire keringen van een periode van 100 jaar volgens hetzelfde maximum scenario. Voor de regionale keringen wordt uitgegaan van een periode van 100 jaar volgens het maximum scenario. Hierin kan bijvoorbeeld een reserve voor zeespiegelstijging of bodemdaling worden verdisconteerd. De Nota Waterkeringen en de nieuwe Legger voor de regionale keringen (vast te stellen in 2010) zijn de eerste instrumenten om dit vorm te geven.

4.3 Regionale keringen

Per 2020: voldoen aan de geldende normen

Rijnland en de provincies willen, naast de primaire keringen, ook de regionale keringen zo snel mogelijk laten voldoen aan de geldende normen (figuur 4, en bijlage 3, kaart 4). In 2012 wordt de toets op veiligheid van de regionale keringen afgerond. Hierna wordt gestart met het – waar noodzakelijk – verder versterken van de regionale keringen. Rijnland heeft aangegeven dat het voor de regionale keringen een realistisch uitgangspunt is om deze per 2020 te laten voldoen aan de normen. In 2009 is Rijnland al begonnen met de verbetering van regionale keringen op de zogeheten risicovolle strekkingen (gebaseerd op de hier voor te hanteren categorieën 3, 4 en 5). Rijnland pakt door in de planperiode van het WBP4. Het restant komt dus in de jaren daarna. Voor de regionale keringen die na 2015 worden aangepakt zal Rijnland naar de provincies gemotiveerd afwijken. De uitwerking hiervan is opgenomen in de Uitvoeringsagenda, bijlage 1.

Complete veiligheidsketen, robuust & adaptief ontwerpen

Voor de aanpak van de regionale keringen geldt hetzelfde als voor de primaire keringen. Dat wil zeggen dat 'robuust & adaptief' maatgevend zullen zijn voor de feitelijke verbeteringsmaatregelen die in de planperiode 2010-2015 aan de orde komen.

Daarnaast zal Rijnland daartoe geëigende acties ondernemen om ook voor de regionale keringen de complete veiligheidsketen in beeld te brengen.

4.4 Overige keringen

Onder 'overige waterkeringen' vallen land- en waterscheidingen, keringen buiten de dijkkring, voormalige 'bwo-keringen' (noodkeringen / compartimenteringswerken) en de Rijndijksluizen. Rijnland is, samen met de buurwaterschappen, verantwoordelijk voor het beheer van de landscheidingen. Voor 'overige keringen' zijn geen normen. De visie op de overige keringen is in 2009 opgesteld.

Uiterlijk in 2015 is er op basis van de uitgewerkte adviezen van de commissie Poelmann en het door de provincie Zuid-Holland uitgewerkte beleid betreffende buitendijkse bebouwing een Rijnlandse uitwerking van het beleid voor de buitendijkse gebieden. Intentie van Rijnland is om na het uitbrengen van het advies Poelman binnen 1 á 2 jaar eigen beleid te hebben opgesteld. In overleg met de provincie Noord-Holland wordt een overeenkomstig beleid uitgewerkt.

4.5 Resultaten in de planperiode 2010-2015

Algemeen

- Rijnland adviseert alle betrokken partijen bij plannen, projecten en andere activiteiten met betrekking tot planvorming ten aanzien van veiligheid.
- Bij beleidsvorming en bestuurlijke ondersteuning adviseert Rijnland alle betrokken partijen ten aanzien van veiligheid.
- Toetsen van plannen van derden aan de keur.
- Verlenen van keurvergunningen en –onthefingen.
- Handhaven van de keur met betrekking tot veiligheid.

Primaire keringen

Beleid / onderzoek

- In 2010 worden de beleidsuitgangspunten voor primaire keringen geoperationaliseerd, zoals deze zijn beschreven in het WBP4 en in de integrale Kustnota en de Nota Waterkeringen.
- Voor 2010 wordt de volgende toets op veiligheid (3^e toetsronde) opgeleverd voor de zandige kust en uitwateringssluizen, C-keringen en niet-waterkerende objecten in de kering.
- Uiterlijk in 2014 is de 4^e toetsronde opgeleverd.

Operationeel

- In 2015 voldoen alle primaire keringen aan de nu geldende norm.
 - Zwakke schakel Katwijk (boulevard)

- Uitwateringssluisk Katwijk.
- Categorie C-kering Goejanverwelledijk bij Gouda.
- Categorie C-kering Goejanverwelledijk traject Gouda-Wiericke
- Categorie C-kering Spaarndammerdijk
- De beheerregisters van de zandige kust en de categorie C-keringen worden bijgehouden.
- De leggers van de zandige kust en de categorie C-keringen worden geactualiseerd.
- Bij de zandige kust en de categorie C-keringen wordt klein (1^e lijns) en groot onderhoud uitgevoerd, tevens worden jaarlijkse inspecties uitgevoerd.

Regionale keringen

Beleid / onderzoek

- In 2010 worden de beleidsuitgangspunten voor regionale keringen geoperationaliseerd, zoals deze zijn beschreven in het WBP4 en in de Nota Waterkeringen.
- In 2010 is de Legger regionale keringen opgeleverd. Aansluitend wordt deze doorlopend bijgehouden.
- In 2012 wordt de toets op veiligheid van de regionale keringen afgerond.
- Vanaf 2012 worden de kunstwerken en niet-waterkerende objecten in de waterkeringen getoetst. Verwacht wordt dat in 2015 ongeveer 15% hiervan is getoetst. In 2020 zijn alle kunstwerken en niet-waterkerende objecten getoetst.

Operationeel

- In 2020 voldoet het regionale systeem aan de geldende normen.
- In 2015 zijn de risicovolle strekkingen van het regionale systeem verbeterd. Voor het restant zal Rijnland gemotiveerd afwijken naar de provincies.
- In 2010 is het beheerregister van de regionale waterkeringen opgesteld. Aansluitend wordt het doorlopend bijgehouden.
- Bij de regionale waterkeringen wordt klein (1^e lijns) en groot onderhoud uitgevoerd, tevens worden jaarlijks inspecties uitgevoerd.

Overige keringen

Beleid / onderzoek

- In 2010 wordt de Nota Waterkeringen voor overige keringen op operationeel niveau uitgewerkt op basis van de in 2009 opgestelde visie voor overige keringen.
- In 2015 is er voor de buitendijkse gebieden een Rijnlandse uitwerking van het beleid op basis van de uitgewerkte adviezen van de commissie-Poelmann en het door de provincie Zuid-Holland uitgewerkte beleid. Wat Rijnland betreft is dit beleid richtinggevend voor het met de provincie Noord-Holland uit te werken beleid.

Operationeel

- Bij de overige waterkeringen wordt klein onderhoud uitgevoerd.

Calamiteiten

- In 2010 wordt het calamiteiten(bestrijdings)plan opgesteld en operationeel gemaakt.
- Het calamiteiten(bestrijdings)plan wordt jaarlijks geoefend en geëvalueerd.
- Iedere vier jaar (volgende keer in 2014) wordt een risico-analyse uitgevoerd en wordt het calamiteiten(bestrijdings)plan eventueel geactualiseerd.
- In 2010 heeft Rijnland een visie ontwikkeld op de complete veiligheidsketen en de rol van Rijnland daarin.
- Op basis van deze visie adviseert Rijnland vanaf 2010 de provincies en gemeenten over noodscenario's bij calamiteiten.
- Op basis van deze visie adviseert Rijnland vanaf 2010 de provincies en gemeenten over de drie 'afsluitende' schakels van de veiligheidsketen: preparatie, respons en nazorg.
- De compartimenteringswerken (BWO-keringen) en enkele voormalige compartimenteringsdijken worden conform de opgestelde uitgangspunten en normen beheerd en onderhouden.
- Bemensen van informatie- en klachtenlijn met betrekking tot veiligheid.
- Bewaken van dijken bij extreme weersomstandigheden.
- Toepassen en *updaten* van het Calamiteiteninformatiesysteem Boezemkadebreuk.

5. VOLDOENDE WATER

5.1 Wat doet Rijnland, wat zijn aandachtspunten voor 2010-2015?

Bij de zorg voor voldoende water – niet te veel en niet te weinig, afhankelijk van de gebruiksfunctie van een gebied – gaat het erom het complete watersysteem goed in te richten, goed te beheren en goed te onderhouden. Bij dit alles speelt Rijnland zonder meer een hoofdrol. Maar er zijn ook taken weggelegd voor bijvoorbeeld de provincies en de gemeenten.

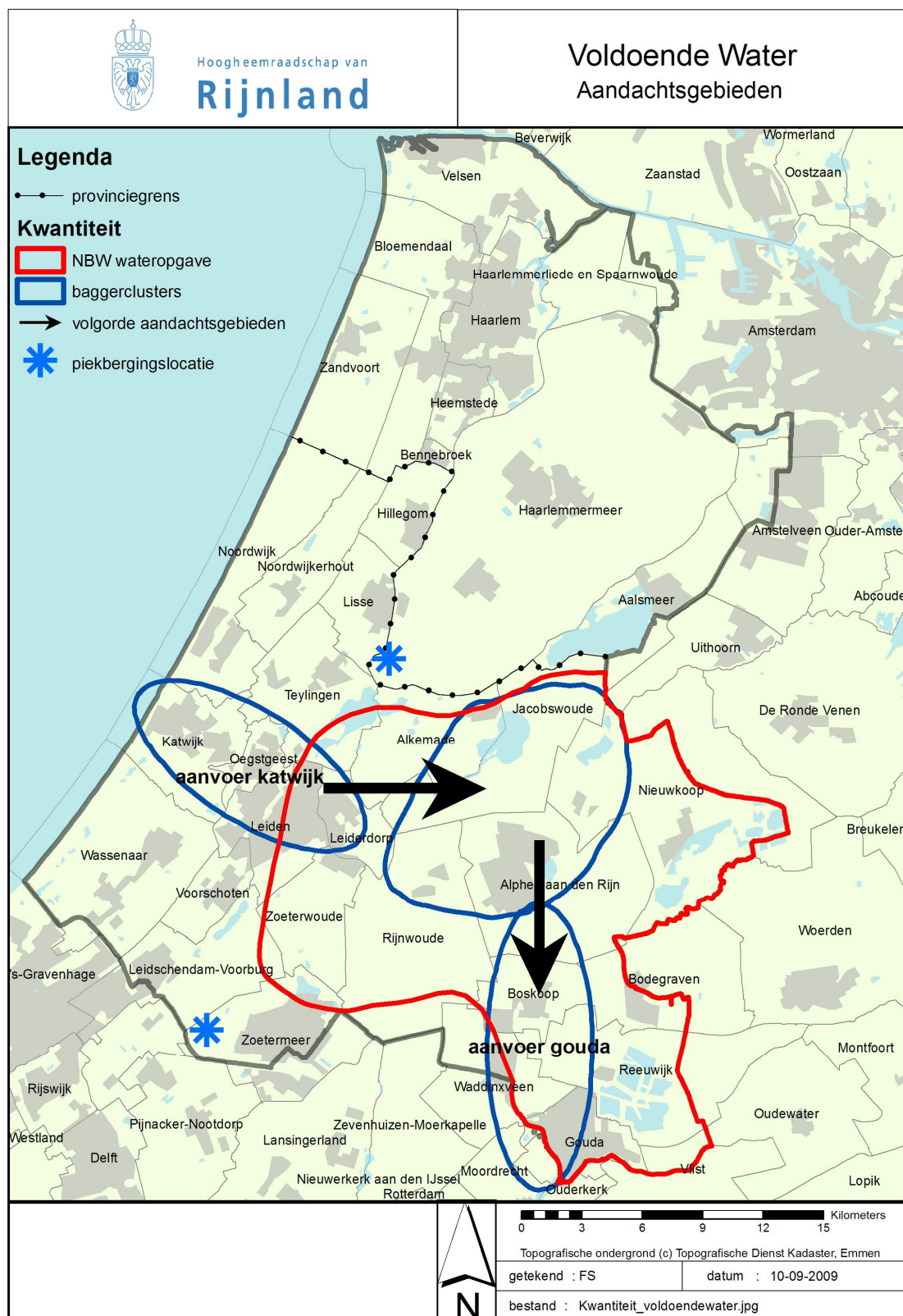
Het watersysteem binnen het beheergebied van Rijnland bestaat uit het boezemsysteem met een oppervlakte van ongeveer 4.500 ha en het poldersysteem met een oppervlak van ongeveer 5.500 ha. Vanuit het poldersysteem wordt water opgepompt naar de boezem. Het boezemsysteem is een centraal systeem van watergangen, meren en plassen. Dit boezemsysteem voert via vier gemalen het water af naar de zee, het Noordzeekanaal en de Hollandse IJssel. Ongeveer 10.000 km watergangen, 800 gemalen, meer dan 2.200 stuwen en 1.500 inlaten waarborgen het waterpeil in het beheergebied.

Een belangrijke opgave in de planperiode voor het WBP4 (2010-2015) is het baggeren (figuur 5). De inzet is dat uiterlijk in 2020 alle wateren in het beheergebied de vereiste diepte hebben. Dit is enerzijds van belang om de wateraanvoer en de waterafvoer naar de gemalen veilig te stellen en anderzijds om een gezond en schoon watersysteem te krijgen en te behouden. Daartoe pakt Rijnland de grotere wateren aan, maar in overleg met de betreffende eigenaren komen ook de kleinere wateren aan de beurt. De kern van de zaak is dat alle wateren in het Rijnlandse beheergebied per 2020 de afmetingen hebben zoals deze in de 'Legger' zijn vastgesteld. In de periode tot aan 2015 gaan we een forse slag maken om dit te bereiken.

Peilbeheer is een van de kerntaken van Rijnland. Dit peilbeheer is en blijft geregeld via actuele peilbesluiten, waardoor er voor de Rijnlandse belastingbetaler steeds rechtszekerheid is over het Rijnlandse peilbeheer. Rijnland gaat uitvoering geven aan de afspraken uit het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW - actueel), zodat het watersysteem op orde en toekomstvast wordt gemaakt (we houden dus rekening met klimaatverandering). Het zwaartepunt van de NBW opgave ligt in de Zuid-Oost hoek (figuur 5). Om de watersystemen op orde te krijgen, moeten peilbeheer, berging en afvoer integraal worden beschouwd. Dat wil zeggen dat per 2015 het watersysteem in planvorming en deels in uitvoering gereed is. Hiervoor zijn in sommige gebieden maatregelen nodig; meer ruimte voor waterberging bijvoorbeeld. Zo gaat Rijnland in de planperiode flink investeren in de realisatie van de waterberging in de Nieuwe Driemanspolder en de Haarlemmermeer om zo ons hoofdwatersysteem (boezem) te ontlasten bij forse regenval (figuur 5). Bij het graven van waterberging in onze polders maken we in de planperiode vooral gebruik van uitvoeringsprojecten van derden. Zo kunnen we werk-met-werk maken en belasten we minder de uitvoeringscapaciteit van onze eigen organisatie.

Hiernaast speelt de noodzaak om tal van gemalen te renoveren. Ook dat gaan we doen in de planperiode van het WBP4 (2010-2015). We hebben de poldergemalen – waar nodig – en alle boezemgemalen per 2013 gerenoveerd.

Een noviteit is dat Rijnland – sinds de invoering van de Waterwet in 2009 – een voorname speler is geworden in het beheer van grondwater. Dat is een taak die we graag ter hand nemen. Hierbij vormt de afstemming met andere betrokken partijen – provincies en gemeenten – een bepalende randvoorwaarde, maar daar gaan we graag mee aan de slag.

Figuur 5 Aandachtsgebieden Voldoende water

5.2 Beheer grondwater

Taakverdeling

De Waterwet geeft aan dat de waterschappen beheerder worden voor het watersysteem, waar grondwater integraal onderdeel van uitmaakt. Watersysteembeheer wordt in de wet gedefinieerd als de “overheidszorg gericht op doelstellingen zoals beperking van wateroverlast en vervulling van maatschappelijke functies”.

Het grondwater kent geen eigenaar, net als het oppervlaktewater en het hemelwater. Wel zijn het beheer en de zorgtaken voor het grondwater geregeld, net als voor het oppervlaktewater. Dit is geregeld in de nieuwe Waterwet en is in 2009 ingegaan.

Ook aan andere overheden zijn taken en instrumenten toebedeeld voor het grondwaterbeheer: de provincies (onder andere strategisch kader, drinkwateronttrekkingen, grondwaterkwaliteit) en de gemeenten (zorgtaak omtrent grondwateroverlast). Voor een effectief grondwaterbeheer is samenwerking daarom essentieel. Rijnland zal hierbij proactief optreden.

De Waterwet heeft bij de waterschappen de specifieke taak gelegd voor de vergunningverlening en handhaving, als onderdeel van de watervergunning, voor grondwateronttrekkingen en infiltraties. De onttrekkingen voor drinkwater, grote industriële onttrekkingen ($> 150.000 \text{ m}^3/\text{jaar}$) en warmte-koude-opslag zijn hiervan voorlopig uitgezonderd en blijven bij de provincie. Bij de provincies blijft ook de taak voor het meetnet en register.

Beleid vergunningen

Bij de vergunningverlening voor grondwateronttrekkingen is het algemene beleid:

- in beeld brengen van effecten van de onttrekking en beëindiging; waar relevant toepassen van mitigerende maatregelen;
- doelmatige en duurzame benutting van de grondwatersystemen; in strategische grondwaterreserves geldt een compensatieplicht.

Bij de vergunningverlening wordt gedifferentieerd naar de aard van de onttrekking:

- Tijdelijke onttrekkingen (bouwputbemaling, versnelde consolidatie, grondwatersanering, enzovoort): doel van de vergunning is negatieve gevolgen voor bestaande belangen en de belasting van het grondwatersysteem te voorkomen of te beperken. Waar relevant en mogelijk worden waterbesparende of andere mitigerende maatregelen voorgeschreven.
- Permanente onttrekkingen (beregening, drainage, industrieel, koeling): naast het algemene beleid zal de nadruk erop liggen om niet-duurzaam of laagwaardig gebruik van het grondwater te voorkomen.

De regelgeving voor de vergunning wordt vastgelegd in de Keur en een beleidsregel. Op basis van het vergunningenbeleid zal tevens de benodigde handhaving worden vastgesteld.

Rol Rijnland: gebiedsplannen, proactieve afstemming en advies

De invulling van het grondwaterbeheer als onderdeel van het watersysteembeheer zal zowel plaatsvinden in de eigen gebiedsgerichte plannen als in de proactieve afstemming met en advies over plannen van derden. Rijnland neemt grondwater volwaardig mee bij watersysteembeheer en maatregelen. Het provinciale waterplan en de ‘KRW-dochterrichtlijn Grondwater’ vormen kaders. De zorgtaak om grondwateroverlast te voorkomen of beperken door maatregelen in het openbaar gebied is inclusief financiering belegd bij de gemeenten. Rijnland ziet hier wel een proactieve maar vraaggestuurde adviesrol:

- Om te voldoen aan de nu geldende eisen voor het opstellen van peilbesluiten gaan we het GGOR-proces toepassen (GGOR = Gewenst Grond- en OppervlaktewaterRegime). De resultaten worden vastgelegd in peilbesluiten, waarbij de mogelijkheid uit de Waterwet om grondwaterpeilen vast te leggen niet wordt toegepast. Door de beperkte beheersbaarheid van de grondwaterpeilen in West-Nederland en de private verantwoordelijkheid voor ontwateringsvoorzieningen zouden grondwaterpeilbesluiten dermate indicatief worden dat er geen meerwaarde is ten opzichte van reguliere peilbesluiten.
- Ook vanuit de adviesrol bij zowel de watertoets als de Gemeentelijke Rioleringsplannen neemt Rijnland grondwater volwaardig mee. Ons advies heeft zowel betrekking op het voorkomen van

lokale grondwateroverlast als de gevolgen voor het integrale (grond-)watersysteem (voorkomen verdrogen, verzilten, enzovoort.).

- Rijnland draagt bij aan de *back-office* van het gemeentelijk loket voor grond- en hemelwateroverlast. De deelname is vanzelfsprekend vraaggestuurd, maar Rijnland gaat zich hierin proactief opstellen. De gemeenten zullen actief benaderd worden en Rijnland is bereid doelmatig expertise en capaciteit in te zetten.
- Voor de adviesrol wordt een beleidsnota opgesteld. Deze nota geeft het kader voor de advisering aan.

5.3 Beheer oppervlaktewater

Inleiding

Peilbeheer is hét middel om de kerntaak 'voldoende water' vorm te geven (figuur 5 en bijlage 3, kaart 6). Met het beheren van het peil in de watergangen wordt het grondgebruik van de omliggende gebieden mogelijk. Overtollig water wordt tijdig afgevoerd, en in droge zomers wordt bij een tekort aan water extra water aangevoerd. Dit maakt de omliggende gronden bewoonbaar en bewerkbaar, zonder dat er sprake is van wateroverlast of juist een watertekort. Essentieel hierbij is de wisselwerking tussen berging, aan- en afvoer, het functioneren van het hydraulisch systeem en de hoogte van in te stellen peil zelf. Het gaat dus om een integrale aanpak. Essentieel is eveneens de transparante afweging en besluitvorming hierbij. Rijnland gebruikt hiervoor de GGOR-systematiek. Peilbeheer is tevens van invloed op de kwaliteit en ecologie van het watersysteem, en is daarmee ook een van de sleutels tot het bijdragen aan de strategische doelstelling 'gezond water' (zie hoofdstuk 6).

Het Nationaal Bestuursakkoord Water

In het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) hebben de waterpartners (Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen) in 2003 afspraken gemaakt over de aanpak van wateroverlast. Hiervoor was het advies uit 2000 van de Commissie Waterbeheer 21ste eeuw bepalend. Dit advies kwam naar aanleiding van de wateroverlast uit 1998 en de verwachte klimaatverandering. In 2008 hebben de partners het NBW geactualiseerd en herbevestigd in het NBW actueel. Het NBW actueel gaat in op diverse aspecten zoals het voorkomen van wateroverlast, KRW en keringen. Dit hoofdstuk beperkt echter zich tot het onderdeel het aspect 'voldoende water'.

Het NBW actueel heeft tot doel het watersysteem uiterlijk in 2015 op orde te hebben. De normen waar het systeem aan moet voldoen om op orde te zijn opgenomen in de Waterwet. Deze normen zijn uitgewerkt in de Waterverordening Rijnland zoals is bepaald door de provincies (tabel 5).

Tabel 5 Normen uit de Waterverordening Rijnland

Norm gerelateerd aan vorm van landgebruik		Norm	Maaiveldcriterium
Binnen bebouwde kom	Bebouwd gebied	1/100	0%
	Glastuinbouw	1/50	1%
	Overig gebied	1/10	5%
Buiten bebouwde kom	Hoofdinfrastructuur en spoorwegen	1/100	0%
	Glastuinbouw en hoogwaardige land- en tuinbouw	1/50	1%
	Akkerbouw	1/25	1%
	Grasland	1/10	5%

Volgens tabel 5 geldt voor bebouwing binnen de bebouwde kom de strengste norm. Voor de rest geldt binnen de bebouwde kom de norm voor grasland (behalve glastuinbouw). Buiten de bebouwde kom is het zogenaamde overwegende landgebruik van toepassing. Dit betekent dat niet voor individuele bebouwing (en andere losstaande vormen van landgebruik) een andere, strengere norm geldt, maar de norm van het omliggende landgebruik.

De Waterverordening Rijnland stelt een belangrijke nuances aan de normen uit tabel 5. Eventueel kan Rijnland in overleg met de gebiedspartners hiervan afwijken (naar boven en naar beneden) door het stellen van een gebiedsnorm. Rijnland legt deze gebiedsnorm vast en legt dit vervolgens ter vaststelling voor aan de provincie. Het voeren van een gebiedsproces om samen met de partners tot

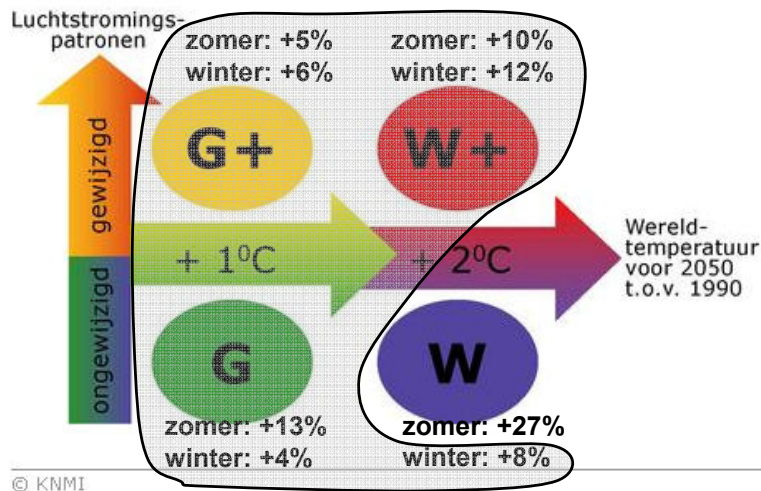
definitieve en gezamenlijk gedragen normen te komen, is een van de essentiële uitgangspunten uit het NBW actueel.

Te hanteren klimaatscenario

Bij het bepalen van de wateropgave hanteert Rijnland het oude KNMI middenscenario 2050 en niet een van de nieuwe 4 scenario's uit 2006 (W, W+, G en G+). Reden hiervoor is dat het middenscenario 2050 het grootste gedeelte (op één extreem na) van de 4 KNMI-2006 scenario afdekt (figuur 6) en de onzekerheidsmarges van de nieuwe KNMI scenario's erg groot zijn.

KNMI klimaatscenario's 2006

vergelijking met "oude" middenscenario 2050: +10%

Figuur 6 Overlap oude KNMI middenscenario 2050 met nieuwe KNMI klimaatscenario's 2006

Daarnaast hanteert Rijnland de neerslagreeks van De Bilt, in de periode augustus – november gecorrigeerd voor het zogenaamde kusteffect (ca 10% meer neerslag in de kuststreek).

Bovennormatieve omstandigheden

Wanneer zich situaties voordoen die nog extremer zijn dan waarop het systeem volgens deze normen is gebaseerd, treedt het Rijnlandse calamiteitenbestrijdingsplan (CPB) in werking. Dit plan voorziet onder andere in het plaatsen van noodbemaling.

Beleidskader Rijnland

Het Masterplan uit 2007 geeft het kader om het systeem op orde te brengen. Echter, door ontwikkelingen en voortschrijdend inzicht, is het nodig dit kader te herzien. In 2010 heeft Rijnland een herzien beleidskader. In dit nieuwe beleidskader worden ook grondbeleid en alternatieve oplossingsrichtingen zoals accepteren van schade opgenomen, naast het vastleggen van de normen en andere relevante beleidskaders.

Programma NBW

Het Programma NBW zorgt voor een eenduidige aanpak, voor borging van de benodigde middelen en voor monitoring en rapportage van het op orde brengen van het watersysteem zoals bedoeld in het NBW. Rijnland hanteert hierbij een integrale aanpak waarbij berging, aan- en afvoercapaciteit, de werking van het hydraulisch systeem en peilbeheer worden meegenomen. Rijnland hanteert ook een transparante aanpak: via gebiedsprocessen en volgens de GGOR-systematiek.

Het Programma NBW bundelt diverse plannen en projecten. Alle plannen en projecten kennen in principe dezelfde fasering:

- Fase 1: analyse van het knelpunt in het watersysteem en de mogelijk oplossingen, via een gebiedsproces en met als resultaat een door het dagelijks bestuur vastgestelde voorkeursvariant van maatregelen.

- Fase 2: uitwerken van de voorkeursvariant tot een Definitief Ontwerp, vastgesteld door de Verenigde Vergadering, inclusief het benodigde krediet voor de werken.
- Fase 3: uitvoering van de maatregelen.

Boezem

In 2000 heeft Rijnland voor het boezemsysteem al bepaald welke maatregelen er nodig zijn om het systeem op orde te brengen. Op orde betekent dat het peil niet vaker dan eens in de 100 jaar verder stijgt dan tot NAP -0,50 m (gebiedsgemiddeld). Het gaat om een drietal maatregelen: uitbreiding van de capaciteit van het boezemgemaal Katwijk, aanleggen van een piekberging in de Nieuwe Driemanspolder en aanleggen van een piekberging in de Haarlemmermeerpolder. Deze maatregelen zijn allen in 2015 afgerond. Hiermee is ca 30.000 ha op orde in 2015.

Polders – Masterplan

In 2007 heeft Rijnland ook voor de polders een eerste globale berekening uitgevoerd van het knelpunt en te nemen maatregelen in de polders. De conclusies uit deze studie zijn dat de opgave aanzienlijk is en dat een nadere uitwerking in deelgebieden en gebiedsprocessen noodzakelijk is.

Lopende grootschalige gebiedsprocessen

Momenteel werkt Rijnland in 8 deelgebieden aan het op orde brengen van het systeem: 4 watergebiedsplannen en 4 grootschalige externe ontwikkelingen. De acht deelgebieden beslaan samen ca 60.000 ha (inclusief 15.000 ha boezemgebied) en staan in tabel 6 en in figuur 7.

Tabel 6 Lopende grootschalige gebiedsprocessen

Plan / gebied	Opp. [ha]	Fase 1	Fase 2	Fase 3
WGP Vierambacht	2800	2009	2009-2010	2011-2015
WGP Wassenaarschepolder	2900	2009	2009-2010	2011-2015
WGP Nieuwkoop	6800	2009-2010	2010-2011	2012-2016
WGP Zuidgeest	9400	2009-2010	2010-2011	2012-2016
Ont. Greenport Duin/Bollenstreek	15000	2009-2011	2010-2012	2012-2016
Ont. Greenport Boskoop	1900	2009-2010	2010-2011	2012-2016
Ont. Haarlemmermeer	18000	2009-2010	2010-2011	2012-2016
Ont. Kennemerland	3500	2009-2010	2010-2011	2012-2016

Kansenpakspoor

Buiten de genoemde acht grootschalige gebiedsprocessen doen zich regelmatig kansen voor, door eigen projecten (KRW, onderhoud, diverse projecten) of projecten van derden (ruimtelijke ontwikkelingen). Bij elke ontwikkeling bekijkt Rijnland kritisch naar de mogelijkheden om opgaven op te lossen. Deze gebieden waar Rijnland aan werkt of aan gewerkt heeft staan in figuur 7.

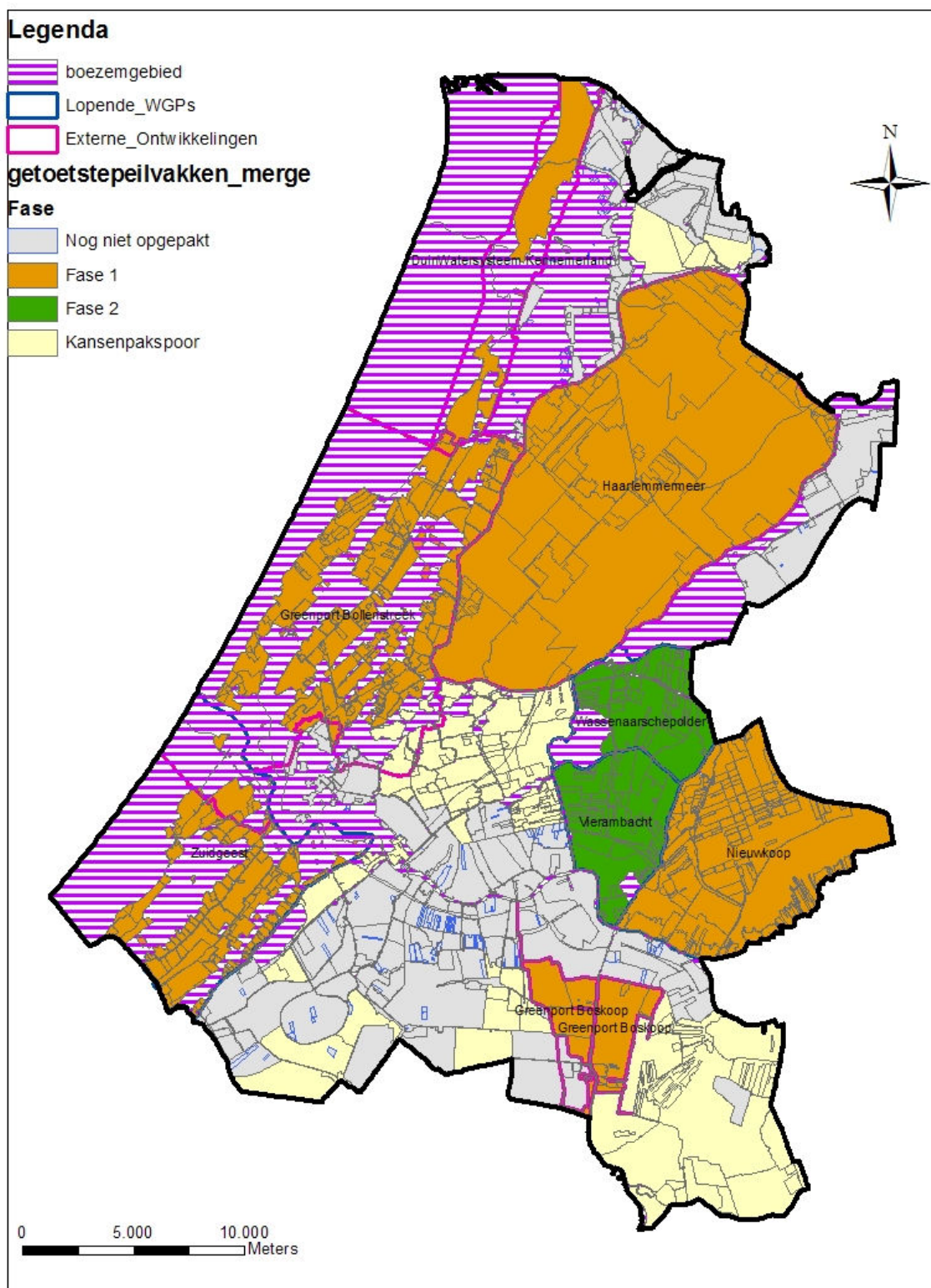
Rest van het gebied

Met de maatregelen in de boezem en de bovengenoemde grootschalige gebiedsprocessen is ca 70% van het gebied op orde. Dit is het deel van het beheergebied waar Rijnland een significante wateropgave heeft en/of waar goede kansen zijn om de opgave te koppelen aan ruimtelijke ontwikkelingen of de uitvoering van andere maatregelen. De aanpak voor de resterende 30% is nog niet uitgewerkt. Rijnland werkt hieraan. Uitgangspunt is, conform provinciaal beleid, maximaal de kansen om de wateropgave te koppelen aan de uitvoering van andere maatregelen zoals KRW te benutten. Het streven is om uiterlijk in 2020 het hele gebied op orde te hebben. De aanpak wordt jaarlijks geactualiseerd, mede ingegeven door externe ontwikkelingen en interne mogelijkheden.

De provinciale kaders geven enkele argumenten om af te wijken van de planning:

- Gebieden waar maatregelen aantoonbaar efficiënter en/of integraler kunnen worden uitgevoerd door een tijdstip na 2015 te kiezen, bijvoorbeeld vanwege koppelkansen aan andere projecten;
- Wijken in bestaand stedelijk gebied, waar geen sprake is van een urgente wateropgave. Hier moeten maatregelen uiterlijk in 2027 zijn uitgevoerd door gemeenten en waterschappen.

- Wanneer in 2012 blijkt dat door problemen met grondverwerving de maatregelen niet voor 2015 gerealiseerd kunnen worden, zullen de provincies de knelpunten in beeld brengen en in overleg met de waterschappen oplossingen zoeken.

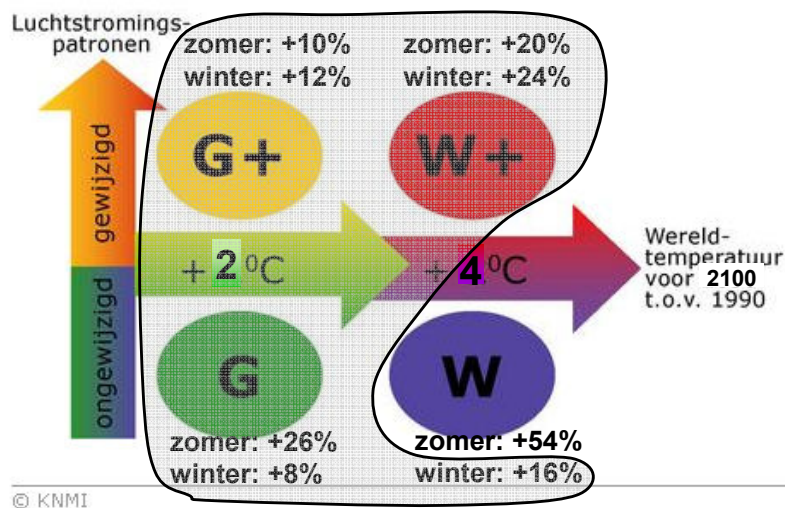
Figuur 7 Lopende NBW activiteiten in beheergebied Rijnland

Nieuwe ontwikkelingen

Voor nieuwe ontwikkelingen gaat Rijnland uit van het KNMI middenscenario 2100. Hiermee worden in grote lijnen alle KNMI-2006-scenario's gedekt met uitzondering van het W-scenario voor de zomerperiode (figuur 8). Om van een nieuwe ontwikkeling nu al te vragen op dit ene extreme zomerscenario te dimensioneren gaat op dit moment te ver.

KNMI klimaatscenario's 2006

vergelijking met "oude" middenscenario 2100: +20%

Figuur 8 Overlap KNMI middenscenario 2100 met nieuwe KNMI klimaatscenario's 2006

Tevens dient het als uitgangspunt om deze transformatiegebieden zodanig in te richten dat afwenteling naar de omgeving minimaal is (d.w.z. zo weinig mogelijk afhankelijk van inlaat vanuit de boezem, en bij wateroverlast conform uitgangspunten NBW). Zodoende worden deze gebieden ook voor de langere termijn robuust genoeg en zo weinig mogelijk afhankelijk van de omgeving ingericht ("eigen broek ophouden") in een tijd waarbij ongunstige ontwikkelingen ten aanzien van klimaatverandering nog onzeker zijn. Met deze inrichtingseis wordt in deze gebieden tevens een conditie gecreëerd waarbij een zo goed mogelijke waterkwaliteit en ecologie tot stand kan komen. Praktisch gezien zal een dergelijk inrichting leiden tot peilbeheer waarbij op seizoensbasis grotere peilfluctuaties kunnen optreden dan bij het huidige peilbeheer. Dit betekent dat de omliggende functies daarbij passend moeten zijn en dat de oevers en inrichting (duikers, gemalen, etc) daarop aangepast moeten zijn.

Peilbeheer

Uitgangspunten bij het peilbeheer

Bij het peilbeheer is het van belang het peil in de watergangen binnen bepaalde grenzen van peilvariatie te handhaven. De vraag welk peil onder normale (meest voorkomende) omstandigheden wordt gehandhaafd, wordt bepaald in een afweging van belangen. Die belangen zijn afhankelijk van het kunnen faciliteren van het grondgebruik (functies zoals bestemd in structuurvisies van de provincie en bestemmingsplannen van gemeenten) en duurzame belangen zoals goede waterkwaliteit en ecologie en bijvoorbeeld het beperken van maaiveld daling (veengebieden). Het juridisch instrument bij deze afweging is het peilbesluit. Het peilbesluit wordt daartoe genoemd in de Waterwet.

Rijnland heeft op basis van provinciale kaders in 2008 de 'Nota Peilbeheer' opgesteld. Deze nota gaat in de komende planperiode (2010-2015) de uitgangspunten bieden voor de peilbesluiten in het beheergebied van Rijnland. Voor deze peilbesluiten gebruiken we onder meer de GGOR-methodiek, en houden we zo nodig rekening met beschermingsregimes van de natuurbeschermingswet, Natura 2000 en het verdrag van Malta (bescherming archeologisch erfgoed).

In 2006 is vooruitlopend op de 'Nota Peilbeheer' de 'Beleidsregel Peilafwijkingen' opgesteld. Deze nota geeft uitgangspunten op grond waarvan onderbemalingen en hoogwatervoorzieningen vergund

worden. Ook deze beleidsregel zal de komende planperiode gehanteerd worden bij de uitvoering van het vergunningenbeleid.

Soms zijn de belangen en bijbehorend peilbeheer conflicterend. Zo kan een peilkeuze ter facilitering van een functie nadelig werken voor een andere in het gebied gelegen functie, waardoor de waterkwaliteit en ecologie nadelig worden beïnvloed, of de peilkeuze zal de maaiveld daling versterken. Het peilbesluit weegt dergelijke conflicterende belangen af, onder meer via de GGOR-systematiek. Het peilbesluit kan daarmee richting ruimtelijke ordening een signalerende functie vervullen. Rijnland zal dan ook hiervan gebruik maken om richting de RO in een volgende plan- of besluitvormingscyclus het waterbeheer en grondgebruik optimaal op elkaar afgestemd te krijgen. Uitgangspunt bij het tot stand komen van het peilbesluit blijft overigens daarbij wel steeds dat de (op dat moment in de RO bepaalde) gebruiksfunctie in het peilbesluit gefaciliteerd wordt.

Peilbesluiten op orde

In de planperiode heeft Rijnland voor alle peilgebieden geactualiseerde peilbesluiten en voor alle peilafwijkingen actuele vergunningen. Hierbij is voor de peilbesluiten genomen na 2008 gebruik gemaakt van de nota Peilbeheer. Omdat peilbesluiten om de 10 jaar en zonodig eerder geactualiseerd worden, zullen ook in de komende planperiode actualisaties en vergunningen voor peilafwijkingen gebaseerd zijn op deze nota en de Beleidsregel Peilafwijking.

Omdat het belangrijk is dat er een juiste relatie is tussen het waterbeheer en de ruimtelijke ordening (stedelijke vernieuwing, uitbreiding, functieverandering, GGOR, functie volgt peil) zal Rijnland hierin een proactieve rol innemen. Bij het opstellen van peilbesluiten en waar blijkt dat er conflicterende functies gediend moeten worden, zal dat richting provincies en gemeenten worden gesignaleerd. De provincies en gemeenten kunnen hier dan rekening mee houden bij het opstellen van nieuwe structuurvisies. Zodoende zal het doel 'functie volgt peil' in de loop van de tijd een concrete invulling krijgen. Hierbij is voor Rijnland het huidige en toekomstige gebruik van het land leidend voor het peil.

Dagelijks (operationeel) peilbeheer

Het dagelijks peilbeheer dient conform de afspraken in het peilbesluit te worden uitgevoerd. Om inzicht te geven in en verantwoording af te leggen over het gevoerde peil dienen daarom de waterstanden te worden geregistreerd. Dit betekent dat belanghebbenden zelfstandig de waterstanden moeten kunnen volgen. Een peilschaal is door iedereen af te lezen. Automatisch geregistreerde gegevens zijn (achteraf) beschikbaar te stellen en bepaalde actuele gegevens kunnen bijvoorbeeld via internet geraadpleegd worden. Gezien het grote aantal peilgebieden waarvoor een peilbesluit zal gelden (ca. 700), is automatische registratie en beschikbaarstelling via internet een kwestie van het zoeken van de juiste balans tussen kosten en doelmatigheid. Daarom zal niet in elk peilgebied een automatische registratie worden uitgevoerd en evenmin zullen alle registraties via internet raadpleegbaar zullen zijn. In een meet- en registratieplan zullen de te realiseren meetinspanningen en wijze waarop de registraties beschikbaar zijn, en nader worden uitgewerkt. In ieder peilgebied zal in elk geval op een zo goed mogelijk voor iedereen toegankelijke plek een goed afleesbare peilschaal worden opgesteld.

In het dagelijkse peilbeheer *kan* met (verwachte) extreme weeromstandigheden rekening gehouden worden. Er zal (*indien mogelijk*) op basis van weersverwachtingen (via een waarschuwing voor te verwachten grote hoeveelheid neerslag, afgegeven door het KNMI) met peilverlaging geanticipeerd worden, waarmee dan zo veel mogelijk berging gecreëerd wordt. Lokale omstandigheden in het peilgebied bepalen hoeveel extra bergingsmogelijkheid daarmee te realiseren is. Desondanks kan er wateroverlast ontstaan waardoor de inzet van noodbemaling gewenst is. Noodbemaling zal alleen worden ingezet indien een bepaalde onevenredige peiloverschrijding is opgetreden en er de verwachting is dat daardoor schade kan ontstaan. Indien onvoldoende noodcapaciteit beschikbaar is en of de inzet gelimiteerd is dan geldt dat hoogte van verwachte schade de prioriteit van inzet bepaalt. In het calamiteitenbestrijdingplan (CBP) is de operationele inzet van de noodbemaling (wanneer en hoe) verder uitgewerkt.

Reductie bodemdaling

Peilbeheer en ontwatering van veengebieden veroorzaakt daling van de bodem en eutrofiëring van de wateren. De huidige kennis is: hoe geringer de drooglegging, hoe geringer de bodemdaling. Conform het beleid van de provincies stelt Rijnland voor veenweidegebieden een richtlijn van een maximum *gemiddelde* drooglegging van 60 cm. Dit is ook het uitgangspunt in de Nota Peilbeheer. Is de

drooglegging nu al kleiner dan 60 cm dan dient deze dus niet groter te worden. Is de drooglegging nu groter dan 60 cm dan zal de drooglegging volgens deze richtlijn dus kleiner moeten worden. Onderzoek naar het toepassen van onderwaterdrainage laat zien dat dit middel (mogelijk) de bodemdaling vertraagt. Het onderzoek is echter nog niet volledig afgerond en alle bijwerkingen zijn ook nog niet volledig in kaart. In de planperiode zal dan ook moeten blijken of onderwaterdrainage toegepast kan worden en of Rijnland in de toepassing een actieve rol zal spelen.

Vernieuwend peilbeheer

In de planperiode 2006-2009 is onderzoek verricht naar de mogelijkheden van flexibel peilbeheer. Vraagstelling van dit onderzoek is in hoeverre het landgebruik (in veenweidegebieden) te combineren is met flexibel peilbeheer en hoe het peilbeheer van invloed is op de maaiveldaling. Doelstelling van het flexibel peilbeheer is de verbetering van de waterkwaliteit en ecologie en het flexibele peil kan bijdragen aan het 'vasthouden' van water. In de planperiode wordt dit onderzoek afgerond. De resultaten en conclusies zullen vervolgens richtinggevend worden bij de afwegingen die gemaakt worden bij op te stellen peilbesluiten. Hierbij zal tevens gebruik gemaakt worden van landelijke onderzoeksresultaten zoals bijvoorbeeld onderzoeken uit het programma 'Waarheen met het veen?'. Ook hier zijn de doelstellingen steeds de verbetering van de waterkwaliteit en ecologie, en of het flexibele peil kan bijdragen aan het 'vasthouden' van water. Ook hier is de toepassing van de GGOR-methodiek een hulpmiddel om een evenwichtige afweging te maken.

Nota bemalingsbeleid

Door de lage ligging van Rijnland (met polders die lager liggen dan de boezem, terwijl de boezem 0,60 m lager ligt dan gemiddeld zeeniveau) kan overtollige neerslag alleen maar afgevoerd worden met behulp van gemalen. Binnen polders liggen weer peilvakken waarbij in de meeste gevallen het overtollige water via stuwen afgevoerd wordt naar een lager gelegen peilvak waar het poldergemaal is opgesteld.

De bemalingscapaciteit tussen de polders en boezem moet onderling afgestemd zijn. Vindt deze afstemming niet plaats, dan is sprake van een ongewenste, onevenredige benedenstroomse afwenteling en mogelijk een kans op wateroverlast. In de Nota bemalingsbeleid uit 2008 zijn daarom uitgangspunten vastgelegd waarop de bemalingscapaciteit gebaseerd moet zijn. Belangrijk kenmerk van de uitgangspunten is dat gekozen wordt om de bemalingscapaciteit in principe niet verder te laten toenemen. Dit wil zeggen dat bij verandering van grondgebruik (bijvoorbeeld landelijk naar stedelijk) de bemalingscapaciteit niet (meer) toeneemt, en dat de compensatie van versnelde afvoer van verhard oppervlak gezocht moet worden in vergroting van de bergingscapaciteit. Tevens is in deze nota de gewenste beschikbare noodbemalingscapaciteit vastgelegd. Deze nota geldt daarmee als uitgangspunt voor komende renovaties van gemalen en aanpassingen van het watersysteem volgens de afspraken uit het NBW.

Bemaling en stuwen op orde

De vele polder- en boezemgemalen en stuwen hebben een bepaalde technische levensduur. In sommige situaties is de locatie van van deze afvoermiddelen niet optimaal. Er is hetzij via de watergebiedsplannen of via een renovatieprogramma in de planperiode een bepaalde hoeveelheid werk aan deze gemalen en stuwen. Voorbeelden hiervan zijn de renovatie van de boezemgemalen Gouda en Spaarndam.

Droogtebestrijding

Voor extreem droge situaties vormt de Landelijke Verdringingsreeks het normeringkader. Er geldt dan de regel dat er geen onomkeerbare schade mag ontstaan door een te laag peil of slechte waterkwaliteit. Voor de Rijnlandse omstandigheden – met veel veengebieden – betekent dit dat altijd het peil moet blijven worden gehandhaafd. Wordt dit niet gedaan dan is de stabiliteit van de boezemkaden in het geding en zullen funderingen schade kunnen oplopen. Deze prioriteitsvolgorde (de Verdringingsreeks) bij de toedeling van schaars oppervlaktewater (wat in Rijnlands geval ingelaten moet worden van buiten het beheersgebied en feitelijk afkomstig is uit de afvoer van de Rijn), is opgenomen in de Waterwet. De provincie kan vervolgens hier een regionale uitwerking aan geven. In de praktijk betekent dit dat in de regel in situaties die minder vaak dan eens in 10 jaar voorkomen er een probleem kan ontstaan doordat de inlaat bij Gouda verzilt. Omdat peilhandhaving altijd prioriteit heeft, zal er altijd eerst gekort worden op waterinlaat ten behoeve van het doorspoelen, en wordt desnoods verzilt water ingelaten. Voor dergelijke extreme droge situaties is er dan de noodvoorziening van een aanvoer van zoet water via de Kleinschalige Wateraanvoer (KWA, zie paragraaf 6.3) via de

sluis in Bodegraven. Het alternatief hiervoor, de zogenaamde IJsselmeerroute is nog onderwerp van nadere studie.

Waterakkoorden

Rijnland wisselt informatie uit met de omliggende watersystemen van Delfland, Stichtse Rijnlanden, Waternet/AGV en Rijkswaterstaat. In sommige gevallen wordt uit zo'n gebied water via ons stelsel afgevoerd en in andere gevallen voert Rijnland water af naar het omliggend systeem. In extreme omstandigheden kunnen deze waterstromen tijdelijk veranderen doordat de ene waterbeheerder de andere 'helpt' bij de aan- of afvoer van water. Om dit allemaal te regelen zijn er waterakkoorden afgesloten. In de afgelopen planperiode(n) zijn deze akkoorden afgesloten respectievelijk geactualiseerd. Dergelijke akkoorden zullen ook in de planperiode van het WBP4 geëvalueerd, afgesloten worden en geactualiseerd.

5.4 Goede inrichting voor voldoende (én gezond) water

Een goede inrichting en goed beheer en onderhoud zijn van cruciaal belang; zowel voor voldoende water (garanderen aan- en afvoer) als voor een gezond watersysteem. Beide belangen – voldoende en gezond water – stellen eisen aan de dimensies van oppervlaktewateren en kunstwerken.

Voor het watersysteem van het beheergebied is Rijnland de integrale beheerder. Integraal betekent dat Rijnland alle aspecten van het watersysteem in volwaardig in hun onlosmakelijke onderlinge samenhang beziet: waterkwaliteit, waterkwantiteit, ecologie, oevers en keringen.

Beheer en onderhoud

Beheer en onderhoud hebben veel gemeen, maar het zijn twee verschillende taken. Beheer van het watersysteem is het bepalen en regelen van wat er moet en mag in een watersysteem. De belangrijkste beheerinstrumenten voor Rijnland zijn: planvorming, regelgeving, vergunningverlening, handhaving en peilregulering. Onderhoud is het schonen en op diepte houden van de watergangen (maaien/verwijderen waterplanten en baggeren).

Rijnland heeft nog niet alle delen van het watersysteem in beheer. Sommige gemeenten voeren bijvoorbeeld zelf nog het peilbeheer uit. Rijnland heeft de wettelijke plicht tot beheer van alle wateren in het gehele beheergebied. Dit betekent dat ook het feitelijk beheer van die gebieden die nog niet in beheer zijn van Rijnland, zo spoedig mogelijk moet worden overgenomen van de betreffende gemeenten. Op dit moment lopen bestuurlijke afspraken met zeven gemeenten. In 2010 zullen deze trajecten gestart worden.

Naast het beheer heeft Rijnland de wettelijke plicht om het primaire water te onderhouden. Er is nog sprake van enkele primaire wateren waar de onderhoudsplicht nog bij derden ligt. Rijnland zal deze onderhoudsplicht overnemen als de betreffende watergangen op minimaal leggerdiepte zijn gebracht. Voor de overige (secundaire) watergangen is in de meeste gevallen de eigenaar van het water zelf verantwoordelijk. Voor het stedelijk gebied heeft Rijnland besloten ook van het overige (secundaire) water het onderhoud over te nemen. De overnamen van het onderhoud van overig water in het stedelijk gebied van de gemeente Haarlem en Alphen aan den Rijn zullen afgerond worden. De andere overnamen worden onder het herijkingmoment van 2011 gebracht (zie bijlage 1).

Beleid en regelgeving

Het beleidskader voor de inrichting van het watersysteem wordt gevormd door het Reglement, de Keur en de Legger. Rijnland is op basis van de Keur bevoegd om derden op hun onderhoudsplicht aan te spreken en eisen te stellen aan het watersysteem. De specifieke Keureisen zijn nader uitgewerkt in beleids- en algemene regels. In deze regels zijn op basis van zowel de waterkwantiteit, de (ecologische) waterkwaliteit als het beheer en onderhoud voorwaarden gesteld waaraan oppervlaktewateren en kunstwerken moeten voldoen. Uit de Keur en bijbehorende beleidsregels blijken ook het gewenste beheer en onderhoud en de handhaving daarop middels de schouw.

Er is een algemene maatschappelijke trend en ambitie om regelgeving te harmoniseren, regeldruk te verminderen en waar mogelijk te opereren vanuit de 'één-loket-gedachte'. Elk waterschap maakt nu nog zijn eigen (beleids)regels. Harmonisatie van (beleids)regels is in het kader van eenduidigheid / doelmatigheid gewenst. De eerste landelijke initiatieven zijn reeds genomen. Op (lange) termijn zal dit

er waarschijnlijk toe leiden dat steeds meer model-(beleids)regels worden opgesteld en mogelijk ook worden voorgeschreven. De huidige regelgeving is vrij complex voor de burger die een werk in of langs het watersysteem wil aanleggen. De ingeslagen weg om de vergunningenprocedures via algemene regels en meldingen te vereenvoudigen moet worden versterkt. Twee fases worden in de komende planperiode voorzien:

- Fase 1: de in 2006 vastgestelde algemene regels en beleidsregels zijn in 2009 geactualiseerd, en fungeren vanaf de start van de planperiode 2010-2015 als uitgangspunt.
- Fase 2: daarnaast wordt erop ingezet samen met de overige waterschappen de beleids- en algemene regels te harmoniseren.

Legger en Beheerregister op orde

De oppervlaktewateren moeten voldoende breed en diep zijn. Dit is van belang om wateroverlast te voorkomen en natuur en milieu goede kansen te bieden. Rijnland bepaalt voor alle oppervlaktewateren de vereiste natte doorstroomprofielen en legt deze vast in een integrale Legger (wettelijke verplichting). Daarnaast geeft deze Legger aan welke persoon of instantie verantwoordelijk is voor het onderhoud. In 2006 is gestart met het opstellen van een nieuwe Legger van alle oppervlaktewateren. Deze nieuwe Legger is eind 2008 gereed gekomen en fungeert als uitgangspunt voor de planperiode 2010-2015.

De huidige toestand van het watersysteem wordt in het Beheerregister vastgelegd. In tegenstelling tot de Legger is het Beheerregister geen juridisch maar een ondersteunend instrument. Op basis van de Legger en het Beheerregister is vervolgens af te leiden of het watersysteem op orde is, of dat baggerwerk noodzakelijk is om aan de eisen te kunnen voldoen.

Baggerbeleid: nieuwe Baggernota

Gelijktijdig met het vaststellen van de nieuwe Legger (eind 2008) zijn ook de uitgangspunten voor een geactualiseerde Baggernota vastgesteld. Deze Baggernota verwoordt al het beleid voor waterbodems en baggeren, waaronder de Rijnlandse baggerambitie inclusief programmering, het afzetbeleid (met inbegrip van de werkwijze bij de ontvangstplicht en het nastreven van hergebruik van verwerkbaar baggerspecie), en de financiering. Bij de uitvoering van de baggerwerken wordt de vrijkomende baggerspecie waar mogelijk lokaal verspreid of regionaal nuttig toegepast, in combinatie met bijvoorbeeld herinrichting van diepe putten of versterking van regionale keringen.

De nieuwe Legger en de geactualiseerde Baggernota maken voor zowel de primaire als de overige oppervlaktewateren inzichtelijk:

- waar het watersysteem momenteel niet aan de randvoorwaarden van voldoende en gezond water voldoet;
- welke (bagger)werkzaamheden nodig zijn om het watersysteem op orde te brengen.

Tijdens de planperiode 2010-2015 moet zowel in de polder als in de boezem een aanzienlijk baggerprogramma worden uitgevoerd; deels om achterstanden te verwerken, maar deels ook om nieuw beleid te realiseren (zie baggerclusters in figuur 5). In WBP3 is 2020 genoemd als einddatum waarop het watersysteem 'op orde' is. Deze einddatum blijft ook in WBP4 het uitgangspunt van het beleid. Vanaf eind 2004 is inmiddels conform de toen vigerende Baggernota gestart met de uitvoering van de boezemprogrammering. Tot eind 2007 heeft dit erin geresulteerd dat circa 20% van het boezemstelsel op orde is (25% is hetzij aanbesteed, hetzij in voorbereiding). Verdere versnelling lijkt uitvoeringstechnisch en ook financieel onhaalbaar. Tegelijk is vertraging niet wenselijk omdat dan niet wordt voldaan aan de gestelde termijnen van NBW en KRW.

Op basis van de nieuwe Waterwet is aan Rijnland overigens ook de waterbodemsaneringstaak opgedragen. De hiermee samenhangende beleidsvragen en werkzaamheden zijn zo veel mogelijk in de geactualiseerde Baggernota opgenomen.

Ecologie en recreatie

Ecologie en recreatie worden onderverdeeld in ecologische beheer (waaronder natuurvriendelijke oevers en een goede inrichting voor vissen) en recreatief medegebruik.

Ecologisch beheer -Natuurvriendelijke oevers

Planten en dieren krijgen meer kansen met de aanleg van natuurvriendelijke oevers en natuurvriendelijk beheer en onderhoud van oppervlaktewateren. Rijnland streeft al sinds WBP2 naar

een meer natuurvriendelijke inrichting van oevers. Rijnland realiseert natuurvriendelijke oevers onder meer door werk-met-werk te maken, zoals bij het vervangen van beschoeiingen en het uitvoeren van kadeherstel. Hierbij wordt zoveel mogelijk aangesloten bij bestaande structuren zoals de (provinciale) Ecologische Hoofdstructuur (EHS), ecologische verbindingzones, bestaande natuurvriendelijke oevers en gebieden die zichtbaar zijn voor de burgers, zowel in de stad als in recreatiegebieden. Daarnaast draagt Rijnland financieel bij aan het realiseren van natuurvriendelijke oevers volgens de subsidieregeling dienaangaande. Iedere burger, natuurbeherende instantie of overheidsorganisatie kan gebruik maken van deze regeling wanneer natuurvriendelijke oevers worden aangelegd volgens de minimale (inrichtings-) eisen die binnen Rijnland hiervoor gelden.

De oevers die in de planperiode van WBP3 natuurvriendelijk zijn ingericht, zijn versnipperd en de lengte is beperkt gebleven tot 20 kilometer bij gebrek aan initiatieven van derden en beperkte uitvoering van eigen projecten door Rijnland. In planperiode 2010-2015 dient de aanleg van natuurvriendelijke oevers dan ook structureel te worden opgepakt. Het streven is om natuurvriendelijke oevers te realiseren door gerichte aanleg in geprioriteerde gebieden en door aan te haken bij bestaande uitvoeringsprojecten zoals kadeverbeteringen, baggerprogramma's en projecten van derden.

Ecologisch beheer - Goede inrichting voor vissen

Vissen zijn een belangrijk onderdeel van het ecosysteem in het water. Een goede inrichting van het watersysteem is hiervoor noodzakelijk. Veel vissen hebben meerdere leefgebieden nodig. In de studie 'Habitat & areaal voor visstand' wordt uitgezocht wat een goede inrichting voor vissen is en worden tevens de knelpunten benoemd. Mogelijke oplossingen zijn: meer natuurvriendelijke oevers, overwinteringsplaatsen, paaiplaatsen, vistrappen, vispassages, enzovoort.

Een speciaal aandachtspunt is dat Nederland 'aalbeheerplannen' moet gaan opstellen. In Europa moet de aalstand worden verbeterd middels het verbeteren van de habitat voor aal, opheffen van migratiebelemmeringen en het duurzaam uitvoeren van visserij. Ook hierop gaat Rijnland actie ondernemen, voor zover dit binnen Rijnlands takenpakket past.

Recreatief medegebruik

Recreatief medegebruik neemt in onze maatschappij een steeds grotere (financiële) plaats in. Rijnland gaat daarom in de planperiode visie en beleid voor recreatief medegebruik van het watersysteem formuleren. Rijnland heeft met het watersysteem en het bijbehorend cultureel erfgoed veel aan recreanten te bieden. Deze ontwikkeling vraagt om een actieve(re) rol van Rijnland. Het is dan ook noodzakelijk dat Rijnland een visie ontwikkelt over recreatief medegebruik van het watersysteem en ontsluiting van het cultureel erfgoed. Hierbij valt te denken aan:

- toegang tot natuurvriendelijke oevers;
- ontwikkeling kanoroutes, realiseren kano-overstapplaatsen;
- bevaarbaarheid oppervlaktewateren;
- ligplaatsen voor recreatievaart;
- kades, duinen en dijken;
- plaatsen van informatieborden bij gemalen, sluizen, enzovoort.

Rijnland beseft dat het hier niet gaat om de *core business*, maar een actieve rol past goed bij het algemeen maatschappelijk belang van een gezonde leefomgeving. Bij het opstellen van deze visie zal het Hoogheemraadschap belanghebbenden - zoals sportvissers, recreatieschappen - betrekken.

Nautisch en vaarwegbeheer

Rijnland is medeverantwoordelijk voor het nautisch vaarwegbeheer (dus, het regelen van het verkeer op het water in het beheergebied) voor die watergangen die als vaarweg zijn aangeduid. Daarnaast is Rijnland als vaarwegbeheerder verantwoordelijk voor het in stand houden van een gering aantal polderwateren. In verband met onduidelijkheden over de taakverdeling tussen Rijnland en de provincies voert Rijnland op dit moment geen actief beleid op het gebied van nautisch en vaarwegbeheer.

De nieuwe Waterwet brengt met zich mee dat waterschappen (mogelijk) vaarwegbeheerder worden van een aantal belangrijke doorgaande (recreatieve) vaarwegen. Het is een provinciale taak een totale beheersvisie voor het nautisch beheer en het vaarwegbeheer te ontwikkelen, en de betreffende

verantwoordelijkheden vervolgens aan derden toe te wijzen. De provincies hebben hiervoor, met het oog op de Waterwet, werkgroepen opgericht.

Verbreiding Oegstgeesterkanaal

Een verhaal apart is het Oegstgeesterkanaal. Langs dit kanaal is een strook van 25 m grond in eigendom van Rijnland. Rijnland heeft deze strook destijds aangekocht om het Oegstgeesterkanaal te verbreden mocht dat vanwege toekomstige uitbreiding van boezemgemaal Katwijk noodzakelijk zijn. Vooralsnog is het verbreden van het Oegstgeesterkanaal niet aan de orde. De capaciteit van het gemaal Katwijk wordt weliswaar bijna verdubbeld, maar door de wateraanvoerende kanalen naar het gemaal te verdiepen kan de toestroming naar het gemaal binnen de gestelde randvoorwaarden vooralsnog worden gewaarborgd.

De laatste jaren bestaat er evenwel een steeds sterker wordende maatschappelijke druk om de strook grond langs het Oegstgeesterkanaal voor andere doeleinden te benutten. Dit is echter niet mogelijk omdat voorzien wordt dat op de middellange termijn (ca. 2025) het Oegstgeesterkanaal toch verbreed zal moeten worden. De huidige capaciteitsuitbreiding van gemaal Katwijk zorgt ervoor dat de wateraanvoerende kanalen nu al, als het gemaal op volle capaciteit gaat draaien, relatief zwaar worden belast. In principe zal het gemaal de eerste jaren slechts incidenteel met volle capaciteit draaien, maar de verwachting is dat door klimatologische ontwikkelingen steeds vaker de volle capaciteit benodigd is en capaciteitsuitbreiding mogelijk noodzakelijk is. Ontlasting van de wateraanvoerende kanalen is een vereiste voor een verdere capaciteitsuitbreiding in de toekomst.

Verbreiding van het Oegstgeesterkanaal gaat, inclusief voorbereidende studies, waarschijnlijk jaren in beslag nemen. In de planperiode 2010-2015 dient dan ook gestart te worden met de voorbereidingen, zodat in 2015 een beslissing kan worden genomen of verbreding daadwerkelijk noodzakelijk en/of mogelijk is.

Renovatie boezemgemalen

In het kader van de basis op orde zullen ook de boezemgemalen worden gerenoveerd volgens een daarvoor opgesteld programma. Verwacht wordt dat deze renovatie in 2013 gereed zal zijn.

5.5 Resultaten in de planperiode 2010-2015

Algemeen

- Rijnland draagt bij aan de back office van het gemeentelijke waterloket.
- Programma's, projecten en activiteiten worden planmatig gemonitord.
- Rijnland adviseert alle betrokken partijen bij plannen, projecten en andere activiteiten met betrekking tot planvorming met betrekking tot de wateropgave.
- Bij beleidsvorming en bestuurlijke ondersteuning adviseert Rijnland alle betrokken partijen met betrekking tot de wateropgave.
- Toetsen van plannen van derden aan de Keur
- Verlenen van Keurvergunningen en ontheffingen
- Uitvoeren van subsidieregelingen
- Handhaven van de Keur, verleende vergunningen en besluiten ten aanzien van oppervlakte-, grond- en afvalwater
- Uitvoeren van schouw
- Uitvoeren van onderhoud aan watergangen waarvoor Rijnland onderhoudsplichtig is
- Uitvoeren van onderhoud aan kunstwerken voor passieve en actieve waterbeheersing

Beheer grondwater

Beleid / onderzoek

- Een beleidsnota (voor watertoets en GRP, gereed in 2010) maakt inzichtelijk wat voor grondwater als onderdeel van het watersysteem de rol en het kader zijn voor de advisering door Rijnland.
- De regelgeving voor de vergunning wordt vastgelegd in de Keur en een beleidsregel grondwateronttrekking.

Operationeel

- Vergunningverlening voor grondwateronttrekking wordt onderdeel van de watervergunning.

- Rijnland neemt grondwater volwaardig mee, onder meer via GGOR, bij de afweging voor watersysteembeheer en maatregelen voor eigen plannen.
- Rijnland adviseert proactief omtrent grondwater bij plannen van derden (watertoets, GRP).

Beheer oppervlaktewater

Beleid /onderzoek/planvorming

- In de planperiode 2010-2015 worden in watergebiedsplannen en stedelijke waterplannen de bepalingen van de NBW-wateropgaven opgenomen, wanneer er in het betreffende gebied verschillende opgaven zijn.
- Bij kwetsbare nieuw in te richten gebieden wordt in de planvorming rekening gehouden met het meest ongunstige klimaatscenario en wordt het watersysteem zo robuust mogelijk ontworpen (zo weinig mogelijk afhankelijk van de boezem/omliggend systeem). Dit is geen dogmatisch standpunt. Rijnland probeert via overtuiging andere overheden aan te sporen om iets robuuster te gaan ontwerpen.
- Per 2010 heeft Rijnland een meet- en registratiesysteem voor het peilbeheer.
- Voor 2013 wordt de planvorming rond piekbergingslocaties in de Nieuwe Driemanspolder en de Haarlemmermeerpolder gerealiseerd en voltooid.
- In de planperiode wordt onderzoek afgerond naar vernieuwend peilbeheer (gereed in 2011); de resultaten geven een aanscherping van de kaders waarmee flexibel peilbeheer al of niet kan worden toegepast.
- In de planperiode vindt afronding plaats van onderzoek ter zake van onderwaterdrainage (door derden), waarmee Rijnland een standpunt kan bepalen of daarmee een bijdrage kan worden geleverd aan de beperking van de maaiveldval.
- Rijnland participeert in onderzoek ten aanzien van adaptatie rond klimaatverandering en past zonodig het beleid hierop aan.
- In de periode 2010 – 2015 worden de in de nog te realiseren watergebiedsplannen en gemeentelijke waterplannen genoemde maatregelen, inclusief peilbesluiten en NBW-maatregelen gerealiseerd

Operationeel

- In de planperiode heeft Rijnland voor alle peilgebieden geactualiseerde peilbesluiten en/of vergunningen peilafwijking; actualisatie en vergunningverlening peilafwijking gedurende de planperiode vindt plaats op basis van vastgesteld beleid in de Nota Peilbeheer en beleidsregel peilafwijking.
- Vanaf 2010 neemt Rijnland het beheer van het totale watersysteem over voor de gebieden waar het beheer nu nog bij gemeenten ligt (inclusief de voorheen ontpolderde gebieden). Voor Haarlem is het beheer al in 2009 overgedragen.
- In de planperiode worden de plannen voor piekberging in de Nieuwe Driemanspolder en de Haarlemmermeerpolder gerealiseerd.
- De uitbreiding c.q. renovatie van het boezemgemaal Spaarndam is gereed in 2013.
- De uitbreiding c.q. renovatie van het boezemgemaal Gouda is gereed in 2013.
- Met peil conflicterende belangen als gevolg van functietoekenning in de ruimtelijke ordening zullen worden gemeld bij de provincies.
- In de planperiode komt onder andere via gemeentelijke waterplannen en watergebiedsplannen het watersysteem op orde.
- Daar waar nodig vindt actualisatie plaats van waterakkoorden.
- De uitbreiding van het boezemgemaal Katwijk is gereed in 2011.
- In de planperiode wordt het renovatieprogramma gemalen en stuwen uitgevoerd.
- In 2010 wordt van gemeente Haarlem en Alphen aan den Rijn het onderhoud van overig (niet primair) water in het stedelijk gebied overgenomen. Voor de andere gemeente bepaalt Rijnland na 2011 wanneer het onderhoud van het overig stedelijk water overgenomen zal worden.
- Het onderhoud van primair water wordt overgenomen nadat overheidsinstellingen dit op de vereiste diepte hebben gebracht

Goede inrichting voor voldoende en gezond water

Beleid / onderzoek

- Sinds eind 2008 beschikt Rijnland over een actuele Legger oppervlaktewateren. Die is gebaseerd op de inrichtingseisen voor waterkwantiteit en de (ecologische) waterkwaliteit. Eveneens eind 2008 is de geactualiseerde Baggernota van alle oppervlaktewateren gereed gekomen. In de planperiode 2010-2015 wordt gebruik gemaakt van de actuele Legger en de geactualiseerde Baggernota.
- Actualiseren van de legger is regulier werk.
- Per 2009 beschikt Rijnland over een set geactualiseerde algemene en beleidsregels, die eenvoudig voor de burgers zijn ontsloten. In 2015 heeft Rijnland, voor zover mogelijk, de beleids- en algemene regels met de overige waterschappen geharmoniseerd.
- In 2010 is het Beheerregister op orde.
- In 2012 heeft Rijnland de studie 'Habitat & areaal voor visstand' afgerond.
- In 2012 heeft Rijnland een visie ontwikkeld over recreatief medegebruik van het watersysteem en ontsluiting van het cultureel erfgoed.
- In 2015 is de studie met betrekking tot het eventueel verbreden van het Oegstgeesterkanaal gereed, die zal dienen voor de besluitvorming over de uitvoering.
- Op basis van de resultaten uit een de pilot blauwe diensten in de Blauwe polder en de Oostbroekpolder en ervaringen van andere waterschappen bepaalt Rijnland in 2010 of er beleid wordt opgesteld rond blauwe diensten.

Operationeel

- In 2010 heeft Rijnland voor het onderhoud van de primaire oppervlaktewateren de gedragscode uit de Flora- en Faunawet volledig opgenomen in de bedrijfsvoering. In het vervolg zal hiermee vooraf rekening houden worden bij te nemen peilbesluiten en het opstellen van inrichtingsplannen.
- In 2010 zijn taken en bevoegdheden van Rijnland voor het vaarwegbeheer en nautisch beheer vastgelegd en structureel door Rijnland opgepakt.
- In 2010 zijn taken en bevoegdheden van Rijnland voor waterbodemsanering vastgelegd en structureel door Rijnland opgepakt.
- In 2015 zijn de in de uitvoeringsnota opgenomen obstakels/aandachtpunten voor de verbetering van het boezemwatersysteem aangepakt.
- In 2015 zijn alle boezemgemalen en 10% van de poldergemalen visvriendelijk dan wel vispasseerbaar gemaakt.
- In 2020 voldoen alle oppervlaktewateren aan de Legger.
- Aan het eind van de planperiode voldoet een bij de evaluatie in 2011 vast te leggen percentage van de primaire oppervlaktewateren aan de Legger, idem voor wat betreft de overige oppervlakte wateren.

6. GEZOND WATER

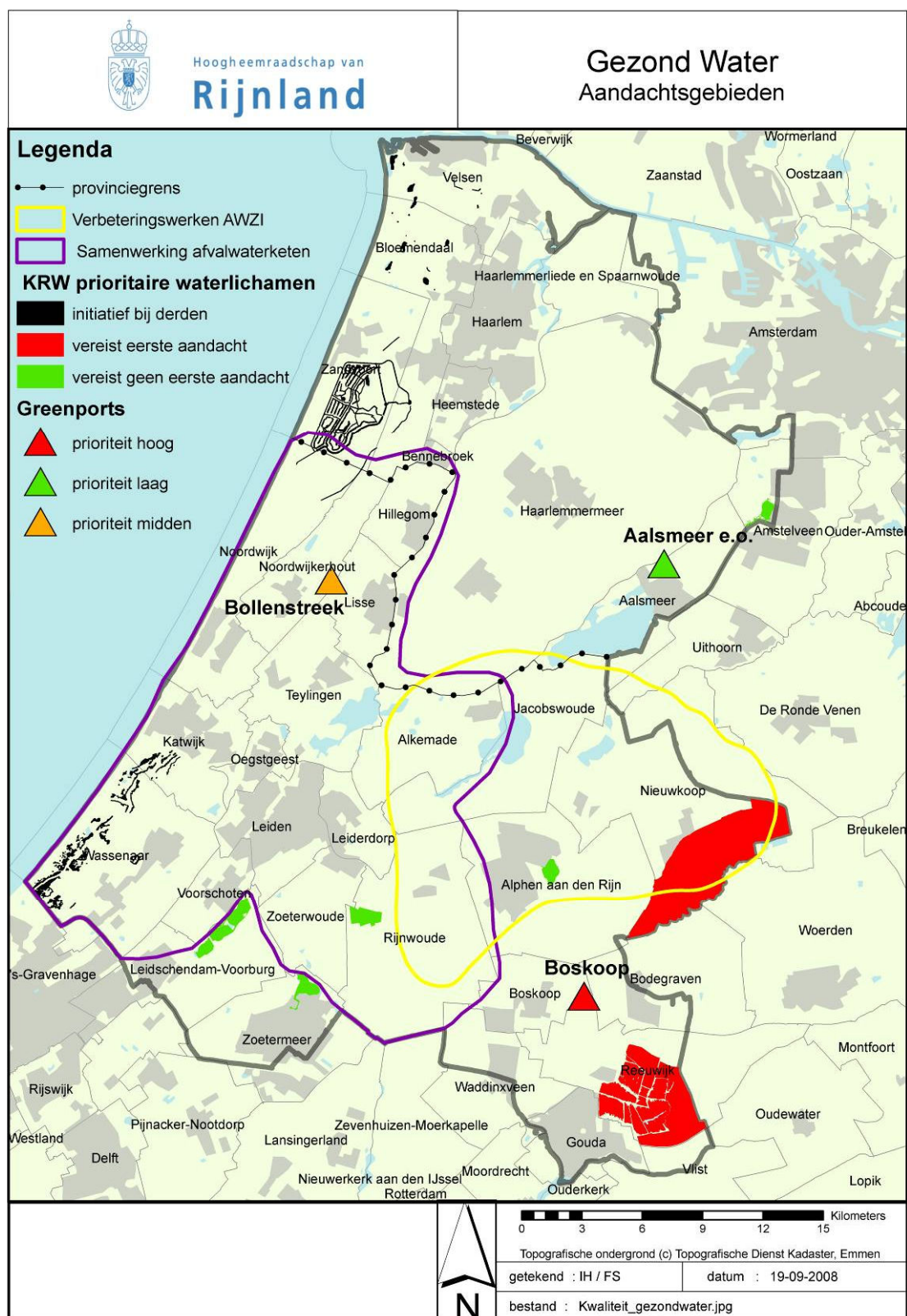
6.1 Wat doet Rijnland, wat zijn aandachtspunten voor 2010-2015?

Als waterkwaliteitsbeheerder is Rijnland ervoor verantwoordelijk dat het watersysteem zowel chemisch als ecologisch in een goede toestand verkeert: helder water (minder blauwalgen bijvoorbeeld), ecologisch beheer, natuurvriendelijke oevers, een gezonde visstand, enzovoort. In de planperiode van het WBP4 (2010-2015) maakt Rijnland een forse extra stap in deze richting. Daarmee geeft Rijnland tevens invulling aan de vereisten van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). De inzet is dat de 'prioritaire waterlichamen' uiterlijk per 2015 aan de normen voldoen. De overige wateren komen daarna aan de beurt.

Het eerste kernpunt is te voorkomen dat er te veel voedingsstoffen in het watersysteem terechtkomen. Dat gaan we bewerkstelligen door de lozingen van voedingsstoffen door Rijnlands eigen AWZI's (afvalwaterzuiveringsinstallaties) tot een minimum te beperken. Mede in dit verband gaat Rijnland zich in de tijdspanne tot aan 2015 ook sterk maken voor integraal beheer van de afvalwaterketen: in de planperiode van het WBP4 gaat Rijnland zes gemeenten binnenboord halen om in eendrachtige samenwerking de afvalwaterinzameling, het afvalwatertransport (riool), en de afvalwaterzuivering in de AWZI's aan te pakken. In samenwerking met de gemeenten vergroten we de efficiency van ons eigen zuiveringsbeheer (figuur 9). In 2015 hebben we zodoende een betere waterkwaliteit bereikt, tegen lagere maatschappelijke kosten. Daarnaast gaan we het gesprek aan met andere sectoren die het watersysteem belasten met voedingsstoffen, met name de landbouw.

Het tweede kernpunt is dat Rijnland de inrichting van het watersysteem nog beter gaat toesnijden op ecologische uitgangspunten en randvoorwaarden. Eén van de middelen die Rijnland daarbij ter beschikking staat, is het aanleggen van natuurvriendelijke oevers uit het KRW programma (figuur 9).

Ten slotte speelt de *issue* van verzilting. Vooral de inlaat bij Gouda baart zorgen. Sectoren die gevoelig zijn voor verzilting – zoals de bollenteelt en de bometeelt – zijn druk bezig met het voorbereiden van maatregelen (zie Greenports in figuur 9). Rijnland volgt de ontwikkelingen op de voet, en brengt proactief eigen kennis in om de maatschappelijke discussie richting te geven. Ook gaan we de verziltingsproblematiek nadrukkelijker op de (politieke) agenda zetten van Rijk, provincies, gemeenten en belangengroepen. Rijnland stuurt erop aan om in de planperiode 2010-2015 een maatschappelijke keuze te maken in welke gebieden de verzilting wordt bestreden of geaccepteerd. Na 2015 kan deze keuze verder gestalte krijgen met extra maatregelen.

Figuur 9 Aandachtsgebieden Gezond water

6.2 KRW: Europees programma voor levend en gezond water

Inleiding

De Europese Kaderrichtlijn Water geldt vanaf 2000 en is bedoeld om de kwaliteit van de Europese wateren te verbeteren en duurzaam te beschermen. Het doel van de KRW is om gezond aquatisch ecosysteem te bereiken, zowel fysisch-chemisch als ecologisch. Het KRW-programma is integraal en wordt daarom apart beschreven, naast de paragrafen “schoon, helder en zoet water” (6.3) en “beleid en beheer afvalwaterketen” (6.4). Daar komen zaken aan bod die niet in het KRW-programma zijn opgenomen.

Rijnland implementeerde de KRW de afgelopen jaren samen met de gebiedspartners (zie ook bijlage 3, kaart 7). Het resultaat is een gedragen set doelstellingen en maatregelen per waterlichaam (bijlage 4). Deze staan weergegeven in de Nota Schoon Water Rijnland, die op 30 januari 2008 door het algemene bestuur van Rijnland is vastgesteld. De doelen en de maatregelen zijn tevens opgenomen in landelijke databases, die de basis vormen voor de KRW-gedeeltes van de provinciale waterplannen en van de nationale stroomgebiedbeheerplannen. Deze zijn eind 2009 door het rijk aan Europa aangeboden.

Beleidskader KRW

Voor de verbetering van de waterkwaliteit worden maatregelen ingezet op basis van twee elkaar aanvullende beleidskaders van het preventieve waterkwaliteitsbeleid:

1. Een algemeen beleidskader dat van toepassing is op alle wateren en dat uit twee sporen bestaat:
 - a. het brongericht spoor
 - b. het waterkwaliteitsspoor (ook wel emissie-immissietoets genoemd).
2. Een aanvullend beleidskader dat zich specifiek richt op de waterlichamen met oog op uitvoering van de Kaderrichtlijn Water (KRW).

Voor een nadere beschrijving van deze beleidskaders en de bijbehorende getalswaarden wordt verwezen naar het Nationaal Waterplan en de ‘Leidraad Kaderrichtlijn Water voor de vergunningverlening en handhaving in het kader van de WVO’, inclusief de wijzigingen die voortvloeien uit de aanpassing van deze Leidraad, die eind 2009 is voorzien.

Algemeen beleidskader

In het Nationaal Waterplan zijn de hoofdlijnen en werking van het algemene beleidskader opgenomen inclusief een verwijzing naar de chemische getalswaarden voor de waterkwaliteit die daarbij voor alle wateren van toepassing zijn. Een nadere uitwerking met bijbehorende getalswaarden is gegeven in de ‘Leidraad Kaderrichtlijn Water voor de vergunningverlening en handhaving in het kader van de WVO’, inclusief de wijzigingen die voortvloeien uit de aanpassing van deze Leidraad, die eind 2009 is voorzien.

Voor de biologische- en algemeen fysisch-chemische parameters voor de oppervlaktewaterlichamen gelden de getalswaarden voor de Goede Ecologische Toestand die zijn opgenomen in het Besluit Kwaliteitseisen en Monitoring Water 2009 (BKMW) en het Goed Ecologisch Potentieel (zie bijlage provinciale waterplannen Noord- en Zuid-Holland). Deze getalswaarden kunnen ook worden gebruikt als afwegingskader voor de beoordeling van de overige wateren. Waterbeheerders kunnen ook zelf voor de overige wateren getalswaarden voor de biologische- en algemeen fysisch-chemische parameters afleiden.

De ruimtelijke aspecten van het algemene beleidskader zijn nader uitgewerkt in de Bestuurlijke notitie Watertoets.

Aanvullend beleidskader

Het aanvullende beleidskader richt zich specifiek op de KRW-waterlichamen. Het is gericht op realisatie van de milieukwaliteitseisen uit het BKMW en het ‘voorkómen van achteruitgang van de toestandsklasse van de waterlichamen’. De KRW biedt de mogelijkheid om onder voorwaarden af te wijken van deze milieukwaliteitseisen of de daarvan afgeleide doelstellingen, zoals weergegeven in de provinciale waterplannen van Noord- en Zuid-Holland. Deze afwijking geldt voor de hoogte van de doelstelling en de termijn waarop deze gerealiseerd dient te worden. De afwijkingen zijn zowel in dit waterbeheerplan als de provinciale waterplannen gemotiveerd. Het vastgestelde programma met brongerichte- en inrichtingsmaatregelen (zie bijlage 4) beoogt deze doelstellingen te realiseren. De toestand aan het begin van de eerste planperiode van de KRW is vastgelegd in de provinciale waterplannen.

Tijdpad KRW

- 22 december 2009: het Rijk biedt plannen aan Europa aan
- 2012: voortgangsrapportage aan Europa
- 2015: evaluatie planfase 1 en zo nodig opstellen nieuw plan
- 2021: evaluatie planfase 2 en zo nodig opstellen nieuw plan
- 2027: eindevaluatie

Doelstellingen waterlichamen

De Kaderrichtlijn geldt primair voor de grote wateren, of wateren die vanwege de ligging in Europese natuurgebieden (Natura 2000) een bijzonder bescherming behoeven. Dit zijn de zgn. waterlichamen (zie bijlage 3, kaart 7).

Voor de waterlichamen zijn ecologische doelen afgeleid en is de huidige toestand bepaald. Deze zijn door de provincies vastgesteld, en opgenomen in landelijke databases. Het nieuwe "besluit kwaliteitseisen en monitoring water" (ofwel AMvB doelstellingen) ziet de doelen als de nieuwe waterkwaliteitsnormen voor ecologie en fysische chemie. De chemische normen zijn in landelijke wetten en regels vastgelegd, inclusief toetsvoorschriften. Naast de gestelde normen geldt dat de waterkwaliteit (inclusief ecologie) vanaf 2000 niet mag verslechteren. Het vastleggen van de huidige toestand is nodig om dit te kunnen toetsen in 2015.

In 2008 bevond zich van de 45 waterlichamen er één in een goede ecologische toestand. We verwachten dat dit er in 2015 negen zullen zijn, namelijk acht waterlichamen in de provincie Zuid Holland en één waterlichaam in provincie Noord Holland. Voor vier andere waterlichamen, waar voor 2015 wel alle maatregelen worden uitgevoerd, verwachten we dat deze door na-ijleffecten pas na 2015 in een goede toestand zullen komen. Als ook op rijksniveau tijdig de juiste maatregelen worden genomen, kunnen in 2027 alle waterlichamen een goede toestand bereiken.

Ons beeld is dat geen enkel waterlichaam zich in een goede chemische toestand bevindt. We hebben de waterkwaliteit getoetst, en constateren regelmatig overschrijdingen voor koper, zink en enkele bestrijdingsmiddelen.

Gemaakte keuzes en afwegingen

Formeel moet Rijnland een KRW-programma indienen dat er voor zorgt dat in 2015 een goede toestand wordt bereikt. Deze doelstelling geldt voor al het oppervlaktewater in het beheergebied van Rijnland (waterlichamen én achterliggend gebied). Rijnland heeft gekozen voor fasering van het doelbereik omdat we op dit moment voorzien dat slechts een beperkt aantal waterlichamen in 2015 in een goede toestand kan worden gebracht. Deze fasering is erop gericht om uiterlijk in 2027 de goede toestand te bereiken. Rijnland hanteert hiervoor de volgende argumenten:

- Rijnland stelt alles in het werk om in 2015 in de belangrijke natuurgebieden (Natura 2000) een goede toestand te bereiken. Deze waterlichamen vereisen de eerste aandacht vanwege hun bijzondere natuurstatus (figuur 9).
- Waar mogelijk heeft Rijnland alle maatregelen genomen om een goede toestand te bereiken. Sommige van deze waterlichamen bereiken mogelijk de goede toestand niet op tijd door na-ijleffecten.
- Voor veel waterlichamen is Rijnland niet bij machte voldoende maatregelen te nemen. Vanuit kosteneffectiviteit worden voor 2015 wel die maatregelen genomen, die met gebruik van synergie goedkoper en sneller gerealiseerd kunnen worden.
- De afvalwaterzuiveringen voldoen aan de Richtlijn Stedelijk Afvalwater. Een verdere terugdringing van de emissies is vermoedelijk op termijn nodig. Omdat op dit moment nog niet overzien wordt wat er nodig is, is een studieproject geformuleerd.

Maatregelenprogramma en prioritering

Er is een maatregelenprogramma vastgesteld om de doelen te halen. De waterlichamen zijn geprioriteerd op basis van de haalbaarheid van de doelstellingen (figuur 9). De programma's voor de geprioriteerde waterlichamen en de niet-geprioriteerde waterlichamen staan uitvoerig beschreven in de Nota Schoon Water Rijnland. De programma's van de geprioriteerde waterlichamen worden vóór 2015 uitgevoerd. De maatregelen hiervoor staan in bijlage 4. Van de niet-geprioriteerde waterlichamen worden die maatregelen voor 2015 uitgevoerd, die met behulp van synergie efficiënter en sneller te realiseren zijn.

In het totaal ziet het KRW-programma voor 2009-2015 er als volgt uit:

1. geprioriteerde waterlichamen: totaal 14 waterlichamen waarvan 9 waterlichamen voor 2015 in een goede toestand worden gebracht.
2. niet-geprioriteerde waterlichamen: de overige waterlichamen, waarvan voor 2015 naar verwachting 1/3 van de maatregelen onder "synergie" worden uitgevoerd.
3. onderzoeksmaatregelen: onderzoek dat nodig is om in 2015 passende maatregelen te kunnen treffen.
4. generieke maatregelen: generieke maatregelen waar Rijnland altijd al aan werkt, zoals de stedelijke wateropgave, het baggerprogramma en communicatie.

De maatregelen 1 t/m 3 zijn opgenomen in de landelijke databases, en worden door het Rijk naar Brussel gestuurd. De generieke maatregelen zijn niet apart in de database opgenomen.

Het onderzoeksprogramma was nog niet goed beschreven in de Nota Schoon Water van Rijnland, en wordt hieronder toegelicht. De aanpak van de emissies, die ook nog niet goed in het KRW-programma was verankerd, wordt bij schoon, helder water beschreven (paragraaf 6.4).

Onderzoeksprogramma KRW

Het onderzoeksprogramma KRW ziet er als volgt uit:

- innovatieve landbouwkundige *pilots*;
- uitwerking lozingenbeleid;
- onderzoek waterkwaliteit Langerse plassen.

Innovatieve landbouwkundige pilots

Het Vlietpolderproject (fase II) is bedoeld om samen met de agrarische sector (waaronder LTO) inzicht te krijgen in de mogelijkheden om landbouwemissies (voedingsstoffen) te verminderen. Dit project is nog niet afgerond, en wordt in de planperiode voortgezet.

Het Vlietpolderproject sluit goed aan bij twee acties uit het KRW-programma, namelijk de innovatieve landbouwkundige *pilots*. De landbouwkundige *pilots* worden als volgt ingevuld:

- Een project in de Bollenstreek, samen met provincie Noord-Holland en Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier om samen met de sector grip te krijgen op de emissies van voedingsstoffen en bestrijdingsmiddelen;
- Een project in het boomteeltgebied, waar samen met de sector gezocht wordt naar innovatieve maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren;
- Twee projecten in het veengebied, samen met het Nederlands Agrarisch Jongeren Contact (NAJK).

De projecten dienen als basis voor verdere maatregelen in de tweede planperiode van de KRW (2016-2021).

Lozingenbeleid

In het afwegingstraject voor de KRW-maatregelen werd duidelijk dat er in 2008 onvoldoende kennis en inzicht was om een omvangrijke investering in de AWZI's te rechtvaardigen. De aanpak van de AWZI's is dus als studiemaatregel voor de KRW in het KRW-programma opgenomen. De benodigde kennis wordt op dit moment opgedaan met de proefinstallatie op de AWZI Leiden Zuidwest. Ook de studie naar de toxicologische effecten in het boezemstelsel draagt hieraan bij, evenals vele landelijke studies.. De voorgestelde werkwijze sluit nauw aan bij het beleid voor de afvalwaterzuiveringen, het Lozingenbeleid. Dit beleid loopt tot en met 2009. Evaluatie en bijstelling van het Lozingenbeleid vindt begin 2010 plaats. Dan kan ook het lopende renovatieprogramma (investeringsprogramma) voor de AWZI in het beleid opgenomen worden. Met een bijgesteld Lozingenbeleid kan een veel beter onderbouwd besluit genomen over de maatregelen voor de periode 2009-2015. Meer informatie over de lozingen door de AWZI's is te vinden in paragraaf 6.4.

Analyse waterkwaliteitsproblematiek veenplassen

Bij de prioritering van de aanpak van de KRW-waterlichamen kregen twee veenplassen (Westeinder Plassen en de Langerse Plassen) hoge prioriteit. Voor de Langerse Plassen was onvoldoende kennis over de problematiek en de mogelijke maatregelen voorhanden. Voor de Westeinder was de interactie met de boezem dusdanig sterk, dat niet werd verwacht dat maatregelen voldoende effect zouden hebben. Deze twee plassen zijn dus niet in het uitvoeringsprogramma 2009-2015 terecht

gekomen. In plaats daarvan is voor de Langerse Plassen een studiemaatregel geformuleerd. Deze houdt in dat de problematiek aanvullend wordt onderzocht (met name voedingsstoffen) en dat vervolgens passende maatregelen worden getroffen. In dit verband kan ook nog melding gemaakt worden van de proef bij de Reeuwijkse Plassen (Sloene) waarbij gemonitord wordt wat de effecten zijn op de waterkwaliteit in een afgeschermd kleine plas.

Monitoring KRW

De KRW vraagt om een specifieke monitoring voor het bepalen van de huidige toestand van het oppervlaktewater. Deze monitoring is opgebouwd uit de elementen: toestand en trend, operationele monitoring en onderzoeksmonitoring. Het monitoringsprogramma voor oppervlaktewater is ingericht overeenkomstig de landelijk vastgestelde protocollen en richtlijnen. Het monitoringprogramma van Rijnland maakt onderdeel uit van het landelijk vastgestelde monitoringprogramma dat is opgenomen in hiervoor bestemde landelijke databases. Voor een verdere beschrijving van het landelijke monitoringprogramma en de bijhorende protocollen en richtlijnen wordt verwezen naar het Stroomgebiedsbeheersplan van Rijn-delta.

De beschreven monitoring dient vooral voor de rapportage naar Europa. Voor de geprioriteerde waterlichamen wordt een specifiek Rijnlandse monitoring uitgevoerd, waarmee de voortgang van het KRW-programma goed is te volgen. Tevens wordt hiermee inzicht gekregen in de maatregel-effect relaties.

Uitvoering KRW maatregelen: pragmatische aanpak

Het KRW programma is opgesteld op basis van de meest actuele kennis en inzichten, zowel binnen als buiten de Rijnlandse organisatie. Gedurende het KRW proces is duidelijk geworden dat er relatief weinig kennis bestaat over het concrete en meetbare effect van maatregelen, met name op de ecologie. Ook is niet van alle maatregelen duidelijk of deze technisch uitvoerbaar zijn tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten. De voorgestelde maatregelen hebben in die zin een zekere mate van onzekerheid.

Aangezien het om een omvangrijke en kostbare programma gaat staat Rijnland een pragmatische aanpak voor. Daarbij worden stapsgewijs en proefondervindelijk de maatregelen getroffen en de effecten gemeten. Op basis van de gemaakte kosten en de waargenomen effecten kan worden bijgestuurd. Deze aanpak kan de komende jaren leiden tot een wijziging in maatregelen en snelheid van uitvoering. De door Brussel opgelegde evaluatiemomenten in 2012 en 2014 zullen worden benut om deze eventuele aanpassingen te melden.

Vanzelfsprekend zal Rijnland belanghebbenden - zoals gemeente, watersporters, recreatieschappen, agrarische organisaties, visrechtenhouders - betrekken bij de uitvoering van KRW maatregelen. Samen zetten we er onze schouders onder.

6.3 Schoon, helder, zoet water

Fysisch-chemische waterkwaliteit kleinere wateren

Rijnland kent een aantal meren en plassen die kleiner zijn dan de grootte-criteria van de KRW (50 ha). Deze meren en plassen hebben vaak een belangrijke functie voor recreatie of natuur. Zowel voor fysisch-chemische doelen als voor de ecologische doelen geldt dat voor deze kleinere wateren een ander toetsingskader dan voor de grotere waterlichamen. Voor de grote wateren zijn binnen de KRW doelen gesteld, voor de kleinere gelden voor de fysisch-chemische parameters nog de heersende doelstellingen (MTR). Het is wenselijk deze doelen voor de kleinere wateren in lijn te brengen met de doelen die de KRW voor de grote wateren stelt. Hiervoor zijn inmiddels landelijke referentiewaarden beschikbaar. Deze doelen kunnen enerzijds worden afgeleid van referentiebeelden die voor de KRW al zijn ontwikkeld. In de praktijk blijkt dit niet altijd goed te kunnen, bijvoorbeeld bij de diepe putten.

Verder worden de fysisch-chemische doelen, evenals de ecologische doelen, afgestemd op de haalbare maatregelen. Per water levert dit een maatregelenprogramma. Deze programma's worden geprioriteerd, en in de tijd weggezet. Op dit moment wordt verwacht dat een deel van deze maatregelen voor 2015 al tot uitvoering komt. Bijvoorbeeld als een hoge prioriteit wordt toegekend, of als deze aansluit bij een watergebiedsplan of stedelijk waterplan.

Zwemwaterkwaliteit

De Europese Zwemwaterrichtlijn stelt eisen voor de formeel aangewezen zwemwaterlocaties. Dit zijn er voor Rijnland 48. Om aan die eisen te voldoen worden uiterlijk in het voorjaar van 2011

zwemwaterprofielen opgesteld, waarin de benodigde maatregelen staan. In 2015 moeten de zwemwaterlocaties aan de gestelde eisen voldoen.

De waterbeheerder is onder de nieuwe Zwemwaterrichtlijn primair verantwoordelijk voor de beoordeling en uitvoering van maatregelen. Dat betekent dat de waterbeheerder een leidende rol heeft als het gaat om ambities. Formeel is de provincie eindverantwoordelijk. De Zwemwaterrichtlijn stelt als resultaatverplichting dat alle zwemwaterlocaties in 2015 voldoen aan kwaliteitsklasse 'aanvaardbaar'. De verwachtingen om hieraan te voldoen zijn goed, al zijn op enkele locaties nog maatregelen nodig. Rijnland streeft er naar om deze maatregelen voor 2015 te treffen.

In de nieuwe Zwemwaterrichtlijn is het voorkomen van blootstelling van de zwemmer aan blauwalgen ook een belangrijk uitgangspunt. De waterkwaliteitsbeheerder is hiervoor de verantwoordelijke partij. Voor de blauwalgen wordt de aanpak van WBP3 voortgezet. Deze aanpak wordt wel geïntegreerd in de zwemwaterprofielen. Voortzetting van WBP3 betekent het volgende:

- In Vlietland is in 2008 een menginstallatie geïnstalleerd. Deze installatie is op basis van modelberekeningen uitgevoerd. De werking van deze menginstallatie wordt momenteel nauwkeurig gemonitord, en doorvertaald in een model. Zo ontstaat inzicht in de relatie tussen de voorspelde en de werkelijke werking. Deze kennis wordt gebruikt voor het verder optimaliseren van menginstallaties.
- De installatie in de Zegerplas is in 2008 geactiveerd. Op basis van de resultaten van de monitoring, die in 2008 en 2009 heeft plaatsgevonden, wordt in 2010 de werking van deze installatie geëvalueerd.
- Er zijn nog twee locaties waar mogelijk een menginstallatie wordt geïnstalleerd: de Zoetermeerse Plas en 't Joppe. Bij de opzet van die installaties worden de ervaringen die met de andere installaties zijn opgedaan optimaal benut.
- Naast deze nieuwe installaties wordt de werking van de bestaande installaties gemonitord. Dit betreft de installatie in de Nieuwe Meer en de Haarlemmermeerse Bosplas.

Rijnland werkt samen met de STOWA aan een waarschuwingssysteem, waarmee het optreden van problematische drijfslagen voorkomen kan worden (EWACS waarschuwingssysteem). Dit systeem is naar verwachting rond 2010 operationeel. Op dat moment wordt het geïmplementeerd, en gebruikt om verwachtingen over het optreden van problematische drijfslagen af te geven.

Overlast door drijfslagen

Naast problemen voor de zwemwaterkwaliteit, leiden blauwalgen ook tot stinkende drijfslagen. Deze leiden tot overlast voor jachthavens, aan het water gelegen woningen en woonboten. Rijnland is bezig met het bestrijden van problematische drijfslagen met ondiepe menginstallaties. Oorspronkelijk waren deze mobiel bedoeld, maar ze zijn inmiddels vanwege het structurele karakter van de problemen als vaste installaties uitgevoerd. Dit speelt op de Braassemmermeer en op de Westeinderplassen nabij Aalsmeer. Op dit moment is de aanpak vooral klacht gestuurd, en gericht op specifieke overlastsituaties. Het huidige beleid (VV 12/03/2008) dekt ongeveer de helft van de overlastlocaties.

Een lastig punt bij de bestrijding van overlast is dat de aanpak nog steeds een experimenteel karakter heeft. Veel organisaties zijn hiermee bezig, maar er is nog geen oplossing die succes garandeert. Rijnland zal de komende jaren actief betrokken blijven bij de landelijke ontwikkelingen. Op het moment dat voldoende duidelijk is hoe de problemen moeten worden aangepakt, zullen de probleemlocaties geprioriteerd worden, en zal een uitvoeringsprogramma worden opgesteld.

Relatie hydrologie polders en waterkwaliteit

Vanuit de watergebiedsplannen worden veel peilbesluiten herzien, en wordt de hydrologie van polders bijgesteld. Om de waterkwaliteit voldoende aandacht te kunnen geven, is inzicht nodig in de relatie tussen hydrologie en waterkwaliteit van polders. Voor brakke polders heeft dit een sterke relatie met het verziltingsbeleid. Deze aanpak vraagt om een onderzoek, gevolgd door beleidsvorming.

Verziltingsproblematiek, wat is verzilting, en hoe komt dat?

Rijnland laat 's zomers via de inlaat bij Gouda water in vanuit de Hollandsche IJssel. Dat gebeurt om het peil te handhaven, én om het systeem met zoet water door te spoelen teneinde verzilting en eutrofiëring te bestrijden (zie bijlage 3, kaart 2).

In een normaal jaar wordt gemiddeld 40 - 60 miljoen m³ ingelaten water vanuit de Hollandse IJssel (en kan in een extreem droog jaar oplopen tot 100 miljoen m³). Hiervan is ongeveer 20 – 30 miljoen m³ per jaar nodig voor het doorspoelen van het watersysteem. Dit water wordt vervolgens bij de boezemgemalen Halfweg, Spaarndam en Katwijk weer weggemalen richting Noordzee. Dit wordt hoofdzakelijk gedaan om het boezemwater en het inlaatwater voor de polders voldoende zoet te houden. De streefwaarde daarbij is een chloridegehalte van 200 mg CL/l. Kwetsbaar voor verzilting zijn de teelten in Boskoop (heesterteelt), Aalsmeer (bloemen) en de Bollenstreek. Daarnaast zijn er natuurgebieden (bijvoorbeeld de Nieuwkoopse plassen) die kwetsbaar zijn voor te hoge chloridegehalten.

De verzilting wordt veroorzaakt door een aantal factoren:

- In verschillende droogmakerijen is er 's zomers sprake van zoute kwel, waardoor in het polderwater de chloridegehalten kunnen oplopen tot 600-1000 mg CL/l. Deze kwel bevat ook eutrofe stoffen, waardoor de kwel ook bijdraagt aan de eutrofiëring. De kwelbemalingen van deze polders veroorzaken op de boezem 's zomers lokaal verzilting van 500-600 mg CL/l.
- Via de schutsluis bij Spaarndam treedt bij elke schutting verzilting op vanuit het verzilte Noordzeekanaal. Daardoor lopen ter plaatse in de boezem de chloridegehalten op tot circa 500 mg CL/l.
- In een droge zomer verzilt het inlaatwater bij Gouda door zoutindringing vanuit zee (eens in de 10 á 20 jaar); het chloridegehalte van het inlaatwater loopt dan op naar 300 mg CL/l of hoger. Het inlaten wordt dan in principe gestaakt, en er wordt bij de sluis bij Bodegraven via de Kleinschalige WaterAanvoer (KWA) zoet water aangevoerd. De capaciteit van deze KWA is echter beperkt, zodat er een aanvoertekort kan ontstaan (denk aan de situatie 2003). Er moet dan alsnog verzilt water via Gouda worden ingelaten, of er wordt via een alternatieve route (Tolhuissluis) water aangevoerd.

Indien de verzilting niet zou worden bestreden, dan zou het verzilte water zich geleidelijk aan over de gehele boezem verspreiden. Met het huidige doorspoelregime bedragen de chloridengehalten in de boezem in de regel niet meer dan 200 mg CL/l (met uitzondering van de hierboven genoemde locaties).

Somber stemmende prognoses

Er zijn ontwikkelingen die de vraag oproepen of de verziltingsbestrijding ongewijzigd voortgezet kan worden:

- een autonome toename van de verzilting vanuit de droogmakerijen, die wordt veroorzaakt door een doorgaande toename van de zoute kwel en door een intensivering van het schutbedrijf bij de schutsluis van Spaarndam;
- de klimaatverandering, waardoor een toename van de waterbehoefte en een afname van beschikbaarheid van zoet inlaatwater bij Gouda verwacht wordt.
- eisen Kaderrichtlijn water (KRW); het huidige inlaat- en doorspoelbeleid waardoor gebiedsvreemd water in het watersysteem terecht komt, heeft een matig tot slechte kwaliteit van het Rijnlandse ecosysteem tot gevolg. De KRW stelt als doelstelling een verbetering van de ecologische kwaliteit van de waterlichamen voor. Het huidige beheer, van met name het doorspoelen, komt daarmee ter discussie te staan.

In de vorige planperiode van het WBP werd op grond van klimaatvoorspellingen nog verwacht dat op middellange termijn (2025-2050) de inlaat bij Gouda nog wel bruikbaar zou blijven. Uit de aangepaste klimaatscenario's van het KNMI uit 2006 blijkt dat in het meest ongunstige scenario ('W*') de inlaat bij Gouda eens per twee jaar zal verzilten. Hierdoor is er praktisch gesproken geen zoet water meer beschikbaar om de verzilting van de boezem te bestrijden. Tegelijk zal bij ditzelfde scenario ook de waterbehoefte door grotere verdamping toenemen. Er is daarmee, naast inlaatwater voor doorspoeling, ook extra inlaatwater nodig voor peilhandhaving.

Nieuw beleid

In de vorige planperiode is ten behoeve van de ontwikkeling van het nieuwe beleid onderzoek uitgezet naar de mogelijkheden om de interne verziltingsbronnen te bestrijden (waaronder de mogelijkheid wellen te dichten). Dit onderzoek zal zijn afronding krijgen in 2010. Dan zal blijken of bronbestrijding van zoute kwel haalbaar is. Inmiddels is in combinatie met de renovatie van de schutsluis Spaarndam het ontwerp van de sluis zodanig aangepast dat daar de verzilting met ca. 30% (ten opzichte van de huidige situatie) wordt gereduceerd.

Daarnaast zijn in de planperiode 2006-2009 de relaties van de verziltingsbestrijding en waterkwaliteit (bestrijding eutrofiëring) in beeld gebracht en zijn de effecten van de nieuwe klimaatscenario's doorgerekend. De rapportage over dit onderzoek is afgerond in 2008.

Vooralsnog tekenen de volgende opties zich af:

- a. Optie (a) is verzilting te accepteren, in combinatie met verzachtende maatregelen die de verziltingsbronnen (kwel en schutsluis) zoveel mogelijk reduceren en waar mogelijk. In aanvulling daarop (heel belangrijk) moeten de verziltingsgevoelige gebieden een zodanige inrichting krijgen dat er zo veel mogelijk watersystemen ontstaan die min of meer onafhankelijk zijn van de boezem. Deze optie vloeit voort uit de verwachting dat er op termijn geen zoet inlaatwater beschikbaar is om verzilting te bestrijden.
- b. Optie (b) is het aanleggen van nieuwe waterinfrastructuur voor de toevoer van zoet water, in de vorm van een aanvoerkanaal (bijvoorbeeld uit het IJsselmeer), of de vorming van een groot voorraadbekken voor zoet water (100 miljoen m³) in het eigen beheersgebied (tussenboezem).

De opties zijn de uitersten waarbinnen gekozen moet worden. Optie (a) heeft grote consequenties voor de huidige landbouwkundig gebruik en voor de natte natuurgebieden. Optie (b) heeft, naast hoge investeringskosten, grote ruimtelijke consequenties. De komende tijd zal met veel betrokkenen (landelijk, regionaal, waterbeheerders, provincies en belangengroepen) planvorming verder vorm moeten krijgen. Hierbij spelen allerlei zaken die op elkaar ingrijpen en besluitvorming complex maken. Gedacht moet worden aan de landelijke verdeling van zoet water, de (geringe mate van) beschikbaarheid van zoet water gezien de klimaatverandering, mogelijk bijgestelde verziltingsnormering, adaptatie van land- en tuinbouw aan verzilte omstandigheden, enzovoort. Vooralsnog blijft Rijnland de eerder vastgestelde streefwaarden, zoals maximaal 200 mg CL/l voor de meest gevoelige gewassen, hanteren als uitgangspunt van haar beleid. Het nieuwe beleid wordt vormgegeven op basis van richtinggevende uitspraken uit het nationaal waterplan.

Bijstelling beleid diepe putten

Het Rijnlandse beleid voor de diepe putten regelt onder meer de randvoorwaarden voor het verondiepen van diepe putten. Vanaf 2008 is het besluit bodemkwaliteit van kracht. Dat stelt dat het verondiepen van wateren niet meer via de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo) geregeld kan worden. De Unie van Waterschappen en omliggende waterbeheerders zijn bezig te verkennen welke mogelijkheden er nog zijn om de effecten van het verondiepen op de waterkwaliteit te reguleren. Rijnland zal deze ontwikkeling volgen, en deze verwerken in een aanpassing van het beleid voor diepe putten. Het streven is wel om mogelijkheden tot verondiepen te houden, aangezien hiervoor mogelijkheden worden gezien voor de verbetering van de ecologische waterkwaliteit en de beperking van de verziltingsproblematiek (zie hierboven).

Waterbodemkwaliteit

Rijnland is door de wijzigingen in de wet- en regelgeving bevoegd gezag voor de waterbodemsanering geworden. Dit wordt overgedragen door de provincies. Er is bij Rijnland nog geen beleid voor de waterbodemsanering beschikbaar; dit moet worden uitgewerkt. Vervolgens moeten mogelijk keuzes gemaakt worden over de invulling van de saneringen. Op het ogenblik is nog niet te overzien of dit leidt tot een grotere inspanning voor waterbodemsanering; dit zal worden uitgewerkt.

6.4 Beleid en beheer afvalwaterketen

Beleid en beheer tot nu toe

Het waterketenbeleid richt zich op het voldoen aan de gestelde waterkwaliteitseisen op doelmatige wijze. In het WBP3 was het beleid voor de afvalwaterketen gericht op een verdere emissiereductie voor nutriënten en zuurstofbindende stoffen. De kaders hiervoor zijn opgenomen in het lozingsbeleid voor de AWZI's en het vergunningenbeleid. Maatregelen richtten zich vooral op:

- verdere kwaliteitsverbetering van gezuiverd afvalwater door een intensievere bedrijfsvoering en procesoptimalisaties;
- intensiveren van de afstemming tussen de zuiveringbeheerder en rioolbeheerders (gemeenten) waardoor op de langere termijn een verdere emissiereductie uit de afvalwaterketen mogelijk wordt;

- beleidsondersteunend onderzoek naar het voorkomen en het verwijderen van KRW-probleemstoffen op AWZI's (*end-of-pipe* maatregelen);
- beleidsondersteunend onderzoek naar bronmaatregelen voor het verwijderen van KRW-probleemstoffen; nieuwe concepten voor inzamelen en verwerken van afvalwater; waarbij hergebruik van water en componenten vooropstaat.

De emissie-eisen voor de afvalwaterketen zijn vastgelegd in overstortvergunningen (gemeente vergunninghouder) en lozingsvergunningen voor de AWZI's (Rijnland vergunninghouder). Daarnaast zijn er kwaliteitseisen voor indirecte lozingen (via rioolstelsel AWZI), vooral ter bescherming van de doelmatige werking van de AWZI's en directe lozingen door bedrijven op oppervlaktewater (Wvo-vergunning). De nieuwe waterwetgeving stimuleert/propageert meer samenwerking tussen gemeenten en waterschappen. De overstortvergunningen en zeer waarschijnlijk ook de aansluitvergunningen zullen verdwijnen. Afspraken over kwaliteitseisen worden vastgelegd in afvalwaterakkoorden waarbij Rijnland een advies geeft. Verder wordt in de nieuwe wetgeving de taakverdeling voor het beheer van regen- en grondwater gereguleerd. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor een doelmatige inzameling en verwerking van afvloeiend hemelwater en voor het zoveel mogelijk voorkomen van structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand (inspanningsverplichting). Consequentie is wel dat Rijnland haar beleid intensiever moet gaan vastleggen/afstemmen via het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). Het afkoppelbeleid van Rijnland is in 2008 geactualiseerd. Rijnland stimuleert maatwerkoplossingen die eraan bijdragen de eigen doelstellingen te behalen.

WBP3 voortgezet, maar ook accentverschuivingen

Het beleid voor de afvalwaterketen uit WBP3 wordt bijna ongewijzigd voortgezet in WBP4. Er is een accentverschuiving voor de afstemming tussen de zuiveringsbeheerder en de rioolbeheerders. In 2006 heeft het Rijnlandse bestuur besloten het samenwerkingsverband tussen Rijnland en het Duinwaterbedrijf Zuid-Holland (DZH) voort te zetten, inclusief het aanbieden van rioolbeheer aan de gemeente Noordwijkerhout, met als randvoorwaarde dat er een visie op het afvalwaterketenbeheer ontwikkeld zou worden. Deze visie (van zuiveringsbeheer naar afvalwaterketenbeheer) is bestuurlijk vastgesteld in 2007.

Door nieuwe wetgeving gaat het bevoegd gezag ten aanzien van indirecte lozingen van het waterschap naar de gemeente (WABO, wet algemene bepalingen omgevingsrecht).

Ging het WBP3 nog uit van een korte termijn afstemming met gemeenten, in de nieuwe visie streeft Rijnland naar permanente samenwerking met gemeenten in de afvalwaterketen (zie bijlage 3, kaart 8 en 9). Streven is te komen tot een duurzaam en doelmatig beheerde afvalwaterketen (als zijnde één organisatie). De meest geschikte organisatievorm hiervoor wordt gaandeweg ontwikkeld. Rijnland staat open voor het op afstand zetten van (een deel) het zuiveringsbeheer indien dat bijdraagt aan deze doelstelling.

Uitvoeringsstrategie met drie pijlers

De uitvoeringsstrategie van het afvalwaterketenbeheer bestaat uit drie pijlers:

- Rijnland zet het samenwerkingsverband met DZH en de gemeente Noordwijkerhout voort. Er wordt gestreefd naar een schaalvergroting met een vijftal gemeenten in 2012.
- Rijnland streeft naar integraal afvalwaterketenbeheer in 2015 met 6 gemeenten om waterkwaliteit en doelmatigheid te verbeteren.
- Rijnland voert het zuiveringsbeheer doelmatig en transparant uit. Een Strategisch Zuiveringsplan wordt hiertoe uitgewerkt. Hieruit volgen keuzes waarmee hoge investeringskosten gemoeid kunnen zijn. Rijnland is zich bewust dat hier kansen liggen ten aanzien van duurzame bedrijfsvoering en innovatie, bijvoorbeeld met betrekking tot biogas, groene stroom en slibstrategie afzet.

Relatie afvalwaterketen en WBP4

In het WBP4 wordt nader onderzocht voor welke KRW-probleemstoffen een emissiereductie vanuit de afvalwaterketen noodzakelijk is. In de afvalwaterketen leveren de AWZI's de grootste bijdrage. Eventuele maatregelen zullen dan ook met name daar plaatsvinden. Het huidige beleid is per 2009 afgelopen. Op basis van de KRW-opgave en de resultaten van het *pilot*-onderzoek nazuivering AWZI-effluent tot KRW-kwaliteit (WBP-3 maatregel) wordt het lozingenbeleid geactualiseerd. Dat kan leiden tot een investeringsprogramma voor AWZI's. In de KRW-strategienota zijn vooralsnog geen maatregelen voor AWZI's opgenomen tot 2015. Eventuele maatregelen zullen worden meegenomen bij de uitvoering van het reguliere renovatieprogramma voor de AWZI's (zie bijlage 3, kaart 10).

6.5 Resultaten in de planperiode 2010-2015

Algemeen

- Rijnland neemt bij 50% van zijn inkopen duurzaamheid mee. Rijnland koopt duurzame en CO2-uitstoot beperkende materialen, technieken en energie in.
- Programma's, projecten en activiteiten worden planmatig gemonitord.
- Rijnland adviseert alle betrokken partijen bij plannen, projecten en andere activiteiten met betrekking tot planvorming met betrekking tot de waterkwaliteitsopgave en de afvalwaterketen.
- Bij beleidsvorming en bestuurlijke ondersteuning adviseert Rijnland alle betrokken partijen met betrekking tot de waterkwaliteitsopgave en de afvalwaterketen
- Het vergunningenbeleid wordt in verband met veranderende wetgeving geactualiseerd
- Toetsen van plannen van derden op gebied van gezond water aan de Keur
- Verlenen van vergunningen volgens de Keur
- Verlenen van vergunningen volgens de Waterwet, Wvo en Wm
- Handhaven van de Keur, verleende vergunningen en besluiten
- Handhaven van de Waterwet en WVO
- Algemene en specifieke beleidsregels voor burgers zijn voor burgers ontsloten en toegankelijker gemaakt.

Kader Richtlijn Water: Europees programma voor levend en gezond water

Beleid / onderzoek

- Er is door monitoring voldoende kennis opgebouwd van de visstand in het beheersgebied.
- Er is een *pilot-study* uitgevoerd naar de werking van overwinteringsplaatsen voor vis.
- Het Vlietpolder-project is afgerond en doorvertaald naar de rest van het veengebied.

Operationeel

- Het KRW-programma wordt voor de geprioriteerde waterlichamen uitgevoerd. Voor de niet-geprioriteerde waterlichamen worden de maatregelen uitgevoerd die met synergie versneld uitvoering kunnen krijgen. Bij beperkte voordelen en/of middelen worden maatregelen doorgeschoven tot na 2015.
- Rijnland heeft in 2012 een Europese tussenrapportage gedaan over de stand van zaken voor de uitvoering van het KRW-programma.
- In 2015 worden de resultaten van de uitvoering van de KRW gerapporteerd en geëvalueerd. Op basis hiervan vindt in 2015 mogelijk een bijstelling plaats van de doelen en de maatregelen.
- De studiemaatregelen uit de KRW zijn uitgevoerd, en doorvertaald naar het KRW-programma 2015-2027. Dit betreft de volgende KRW studiemaatregelen:
 - Twee innovatieve landbouwkundige *pilots* in de Bollenstreek en het Veengebied zijn afgerond en doorvertaald naar het KRW-programma 2015-2021.
 - Vanaf 2009 is het nieuwe lozingenbeleid van kracht om de vuilemissies uit de AWZI's verder te beperken.
 - De oorzaken van de waterkwaliteitsproblematiek van de Langeraaarse Plassen en de Westeinder plassen is onderzocht, en doorvertaald naar een passend maatregelenpakket. Dit wordt vervolgens uitgevoerd.

- De Flora- en Faunawet zijn geïmplementeerd, en Rijnland handelt hiernaar bij het uitvoeren van onderhoud van de watergangen.
- Rijnland hanteert een op ecologische criteria gebaseerde schouwvoering, waarbij de aan- en afvoerfunctie van de watergangen gegarandeerd blijft. Deze criteria worden daarvoor in een beleidsregel vastgesteld.
- Gebiedsdekkend zijn er Visstandbeheerscommissies (VBC's), waarin Rijnland als Waterautoriteit een actieve rol vervult. In de VBC's zal het belang van sport- en beroepsvisserij gehoord worden.
- Er zijn in samenwerking met de ingestelde visstandbeheercommissies (VBC) visstandbeheerplannen vastgesteld. Rijnland is als waterbeheerder eindverantwoordelijk voor de visstand. Rijnland stelt doelen vast voor de visstand en toetst visplannen aan de visstand beheerplannen. Middels de studie 'areaal en habitat vis' is inzicht verkregen in knelpunten voor een goede visstand. Het bijhorende uitvoeringsprogramma is opgesteld en uitgevoerd.
- Er loopt een stimuleringsprogramma dat erin voorziet dat onderhoud door derden zo natuurvriendelijk mogelijk wordt uitgevoerd.

Schoon, helder, zoet water

Beleid / onderzoek

- Er zijn ecologische en fysisch-chemische doelen en maatregelen afgeleid voor de *kleinere* wateren: sloten, kanalen en meren en plassen die niet voldoen aan de grootte-criteria van de KRW (< 50 ha). De aanpak van deze wateren is geprioriteerd.
- Er is inzicht in de relatie tussen de hydrologie en de kwaliteit van het polderwater.
- Er ligt beleid voor de wijze waarop met het verondiepen van diepe putten onder de nieuwe wet- en regelgeving (Besluit bodemkwaliteit) wordt omgegaan.
- Rijnland de verziltingsproblematiek nadrukkelijk op de agenda van Rijk (landelijke verdeling van zoetwater), provincies, gemeenten (bijvoorbeeld Haarlemmermeer) en belangengroepen zet.

Operationeel

- Voor geprioriteerde *kleinere* wateren zijn de maatregelen in uitvoering die nodig zijn om deze in een goede toestand te brengen.
- Rijnland gaat ongewenste emissies tegen op basis van het nieuwe Emissiebeheersplan. Dit EBP vormt de basis voor de invulling van vergunningverlening, handhaving, emissies uit het rioolstelsel en de invulling van stedelijke waterplannen (duurzaam bouwen, onkruidbestrijding).
- Het nieuwe Lozingenbeleid is verwerkt in het Strategische Zuiveringsplan.
- Rijnland speelt een zichtbare rol in het beheer van de zwemwaterlocaties.
- De maatregelen voor de zwemwaterlocaties zijn uitgevoerd, en in 2015 voldoen deze punten aan de eisen van de Zwemwaterrichtlijn.
- Op vier (mogelijk zes) locaties worden blauwalgen met menginstallaties bestreden. Dit betreft de Nieuwe Meer, de Haarlemmermeerse Bosplas, de Vlietlanden en de Zegerplas. Mogelijke locaties zijn de Zoetermeerse Plas en 't Joppe.
- Rijnland beschikt over een waarschuwingssysteem voor het optreden van problematische drijflagen van blauwalgen (EWACS).
- De overlast door drijflagen van blauwalgen op de locaties in de Westeinder Plassen en bij Aalsmeer is blijvend opgelost. Op basis van de ervaringen die hiermee zijn opgedaan, en de landelijke ontwikkelingen, zijn de overige overlastlocaties geprioriteerd, en is de aanpak in een uitvoeringsprogramma verwerkt.
- Waterkwaliteit heeft een volwaardige plaats in de watergebiedsplannen op basis van inzicht in de relatie tussen waterbeheer in polders en de waterkwaliteit.
- Voor geprioriteerde *kleinere* wateren zijn de maatregelen in uitvoering die nodig zijn om deze in een goede toestand te brengen.
- In 2010 wordt onderzoek naar kwelreducerende maatregelen en besluitvorming over maatregelen afgerond.
- In 2011 is de renovatie van de schutsluis Spaarndam gereed en is de indringing van zout bij de sluis met ca 30% gereduceerd.
- Uitvoeren van maatregelenprogramma verzilting en kwelreductie.

Beheer afvalwaterketen

Beleid / onderzoek

- Er is beleid voor het beheer van zuiverende voorzieningen bij hemelwaterlozingen.

Operationeel

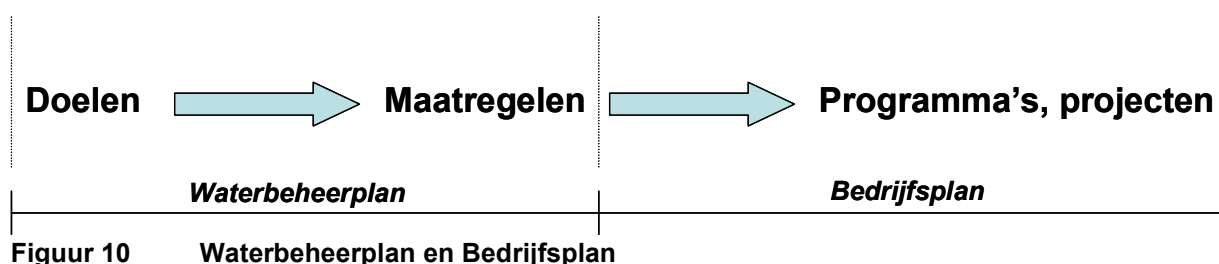
- Rijnland streeft naar integraal afvalwaterketenbeheer in 2015 met zes gemeenten
- Samen met Drinkwaterbedrijf Zuid-Holland wordt het rioolbeheer voor de gemeente Noordwijkerhout uitgevoerd.
- Er wordt gestreefd naar een schaalvergroting met een vijftal gemeenten in 2012.
- Het OAS-programma (optimalisatiestudies afvalwaterketen) is afgerond (2009). Daar waar nodig wordt een OAS opgesteld per zuiveringskring. Volumereducerende maatregelen waterketen (WBP3-maatregel) worden in het OAS-programma meegenomen.
- In 2010 is met alle gemeenten een Afvalwaterakkoord overeengekomen, daar waar zinvol.
- Uitvoeren van het zuiveringsbeheerplan in de periode 2010 – 2015.
- Vanaf 2012 zal de civieltechnische en economische levensduur voor verschillende AWZI's gaan aflopen. Er is een investeringsprogramma ontwikkeld voor de periode 2012-2025 (2011).
- Het afvalwater in Rijnlands Hoofdkantoor wordt gescheiden ingezameld (WBP3-maatregel). De urine wordt verwerkt in een installatie op de AWZI Leiden Zuidwest (2009).
- Het afvalwater in gebouwen van derden wordt gescheiden ingezameld (WBP3-maatregel). De urine wordt verwerkt in een installatie op de AWZI Leiden Zuidwest (2009).
- Er is 2 jaarlijks een maatlat riolering (2009 en verder)
- Rijnland streeft conform het Nationaal Bestuursakkoord Waterketen naar een efficiencyverbetering van 2% per jaar in de waterketen

7. MAATREGELEN

7.1 Inleiding

Hoofdstuk 7 beschrijft welke maatregelen Rijnland gaat nemen om de in de voorgaande hoofdstukken beschreven ambities c.q. doelen te verwezenlijken (paragraaf 7.2). De grote thema's – fysieke en maatschappelijke ontwikkelingen en opgaven – die in het maatregelenpakket naar voren komen hebben we vanuit een gebiedsgerichte invalshoek belicht (paragraaf 7.3). Uit een ruimtelijke analyse van de bovengenoemde thema's blijkt dat er specifieke gebieden te onderscheiden zijn, die elk om een andere aanpak vragen.

7.2 Van beleid naar uitvoering: Rijnlands maatregelenpakket

Figuur 10 Waterbeheerplan en Bedrijfsplan

In de hoofdstukken 4 tot en met 6 is een overzicht gepresenteerd van de strategische doelen ('veilig, voldoende, gezond') en de daarbij behorende tactische doelen. Om de doelen van het WBP4 te realiseren hebben we een pakket met maatregelen samengesteld. Dit maatregelenpakket laat zien *wat* er moet gebeuren in de periode 2010-2015 en wat de beoogde resultaten zijn. Na de bestuurlijke besluitvorming en de vaststelling van het WBP4 werken we de Uitvoeringsagenda 2010-2011 (bijlage 1) en het maatregelenpakket (bijlage 2) uit naar een uitvoeringsprogramma. Dit gebeurt in het Bedrijfsplan. Hierin geven we invulling aan het '*hoe?*': de programma's, de projecten, de planvormen en de daarbij behorende planning, budgetten, benodigde capaciteit (fte's) en werkorganisatie.

In de Uitvoeringsagenda (bijlage 1) staat duidelijk wat Rijnland als eerste gaat doen op korte termijn (2010-2011). Daarnaast laten we zien wat er in de jaren na 2011 moet gebeuren om de ambities uit WBP4 te realiseren. Een complete lijst van alle maatregelen - die in het kader van WBP4 tussen 2010 en 2015 worden genomen - is weergegeven in het Maatregelenoverzicht WBP4 (bijlage 2).

Veel maatregelen uit het WBP3 (2006-2009) zijn onverkort actueel. Die maatregelen maken, soms anders geformuleerd, deel uit van het maatregelenpakket van het WBP4, tenzij deze voor 2010 zijn afgerond. Daarnaast is er sprake van nieuwe maatregelen die voortkomen uit nieuwe ontwikkelingen, externe verwachtingen of eisen. Bovendien is, anders dan in het voorgaande waterbeheerplan, ook het reguliere werk vertaald in maatregelen. Dit betreft bijvoorbeeld de kerntaken beheer en onderhoud, plantoetsing, vergunningverlening en handhaving. Het maatregelenoverzicht geeft daarmee het totale werkpakket van de primaire werkzaamheden van Rijnland weer.

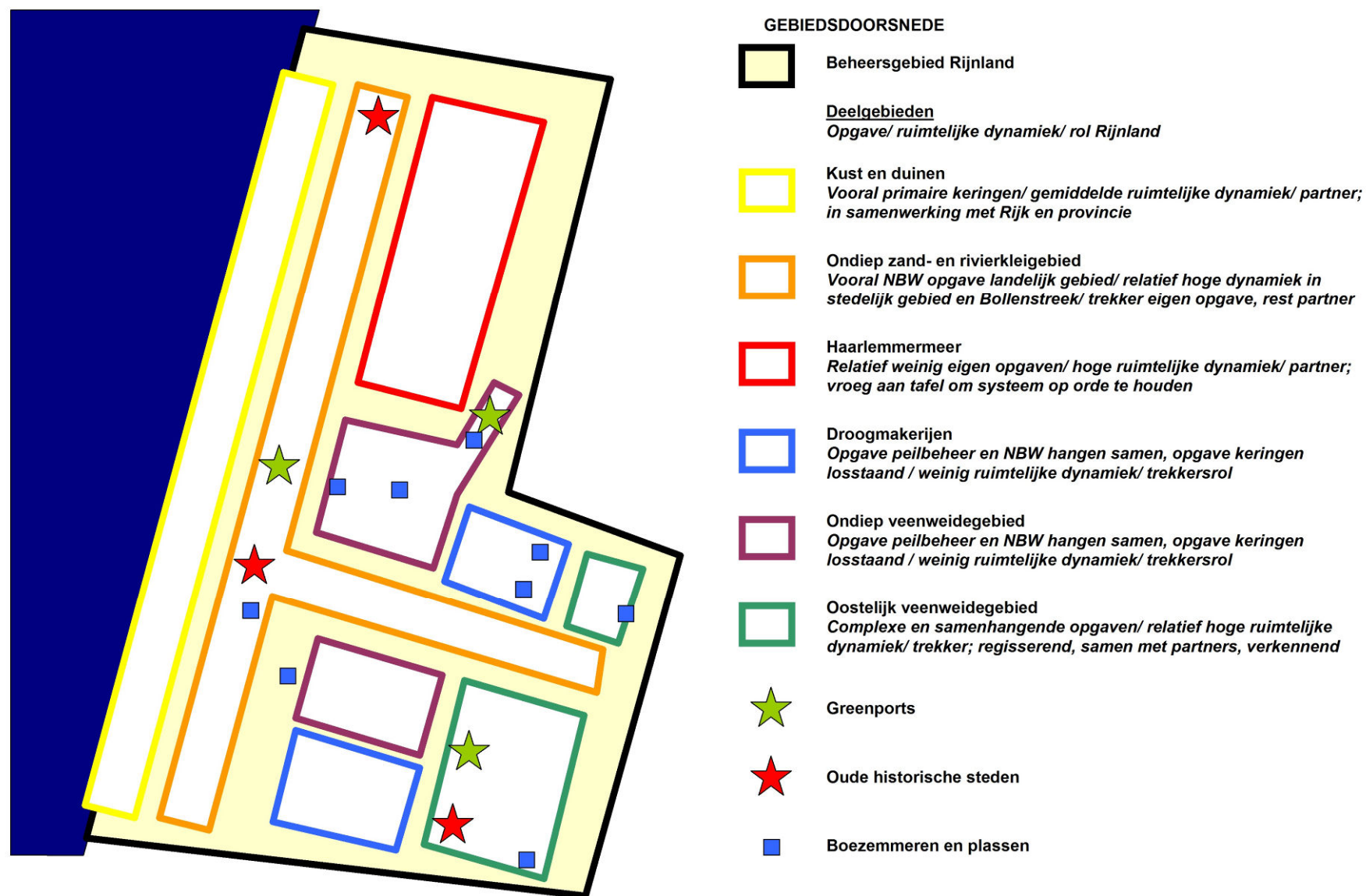
7.3 Gebiedsaanpak

Uit een ruimtelijke analyse van de belangrijkste fysieke en maatschappelijke ontwikkelingen en opgaven uit hoofdstukken 2, 4, 5 en 6 blijkt dat er specifieke gebieden te onderscheiden zijn, die elk om een andere aanpak vragen.

De volgende ontwikkelingen, opgaven en reguliere werkzaamheden zijn bekeken om de gebieden te onderscheiden.

- Fysieke ontwikkelingen:
 - Bodemdaling (kaart 1)
 - Verzilting (kaart 2)
- Maatschappelijke ontwikkelingen:
 - Ruimtelijke ontwikkeling en dynamiek (kaart 3)
- Opgaven op het gebied van waterveiligheid, waterkwantiteit, waterkwaliteit en waterketen:
 - *Veiligheid tegen overstroming*: te verwachten opgave keringen (kaart 4);
 - *Voldoende water*: de opgave vanuit het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW)(kaart 5);
 - *Voldoende water*: de opgave op het gebied van peilbeheer; (kaart 6)
 - *Voldoende water*: baggerwerkzaamheden (figuur 5)
 - *Gezond Water*: de opgave vanuit de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) (kaart 7);
 - *Gezond Water*: de opgave volgend uit het Nationaal Bestuursakkoord Afvalwaterketen (samenwerking in de afvalwaterketen) (kaart 8);
 - *Gezond Water*: rioleringsopgave gemeenten (kaart 9)
 - *Gezond Water*: verbeteringswerken AWZI's (kaart 10)
- .
- Ondergrond/maaiveldhoogte
- Benodigde partij voor het oplossen van de opgaven.

De onderstaande resulterende kaart geeft weer – sterk geschematiseerd, maar daarom des te toegankelijker – welke verschillende soorten deelgebieden in het Rijnlandse beheergebied te onderscheiden zijn. Elk afzonderlijke type deelgebied behoeft een op maat gesneden aanpak. Zo vragen gebieden waarin diverse opgaven bij elkaar komen om een integrale, gebiedsgerichte aanpak. En in gebieden met een hoge ruimtelijke dynamiek ligt een proactieve benadering voor de hand, alleen al om het watersysteem op orde te houden.

Figuur 11 Gebiedsdoorsnede

Oostelijk veenweidegebied

Waar?

- gebied rondom de Nieuwkoopse plassen;
- regio Boskoop, Gouda en Reeuwijkse plassen.

Wat speelt hier?

- Bodemdaling: bij het meest extreme klimaatscenario is in 2100 het maaiveld 1 meter gedaald.
- KRW-waterlichamen: de Reeuwijkse plassen en de Nieuwkoopse plassen zijn beide Natura-2000 gebied en prioritair waterlichamen (realisatie 2015), waar nog veel maatregelen nodig zijn om de waterkwaliteit te verbeteren (grote investeringen gepland).
- KRW achterliggend gebied: de Greenport Boskoop (boomteelt) vergt aandacht voor waterkwaliteit, in Gouda ligt een grote opgave om de riolering aan de eisen te laten voldoen.
- Peilbeheer: in het veenweidegebied speelt een moeilijke afweging tussen voorkomen bodemdaling, landbouw en natuur. In beide deelgebieden zijn daarnaast onderbemalingen aanwezig. Deze leiden in veenweidegebied tot onregelmatige bodemdaling.
- Keringen: in Gouda speelt een dijkverbetering langs de Goejanvervelledijk (primaire kering), alsmede verbetering van regionale veenkaden (lastig vanwege bodemdaling).
- Verzilting: de Greenport Boskoop is een zeer verziltingsgevoelig gebied. Ook zijn verziltingsbronnen in de directe omgeving aanwezig (Noordplaspolder, inlaat Gouda).
- NBW: verdeeld over het gebied zijn landelijke polders met een NBW-opgave aanwezig. Het stedelijk gebied van Gouda en Boskoop voldoet ook niet aan de normen (lastig op te lossen).

Wie zijn betrokken?

- Provincie Zuid-Holland en gemeenten
- Natuurbeherende instanties zoals het natuur- en recreatieschap Reeuwijkse Plassen
- Boomtelers Boskoop

Al met al zijn de volgende partners belangrijk:

- Rijk en provincie (bodemdaling/verzilting/Natura 2000-gebieden, FES en ILG-subsidies);
- natuurbeherende instanties;
- aan Greenport Boskoop gerelateerde organisaties;
- gemeente Gouda (NBW/dijkverbetering);
- lokale belangengroepen rondom de Reeuwijkse en Nieuwkoopse plassen;
- grondeigenaren (uitvoeringsniveau).

Hoe?

- De vele, complexe, samenhangende opgaven vergen een integrale/gebiedsgerichte aanpak, waarbij Rijnland een trekkersrol vervult, maar samenwerkt met de aanwezige partners en ook gebruik gemaakt van de bestaande projecten in de regio. Regie over het gebied is gewenst vanwege de grote hoeveelheid eigen projecten en initiatieven van andere partijen.
- Er is een lange termijn strategie nodig voor de bodemdalings- en verziltingsproblematiek in het gebied. Wat zijn de exacte gevolgen van deze problematiek voor de waterhuishouding in dit gebied? Welke oplossingsrichtingen zijn er? Zijn de huidige functies nog wel te handhaven op de lange termijn (maatschappelijke kosten-batenanalyse)?

Droogmakerijen

Waar?

- diepe polders rondom Zoetermeer (onder meer Noordplaspolder);
- diepe polders ten noorden en noordoosten van Alphen a/d Rijn (onder meer polder Vierambacht).

Wat speelt hier?

- Peilbeheer: er zijn in dit deelgebied veel onderbemalingen, vooral in het noordelijke gebied.
- NBW: vooral in het noordelijk gebied voldoen veel polders niet aan de NBW-normen. De nieuwe Driemanspolder wordt een piekberging ten behoeve van de NBW-maatregel boezemstelsel.

- Keringen: door de diepe ligging van de polders is het extra belangrijk dat de regionale keringen op orde zijn.
- Verzilting: door hun lage ligging zijn deze polders verziltingsbronnen (hoe westelijker, hoe groter de belasting).

Wie zijn betrokken?

- lokale belangengroeperingen;
- individuele grondeigenaren.

Hoe?

- Het peilbeheer en de NBW-opgave voor dit deelgebied vereisen een integrale aanpak.
- Keringen kunnen afzonderlijk – per geval – behandeld worden.
- In dit deelgebied is er weinig ruimtelijke dynamiek.
- Rijnland pakt de opgaven vooral zelf op.

Haarlemmermeer

Waar?

- Haarlemmermeerpolder

Wat speelt hier?

- Hoge ruimtelijke dynamiek: naar verwachting zal in 2030 het aanzien van de Haarlemmermeerpolder vrijwel volledig worden getransformeerd, van hoofdzakelijk extensief agrarisch naar wonen, bedrijvigheid en natuur/recreatie.
- Door de toename van ruimtelijke projecten (op dit moment 125) zie je dat betrokken overheden steeds meer projecten gaan bundelen in grootschalige gebiedsontwikkelingen.
- Zoet water wordt steeds een schaarser goed in de Haarlemmermeer als gevolg van klimaatverandering. De hoeveelheid nutriëntrijke en plaatselijk zoute kwel neemt steeds meer toe (interne verzilting). Daar bovenop neemt het beschikbaar zoetwater om de Haarlemmermeerpolder mee 'door te spoelen' af (externe verzilting).
- NBW: een klein aantal peilvakken binnen de polder voldoet niet aan de normen. In het zuidelijke deel van de polder is een piekberging gepland als NBW-maatregel voor het boezemstelsel.
- Keringen: de boezemkade langs de ringvaart is van groot belang voor de grote economische waarde erachter (Schiphol).

Wie zijn betrokken?

In dit gebied spelen discussies over de ruimtelijke ordening op landelijk niveau. De betrokken partijen in deze discussies zijn, naast Rijnland:

- Rijk, provincie (Noordvleugel);
- gemeente Haarlemmermeer;
- Schiphol;
- grote projectontwikkelaars
- LTO, Meerboeren Haarlemmermeer

Hoe?

- Rijnland vervult een stimulerende en zichtbare rol bij de ontwikkeling naar een duurzame inrichting en duurzaam gebruik van de Haarlemmermeerpolder.
- De hoge ruimtelijke dynamiek vraagt van Rijnland om een proactieve houding door in een vroegtijdig stadium van planvorming waterkennis in te brengen.
- Het streven van Rijnland is om flexibel peil in te stellen in transformatiegebieden waar de agrarische functie verdwijnt waardoor de afwenteling naar de omgeving minimaal is (eigen broek ophouden).
- Een rol als partner is essentieel (meedenken), Rijnland staat hierbij open voor innovatie.
- Regie over het gebied is gewenst vanwege de grote hoeveelheid projecten en initiatieven. Dit wordt ingevuld door een gebiedsgericht programma Haarlemmermeer. Daarin gaat Rijnland bewust kiezen voor projecten waar eigen opgaven te realiseren zijn of waar een extra inspanning is vereist omdat anders het op orde houden (waterneutraal bouwen) van het watersysteem duidelijk onder druk komt te staan.

Ondiep veenweidegebied

Waar?

- omgeving Zoeterwoude, Rijnwoude;
- gebied rondom Kagerplassen, Braassemermeer en Westeinderplassen.

Wat speelt hier?

- NBW: vooral in het noordelijke deel van het gebied voldoen de polders niet aan de norm.
- Peilbeheer: ook in dit veenweidegebied speelt, al is het in mindere mate dan bij andere deelgebieden, een afweging tussen voorkomen bodemdaling, landbouw en natuur.
- Keringen: verschillende regionale veenkaden behoeven verbetering, maar dit is lastig vanwege bodemdaling.
- Bodemdaling: de bodemdaling is hier geringer dan in het oostelijke deel van Rijnlands beheergebied (tot circa 0,5 m).
- KRW achterliggend gebied: Greenport Aalsmeer is een aandachtspunt.

Wie zijn betrokken?

- lokale belangengroepen;
- individuele grondeigenaren;
- aan Greenport Aalsmeer gerelateerde organisaties.

Hoe?

- In dit gebied is sprake van geringe ruimtelijke dynamiek.
- De opgaven vanuit het NBW en met het oog op peilbeheer worden integraal opgepakt.
- De keringen worden afzonderlijk behandeld.
- Rijnland pakt de opgaven vooral zelf op.

Ondiep zandgebied en rivierkleigebied Oude Rijn

Waar?

- gebied achter de duinen van Wassenaar tot Haarlem (boezemland en ondiepe polders);
- gebied grenzend aan de Oude Rijn.

Beide gebieden zijn relatief sterk verstedelijkt.

Wat speelt hier?

- NBW: de ondiepe polders in het landelijke gebied voldoen vooral ten noorden van Leiden niet aan de norm. In boezemland is er geen opgave vanuit het NBW.
- Peilbeheer: de Greenport Bollenstreek stelt hoge eisen aan het peilbeheer.
- KRW achterliggend gebied: aandachtspunten zijn Greenport Bollenstreek, en een grotere rioleringsopgave in Leiden en Haarlem
- Verzilting: de Greenport Bollenstreek is een zeer verziltingsgevoelig gebied.
- Relatief hoge dynamiek: het op orde houden (waterneutraal bouwen) van het systeem in grotere steden, de Oude Rijnzone en de As Leiden-Katwijk vergt de nodige aandacht.

Wie zijn betrokken?

- gemeenten Leiden en Haarlem;
- aan de Greenport Bollenstreek gerelateerde organisaties (GOM, KAVB);
- lokale belangengroepen;
- individuele grondeigenaren.

Hoe?

- Vooral de NBW-opgave in landelijk gebied vereist een trekkersrol van Rijnland.

- Gezien de relatief hoge dynamiek in het stedelijk gebied en rond de Greenport Bollenstreek is voor Rijnland een partnerrol weggelegd.

Kust- en duinengebied

Waar?

- Langs de hele kuststrook van Rijnland

Wat speelt hier?

- Keringen: Verbeteren zwakke schakel Katwijk en Noordwijk.
- KRW waterlichamen: de uitwerking van maatregelen in de KRW waterlichamen in de duinen (o.a. infiltratieplassen) ligt bij de provincie en niet bij Rijnland.
- Dynamiek: veel gemeenten willen activiteiten (jachthavens, strandtenten e.d.) toestaan of ontplooiën in buitendijks gebied of beschermingszones van de primaire waterkeringen. Dit staat vaak haaks op het beleid van Rijnland. Op orde houden van de waterkeringen vergt dus aandacht.

Wie zijn betrokken?

- Rijkswaterstaat
- Provincies
- Gemeenten langs kust
- Terreinbeheerders zoals Waternet

Hoe?

- Rijnland trekt de zwakke schakel projecten in nauw overleg met Rijkswaterstaat, provincies en gemeenten.

Overige aandachtsgebieden

Greenports

Greenports stellen enerzijds hoge eisen aan het waterbeheer (peilbeheer, zoetwatervoorziening), anderzijds zorgen ze voor een belasting van het systeem (bestrijdingsmiddelen, nutriënten). Daarmee verdienen ze specifieke aandacht. Greenports hebben vaak zelf een eigen organisatie (bijvoorbeeld GOM in de Bollenstreek), daarnaast zijn VROM, DG-Water en de provincie belangrijk.

Oude historische steden

De historische steden Leiden, Haarlem, Gouda vallen in vergelijking met andere steden op vanwege de hoge ruimtelijke dynamiek. Dit blijkt ook uit het de ruimtelijke spreiding van het aantal keurvergunningen. Tevens is de opgave om de riolering op orde te krijgen groter dan in de meeste andere steden. De gemeenten vragen daarnaast vaak aandacht voor allerlei eigen watergerelateerde projecten (waterrecreatie, cultuurhistorie). Daarbij is voor Rijnland als waterbeheerder een partnerrol van belang. In aanvulling daarop is een regierol gewenst in deze steden om overzicht te houden en beter te kunnen sturen op zaken die voor Rijnland van belang zijn.

Boezemmeren en plassengebieden

De boezemmeren en plassen liggen verspreid over het Rijnlandse beheergebied, tussen de andere onderscheiden gebieden in. Het gaat hier meestal om KRW-waterlichamen. Voor de uitvoering zijn lokale grondeigenaren van belang en lokale belangengroepen en eventueel natuurbeherende organisaties of gemeenten.

Conclusie

De grote thema's – fysieke en maatschappelijke ontwikkelingen en opgaven - die in het maatregelenpakket naar voren komen hebben we vanuit een gebiedsgerichte invalshoek belicht. We hebben voor specifieke gebieden in beeld gebracht welke opgaven en ontwikkelingen er spelen, welke daarvan bijzondere aandacht vragen en welke partijen betrokken zijn bij het realiseren van onze opgaven. Het blijkt dat sprake is van een grote ruimtelijke differentiatie van opgaven en ontwikkelingen. De verscheidenheid aan actoren in het gebied is groot en varieert per gebied. Rijnland kiest daarom voor een gebiedsgedifferentieerde aanpak, waarin wij onze rol en het instrumentarium – de programma's, de projecten, de planvormen – bewust kiezen: doelgericht én efficiënt. De inzet van de instrumenten als stedelijk waterplannen en watergebiedsplannen wordt hiermee meer dan in het verleden afhankelijk van de specifieke problematiek in het gebied. Meervoudige en/of complexe opgaven verdienen een integrale aanpak; sectorale problemen, hoe groot ook, niet. Uiteraard zal Rijnland haar gebiedspartners voortdurend meenemen in deze afwegingen.

Concreet wordt voor de Haarlemmermeer al gekozen voor een gebiedsgericht programma. Overkoepelende regie en sturing over dit gebied is gewenst vanwege de grote hoeveelheid projecten en initiatieven. Voor het oostelijk veenweidegebied wordt dit in overweging genomen.

8. BESTURING: PLANNEN & UITVOEREN, EVALUEREN, BIJSTUREN

8.1 Inleiding

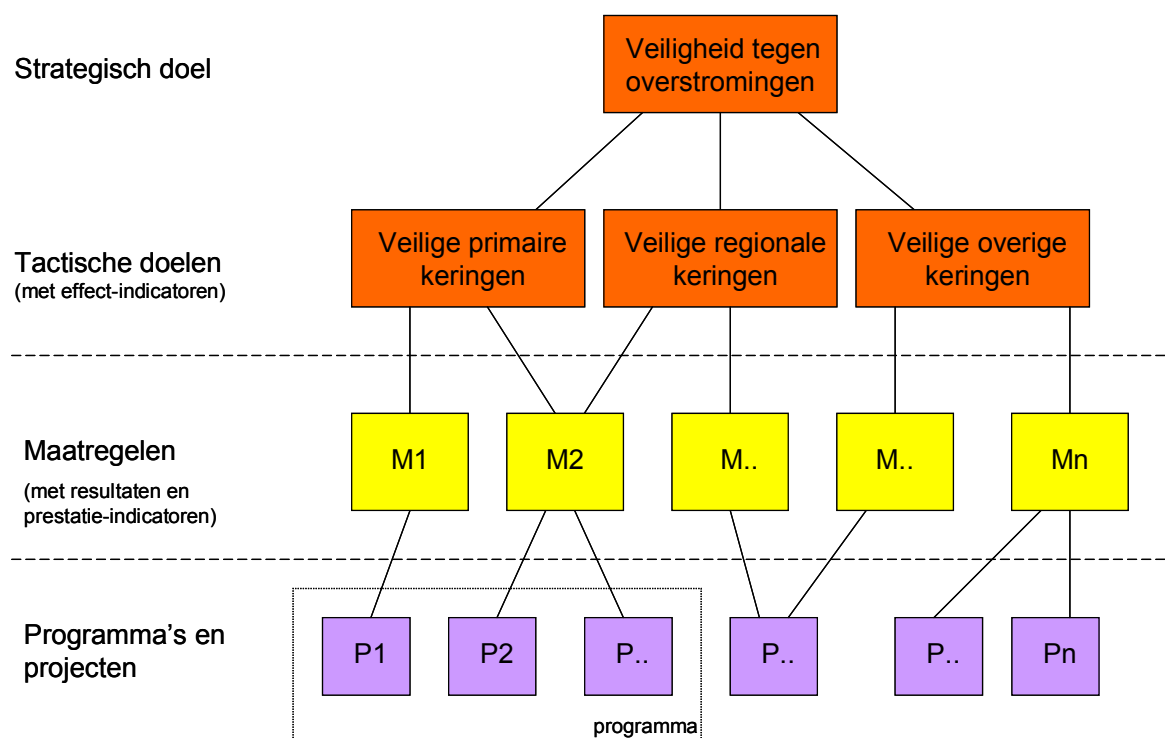
Eén van de geleerde lessen uit de evaluaties van WBP3 (zie hoofdstuk 2) is dat Rijnland in de komende planperiode nog meer moet gaan sturen op het realiseren van de doelen en het meten en verantwoorden van de resultaten – de prestaties – van de voorgenomen maatregelen. Ten opzichte van de voorgaande planperiode willen we eerder informatie genereren over de voortgang van het WBP4, zodat we vroegtijdig daar waar nodig kunnen bijsturen om onze doelen te bereiken, en opdat onze resultaten sneller inzichtelijk en meetbaar zijn. Een aandachtspunt hierbij is ook dat we eerder antwoord willen kunnen geven op allerlei vragen vanuit het management, het bestuur, de burgers, de Unie van Waterschappen, eigen specialisten en andere belanghebbenden.

Voor het WBP4 hanteren we een besturingsmodel dat geënt is op de algemeen gangbare en ook binnen Rijnland gehanteerde beheerscyclus 'Plan – Do – Check – Act' (PDCA): opstellen van een plan, uitvoeren van het plan, controleren van de voortgang, eventueel bijstellen van het plan of bijsturen in de uitvoering. Dit besturingsmodel komt op tal van punten overeen met het model waarmee het WBP3 is bestuurd. Het verschil is vooral dat we in de komende planperiode meer nadruk leggen op 'meetbaarheid' en 'effectiviteit'. Het besturingsmodel moet zo flexibel zijn ingericht dat we indien nodig op basis van gemeten effecten kunnen bijsturen in onze uitvoeringsprogramma's. Zo leren we stapsgewijs en proefondervindelijk hoe de euro het beste is besteed. Het besturingsmodel wordt in dit hoofdstuk op hoofdlijnen toegelicht. We zullen dit model in de praktijk toetsen, en aanpassen indien nodig.

8.2 Opstellen en uitvoeren van het plan

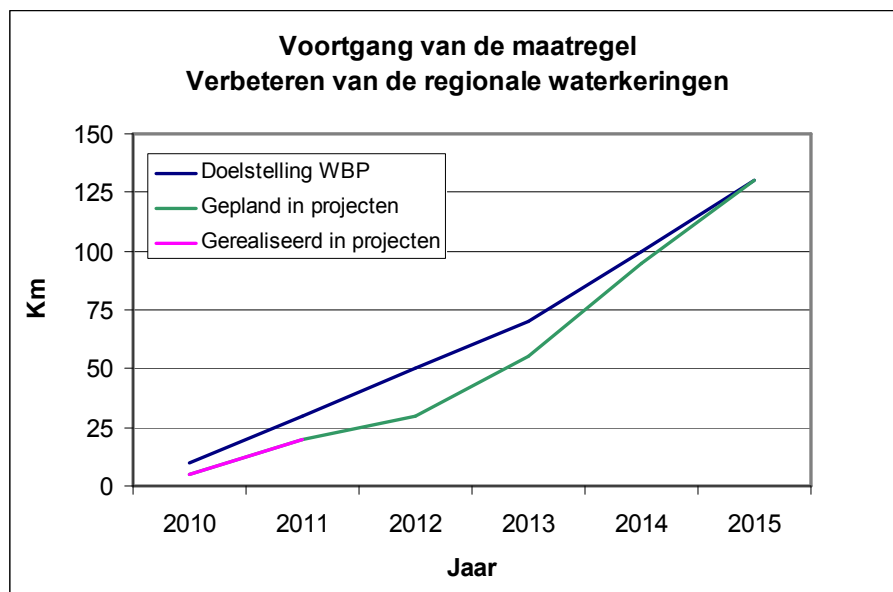
Doelen-maatregelen-projectenstructuur

Het plan in de beheerscyclus is het WBP4, en de uitwerking van dit plan in een heldere en eenduidige structuur op het niveau van doelen, maatregelen en programma's/projecten. Figuur 12 geeft een illustratie van deze doelen-maatregelen-projectenstructuur voor het strategische doel 'veiligheid tegen overstromingen'.

Figuur 12: Illustratie van de doelen-maatregelen-projectenstructuur

De maatregelen zijn in dit WBP4 al zoveel mogelijk 'SMART' geformuleerd: specifiek, meerbaar, accceptabel, realistisch en tijdgebonden. Aan de meetbaarheid en de tijdgebondenheid van de maatregelen hebben we invulling gegeven door er kwalitatieve of kwantitatieve indicatoren aan te koppelen, en de beoogde prestatie in de tijd te zetten. Dergelijke indicatoren zijn steeds meetbare kwantitatieve of kwalitatieve grootheden, die de toestand of ontwikkeling van een effect of prestatie aanduiden.

Figuur 13: Illustratie van een indicator

De meetbaarheid van Rijnlands doelen en de effecten die we met onze maatregelen beogen, is nog een aandachtspunt bij de verdere uitwerking van de doelen-maatregelen-projectenstructuur in het Bedrijfsplan. Bij rapportage en beleidsevaluatie van cruciale stappen in processen gaan indicatoren een belangrijke rol spelen als *thermometers* van het WBP4.

Niveau 1: strategische en tactische doelen

Rijnlands strategische en tactische doelen vormen het eerste en hoogste niveau van de structuur. Deze doelen hebben we in de hoofdstukken 4, 5 en 6 beschreven.

Niveau 2: maatregelen

De maatregelen vormen het tweede niveau van het besturingsmodel. Deze maatregelen hebben we in hoofdstuk 7 beschreven (zie bijlage 2 voor het complete overzicht van maatregelen). De uitvoering van deze maatregelen moet leiden tot realisatie van de gestelde doelen. Aan een strategisch en tactisch doel zijn veelal meerdere, diverse maatregelen gekoppeld, waarbij de uitvoering van de maatregelen leidt tot het realiseren van het doel. De meetbaarheid en de tijdgebondenheid hebben we ingevuld door aan de maatregelen een kwalitatieve of kwantitatieve prestatie-indicator te koppelen, en de beoogde prestatie in de tijd te zetten. Figuur 13 geeft ter verduidelijking van het begrip indicator een voorbeeld. Dit voorbeeld laat zien wat de prestatie is van de maatregel 'verbeteren van de regionale waterkeringen', afgemeten aan het aantal verbeterde kilometers kaden in de tijd. Via metingen in het veld evalueren we in hoeverre de maatregel direct bijdraagt aan de doelen van deze maatregel en/of het met de maatregel beoogde effect wordt bereikt.

Niveau 3: programma's en projecten

De programma's en projecten vormen het derde en laagste niveau van het besturingsmodel. Dit zijn de werkvormen waarin we de maatregelen van het WBP4 gaan uitvoeren en waarvoor middelen beschikbaar moeten komen. Dit niveau van het besturingsmodel wordt in het Bedrijfsplan uitgewerkt.

8.3 Monitoring en evaluatie

Monitoren op het niveau van doelen en effecten voor elk van de drie hoofddoelen ('veiligheid, voldoende water, gezond water') gebeurt aan de hand van metingen in het watersysteem. Daarbij gebruiken we meetnetten. Via deze meetnetten meten we waterkwaliteit en waterkwantiteit, de ecologie, beschrijvingen in registers van de huidige situatie van primaire en regionale waterkeringen zoals hoogte, ligging of profiel van watergangen, enzovoort. De meetgegevens gebruiken we om huidige toestanden te beschrijven, voorspellingen te doen, en doelmatigheid en effectiviteit te toetsen en te verbeteren. Ook kunnen de meetgegevens als basis dienen voor een beschrijving van de Ausgangssituatie (nulsituatie) op basis waarvan we de effectiviteit van maatregelen kunnen bepalen.

Monitoren op het niveau van maatregelen en programma's en projecten – dat wil zeggen: op de inzet van middelen, op de levering van prestaties – vindt plaats binnen de cyclus van *Planning & Control*. De voortgang van maatregelen meten we aan de hand van de prestatie-indicatoren. De voortgang van programma's, projecten en routinematige activiteiten wordt gemeten aan de hand van de gangbare projectbeheersaspecten Kwaliteit, Geld, Tijd, Organisatie, Informatie en Risico's. Hierbij toetsen we de effectiviteit en de doelmatigheid van de maatregelen en projecten.

Bij de evaluatie vergelijken we de geplande effecten en resultaten met de daadwerkelijk gerealiseerde effecten en resultaten. Daarbij evalueren we tevens de doelmatigheid (efficiency) van de inzet van middelen. De evaluatie richt zich op de volgende kernvragen:

- *Effect*: hebben de genomen maatregelen het gewenste effect (veiligere keringen, schoner water, lagere inundatiekansen) in het watersysteem?
- *Prestaties*: heeft Rijnland de maatregelen (aantal inspecties, volume aan baggerwerk, natuurvriendelijke oevers, schoner effluent enzovoort) uitgevoerd volgens plan?
- *Middelen*: heeft Rijnland de middelen (geld, personeel, instrumenten, techniek) ingezet volgens plan? Zijn afwijkingen te wijten aan de beschikbaarheid, de inzetbaarheid of de voortgang van de maatregelen?
- *Uitvoeringspraktijk en processen*: verloopt de uitvoeringspraktijk volgens verwachting of moeten we processtappen, zowel intern als in interactie met de buitenwereld, aanpassen? Denk hierbij aan aanbestedingsprocedures, vergunningtrajecten, inspraakprocedures of ruimtelijke ontwikkelingen.

Bij de evaluatie van de voortgang van WBP4 zijn de volgende aandachtspunten van belang:

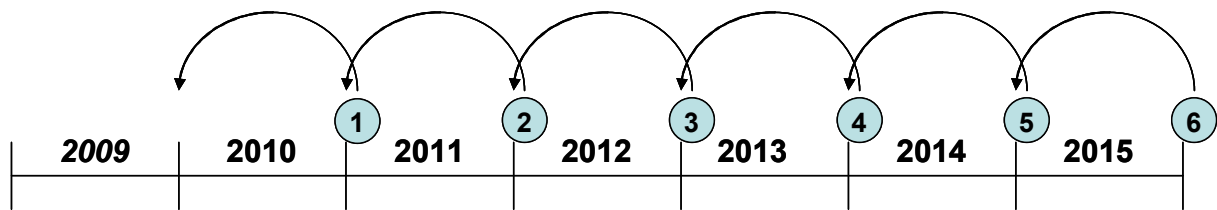
- Elke maatregel is bedoeld om een door ons gewenst doel en/of effect te bereiken in ons watersysteem, op basis van een maatregel-effectrelatie. Resultaten van maatregelen zijn echter niet in alle gevallen eenduidig vast te stellen.
- Sommige effecten van maatregelen zijn pas op langere termijn te verwachten, waarvoor naast monitoring en evaluatie op de korte termijn ook lange termijn monitoring en -evaluatie nodig blijft. In de komende planperiode gaan we ervaring opdoen met dergelijke situaties en gaan we kijken naar hoe de resultaten van maatregelen tijdig en goed te verantwoorden zijn.
- Het is waarschijnlijk niet mogelijk (en ook niet nodig) om 'alles' te meten teneinde 'alles' te weten. De kunst is zowel doelgericht als doelmatig te monitoren. Bij de uitwerking van het monitoringsplan (in het Bedrijfsplan) is dit een belangrijk aandachtspunt.

8.4 Bijsturen gedurende de planperiode

Op basis van evaluatie bepalen we of het nodig is het plan bij te stellen of in de uitvoering bij te sturen. Dit gebeurt door een aangepaste inzet van maatregelen, projecten en/of middelen dan wel door het gemotiveerd bijstellen van te bereiken doelen. Het besturingsmodel wordt volledig ingebed in de cyclus van *Planning & Control* van Rijnland. In 2009 werken we het WBP4 uit naar een meerjarenplanning en meerjarenbegroting en vervolgens in jaarlijkse begrotingen en afdelingsplannen. In de gebruikelijke tussenrapportages evalueren we de voortgang. Evaluatie van het WBP4 geschiedt (ten minste) één maal per jaar; evaluatie van de programma's, projecten en routinematige activiteiten voortdurend.

Figuur 14 geeft schematisch de kalender voor bestuurlijke evaluatie van WBP4 weer. Het eerste evaluatiemoment is in het eerste kwartaal van 2011. Dit is meteen ook een heel belangrijk evaluatiemoment, omdat dan de geleverde prestaties en inzet van middelen over het eerste jaar van de planperiode bekend zijn en een beter zicht ontstaat op de haalbaarheid van onze ambities en

doelen. Op basis van deze evaluatie zal het bestuur de doelen en maatregelen voor de periode 2012-2015 scherper stellen en de benodigde middelen ter beschikking geven.

1 Momenten voor bestuurlijke evaluatie WBP4

Figuur 14: Kalender bestuurlijke evaluatie

De praktijk van de besturing van het WBP4 en de bijbehorende kalender voor monitoring en evaluatie werken we verder uit in het Bedrijfsplan. Daarbij betrekken we ook andere partijen (provincies, gemeenten en andere belanghebbenden) om de wederzijdse informatiebehoefte zo goed mogelijk af te stemmen. Inhoudelijke afstemming zal plaatsvinden in externe werkgroepen (bijvoorbeeld Unie van Waterschappen, NBW-voortgang, enzovoort).

9. ORGANISATIE, BUDGET, TARIEVEN

Wat moet Rijnland nieuw en anders gaan doen? Hoeveel geld is nodig om onze ambities te realiseren? En wat betekent ons WBP4 voor de belastingbetaler? Paragraaf 9.1 beschrijft de globale consequenties voor het personeel en de organisatie van Rijnland. Paragraaf 9.2 brengt de consequenties voor financiën in beeld. In paragraaf 9.3 geven we de consequenties voor de belastingbetaler weer.

9.1 Personeel en organisatie: beheersbare groei

Capaciteit van Rijnland zelf

Bij dit WBP4 hebben we de capaciteit van de Rijnlandse organisatie als één van drie invalshoeken gekozen (zie hoofdstuk 1). De overweging hierbij is dat Rijnland zich moet ontwikkelen van een organisatie die meer op planvorming is gericht naar een organisatie die meer op uitvoering en realisatie is gericht. Dat betreft voor een deel het uitvoeren van andere werkzaamheden, waarvoor andere vaardigheden nodig zijn. Daarnaast zal er capaciteit bij moeten op bepaalde afdelingen en/of zal er meer werk uitbesteed moeten worden. Nadere beschouwing van deze consequenties heeft geleid tot de volgende conclusies:

- Vraag en aanbod op de arbeidsmarkt zijn niet in balans. Het door ons gezochte personeel is maar (zeer) beperkt beschikbaar.
- De organisatie kan niet 'onbeperkt' nieuwe mensen aannemen, inwerken en direct productief inzetten.
- Het natuurlijk verloop in het personeelsbestand vraagt ook voortdurend om nieuwe medewerkers.
- Er zijn beperkingen bij uitbesteding van werk, omdat ook in deze sector de vraag het aanbod overstijgt.

Rijnland erkent dat er grenzen zijn aan de capaciteit en slagkracht van de organisatie. Daarom hebben wij gekozen voor een aanpak van het WBP4 waarin de capaciteit van de organisatie het tempo bepaalt waarin de ambities worden gerealiseerd. Uitgangspunt bij deze aanpak is een realistische, beheersbare groei van de organisatie in de planperiode. Een groei die voornamelijk gericht is op de uitbreiding van capaciteit voor de voorbereiding en uitvoering van werken en jaarlijks ongeveer 5% bedraagt. In bijlage 1 is een uitvoeringsagenda 2010-2011 opgenomen waarin staat wat Rijnland op korte termijn als eerst gaat oppakken.

Uitbesteding van werk

De beperkingen voor uitbesteding van werk zullen in (steeds) belangrijke(re) mate bepalend zijn voor het tempo waarin Rijnland zijn doelstellingen realiseert. Hoewel we dit als een min of meer vaststaand feit moeten accepteren, stellen we onszelf de vraag hoe we de uitbesteding van werk zodanig kunnen vormgeven dat we ons werk binnen de gegeven omstandigheden op een zo snelle en efficiënt mogelijke wijze kunnen uitvoeren. In de aanloop naar de planperiode 2010-2015 zullen wij dan ook een algemene strategie voor uitbesteding ontwikkelen, als onderdeel van het Bedrijfsplan. Hierbij zullen we, naast traditionele vormen van uitbesteding, ook meer innovatieve vormen van uitbesteding in beschouwing nemen.

9.2 Financiële consequenties

De financiële consequenties van het WBP4 sluiten aan op de begroting 2010. In de begroting 2010 zijn de financiële consequenties tot en met 2013 gegeven. De planperiode van het WBP4 loopt twee jaar verder namelijk tot en met 2015. Daarom wordt in het WBP4 een doorkijk gegeven naar 2015.

Na vaststelling van de begroting 2010 liggen de financiële consequenties voor 2010 vast. De cijfers voor de periode 2011-2015 zijn met een onzekerheidsmarge omgeven. In het algemeen geldt hoe verder je in de tijd kijkt, hoe groter de onzekerheidsmarge is. Met name de laatste twee jaren (2014-2015) moeten met een groter voorbehoud benaderd worden omdat de ramingen voor deze periode op dit moment het meest onzeker zijn. Daarom zijn de cijfers voor 2015 in onderstaande tabellen met een bandbreedte weergegeven.

De belangrijkste factoren van onzekerheid zijn:

1. Het wordt steeds moeilijker om de uitvoering van projecten in de markt te zetten. Dit heeft gevolgen voor zowel de doorlooptijd als de prijsvorming.
2. Een groot aantal investeringsprogramma's verkeert ten tijde van het opstellen van de raming nog in de planvormingsfase.
3. In veel gevallen kan Rijnland zijn ambities niet alleen realiseren, en moet het waterschap daarvoor samenwerken met verschillende andere partijen, zoals gemeenten. Dit betekent een wederzijdse afhankelijkheid.
4. Diverse wetten worden de komende tijd aangepast of ingevoerd. Het risico voor Rijnland is dat de gevolgen hiervan nog niet altijd even helder zijn. Toepassing of interpretatie van dergelijke wetswijzigingen moet door jurisprudentie verduidelijkt worden.

Uitgaven

De raming van de uitgaven zijn voor de jaren 2010 tot en met 2015 verdeeld over de vier bestuursprogramma's WBP4 (tabel 7).

Tabel 7: Uitgaven per programma in miljoen euro per jaar van 2010 t/m 2015

Bruto investeringen in € mln.					
Programma's	2010	2011	2012	2013	2015
Veiligheid	27,4	40,5	88,0	56,6	50 tot 60
Voldoende water	72,9	79,4	96,7	93,1	27 tot 32
Gezond water	55,4	32,1	26,2	25,8	6 tot 10
Bestuur, ondersteuning en dienstverlening	4,4	7,3	6,0	0,3	0 tot 2
Totaal	160,1	159,3	216,9	175,8	148 tot 164

Tabel 7 suggereert of de uitgaven voor de programma's voldoende water en gezond water na 2013 sterk dalen. Naar huidig inzicht is dit geen realistisch perspectief. De te verwachten investeringen voor de periode na 2013 zijn voor deze twee programma's nog onvoldoende concreet om daar nu een goede raming voor te geven.

De belangrijkste uitgaven voor het primaire werk van Rijnland zijn:

- *Programma Veiligheid*: kustversterking Katwijk, renovatie van de Grote Sluis en de brug te Spaarndam, verbeterprogramma van de regionale keringen.
- *Programma Voldoende water*: robuuster maken van het watersysteem conform afspraken NBW-actueel, renovatie boezem- en poldergemalen, realisatie twee piekbergingslocaties (Nieuwe Driemanspolder en zuidpunt van de Haarlemmermeer), uitvoering van het baggerprogramma.
- *Programma Gezond water*: uitvoering van KRW maatregelenpakket, renovatie van afvalwaterzuiveringsinstallaties en transportstelsels, samenwerking met gemeenten in waterketen.

Exploitatiekosten

In tabel 8 geven we de raming van de exploitatiekosten van 2010 t/m 2015 weer voor de vier bestuursprogramma's. Tabel 8 geeft de trend van de exploitatiekosten weer over de gehele planperiode van het WBP4.

Tabel 8: Exploitatiekosten per programma in miljoen euro per jaar van 2010 t/m 2015

Exploitatiekosten in € mln.					
Programma's	2010	2011	2012	2013	2015
Veiligheid	5,2	8,1	8,7	14,6	16,0 tot 18,0
Voldoende water	48,1	53,6	62,6	64,8	65,0 tot 68,0
Gezond water	69,3	77,7	79,4	79,6	80,0 tot 84,0
Bestuur, ondersteuning en dienstverlening	28,9	28,6	30,4	30,6	31,0 tot 32,0
Totaal	151,5	168,0	181,1	189,6	192,0 tot 202,0

9.3 Consequenties voor de belastingbetaler

In deze paragraaf vindt u de financiële doorvertaling van het maatregelenprogramma WBP4 naar de tarieven voor de belastingbetalers voor de periode 2010 t/m 2015. Bij het doorrekenen van de tarieven is het uitgangspunt dat de waterschapslasten in de komende jaren zo geleidelijk mogelijk stijgen door het gelijkmatig inzetten van beschikbare financiële reserves. Rijnland beschikt over financiële reserves om de tariefstijging te kunnen egaliseren. Bij de berekening van de belastingtarieven en praktijksituaties is er rekening mee gehouden dat egaliseringsreserves gedurende de jaren 2010 t/m 2013 worden ingezet.

Tariefsontwikkeling

In tabel 9 staat per categorie de tariefsontwikkeling van 2010 t/m 2015 bij het uitvoeren van het maatregelenprogramma WBP4. De omslag heeft betrekking op de uitgaven die Rijnland doet voor het watersysteembeheer. De zuiveringsheffing heeft uitsluitend betrekking op de uitgaven voor het waterzuiveringsbeheer.

Tabel 9: Consequenties tarieven per categorie bij uitvoering maatregelprogramma WBP4

Categorie	Tarief				
	2010	2011	2012	2013	2015
Ingezetenenomslag in €	67,75	78,25	91,65	109,23	125,00 tot 130,00
Omslag Gebouwd in % van de WOZ-waarde	0,0155%	0,0180%	0,0215%	0,0257%	0,029% tot 0,031%
Omslag Ongebouwd overig in €	53,30	76,00	93,11	101,50	133,00 tot 142,00
Omslag Natuur in €	4,00	4,00	4,00	4,00	6,00 tot 7,00
Zuiveringsheffing in €	47,00	51,00	54,00	56,05	54,00 tot 58,00

De tarieven uit tabel 9 zeggen nog niet zoveel over hoe het de portemonnee van de belastingbetaler raakt. Daarom zijn er per categorie realistische praktijksituaties doorgerekend. Bij deze berekeningen zijn de watersysteemheffing en de zuiveringsheffing samengenomen.

Voorbeelden praktijksituaties

Tabel 10 laat zien wat voor de meest voorkomende praktijksituaties de financiële consequenties zijn voor de verschillende categorieën bij uitvoering van het maatregelprogramma WBP4. Dit zijn dezelfde praktijksituaties als in de begroting en het meerjarenperspectief worden gepresenteerd.

Tabel 10: Voorbeelden praktijksituaties per categorie bij uitvoering maatregelprogramma WBP4

Praktijksituatie	Bedrag in €				
	2010	2011	2012	2013	2015
Eenpersoonshuishouden, geen eigenaar	115	129	146	165	179 tot 188
Meerpersoonshuishouden, geen eigenaar	209	231	254	277	290 tot 300
Meerpersoonshuishouden, woning WOZ-waarde € 239.000	246	274	305	339	360 tot 370
Procesindustrie, WOZ-waarde € 30 mln, 1.400 v.e.	70.450	76.800	82.050	86.180	87.000 tot 92.000
Groothandel, WOZ-waarde € 2,4 mln, 10 v.e.	842	942	1.056	1.177	1.240 tot 1.320
Klein bedrijf, WOZ-waarde € 600.000, 3 v.e.	234	261	291	322	335 tot 350
Veeteeltbedrijf, WOZ-waarde € 3,48 mln, opp. 40 ha, 3 v.e.	2.812	3.819	4.635	5.123	6.500 tot 6.800
Glastuinbouwbedrijf, WOZ-waarde € 420.000, opp. 1 ha, 3 v.e.	206	229	252	276	280 tot 300
Natuurgebied, opp. 10 ha.	40	40	40	40	65 tot 70

Risico's

De belangrijkste risico's bij het uitvoeren van het maatregelenprogramma WBP4 zijn vermeld in bijlage 1 (zie laatste paragraaf van Uitvoeringsagenda 2010-2011). Rijnland voorziet in de huidige kredietcrisis voornamelijk geen extra risico's voor zijn toegang tot de geld- en kapitaalmarkt.

LIJST VAN KAARTEN, FIGUREN EN TABELLEN

Figuren (opgenomen in hoofdstuk 1 t/m 9)

1. Beheergebied Rijnland
2. Jaarlijkse beheercyclus WBP4 - Bedrijfsplan
3. Veiligheidsketen
4. Aandachtsgebieden Veiligheid tegen overstromingen
5. Aandachtsgebieden Voldoende Water
6. Overlap oude KNMI middenscenario 2050 met nieuwe KNMI klimaatscenario's 2006
7. Lopende NBW activiteiten in beheergebied Rijnland
8. Overlap KNMI middenscenario 2100 met nieuwe KNMI klimaatscenario's 2006
9. Aandachtsgebieden Gezond Water
10. Waterbeheerplan en Bedrijfsplan
11. Gebiedsdoorsnede
12. Illustratie van de doelen-maatregelen-projectenstructuur
13. Illustratie van een indicator
14. Kalender bestuurlijke evaluatie

Tabellen (opgenomen in hoofdstuk 1 t/m 9)

1. Belangrijkste veranderingen in wetgeving voor Rijnland
2. Veranderende taken watersysteembeheer voor Rijnland
3. Veranderende rollen en taken voor Rijnland
4. Rijnlandse rol voor realisatie van strategie
5. Normen uit de Waterverordening Rijnland
6. Lopende grootschalige gebiedsprocessen
7. Uitgaven per programma in miljoen euro per jaar van 2010 t/m 2015
8. Exploitatiekosten per programma in miljoen euro per jaar van 2010 t/m 2015
9. Consequenties tarieven per categorie bij uitvoering maatregelprogramma WBP4
10. Voorbeelden praktijksituaties per categorie bij uitvoering maatregelprogramma WBP4

Kaarten (opgenomen in bijlage 2)

1. Fysieke ontwikkelingen: bodemdaling
2. Fysieke ontwikkelingen: verzilting
3. Maatschappelijke ontwikkelingen: ruimtelijke ordening en dynamiek
4. Veiligheid tegen overstromingen: te verwachten opgave keringen
5. Voldoende water: opgave Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW)
6. Voldoende water: opgave peilbeheer
7. Gezond water: opgave Kaderrichtlijn Water (KRW)
8. Gezond water: opgave Nationaal Bestuursakkoord Afvalwaterketen
9. Gezond water: rioleringsopgave gemeenten
10. Gezond water: verbeteringswerken AWZI's

BIJLAGEN

- Bijlage 1 Uitvoeringsagenda WBP4**
- Bijlage 2 Maatregelenlijst WBP4**
- Bijlage 3 Thematische kaarten (inclusief beschrijving)**
- Bijlage 4 Overzicht KRW maatregelen in waterlichamen (2010-2015 en 2016-2027)**

Bijlage 1 Uitvoeringsagenda WBP4

Inleiding

Een ambitieus Waterbeheerplan 4

Rijnland is ambitieus. Dat staat voorop. Tegelijk is Rijnland een realistisch, doelmatig en verantwoord opererend waterschap. Vanuit deze invalshoek hebben we begin van dit jaar een Ambitienota voor het WBP4 opgesteld; de betreffende ambities zijn vervolgens doorvertaald in dit WBP4. De vraag is nu: we willen veel, maar wat moeten we wanneer hebben bereikt? In deze bijlage wordt de Uitvoeringsagenda van het WBP uiteengezet. Deze Uitvoeringsagenda maakt duidelijk wat Rijnland gaat doen op de korte termijn (2010-2011). Daarnaast laten we zien wat er in de jaren na 2011 moet gebeuren om de ambities uit het WBP4 te realiseren. Aan deze aanpak kleven risico's die aan het eind van deze bijlage worden toegelicht.

Herijkingsmoment: 2011

De Uitvoeringsagenda bestrijkt de jaren 2010-2011: dit is wat we gaan doen in deze tijdspanne. In het voorjaar van 2011 wordt de balans opgemaakt via een 'herijkingsmoment', teneinde te bezien wat we in de jaren erna nog meer of anders moeten gaan doen.

Doorwerking Uitvoeringsagenda

Na de inspraakperiode (begin 2009) gaan we de Uitvoeringsagenda inclusief het bijbehorende maatregelpakket uitwerken in een bedrijfsplan met een gedetailleerd uitvoeringsprogramma. Hierin geven we invulling aan het 'hoe?': de programma's, de projecten, de planvormen en de daarbij behorende planning, budgetten, benodigde capaciteit (fte's) en werkorganisatie.

Regulier werk

In de periode 2010-2011 (en daarna) wordt niet alleen aan projecten en programma's gewerkt; Rijnland gaat vanzelfsprekend ook door met het reguliere werk, zoals:

- risicobeheersing / crisisbeheersing / calamiteitenbestrijding;
- actualiseren en beheren van leggers en beheerregisters;
- ontwikkeling doelgroepenbeleid (zoals bollensector, landbouw, industrie, gemeenten).
- bestrijding blauwalgen;
- meetprogramma's en rapportages over de toestand van watersystemen en de effecten van maatregelen;
- handhaving (onder meer m.b.t. veranderende wet- en regelgeving); de afdeling Handhaving zal daarom de komende jaren versterkt worden.
- duurzaam ondernemen en innovatie, bijvoorbeeld sanitatie;
- inspelen op gevolgen van nieuwe wetgeving voor Rijnland;
- uitvoering van onderzoeksprojecten (zoals in de duin- en bollenstreek en in het veenweidegebied).

Realistisch, doelmatig en verantwoord

Meer nog dan bij WBP3 draait het in WBP4 om de *uitvoering* van maatregelen: WBP4 is uitvoeringsgericht. Dit betekent onder meer dat we kritisch zijn geweest op datgene wat de organisatie kan behappen: realistisch, doelmatig, verantwoord – dát zijn de trefwoorden.

Gegeven onze ambities hebben we meer mensen nodig. De realiteit laat intussen zien dat een waterschap als het onze moet werken in een krappe markt. Dat is een gegeven. Een realistisch doel is dat we in de eerstkomende jaren telkens met zo'n 5 procent gaan groeien.

Het college van D&H heeft voor de volgende aanpak van het WBP4 gekozen:

- Het in 2008 vastgestelde ambitieniveau uit de Ambitienota WBP4 blijft onverkort gehandhaafd.
- De capaciteit die de organisatie aan kan, bepaalt het tempo waarin deze ambities worden gerealiseerd.
- Het bestuur stelt de te realiseren ambities voor de jaren 2010 en 2011 vast in concrete activiteiten, met daarbij de gevolgen voor de tarieven. Bij het herijkingsmoment in 2011 stelt het bestuur vast

welke ambities vervolgens worden gerealiseerd. Daarbij komen de gevolgen voor de tarieven opnieuw aan de orde.

- Bij de keuzes voor 2010 en 2011 speelt een aantal overwegingen mee. Rijnland moet ervoor zorgen dat de basis op orde is: het reguliere werk, het onderhoud en renovatie. Daarnaast kijken we naar welke opgaven zich waar in ons beheergebied bevinden ('werk met werk maken'). Ten slotte zal het bestuur zich niet alleen laten leiden door de wettelijk verplichte taken en opgaven. Omgaan met verwachtingen die onze partners hebben, speelt ook een belangrijke rol.

Uitvoeringsagenda 2010-2011 en herijkingsmoment 2011

Nr	Strategisch doel	Thema	Programma / project	2010 - 2011	Herijk - moment
1	Veiligheid	Primaire keringen	Goejanverwelledijk Gouda binnenstad	X	
2			Buitensluis Katwijk	X	
3			Boulevard Katwijk	X	
4			Goejanverwelledijk Gouda - Wiericke		X
5			Spaarndammerdijk		X
6			Boulevard Zandvoort		X
7		Regionale keringen	Meest risicovolle keringen	X	
8			Overige regionale keringen		X
9	Voldoende water	NBW-actueel	Analyse en planvorming	X	
10			Piekberging Haarlemmermeer	X	
11			Piekberging Nieuwe Driemanspolder	X	
12			Kansen pakken via uitvoering derden	X	
13			Eigen uitvoeringsprojecten		X
14		Peilbesluiten	Lopende peilbesluiten voortzetten	X	
15			Nieuwe peilbesluiten opstarten na kritische afweging	X	
16		Overname onderhoud stedelijk water	Lopend initiatief voortzetten - Haarlem	X	
17			Lopende initiatieven temporiseren - Aalsmeer, Leiden en Alphen		X
18		Baggeren	Boezemsysteem	X	
19			Polder: hoofdwatgangen	X	
20			Polder: overige watgangen		X
21		Renovatie gemalen	Boezemgemalen	X	
22			Poldergemalen	X	
23	Gezond water	KRW	Prioritaire waterlichamen inclusief natuurvriendelijke oevers	X	
24			KRW overig: synergie, onderzoeken, monitoring, aanbesteding/ contractvorm	X	
25			Natuurvriendelijke oevers KRW programma	X	
26			Ecologisch beheer	X	
27		Afvalwaterketen	Afronding Optimalisatie Afvalwater Studies	X	
28			Strategisch zuiveringsplan: planvorming	X	
29			Strategisch zuiveringsplan: uitvoering		X
30			Uitbreiding rioleringsbedrijf Noordwijkerhout	X	
31			Integraal afvalwater beheer (6 gemeenten)	X	
32	Gebieden	Haarlemmermeer	Lopende initiatieven voortzetten: Westflank, Oostflank (ACT & PrimaViera), Schiphol	X	
33			Korte termijn wateroverlast peilvak 9	X	
34			Lange termijn wateroverlast peilvak 9		X
35		Stedelijke waterplannen	Lopende plannen voortzetten en uitvoeren	X	
36			Opstarten waterplan Leiderdorp	X	
37			Opstarten nieuwe waterplannen		X
38		Watergebieds-plannen	Lopende plannen voortzetten en uitvoeren: Vierambacht, Wassenaarse Polder, Nieuwkoop, Zuidgeest en Greenport Boskoop	X	
39			Lopende plannen temporiseren: Zuid-Kennemerland, Duinrand en Bollengebied Lisse, Spaarnwoude en Kagerplassen		X
40			Opstarten nieuwe watergebiedsplannen		X
41		Ruimtelijke ordening	Participeren in plannen van derden	X	

Primaire Keringen

Voor de primaire waterkeringen zijn thans de Goejanverwelledijk (bij binnenstad Gouda) en de buitensluis en boulevard te Katwijk de belangrijkste aandachtspunten. Deze drie keringen zullen in 2015 voldoen aan de nu geldende norm. Er worden drie trajecten onder het herijkingsmoment van 2011 gebracht: Goejanverwelledijk Gouda-Wiericke, Spaarndammerdijk en Boulevard Zandvoort. Heroverweging van deze gestelde prioriteiten kan plaatsvinden op basis van drie criteria:

- als er zich kansen (of verplichtingen) aandienen, bijvoorbeeld als gevolg van het advies van de Deltacommissie;
- als de lobby voor Zandvoort resultaat oplevert;
- als een eventuele zeejachthaven in Katwijk serieus in discussie komt.

Regionale keringen

De eerste jaren ligt de focus bij de verbetering van de regionale keringen op de risicovolle strekkingen. De overige regionale keringen (niet-risicovol) komen later aan de beurt, waarbij Rijnland ernaar streeft dat alle regionale keringen per 2020 op orde zijn. Dit komt overeen met ons standpunt zoals al is ingenomen naar de provincies.

Tot en met 2015 wordt een lengte van zo'n 150 km verbeterd, waaronder alle risicovolle strekkingen. Risicovolle strekkingen worden vastgesteld uit het beheerdersoordeel (het resultaat van visuele inspecties), de hoogtetoets, en de gedetailleerde toets op hoogte en stabiliteit voor zover gereed. De gedetailleerde toets op sterkte en stabiliteit loopt tot 2012 en ligt op schema. De verbeteringen zijn in 2008 begonnen. Grote strekkingen in de Grote Westeindse Polder, de Grote Polder en de Westbroekpolder (ca. 15 km) gaan in 2009 in uitvoering. De voorbereiding van de Oostbroekpolder en Middelburg- en Tempelpolder (ca. 15 km) zijn eind 2008 van start gegaan. Zo willen we ieder jaar 30 km verbeteren.

NBW-actueel

De komende jaren stellen we capaciteit beschikbaar voor:

- analyse en planontwikkeling (welke opgave ligt waar en hoe zou deze kunnen worden aangepakt?);
- aanleg piekberging Haarlemmermeer;
- aanleg piekberging Nieuwe Driemanspolder.

Daarnaast benutten we plannen en activiteiten van anderen (bijvoorbeeld Boterhuispolder). Ook worden NBW-opgaven gerealiseerd door mee te liften met de realisatie van andere programma's, zoals regionale keringen en KRW.

Peilbesluiten en inrichtingsplannen

We maken de peilbesluiten af waar we aan zijn begonnen. De afweging om nieuwe peilbesluiten te maken wordt als volgt gemaakt:

1. Het peilbesluit wordt verlengd als dit mogelijk en zonder negatieve gevolgen is.
2. Als het peilbesluit niet meer verlengd kan worden zal kritisch naar nut en noodzaak van een nieuw peilbesluit gekeken worden.
3. Vervolgens worden, vooruitlopend op nieuwe wetgeving, de absoluut noodzakelijke peilbesluiten en inrichtingsplannen opgesteld, evenals de peilbesluiten die met relatief weinig inspanning kunnen worden voorbereid en vastgesteld.

Overname onderhoud stedelijk water

Rijnland zal het beheer van stedelijk water op zich nemen omdat dit een wettelijke taak is. De overname van het onderhoud van stedelijk water wordt onder het herijkingsmoment van 2011 gebracht. Haarlem is uitzondering op deze regel. In Haarlem wordt het onderhoud met voorrang overgenomen. Lopende initiatieven met Aalsmeer, Leiden en (voor zover nu kan worden overzien ook) Alphen aan den Rijn komen na 2011 aan de orde, in goed overleg met de betreffende gemeenten.

Baggeren

Het baggeren van het boezemsysteem en de hoofdwatgangen in de polder is rond 2020 uitgevoerd. Vanaf dat moment voldoen het boezemsysteem en de hoofdwatgangen aan de afmetingen uit onze Legger. De planning van de overige polderwatgangen wordt meegenomen in het herijkingsmoment van 2011.

Renovatie polder- en boezemgemalen

De renovatie van de polder- en boezemgemalen en sluizen is naar verwachting gereed in 2013. Uitzondering hierop is boezemgemaal Spaarndam. Realisatie van dit gemaal is voorzien in 2015.

KRW

De volgende onderdelen zullen, zoals afgesproken met het Rijk, worden opgepakt.

- prioritaire waterlichamen (vooronderzoeken en projecten, waaronder 127 km natuurvriendelijke oevers);
- KRW – synergie, KRW onderzoeken, KRW monitoring, *pilot* aanbesteding / contractvorm;
- het baggerprogramma (zie hierboven).

Deze onderdelen zijn verder op het niveau van waterlichamen uitgewerkt in bijlage 4.

Het College wil inzetten op ecologisch beheer. Natuurvriendelijke oevers (NVO's) is één van de mogelijkheden om hieraan invulling te geven. Bij deze uitwerking moet kritisch worden gekeken naar nut & noodzaak. Daarom zal Rijnland goed gaan monitoren wat de effecten zijn van NVO's. Bovenop de realisatie van de natuurvriendelijke oevers uit het KRW-programma bestaat nog een ambitie van extra kilometers. Deze ambitie komt voort uit het WBP3 (10 km per jaar). We zetten voor deze extra ambitie alles op alles om kansen te benutten, maar willen af van een verplicht aantal te realiseren kilometers per jaar.

Afvalwaterketen

De komende jaren wordt ingezet op de afronding van de Optimalisatie Afvalwater Studies (OAS) en het mede daarop gebaseerde Strategisch Zuiveringsplan. Verder wordt getracht het rioleringsbedrijf Noordwijkerhout uit te breiden met een aantal aanliggende gemeenten. Ook zal met een zestal gemeenten het integraal afvalwater beheer worden uitgewerkt. De geplande renovaties van een aantal afvalwaterzuiveringsinstallaties (regulier werk) zijn gereed in 2013.

De uitvoering van het Strategisch Zuiveringsplan wordt meegenomen in het herijkingsmoment van 2011.

Haarlemmermeer

We zetten onze huidige activiteiten voort met betrekking tot Westflank, Schiphol, Oostflank ACT, PrimaViera en de korte termijn wateroverlast peilvak 9. Voor een belangrijk deel doen we dit door mee te liften op projecten en plannen van derden.

Een nieuw peilbesluit voor de Haarlemmermeerpolder is in 2011 aan de orde. Voorbereiden van dit peilbesluit in 2010 wordt afgewogen op basis van genoemde criteria onder het thema peilbesluiten. Op dit moment treffen wij geen voorbereidingen om de lange termijn wateroverlast in peilvak 9 aan te pakken.

Stedelijke waterplannen

We maken af waar aan begonnen is, alleen Leiderdorp wordt nog opgestart. De gemaakte plannen worden uitgevoerd. We gaan in gesprek met de gemeenten over de uitvoering van de plannen.

Watergebiedsplannen

De volgende watergebiedsplannen worden afgemaakt: Vierambacht, Wassenaarse polder, Nieuwkoop, Zuidgeest en Greenport Boskoop. Er worden tot het herijkingsmoment van 2011 geen nieuwe watergebiedsplannen opgestart. De volgende watergebiedsplannen worden getemporeerd: Zuid-Kennemerland, Duinrand en Bollengebied Lisse, Spaarnwoude en Kagerplassen.

Ruimtelijke ordening

We blijven participeren in plannen van derden (bijvoorbeeld structuurvisies), zoals voorgenomen in het WBP4, inclusief de drie Greenports in ons beheergebied.

Risico's aanpak

Het is mogelijk dat er in 2011 geconcludeerd wordt dat de ambities, zoals verwoord in het WBP4 niet gerealiseerd kunnen worden op de genoemde termijnen. Dit kan het geval zijn als één van, of een combinatie van de volgende factoren zich voordoet:

- Er wordt gekozen voor een groei scenario van de organisatie vanaf 2011 dat niet leidt tot de benodigde output om de ambities 'op tijd' te realiseren;
- De mogelijkheden van uitbesteding zijn beperkt;
- De verbetering van werkprocessen (efficiency) binnen de organisatie leidt tot minder resultaat dan verwacht;
- Het bestuur vindt de tariefstijging, nodig voor de realisatie, onacceptabel;
- Realisatie van één of verschillende ambities blijkt meer inspanning of meer middelen te kosten dan wat nu voorzien is;
- Externe factoren buiten de directe invloedssfeer van HHR beïnvloeden de output van de organisatie meer dan verwacht.

Bijlage 2 Maatregelenlijst WBP4

Rijnland 2010 - 2015, Maatregelenoverzicht WBP4

nr	Maatregel	Omschrijving	Resultaat	Planning
----	-----------	--------------	-----------	----------

Veiligheid tegen overstromingen (*Strategisch Doel 1 van WBP4*)

ALGEMEEN (en betreft 1 of meerdere tactische doelen)				
1	Adviseren van alle betrokken partijen bij programma's, plannen, projecten en andere activiteiten met betrekking tot planvorming ten aanzien van veiligheid.	Het adviseren van alle betrokken partijen bij programma's, plannen, projecten en andere activiteiten over veiligheid. Dit is een reguliere taak van Rijnland.	Derden hebben voldoende informatie om veiligheid mee te nemen bij hun planvorming / projecten	2010-2015 (doorlopend)
2	Adviseren van alle betrokken partijen bij programma's, plannen, projecten en andere activiteiten met betrekking tot beleidsvorming en bestuurlijke ondersteuning ten aanzien van veiligheid.	Het adviseren van alle betrokken partijen bij programma's, plannen, projecten en andere activiteiten is een reguliere taak van Rijnland.	Derden hebben voldoende informatie om veiligheid mee te nemen bij hun beleidsvorming en bestuurlijke keuzes	2010-2015 (doorlopend)
3	Toetsen van plannen van derden aan de Keur	Met het toetsen van plannen van derden aan de Keur wordt de veiligheid van bestaande en toekomstige regionale waterkeringen bij het ontwikkelen van plannen van derden gewaarborgd.	De veiligheid van bestaande en toekomstige regionale waterkeringen bij het ontwikkelen van plannen van derden is gewaarborgd.	2010-2015 (doorlopend)
4	Verlenen van Keurvergunningen en ontheffingen	Het waarborgen van de veiligheid van bestaande en toekomstige regionale waterkeringen door het verlenen van Keurvergunningen voor werk en werkzaamheden in de beschermingszones van deze waterkeringen.	De veiligheid bij ontwikkelingen is gewaarborgd.	2010-2015 (doorlopend)
5	Handhaven van de Keur met betrekking tot veiligheid tegen overstromingen	Het handhaven van de Keur en andere van toepassing zijnde wet- en regelgeving, middels schouw, controle van Keurwerken, en daadkrachtig optreden bij illegale werken.	De veiligheid van de waterkeringen is gehandhaafd en daarmee gewaarborgd.	2010-2015 (doorlopend)
6	Planmatig monitoren van programma's, projecten en activiteiten	Het planmatig monitoren van de voortgang en effecten van programma's, projecten en activiteiten is een reguliere taak van Rijnland.	De planmatige monitoring van de voortgang en effecten van programma's, projecten en activiteiten m.b.t. veiligheid tegen overstromingen is uitgevoerd.	2010-2015 (doorlopend)

nr	Maatregel	Omschrijving	Resultaat	Planning
STABIELE PRIMAIRE KEREN				
7	Toepassen van robuust en adaptief ontwerpen in verband met klimaatadaptatie.	Robuust en adaptief ontwerpen wordt de basis voor verbeterplannen voor de primaire keringen in verband met klimaatadaptatie. Waar planologische inpassing dit noodzakelijk maakt, kunnen "innovatieve" technieken mogelijk een oplossing bieden.	In ontwerpen is rekening gehouden met opgaven of ontwikkelingen op de langere termijn als gevolg van klimaatverandering. In de toekomst zijn eventueel benodigde verbeteringen planologisch en fysiek gemakkelijker in te passen.	2010-2015 (doorlopend)
8	Uitwerken van de Nota Waterkeringen op operationeel niveau (ten aanzien van primaire keringen)	Het actualiseren van de Nota Waterkeringen is een terugkerende verplichting en beslaat alle keringen. De Nota Waterkeringen bevat naast geplande werken en beheer- en onderhoudswerkzaamheden, ook de Rijnlandse visie ten aanzien van investeringen en regulier werk in de toekomst.	In 2010 is er een geactualiseerde Nota Waterkeringen als basis voor het uitvoeren van operationele maatregelen	2010
9	Toetsen van de zandige kust en uitwateringssluizen (3e toetsronde)	Het toetsen op veiligheid (hoogte en stabiliteit) van primaire waterkeringen is een 5-jaarlijks terugkerende wettelijke verplichting.	Toetsrapport in 2010 betreffende de veiligheid (hoogte en stabiliteit) van primaire waterkeringen (3e toetsronde) als basis voor eventuele verbeteringen.	2010
10	Toetsen van de categorie C-keringen (inclusief kunstwerken) (3e toetsronde)	Het toetsen op veiligheid van primaire waterkeringen is een 5-jaarlijks terugkerende wettelijke verplichting. Tot de categorie C-keringen behoren de Spaarndammerdijk en de Goejanvervelledijk.	Toetsrapport in 2010 betreffende de veiligheid van categorie C-keringen (3e toetsronde) als basis voor eventuele verbeteringen.	2010
11	Toetsen van niet-waterkerende objecten in de primaire waterkeringen (3e toetsronde)	Het toetsen op veiligheid van primaire waterkeringen is een 5-jaarlijks terugkerende wettelijke verplichting.	Toetsrapport in 2010 betreffende de veiligheid van niet-waterkerende objecten in de primaire waterkeringen (3e toetsronde) als basis voor eventuele verbeteringen.	2010
12	Toetsen van de zandige kust en uitwateringssluizen (4e toetsronde)	Het toetsen op veiligheid van primaire waterkeringen is een 5-jaarlijks terugkerende wettelijke verplichting.	Toetsrapport in 2014-2015 betreffende de veiligheid van zandige kust en uitwateringssluizen (4e toetsronde) als basis voor eventuele verbeteringen.	2014-2015
13	Toetsen van de categorie C-keringen (inclusief kunstwerken) (4e toetsronde)	Het toetsen op veiligheid van primaire waterkeringen is een 5-jaarlijks terugkerende wettelijke verplichting. Tot de categorie C-keringen behoren de Spaarndammerdijk en de Goejanvervelledijk.	Toetsrapport in 2014-2015 betreffende de veiligheid van categorie C-keringen (4e toetsronde) als basis voor eventuele verbeteringen.	2014-2015
14	Toetsen van niet-waterkerende objecten in de primaire waterkeringen (4e toetsronde)	Het toetsen op veiligheid van primaire waterkeringen is een 5-jaarlijks terugkerende wettelijke verplichting.	Toetsrapport in 2014-2015 betreffende de veiligheid van niet-waterkerende objecten in de primaire waterkeringen (4e toetsronde) als basis voor eventuele verbeteringen.	2014-2015
15	Verbeteren zwakke schakel Katwijk	Uit veiligheidstoetsing met strengere golfvoorwaarden is gebleken dat de kustverdediging bij Katwijk (de boulevard) niet voldoet aan de wettelijke veiligheidsnorm tegen overstromingen (norm 1/10.000 jaar). De zwakke schakel Katwijk wordt daarom verbeterd.	De zwakke schakel Katwijk is verbeterd en voldoet uiterlijk in 2015 aan de wettelijke veiligheidsnorm tegen overstromingen.	2015

nr	Maatregel	Omschrijving	Resultaat	Planning
16	Verbeteren van de boulevard en de uitwateringssluus van Katwijk	Uit veiligheidstoetsing is gebleken dat de boulevard en de uitwateringssluus van Katwijk niet voldoet aan de wettelijke veiligheidsnorm tegen overstromingen (norm 1/10.000 jaar). De noodzakelijke aanpassingen worden uitgevoerd.	De uitwateringssluus van Katwijk is verbeterd en voldoet uiterlijk in 2015 aan de wettelijke veiligheidsnorm tegen overstromingen.	2015
17	Samenwerken met AGV voor Spaarndammerdijk	Samen met Amstel, Gooi en Vecht (AGV) wordt het gemeenschappelijk standpunt bepaald met de betrekking tot de planning en de gewenste aanpak om de Spaarndammerdijk in 2015 op orde te hebben, waarbij 2010 het startpunt is. Het vervolg van deze maatregel is maatregel 19.	Een gezamenlijk standpunt van Rijnland en AGV voor planning en aanpak in 2010 om de Spaarndammerdijk in 2015 op orde te hebben.	2010
18	Verbeteren van de categorie C-kering Spaarndammerdijk	Uit veiligheidstoetsing is gebleken dat de Spaarndammerdijk niet voldoet aan de wettelijke veiligheidsnorm tegen overstromingen (norm 1/10.000 jaar). De waterkering wordt daarom verbeterd.	De Spaarndammerdijk is verbeterd en voldoet uiterlijk in 2015 aan de wettelijke veiligheidsnorm tegen overstromingen.	2015
19	Verbeteren van de categorie C-kering Goejanverwelledijk, gedeelte langs de gekanaliseerde Hollandse IJssel	Uit veiligheidstoetsing is gebleken dat de Goejanverwelledijk, het gedeelte langs de gekanaliseerde Hollandse IJssel, niet voldoet aan de wettelijke veiligheidsnorm tegen overstromingen (norm 1/10.000 jaar). De waterkering wordt daarom verbeterd.	De Goejanverwelledijk is verbeterd en voldoet uiterlijk in 2015 aan de wettelijke veiligheidsnorm tegen overstromingen.	2015
20	Verbeteren van de categorie C-kering Goejanverwelledijk, gedeelte bij binnenstad Gouda	Uit veiligheidstoetsing is gebleken dat de Goejanverwelledijk, gedeelte in Gouda, niet voldoet aan de wettelijke veiligheidsnorm tegen overstromingen (norm 1/10.000 jaar). De waterkering wordt daarom verbeterd.	De Goejanverwelledijk, gedeelte bij binnenstad Gouda, is verbeterd en voldoet uiterlijk in 2015 aan de wettelijke veiligheidsnorm tegen overstromingen.	2015
21	Bijhouden van het beheerregister van de zandige kust	Het bijhouden van het beheerregister van de zandige kust is regulier werk. De Legger wordt periodiek vastgesteld door het bestuur. In de tussentijdse periode worden wijzigingen aan het watersysteem (bv tgv het verlenen van Keurontheffingen) opgenomen in het Beheerregister. Dit Beheerregister vormt de basis bij actualisatie van de Legger.	Het beheerregister van de zandige kust is actueel ten behoeve van periodieke vastlegging in de Legger.	2010-2015 (doorlopend)
22	Bijhouden van het beheerregister van de categorie C-keringen	Het bijhouden van het beheerregister van de categorie C-keringen is regulier werk. De Legger wordt periodiek vastgesteld door het bestuur. In de tussentijdse periode worden wijzigingen aan het watersysteem (bv t.g.v. het verlenen van Keurontheffingen) opgenomen in het Beheerregister. Dit Beheerregister vormt de basis bij actualisatie van de Legger.	Het beheerregister van de categorie C-keringen is actueel ten behoeve van periodieke vastlegging in de Legger.	2010-2015 (doorlopend)
23	Actualiseren van de legger van de zandige kust	Het actualiseren van de legger van de zandige kust is regulier werk.	De Legger van de zandige kust is actueel en biedt inzicht in de ligging en dimensies alsmede in het beheer en onderhoud van deze keringen.	2010-2015 (doorlopend)

nr	Maatregel	Omschrijving	Resultaat	Planning
24	Actualiseren van de legger van de categorie C-keringen	Het actualiseren van de legger van de categorie C-keringen is regulier werk.	De Legger van de categorie C-keringen is actueel en biedt inzicht in de ligging en dimensies alsmede in het beheer en onderhoud van deze keringen.	2010-2015 (doorlopend)
25	Uitvoeren van 1e-lijns onderhoud van de zandige kust	Het uitvoeren van klein onderhoud van de zandige kust ten behoeve van de waarborging van de veiligheid tegen overstromingen. Dit is regulier werk.	De zandige kust is conform bepalingen in de Keur onderhouden.	2010-2015 (doorlopend)
26	Uitvoeren van 1e-lijns onderhoud van de categorie C-keringen	Het uitvoeren van klein onderhoud van de categorie C-keringen ten behoeve van de waarborging van de veiligheid tegen overstromingen. Dit is regulier werk.	De categorie C-keringen zijn conform bepalingen in de Keur onderhouden.	2010-2015 (doorlopend)
27	Uitvoeren van 2e-lijns onderhoud van de zandige kust	Het uitvoeren van groot onderhoud van de zandige kust ten behoeve van de waarborging van de veiligheid tegen overstromingen. Dit is regulier werk.	Door het uitvoeren van groot onderhoud voldoet de zandige kust ten minste aan de minimale afmetingen in de Legger.	2010-2015 (doorlopend)
28	Uitvoeren van 2e-lijns onderhoud van de categorie C-keringen	Het uitvoeren van groot onderhoud van de categorie C-keringen ten behoeve van de waarborging van de veiligheid tegen overstromingen. Dit is regulier werk.	Door het uitvoeren van groot onderhoud voldoen de categorie C-keringen ten minste aan de minimale afmetingen in de Legger.	2010-2015 (doorlopend)
29	Inspecteren van de zandige kust	Het inspecteren van de zandige kust gebeurt jaarlijks. Bij calamiteiten of meldingen wordt de inspectie geïntensiveerd. Dit is regulier werk.	Door een jaarlijkse inspectie op basis van de legger en het calamiteitenbestrijdingsplan heeft Rijnland inzicht in de staat van de zandige kust, en in eventueel benodigde maatregelen.	2010-2015 (doorlopend)
30	Inspecteren van de categorie C-keringen	Het inspecteren van de categorie C-keringen gebeurt jaarlijks. Bij calamiteiten of meldingen wordt de inspectie geïntensiveerd. Dit is regulier werk.	Door een jaarlijkse inspectie op basis van de legger en het calamiteitenbestrijdingsplan heeft Rijnland inzicht in de staat van de categorie C-keringen, en in eventueel benodigde maatregelen.	2010-2015 (doorlopend)

STABIELE REGIONALE KERINGEN

31	Toepassen van robuust en adaptief ontwerpen in verband met klimaatadaptatie.	Robuust en adaptief ontwerpen wordt de basis voor verbeterplannen voor de primaire keringen in verband met klimaatadaptatie. Waar planologische inpassing dit noodzakelijk maakt, kunnen "innovatieve" technieken mogelijk een oplossing bieden.	In ontwerpen is rekening gehouden met opgaven of ontwikkelingen op de langere termijn als gevolg van klimaatverandering. In de toekomst zijn eventueel benodigde verbeteringen planologisch en fysiek gemakkelijker in te passen.	2010-2015
32	Uitwerken van de Nota Waterkeringen op operationeel niveau (ten aanzien van regionale keringen)	Het actualiseren van de Nota Waterkeringen is een terugkerende verplichting en beslaat alle keringen. De Nota Waterkeringen bevat naast geplande werken en beheer- en onderhoudswerkzaamheden, ook de Rijnlandse visie ten aanzien van investeringen en regulier werk in de toekomst.	In 2010 is er een geactualiseerde Nota Waterkeringen als basis voor het uitvoeren van operationele maatregelen	2009-2010

nr	Maatregel	Omschrijving	Resultaat	Planning
33	Toetsen van de regionale waterkeringen	Het toetsen op veiligheid van regionale waterkeringen is een door de Provincies aan waterschappen opgelegde verplichting. Deze maatregel betreft alleen de grondlichamen, niet de kunstwerken en niet-waterkerende objecten.	Toetsrapport in 2012 betreffende de veiligheid (hoogte en stabiliteit) van regionale waterkeringen als basis voor eventuele verbeteringen.	2007-2012
34	Toetsen van kunstwerken	Het toetsen van de veiligheid van kunstwerken is een vervolg op het toetsen van de grondlichamen.	In 2020 is de veiligheid van kunstwerken getoetst. Verwacht wordt dat in 2015 ongeveer 15% van de kunstwerken is getoetst. De resultaten van de toetsing zijn de basis voor eventueel benodigde verbeteringen.	2012-2020
35	Toetsen van niet-waterkerende objecten in de waterkeringen	Het toetsen op veiligheid van niet-waterkerende objecten (zoals bijvoorbeeld huizen, bomen, kabels en leidingen) is een vervolg op het toetsen van grondlichamen.	In 2020 is de veiligheid van niet-waterkerende objecten getoetst. Verwacht wordt dat in 2015 ongeveer 15% van de niet-waterkerende objecten is getoetst. De resultaten van de toetsing zijn de basis voor eventueel benodigde maatregelen.	2012 -2020
36	Verbeteren van de regionale waterkeringen	Het verbeteren van de regionale waterkeringen betreft 300 kilometer op hoogte en stabiliteit afgekeurde strekkingen. De meest urgente strekkingen (130 kilometer) voldoen uiterlijk in 2015 aan de veiligheidsnorm. De overige strekkingen (170 km) voldoen uiterlijk in 2020 aan de norm.	130 km regionale waterkeringen zijn verbeterd en voldoen uiterlijk in 2015 aan de wettelijke veiligheidsnorm tegen overstromingen.	2010-2020
37	Opstellen van de legger voor regionale waterkeringen	In 2010 zal Rijnland het opstellen van de legger voor regionale waterkeringen realiseren. Dit is regulier werk.	De Legger van de regionale keringen is opgesteld in 2010 en biedt inzicht in de ligging en dimensies alsmede in het beheer & onderhoud van deze keringen.	2009-2010
38	Opstellen van het beheerregister van regionale waterkeringen	In 2010 zal Rijnland het opstellen van het Beheerregister van regionale waterkeringen realiseren. In dit register worden wijzigingen aan het watersysteem (bijvoorbeeld t.g.v. het verlenen van Keurontheffingen) opgenomen. Periodiek wordt de Legger geactualiseerd op basis van dit Beheerregister.	Het Beheerregister van de regionale keringen is opgesteld in 2010.	2008-2010
39	Bijhouden van het beheerregister van de regionale waterkeringen	Het bijhouden van het beheerregister van de regionale keringen is regulier werk. De Legger wordt periodiek vastgesteld door het bestuur. In de tussentijdse periode worden wijzigingen aan het watersysteem (bijvoorbeeld t.g.v. het verlenen van Keurontheffingen) opgenomen in het Beheerregister. Dit Beheerregister vormt de basis bij actualisatie van de Legger.	Het Beheerregister van de regionale keringen is actueel ten behoeve van periodieke vastlegging in de Legger.	2010-2015 (doorlopend)
40	Actualiseren van de legger van de regionale waterkeringen	Het actualiseren van de legger van de regionale waterkeringen is regulier werk en vindt plaats op <i>ad hoc</i> basis binnen de 2010-2015 planperiode.	De Legger van de regionale keringen is actueel en biedt inzicht in de ligging en dimensies alsmede in het beheer & onderhoud van deze keringen.	2010-2015 (doorlopend)
41	Uitvoeren van 1e-lijns onderhoud van de regionale waterkeringen	Het uitvoeren van klein onderhoud van de regionale waterkeringen is regulier werk.	De regionale keringen zijn conform bepalingen in de Keur onderhouden.	2010-2015 (doorlopend)

nr	Maatregel	Omschrijving	Resultaat	Planning
42	Uitvoeren van 2e-lijns onderhoud van de regionale waterkeringen	Het uitvoeren van groot onderhoud van de regionale waterkeringen is regulier werk.	Door het uitvoeren van groot onderhoud voldoen de regionale keringen tenminste aan de minimale afmetingen in de Legger.	2010-2015 (doorlopend)
43	Inspecteren van de regionale waterkeringen	Het inspecteren van regionale keringen is normale bedrijfsvoering. Bij normaal weer zijn inspecties jaarlijks, maar bij extreem droog en nat weer zijn deze ad hoc.	Door een jaarlijkse inspectie, of bij extreem natte of droge omstandigheden, op basis van de Legger en het calamiteitenbestrijdingsplan heeft Rijnland inzicht in de staat van de regionale keringen, en in eventueel benodigde maatregelen.	2010-2015 (doorlopend)

STABIELE OVERIGE KERINGEN

44	Actualiseren van de Nota Waterkeringen (ten aanzien van overige keringen)	Het actualiseren van de Nota Waterkeringen is een terugkerende verplichting en beslaat alle keringen. De Nota Waterkeringen bevat naast geplande werken en beheer- en onderhoudswerkzaamheden, ook de Rijnlandse visie ten aanzien van investeringen en regulier werk in de toekomst.	In 2010 is er een geactualiseerde Nota Waterkeringen ten behoeve van de uitvoering van operationele maatregelen.	2010
45	Uitwerken van beleid voor de buitendijkse gebieden op basis van de uitgewerkte adviezen van de commissie Poelmann en het door de Provincie Zuid-Holland uitgewerkte beleid.	Het uitwerken van beleid voor de buitendijkse gebieden betreft de vertaling van het vigerend beleid van rijk en provincie met betrekking tot buitendijkse gebieden.	In 2010 is voor buitendijkse gebieden Rijnlands beleid vastgesteld.	2010
46	Uitvoeren van onderhoud van overige waterkeringen	Het uitvoeren van onderhoud van de overige waterkeringen. Dit is regulier werk.	Door het uitvoeren van klein onderhoud voldoen de overige keringen aan de legger en aan de vigerende veiligheidsnorm.	2010-2015 (doorlopend)

GOED OPTREDEN BIJ CALAMITEITEN (met betrekking tot veiligheid)

47	Operationaliseren van het Calamiteitenbestrijdingsplan met betrekking tot veiligheid tegen overstromingen	In 2010 zal Rijnland het Calamiteitenbestrijdingsplan operationaliseren, uitgaande van het definitieve Calamiteitenbestrijdingsplan voor dijkkring 14 in 2009, waarbij kennis, ervaring en middelen operationeel en paraat worden gehouden ten behoeve van eventuele calamiteiten.	Het Calamiteitenbestrijdingsplan is vanaf 2010 operationeel zodat bij calamiteiten de juiste acties kunnen worden uitgevoerd.	2010
48	Oefenen van het Calamiteitenbestrijdingsplan met betrekking tot veiligheid tegen overstromingen	Rijnland oefent jaarlijks het Calamiteitenbestrijdingsplan.	Door het jaarlijks uitvoeren van de calamiteitenoefeningen heeft de organisatie bekendheid met het calamiteitenbestrijdingsplan en is de organisatie paraat bij calamiteiten.	2010-2015 (doorlopend)

nr	Maatregel	Omschrijving	Resultaat	Planning
49	Evalueren van het Calamiteitenbestrijdingsplan met betrekking tot veiligheid tegen overstromingen	Rijnland evalueert jaarlijks het Calamiteitenbestrijdingsplan, uitgaande van de jaarlijkse calamiteitenoefening.	Het Calamiteitenbestrijdingsplan is in 2011 voor de 1e keer geëvalueerd, daarna jaarlijks. Door evaluatie worden eventueel gewenste of noodzakelijke verbeteringen zichtbaar gemaakt.	2011-2015 (doorlopend)
50	Ontwikkelen van een visie op de complete veiligheidsketen met betrekking tot veiligheid tegen overstromingen	Het ontwikkelen van een visie op de complete veiligheidsketen is gestart in 2009 en komt gereed in 2010, waarna Rijnland een besluit zal nemen over de eventuele noodzaak voor het ontwikkelen van plannen voor compartimenteringswerken (dijken en BWO-keringen).	In 2010 heeft Rijnland een visie op de complete veiligheidsketen op basis waarvan kan worden besloten over de eventuele noodzaak van het opstellen van plannen voor compartimenteringswerken.	2010
51	Adviseren van provincies en gemeenten over noodscenario's in geval van calamiteiten met betrekking tot veiligheid tegen overstromingen	Rijnland adviseert provincies en gemeenten over noodscenario's in geval van calamiteiten. Dit is regulier werk.	Provincies en gemeenten zijn bekend met noodscenario's bij calamiteiten.	2010-2015 (doorlopend)
52	Adviseren van provincies en gemeenten bij de inrichting van de drie afsluitende schakels van de veiligheidsketen (preparatie, respons en nazorg)	Rijnland adviseert provincies en gemeenten bij de inrichting van de drie afsluitende schakels van de veiligheidsketen. Dit is regulier werk.	Provincies en gemeenten zijn bekend met de bij hun mogelijke inbreng bij calamiteiten betreffende preparatie, respons en nazorg.	2010-2015 (doorlopend)
53	Opstellen van calamiteitenbestrijdingsplan met betrekking tot veiligheid	Het opstellen van een calamiteitenplan is een door de Provincie aan de waterschappen opgelegde verplichting.	Het Calamiteitenbestrijdingsplan is vanaf 2010 beschikbaar en in 2010 operationeel gemaakt, zodat bij calamiteiten de juiste acties kunnen worden uitgevoerd.	2010
54	Actualiseren van calamiteitenbestrijdingsplan met betrekking tot veiligheid	De Provincie eist dat Rijnland het calamiteitenplan iedere vier jaar actualiseert.	Het calamiteitenplan is gereed en wordt ieder 4 jaar geactualiseerd op basis van de evaluatie van de calamiteitenoefeningen.	2011-2015 (doorlopend)
55	Uitvoeren risicoanalyse en eventueel herzien van calamiteitenbestrijdingsplan met betrekking tot veiligheid	De Provincie eist dat Rijnland iedere vier jaar een risico-analyse uitvoert en deze, indien nodig, betreft bij de actualisatie van het calamiteitenplan.	De eerste risicoanalyse is in 2014 uitgevoerd. Met de risico-evaluatie wordt gecontroleerd of de doelen, maatregelen of organisatie in het Calamiteitenbestrijdingsplan veranderd moeten worden.	2014
56	Beheren en onderhouden van compartimenteringswerken (BWO-keringen)	Beheer en onderhoud van compartimenteringswerken is regulier werk.	De veiligheid bij calamiteiten wordt gewaarborgd door adequaat beheer en onderhoud van de compartimenteringswerken op basis van de visie op de complete veiligheidsketen (zie maatregel 50)	2010-2015 (doorlopend)
57	Beheren en onderhoud van status quo van enkele voormalige compartimenteringsdijken	Beheer en onderhoud van voormalige compartimenteringswerken is regulier werk. Het betreft hier: Hoge Rijndijk, Geniedijk, Prinsendijk, landscheidingen	De veiligheid bij calamiteiten wordt gewaarborgd door adequaat beheer en onderhoud van de voormalige compartimenteringswerken op basis van de visie op de complete veiligheidsketen (zie maatregel 50)	2010-2015 (doorlopend)

nr	Maatregel	Omschrijving	Resultaat	Planning
58	Bemensen van informatie- en klachtenlijn met betrekking tot veiligheid	Rijnland heeft een informatie- en klachtenlijn waar inwoners en derden klachten en calamiteiten telefonisch kunnen melden.	Telefonische informatie is opgenomen en adequaat behandeld.	2010-2015 (doorlopend)
59	Bewaken van dijken bij extreme weersomstandigheden	Rijnland is alert op weersomstandigheden (bv weeralarm) of andere omstandigheden, zodat het voorbereid is op het optreden van mogelijke calamiteiten en zodat voorbereidingen getroffen kunnen worden om eventueel de calamiteit te voorkomen of de gevolgen te verkleinen. Dijkbewaking is alleen noodzakelijk bij extreme weersomstandigheden en gebeurt <i>ad hoc</i> conform het calamiteitenplan.	Rijnland heeft alert gereageerd en calamiteit is zo mogelijk voorkomen of gevolgen ervan zijn verminderd. De dijken zijn bewaakt bij extreme weersomstandigheden.	2010-2015 (doorlopend)
60	Toepassen en updaten van het calamiteiten informatiesysteem Boezemkadebreuk (CIS) met betrekking tot veiligheid	Het toepassen en updaten van het calamiteiten informatiesysteem beschouwt Rijnland als regulier werk. Het CIS Boezemkadebreuk geeft aan welke specifieke maatregel door Rijnland moet worden getroffen wanneer de boezemkade van een polder breekt. Het systeem is in 2008-2009 opgesteld en wordt vanaf 2010 bijgehouden.	Door een actueel calamiteiten informatiesysteem (CIS) is bij locatiespecifieke problemen bij de boezemkade bekend welke maatregelen Rijnland moet treffen bij breuk.	2010-2015 (doorlopend)
61	Geven van nazorg na een calamiteit	In samenwerking met andere betrokken instanties geeft Rijnland nazorg aan de getroffen in geval van een calamiteit. Hierbij moet gedacht worden aan transport, onderdak, levensmiddelen.	Na een eventuele calamiteit heeft Rijnland heeft adequate nazorg geleverd.	2010-2015 (doorlopend)

Voldoende water (Strategisch Doel 2 van WBP4)

ALGEMEEN (en betreft 1 of meerdere tactische doelen)				
1	Planmatig monitoren van programma's, projecten en activiteiten	Het planmatig monitoren van voortgang en effecten van programma's, projecten en activiteiten die betrekking hebben op waterkwantiteit is een reguliere taak van Rijnland.	De planmatige monitoring van voortgang en effecten van programma's, projecten en activiteiten die betrekking hebben op waterkwantiteit is uitgevoerd.	2010-2015 (doorlopend)
2	Adviseren van alle betrokken partijen bij programma's, plannen, projecten en andere activiteiten met betrekking tot planvorming	Het adviseren van alle betrokken partijen bij programma's, plannen, projecten en andere activiteiten is een reguliere taak van Rijnland.	Derden hebben voldoende informatie om goed oppervlakte- en grondwaterbeheer mee te nemen in hun plannen en projecten.	2010-2015 (doorlopend)
3	Adviseren van alle betrokken partijen bij programma's, plannen, projecten en andere activiteiten met betrekking tot beleidsvorming en bestuurlijke ondersteuning	Het adviseren van alle betrokken partijen bij programma's, plannen, projecten en andere activiteiten is een reguliere taak van Rijnland.	Derden hebben voldoende informatie om goed oppervlakte- en grondwaterbeheer mee te nemen in hun beleidsvorming en bestuurlijke keuzes.	2010-2015 (doorlopend)

nr	Maatregel	Omschrijving	Resultaat	Planning
4	Toetsen van plannen van derden aan de Keur	Met het toetsen van plannen van derden aan de Keur wordt goed oppervlakte- en grondwaterbeheer bij het ontwikkelen van plannen van derden gewaarborgd.	Plannen van derden zijn getoetst aan het beleid en de belangen van Rijnland, zoals vastgelegd in onder andere in de Keur, de Wvo en de watertoets.	2010-2015 (doorlopend)
5	Verlenen van Keurvergunningen en ontheffingen	Het afhandelen van vergunningaanvragen, meldingen en ontheffingen op grond van de Keur en andere van toepassing zijnde wet- en regelgeving binnen de daarvoor geldende wettelijke termijnen.	De Keur en andere van toepassing zijnde wet- en regelgeving wordt toegepast waarbij vergunningaanvragen, meldingen en ontheffingen worden afgehandeld.	2010-2015 (doorlopend)
6	Uitvoeren van subsidieregelingen	Rijnland kent diverse subsidieregelingen om derden te stimuleren projecten of werkzaamheden te verrichten aan het watersysteem. Het gaat hier om subsidies voor het weghalen van verontreinigde bagger binnen het leggerprofiel (SBR-regeling), het aanleggen van natuurvriendelijke oevers en het fonds oeverherstel voor vaarwegen.	Derden hebben gebruik gemaakt van de diverse subsidieregelingen en hebben hiermee projecten of werkzaamheden verricht die het watersysteem ten goede komen.	2010-2015 (doorlopend)
7	Handhaven van de Keur, verleende vergunningen en besluiten ten aanzien van oppervlakte-, grond- en afvalwater	Een van de beheertaken van Rijnland is het verlenen van vergunningen. De bepalingen in deze vergunningen moeten gecontroleerd en gehandhaafd worden. Ook peilbesluiten en de Keur in het algemeen moeten gehandhaafd worden. Dit gebeurt op grond van de geldende voorschriften, inclusief alle verbods- en gebodsartikelen uit de Keur. Het handhaven van de Keur mag niet ten koste gaan van handhaving op de Wvo.	Keur, besluiten en verleende vergunningen zijn gehandhaafd.	2010-2015 (doorlopend)
8	Uitvoeren van schouw	Het onderhoud van een deel van de watergangen wordt verricht door derden. Rijnland controleert dit tijdens de schouw. Wanneer het onderhoud niet naar behoren is uitgevoerd, wordt de betreffende verantwoordelijke aangeschreven en indien van toepassing zal een boete worden opgelegd. Rijnland breidt met name op diepteschouw de handhaving capaciteit uit.	Door uitvoering van schouw heeft Rijnland inzicht in de naleving van onderhoudsverplichtingen.	2010-2015 (doorlopend)
9	Uitvoeren van onderhoud aan watergangen	Om de werking van het watersysteem te garanderen onderhoudt Rijnland de boezem- en polderwatergangen volgens de eisen die de Keur en Legger stellen.	De door Rijnland in beheer zijnde boezem- en polderwatergangen zijn onderhouden aan de eisen die de Keur en de Legger stellen.	2010-2015 (doorlopend)
10	Uitvoeren van onderhoud aan kunstwerken voor passieve waterbeheersing	Om de werking van het watersysteem te garanderen dient beheer en onderhoud uitgevoerd te worden. Onder beheer wordt verstaan: het bepalen en regelen van wat er moet en mag in het watersysteem. Onderhoud is het fysieke onderhoud van het watersysteem.	De kunstwerken voor passieve waterbeheersing verkeren in een goede staat van onderhoud en functioneren volgens de eisen.	2010-2015 (doorlopend)
11	Uitvoeren van onderhoud aan kunstwerken voor actieve waterbeheersing	Om de werking van het watersysteem te garanderen dient beheer en onderhoud uitgevoerd te worden. Onder beheer wordt verstaan het bepalen en regelen van wat er moet en mag in het watersysteem. Onderhoud betreft het fysieke onderhoud van het watersysteem.	De kunstwerken voor actieve waterbeheersing verkeren in een goede staat van onderhoud en functioneren volgens de eisen.	2010-2015 (doorlopend)

nr	Maatregel	Omschrijving	Resultaat	Planning
12	Bedienen van kunstwerken voor actieve waterbeheersing	Om de werking van het watersysteem te garanderen dient beheer en onderhoud uitgevoerd te worden. Bedienen houdt in het aan- en uitzetten van pompen en gemalen, het open- of dichtzetten van sluizen en inlaten, en het hoger of lager zetten van stuwen.	Door bediening van de kunstwerken voor actieve waterbeheersing is een goede werking van het watersysteem gegarandeerd.	2010-2015 (doorlopend)
13	Beheren van het boezemsysteem	Om de werking van het watersysteem te garanderen dient beheer en onderhoud uitgevoerd te worden. Onder beheer wordt verstaan het bepalen en regelen van wat er moet en mag in het watersysteem. Onderhoud is het fysieke onderhoud van het watersysteem.	Het boezemsysteem verkeert in goede staat en functioneert volgens de eisen.	2010-2015 (doorlopend)
14	Bijdragen aan de <i>back-office</i> van het gemeentelijke waterloket	In het kader van de algemene maatschappelijke trend om regelgeving te harmoniseren en waar mogelijk te opereren vanuit de 'één-loket-gedachte' zijn gemeenten verplicht een loket voor grond- en hemelwateroverlast in te richten. Op deze manier hebben burgers één aanspreekpunt bij wateroverlast. Het <i>back-office</i> van het loket wordt bemenst door specialisten, zodat de problemen ook adequaat aangepakt en opgelost worden. Rijnland draagt bij aan de <i>back-office</i> van het gemeentelijk loket. De deelname is vraaggestuurd, maar Rijnland gaat zich hierin proactief opstellen. De gemeenten zullen actief benaderd worden en Rijnland is bereid doelmatig expertise en capaciteit in te zetten.	Rijnland participeert doorlopend in de <i>back-office</i> van het gemeentelijk waterloket.	2010-2015 (doorlopend)
15	Ontsluiten en toegankelijker maken van algemene en beleidsregels voor burgers	Het ontsluiten en toegankelijker maken van algemene regels en specifieke beleidsregels voor de burger zal gebeuren door het taalgebruik te vereenvoudigen en de regels beschikbaar te maken op het internet, inclusief uitleg, illustratie en een helpfunctie.	Per 2010 beschikt Rijnland over een set geactualiseerd algemene en specifieke beleidsregels die voor de burgers zijn ontsloten. Dat wil zeggen dat deze eenvoudig, heldere en toegankelijk zijn.	2010
16	Melden aan andere overheden van conflicterende belangen als gevolg van de toekenning van gebiedsfuncties.	Ter vergroting van de onderlinge afstemming van plannen en toekomstvisies, meldt Rijnland proactief aan gemeenten, provincies en het Rijk eventuele conflicterende belangen als gevolg van de toekenning van gebiedsfuncties ten aanzien van grond- en oppervlaktewater.	Eventuele conflicterende belangen als gevolg van de toekenning van gebiedsfuncties van grond- en oppervlaktewater zijn bekend bij gemeenten, provincies en het Rijk.	2010-2015 (doorlopend)

GOED GRONDWATERREGIME

17	Opstellen van een beleidsnota voor watertoets en gemeentelijk rioleringsplan (GRP)	Rijnland is verantwoordelijk voor het watertoetsadvies. In het kader van de nieuwe waterwet wordt het grondwaterbeheer gedeeltelijk overgedragen aan de waterschappen. Een beleidsnota maakt inzichtelijk wat voor grondwater als onderdeel van het watersysteem de rol en het kader zijn voor advisering door Rijnland.	De beleidsnota voor Watertoets en GRP is gereed in 2010.	2010
----	--	--	--	------

nr	Maatregel	Omschrijving	Resultaat	Planning
18	Vastleggen van regelgeving voor vergunningen voor grondwateronttrekking in een beleidsregel grondwateronttrekking	In het kader van de nieuwe waterwet wordt het grondwaterbeheer gedeeltelijk overgedragen aan de waterschappen. Dit betekent, dat de waterschappen ook vergunningen voor grondwateronttrekkingen zullen gaan verlenen. Om eenduidige vergunningen af te geven, wordt regelgeving hiervoor vastgelegd in een beleidsregel.	De beleidsregel grondwateronttrekking is gereed in 2010.	2010
19	Incorporeren van grondwateronttrekking in de Watervergunningen	Op dit moment is het een algemene maatschappelijke trend om regelgeving te harmoniseren en regeldruk te verminderen om meer eenduidigheid en doelmatigheid voor de ingelanden te krijgen. Een middel hiervoor is het verlenen van één integrale watervergunning, waarin alle onderdelen van het water zijn meegenomen. Omdat grondwaterbeheer een nieuwe taak is voor het waterschap, zal de huidige watervergunning hierop aangepast moeten worden.	Vergunningen voor grondwateronttrekking zijn vanaf 2010 onderdeel van de Watervergunningen.	2010
20	Samenwerken bij onderzoeken van derden betreffende onderwaterdrainage	Ten behoeve van de standpuntbepaling van Rijnland ten aanzien van maaiveldddaling, werkt Rijnland samen met andere partijen bij diverse en nader te bepalen onderzoeken betreffende onderwaterdrainage in het veenweidegebied.	Rijnland heeft geparticipeerd in diverse onderzoeken van derden betreffende onderwaterdrainage in het veenweidegebied en heeft een standpunt bepaald ten aanzien van maaiveldddaling.	2010-2015

GOED OPPERVLAKTEWATERBEHEER

21	Actualiseren van peilbesluiten inclusief een reguleringslag peilafwijkingen (waaronder onderbemalingen)	Peilbesluiten moeten periodiek geactualiseerd worden. Per 2010 heeft Rijnland voor alle peilgebieden en peilafwijkingen geactualiseerde peilbesluiten en vergunningen. Hierbij is voor de peilbesluiten genomen na 2008 gebruik gemaakt van de nota Peilbeheer. Omdat peilbesluiten om de 10 jaar (en zonodig eerder) geactualiseerd worden, zullen ook in de komende planperiode actualisaties en vergunningen voor peilafwijkingen gebaseerd zijn op deze nota Peilbeheer en de beleidsregel Peilafwijking. In principe worden bestaande peilbesluiten verlengd en worden in ganggezette plannen afgemaakt, waarbij kritisch gekeken wordt naar nut c.q. noodzaak. Afgezien van absoluut noodzakelijke peilbesluiten, worden er geen nieuwe opgestart.	Peilbesluiten zijn geactualiseerd.	2010-2015 (doorlopend)
22	Verlenen van vergunningen voor peilafwijkingen	In 2006 is vooruitlopend op de "Nota Peilbeheer" de "Beleidsregel Peilafwijkingen" opgesteld. Deze nota geeft uitgangspunten op grond waarvan onderbemalingen en hoogwatervoorzieningen vergund worden. Deze beleidsregel zal de komende planperiode gehanteerd worden bij de uitvoering van het vergunningenbeleid.	Vergunningen voor peilafwijkingen zijn verleend.	2010-2015 (doorlopend)

nr	Maatregel	Omschrijving	Resultaat	Planning
23	Opstellen van een meet- en registratiesysteem voor peilbeheer	Rijnland wil ingelanden inzicht geven in het gevoerde peilbeheer. Dit gebeurt enerzijds via goed toegankelijke en goed afleesbare peilschalen. Anderzijds wil Rijnland (een deel van) de automatisch geregistreerde gegevens beschikbaar stellen via internet. Om een goede keuze te maken uit de vele beschikbare gegevens van zo'n 700 peilgebieden wordt een meet- en registratiesysteem opgesteld.	In 2010 beschikt Rijnland over een Meet- en Registratiesysteem voor peilbeheer, waarna jaarlijks monitoring en rapportage plaatsvindt van de uitgemaakte en ingelaten debieten en het verloop van de peilen in relatie tot de vigerende peilbesluiten.	2010
24	Actualiseren van waterakkoorden	Het watersysteem van Rijnland staat in verbinding met de watersystemen van de omliggende waterschappen. In sommige gevallen wordt uit zo'n gebied water af- of aangevoerd via het stelsel van Rijnland en in andere gevallen voert Rijnland water af of aan via het stelsel van een omliggend waterschap. In extreme omstandigheden kunnen deze waterstromen tijdelijk veranderen. Om dit allemaal te regelen zijn er waterakkoorden nodig. De bestaande waterakkoorden zullen (indien nodig) worden geactualiseerd.	Bestaande waterakkoorden met omliggende waterschappen zijn geactualiseerd.	2010-2015 (doorlopend)
25	Realiseren van de piekbergingslocatie in de Nieuwe Driemanspolder	De realisatie van deze piekberging is een zogenaamde pre-NBW wateropgave. Rijnland realiseert deze piekbergingslocatie samen met andere betrokken partijen. Dat gebeurt in samenhang met de geplande functiewijziging van het gebied op natuur- en recreatiedoelstellingen.	Het inrichtingsplan voor de piekberging in de Nieuwe Driemanspolder is gereed in 2010. De uitvoering is gereed in 2013.	2010-2013
26	Realiseren van de piekbergingslocatie in de Haarlemmermeerpolder	De realisatie van deze piekberging is een zogenaamde pre-NBW wateropgave. Rijnland realiseert deze piekbergingslocatie samen met andere betrokken partijen. Eveneens wordt ingezet op de realisatie van seizoensberging, waarbij gebruik gemaakt wordt van functiecombinaties.	Het inrichtingsplan voor de piekberging in de Haarlemmermeerpolder is gereed in 2015. De uitvoering voor de piekberging in de Haarlemmermeerpolder is voor 75% gereed in 2015, en wordt opgeleverd in 2016.	2010-2016
27	Uitvoeren van een onderzoek naar vernieuwend peilbeheer	In het kader van vernieuwend peilbeheer wordt onderzocht in hoeverre het landgebruik (in veenweidegebieden) te combineren is met flexibel peilbeheer en hoe het peilbeheer van invloed is op de maaiveldval. De resultaten van dit onderzoek zijn richtinggevend bij de op te stellen peilbesluiten. In de planperiode wordt dit onderzoek afgerond.	Het onderzoek naar vernieuwend peilbeheer is gereed in 2011 en geeft richting aan de op te stellen peilbesluiten.	2010-2011
28	Participeren in diverse onderzoeken over adaptatie van watersysteem aan klimaatverandering	Door de klimaatverandering zal er zowel meer wateroverlast ontstaan als meer watertekort optreden. Het watersysteem zal dit op moeten kunnen vangen. Mogelijk moet het watersysteem hiervoor aangepast worden.	Rijnland heeft inzicht in welke maatregelen nodig zijn om het watersysteem aan klimaatverandering aan te passen.	2010-2015 (doorlopend)
29	Aanpassen van beleidskaders op klimaatverandering	Rijnland houdt momenteel bij al zijn maatregelen rekening met de verwachte klimaatverandering, gebaseerd op de klimaatscenario's van het KNMI. Het is niet ondenkbaar, dat in de komende planperiode deze scenario's worden bijgesteld, waardoor ook het beleid en de maatregelen van Rijnland aangepast moeten worden.	Het beleidskader is, zo nodig, aangepast aan klimaatverandering.	2010-2015

nr	Maatregel	Omschrijving	Resultaat	Planning
30	Uitbreiden van de capaciteit van boezemgemaal Katwijk	In eerdere planperioden is besloten, dat de capaciteit van de boezem moet worden uitgebreid om, gegeven de klimaatverandering, te kunnen blijven voldoen aan de norm die voor de boezem is gesteld.	De uitbreiding van het boezemgemaal Katwijk is gereed in 2011.	2010-2011
31	Uitbreiden van de capaciteit van boezemgemaal Gouda	De vele polder- en boezemgemalen hebben een bepaalde technische levensduur. In sommige situaties is de locatie niet optimaal. Via watergebiedsplannen of het renovatieplan zijn afspraken gemaakt voor het aanpassen van deze gemalen. Hieronder valt ook boezemgemaal Gouda.	Het ontwerp en bestek van het uitbreidingsplan voor boezemgemaal Gouda is gereed en goedgekeurd in 2010. De uitbreiding is gereed in 2013.	2010-2013
32	Uitbreiden van de capaciteit van boezemgemaal Spaarndam	De vele polder- en boezemgemalen hebben een bepaalde technische levensduur. In sommige situaties is de locatie niet optimaal. Via watergebiedsplannen of het renovatieplan zijn afspraken gemaakt voor het aanpassen van deze gemalen. Hieronder valt ook boezemgemaal Spaarndam.	Het ontwerp en bestek van het uitbreidingsplan voor boezemgemaal Spaarndam is gereed en goedgekeurd in 2012. De uitbreiding is gereed in 2015.	2010-2015
33	Uitvoeren van een programma van renovatie/nieuwbouw van poldergemalen en stuwen	De vele polder- en boezemgemalen en stuwen hebben een bepaalde technische levensduur. In sommige situaties is de locatie niet optimaal. Via watergebiedsplannen of het renovatieplan zijn afspraken gemaakt voor het aanpassen van deze gemalen.	De renovatie/nieuwbouw van poldergemalen en stuwen is uitgevoerd in 2013.	2010-2013
34	Planvorming NBW-opgave	In het kader van het NBW (Nationaal Bestuursakkoord Water) is onderzocht waar wateroverlast kan optreden. In de planperiode worden plannen opgesteld en ontwerpen gemaakt voor concrete maatregelen om wateroverlast te voorkomen. Waar mogelijk wordt de NBW-opgave gerealiseerd door 'mee te liften' op de verbetering van de keringen en de KRW-opgaven.	Plannen voor het realiseren van de NBW-opgave zijn opgesteld.	2010-2015
35	Meewerken aan plannen van derden t.b.v. de realisatie van de NBW-opgave	Maatregelen in het kader van het NBW kunnen in bepaalde gevallen gecombineerd worden met plannen van derden. Bij deze plannen werkt het waterschap niet alleen mee aan de planvorming, maar ook aan de realisatie van de maatregel.	NBW-opgave in plannen van derden is gerealiseerd.	2010-2015 (doorlopend)
36	Afronden van reeds opgestarte stedelijke waterplannen en watergebiedsplannen	De wateropgave van Rijnland wordt in stedelijke waterplannen en watergebiedsplannen opgenomen en doorvertaald in een concreet maatregelenprogramma. De maatregelen worden tot het niveau van een inrichtingsplan uitgewerkt, waarbij de bepalingen van de NBW-wateropgaven worden opgenomen. Waterplan Leiderdorp wordt nog opgestart. Watergebiedsplannen Vierambacht, Wassenaarse Polder, Nieuwkoop, Zuidgeest en Greenport Boskoop worden in afgeslankte vorm afgerond.	Lopende gemeentelijke waterplannen en watergebiedsplannen zijn vastgesteld, waarbij tevens een doorvertaling naar concrete maatregelenpakketten en uitwerking van maatregelen tot het niveau van een inrichtingsplan is gemaakt.	2010-2014
37	Uitvoeren van de stedelijke waterplannen en de watergebiedsplannen (incl. peilbesluiten en NBW-maatregelen)	De tot inrichtingsplannen uitgewerkte maatregelen in de gemeentelijke waterplannen en watergebiedsplannen worden voorbereid en uitgevoerd.	De maatregelen van de gemeentelijke waterplannen en watergebiedsplannen zijn gerealiseerd.	2010-2015 (doorlopend)

nr	Maatregel	Omschrijving	Resultaat	Planning
38	Overnemen door Rijnland van het beheer van watergangen inclusief ontpolderde gebieden	In het verleden vielen (vanwege toen geldende regelgeving) niet alle gebieden onder het beheer van Rijnland. Inmiddels is de regelgeving veranderd en dient al het oppervlaktewater onder het beheer van het waterschap te vallen. Rijnland neemt, onder voorwaarden, de volledige verantwoordelijkheid over voor het beheer van het watersysteem van de gemeenten en het Rijk. Dit beleid is in 2006 ingezet en wordt in deze planperiode voortgezet.	In 2011 heeft Rijnland het beheer van de ontpolderde gebieden overgenomen.	2011
39	Voortzetten overnemen van onderhoud niet primaire watergangen in stedelijk gebied	Rijnland heeft de wens de overname van het onderhoud van al het overig stedelijke water in de planperiode 2010 – 2015 voort te zetten. Dit is geen wettelijke taak. Daar waar Rijnland met de gemeente tot overeenstemming is gekomen wordt het onderhoud overgenomen (Haarlem, Alphen aan den Rijn). Lopende en nieuwe initiatieven voor overname van het stedelijke onderhoud worden onder het herijkingsmoment 2011 gebracht (zie bijlage 1).	Rijnland is verantwoordelijk voor het onderhoud van stedelijk water in enkele gemeenten.	2010-2015
40	Uitvoeren duinwateronderzoek Zuid-Kennemerland	Dit is een onderzoeksmaatregel uit de waterplannen Bloemendaal en Haarlem. Er wordt onderzocht hoe gebiedseigen duinwater beter kan worden vastgehouden.	In 2011 is het onderzoek afgerond en worden concrete maatregelen voorgesteld.	2011

GOEDE INRICHTING

41	Bijhouden van Legger en Baggernota	De Legger en de Baggernota behoeven regelmatig aanpassing aan de nieuwste stand van zaken en inzichten.	De Legger en Baggernota zijn actueel.	2010-2015 (doorlopend)
42	Bijhouden van het Beheerregister	De Legger wordt periodiek vastgesteld door het bestuur. In de tussentijdse periode worden wijzigingen aan het watersysteem (bijvoorbeeld t.g.v. het verlenen van Keurontheffingen) opgenomen in het Beheerregister. Dit Beheerregister vormt de basis bij actualisatie van de Legger.	In 2010 is een achterstand in het Beheerregister bijgewerkt. Vanaf 2010 wordt het Beheerregister voortdurend bijgehouden en is dit voorzien van actuele basisgegevens van het watersysteem.	2010-2015 (doorlopend)
43	Uitgraven of baggeren van boezem- en polderwateren	De afmetingen van boezem- en polderwateren zijn vastgelegd in de Legger. In praktijk kan het gebeuren (bv door aanzanding) dat de afmetingen in werkelijkheid afwijken van de Leggerprofielen. Het aanpassen van de watergangen aan het leggerprofiel gebeurt door uitgraven of baggeren. Dit wordt vastgelegd in het baggerprogramma boezemwateren en het baggerprogramma polderwateren. De baggerprogramma's dragen ook bij aan de KRW-doelen.	In 2015 voldoet 75% van alle primaire watergangen aan de leggerafmetingen, en een nader te bepalen percentage van alle overige wateren. De primaire watergangen vallen onder het baggerprogramma boezemwateren en de overige wateren vallen onder het baggerprogramma polderwateren. In 2020 is het baggerprogramma gereed.	2010-2020

Nr	Maatregel	Omschrijving	Resultaat	Planning
44	Harmoniseren beleids- en algemene regels met alle waterschappen	In het kader van de algemene maatschappelijke trend en ambitie om regelgeving te harmoniseren, regeldruk te verminderen en waar mogelijk te opereren vanuit de 'één-loket-gedachte' is ook voor de waterschappen harmonisatie van (beleids)regels ten behoeve van eenduidigheid en doelmatigheid gewenst.	In 2015 zijn Rijnland (beleids)regels geharmoniseerd met die van de andere waterschappen.	2010-2015
45	Implementeren en toepassen van de gedragscode uit de Flora- en Faunawet voor het onderhoud van de primaire oppervlaktewateren	In de planperiode 2010 - 2015 zal Rijnland de uitvoering van beheer- en onderhoud voortzetten zoals in WBP3 en conform de Flora- en Faunawet. Veel werkprocessen van het waterschap zijn per activiteit ontheffingsplichtig in het kader van de Flora- en Faunawet. Door het opstellen van een gedragscode wordt aangegeven, dat het waterschap voldoet aan de Flora- en Faunawet en kan als het ware een paraplu-ontheffing verleend worden. In 2010 heeft Rijnland voor het onderhoud van de primaire oppervlaktewateren de gedragscode uit de Flora- en Faunawet volledig geïmplementeerd. Bij peilbesluiten en inrichtingsplannen wordt vanaf 2010 vooraf rekening gehouden met de Flora- en Faunawet.	In 2010 heeft Rijnland voor het onderhoud van de primaire oppervlaktewateren de gedragscode uit de Flora- en Faunawet volledig geïmplementeerd. De watergangen in beheer van Rijnland worden waar mogelijk ecologisch, maar in ieder geval conform de eisen van de Flora- en Faunawet beheerd. Bij peilbesluiten en inrichtingsplannen wordt vanaf 2010 vooraf rekening gehouden met de Flora- en Faunawet.	2010-2015 (doorlopend)
46	Vastleggen en implementeren van taken en bevoegdheden van Rijnland voor het vaarwegbeheer en nautisch beheer	De nieuwe Waterwet brengt met zich mee dat waterschappen vaarwegbeheerder worden van een aantal belangrijke doorgaande (recreatieve) vaarwegen. Het is een provinciale taak een totale beheersvisie voor het nautisch beheer en het vaarwegbeheer te ontwikkelen en de betreffende verantwoordelijkheden vervolgens aan derden toe te wijzen.	In 2010 is het vaarwegbeheer en nautisch beheer vastgelegd, waarna verdere ontwikkeling van beleid en implementatie (door derden) volgt.	2010-2015
47	Vastleggen en implementeren van taken en bevoegdheden van Rijnland voor waterbodemsanering	Op basis van de nieuwe Waterwet is aan Rijnland de waterbodemsaneringstaak opgedragen. De hiermee samenhangende beleidsvragen en werkzaamheden zijn zo veel mogelijk in de geactualiseerde Baggernota opgenomen.	In 2010 zijn taken en bevoegdheden ten aanzien van waterbodemsanering vastgelegd, waarna verdere implementatie van beleid volgt.	2010-2015
48	Ontwikkelen van een visie op recreatief medegebruik van het watersysteem en ontsluiting van het cultureel erfgoed	Rijnland heeft met het watersysteem en het bijbehorend cultureel erfgoed veel aan recreanten te bieden. Recreatief medegebruik neemt in onze maatschappij een steeds grotere (financiële) plaats in. Deze ontwikkeling vraagt om een actieve(re) rol, waarop Rijnland een visie wil ontwikkelen.	Rijnland heeft in 2012 een visie ontwikkeld op de mogelijkheden van het recreatief medegebruik van het watersysteem en haar rol hierin.	2010-2012
49	Vorbereiden van de verbreding van het Oegstgeestekanaal	De noodzaak voor verbreding van het Oegstgeestekanaal staat nog niet vast. In de periode 2010-2015 wordt de verbreding van het Oegstgeestekanaal voorbereid. In deze fase zal onder andere nog een verkennend onderzoek worden uitgevoerd. Na de voorbereiding kan in 2015 een beslissing kan worden genomen over de verbreding (noodzaak en mogelijkheden). Eventuele uitvoering van de verbreding vindt plaats na 2015.	Rijnland heeft in 2015 de verbreding van het Oegstgeestekanaal voorbereid.	2010-2015

nr	Maatregel	Omschrijving	Resultaat	Planning
GOED OPTREDEN BIJ CALAMITEITEN (met betrekking tot voldoende water)				
50	Prioriteren en aanpakken van obstakels/aandachtspunten in het watersysteem	De in de Uitvoeringsnota opgenomen obstakels/aandachtspunten voor de aan- en afvoer van water worden geprioriteerd en opgelost. Dit betreft met name een aantal deelgebieden in het boezemland. Verder worden in polderwateren en watergangen in stedelijk gebied, lokaal minder optimale situaties geoptimaliseerd, bijvoorbeeld door het vervangen van te krappe duikers.	Alle geprioriteerde obstakels en knelpunten in het watersysteem zijn opgelost in 2015.	2010-2015
51	Operationaliseren van het Calamiteitenbestrijdingsplan	In 2010 zal Rijnland het Calamiteitenbestrijdingsplan operationaliseren, uitgaande van het definitieve Calamiteitenbestrijdingsplan voor dijkkring 14 in 2009, waarbij kennis, ervaring en middelen operationeel en paraat gehouden ten behoeve van eventuele calamiteiten.	Het Calamiteitenbestrijdingsplan is vanaf 2010 operationeel zodat bij calamiteiten de juiste acties kunnen worden uitgevoerd.	2010
52	Oefenen van het Calamiteitenbestrijdingsplan	Rijnland oefent jaarlijks het Calamiteitenbestrijdingsplan.	Door het jaarlijks uitvoeren van de calamiteitenoefeningen heeft de organisatie bekendheid met het calamiteitenbestrijdingsplan en is de organisatie paraat bij calamiteiten.	2010-2015 (doorlopend)
53	Evalueren van het Calamiteitenbestrijdingsplan	Rijnland evalueert jaarlijks het Calamiteitenbestrijdingsplan, uitgaande van de jaarlijkse calamiteitenoefening.	Het Calamiteitenbestrijdingsplan is in 2011 voor de 1e keer geëvalueerd, daarna jaarlijks. Door evaluatie worden eventueel gewenste of noodzakelijke verbeteringen zichtbaar gemaakt.	2011-2015 (doorlopend)
54	Adviseren van provincies en gemeenten over noodscenario's in geval van calamiteiten	Rijnland adviseert provincies en gemeenten over noodscenario's in geval van calamiteiten. Dit is regulier werk.	Provincies en gemeenten zijn bekend met noodscenario's bij calamiteiten.	2010-2015 (doorlopend)
55	Opstellen van calamiteitenplan	Het opstellen van een calamiteitenplan is een door de Provincie aan de waterschappen opgelegde verplichting.	Het Calamiteitenbestrijdingsplan is vanaf 2010 beschikbaar en in 2010 operationeel gemaakt, zodat bij calamiteiten de juiste acties kunnen worden uitgevoerd.	2010
56	Actualiseren van het Calamiteitenplan	De provincie eist dat Rijnland het opgestelde calamiteitenplan iedere vier jaar actualiseert.	Het calamiteitenplan is gereed en wordt ieder 4 jaar geactualiseerd op basis van de evaluatie van de calamiteitenoefeningen.	2011-2015 (doorlopend)
57	Uitvoeren risicoanalyse en eventueel herzien van calamiteitenplan	De Provincie eist dat Rijnland iedere vier jaar een risicoanalyse uitvoert en deze, indien nodig, betreft bij de actualisatie van het calamiteitenplan.	De eerste risicoanalyse is in 2014 uitgevoerd. Met de risico-evaluatie wordt gecontroleerd of de doelen, maatregelen of organisatie in het Calamiteitenbestrijdingsplan veranderd moeten worden.	2014

nr	Maatregel	Omschrijving	Resultaat	Planning
58	Toepassen en updaten van het calamiteiten informatiesysteem Boezemkadebreuk (CIS)	Het toepassen en updaten van het calamiteiten informatiesysteem beschouwt Rijnland als regulier werk. Het CIS Boezemkadebreuk geeft aan welke specifieke maatregel door Rijnland moet worden getroffen wanneer de boezemkade van een polder breekt. Het systeem is in 2008-2009 opgesteld en wordt vanaf 2010 bijgehouden.	Door een actueel calamiteiten informatiesysteem (CIS) is bij locatiespecifieke problemen bij de boezemkade bekend welke maatregelen Rijnland moet treffen bij breuk.	2010-2015 (doorlopend)
59	Bemensen van informatie- en klachtenlijn	Rijnland heeft een informatie- en klachtenlijn waar inwoners en derden klachten en calamiteiten telefonisch kunnen melden.	Telefonische informatie is opgenomen en adequaat behandeld.	2010-2015 (doorlopend)
60	Bewaken het watersysteem bij extreme omstandigheden	Rijnland is alert op weersomstandigheden (bv weeralarm) of andere omstandigheden, zodat het voorbereid is op het optreden van mogelijke calamiteiten en zodat voorbereidingen getroffen kunnen worden om eventueel de calamiteit te voorkomen of te verkleinen (bijvoorbeeld middels voormalen).	Rijnland heeft alert en adequaat gereageerd en calamiteit is voorkomen of verminderd. Indien nodig is er voorgemaakt.	2011-2015 (doorlopend)
61	Geven van nazorg na een calamiteit	In samenwerking met andere betrokken instanties geeft Rijnland nazorg aan de getroffen in geval van een calamiteit. Hierbij moet gedacht worden aan transport, onderdak, levensmiddelen.	Na een eventuele calamiteit heeft Rijnland heeft adequate nazorg geleverd.	2010-2015 (doorlopend)

Gezond Water (*Strategisch Doel 3 van WBP4*)

ALGEMEEN (en betreft 1 of meerdere tactische doelen)				
1	Inkopen van duurzame en CO2-uitstoot beperkende materialen, technieken en energie	Bij de inkoop, gebruik en bouw ziet Rijnland er op toe dat duurzame en CO2-uitstoot beperkende materialen, technieken en energie gebruikt wordt.	Rijnland heeft een duurzaam en milieuvriendelijk beleid en past deze zoveel mogelijk toe bij de dagelijkse uitoefening van haar taken.	2010-2015 (doorlopend)
2	Planmatig monitoren van programma's, projecten en activiteiten	Het planmatig monitoren van de voortgang en effecten van programma's, projecten en activiteiten met betrekking tot gezond water is een reguliere taak van Rijnland.	De projectmatige monitoring op voortgang en effect van programma's, projecten en activiteiten is uitgevoerd.	2010-2015 (doorlopend)
3	Adviseren van alle betrokken partijen bij programma's, plannen, projecten en andere activiteiten met betrekking tot beleidsvorming en bestuurlijke ondersteuning	Het adviseren van alle betrokken partijen bij programma's, plannen, projecten en andere activiteiten is een reguliere taak van Rijnland.	Bij het advies aan derden m.b.t. beleid en bestuurlijke ondersteuning is rekening gehouden met de bijdrage aan 'gezond' water.	2010-2015 (doorlopend)

nr	Maatregel	Omschrijving	Resultaat	Planning
4	Projectmatig adviseren van alle betrokken partijen bij programma's, plannen, projecten en andere activiteiten met betrekking tot planvorming	Het adviseren van alle betrokken partijen bij programma's, plannen, projecten en andere activiteiten is een reguliere taak van Rijnland.	Bij het advies aan derden m.b.t. planvorming is rekening gehouden met de bijdrage aan 'gezond' water.	2010-2015 (doorlopend)
5	Actualiseren van het vergunningenbeleid in verband met veranderende wetgeving met betrekking tot gezond water.	Op grond van nieuwe wet- en regelgeving actualiseert Rijnland haar beleid ten aanzien van de vergunningverlening.	Het vergunningenbeleid past binnen de veranderde wetgeving.	2010-2015 (doorlopend)
6	Toetsen van plannen van derden op gebied van gezond water aan de Keur	Met het toetsen van plannen van derden aan de Keur wordt het beheer van gezond water bij het ontwikkelen van plannen van derden gewaarborgd.	Plannen van derden zijn getoetst aan het beleid en de belangen van Rijnland zoals is vastgelegd in o.a. de Keur, de WVO en de watertoets.	2010-2015 (doorlopend)
7	Verlenen van vergunningen volgens de Keur met betrekking tot gezond water.	Het afhandelen van vergunningaanvragen, meldingen en ontheffingen op grond van de Keur en andere van toepassing zijnde wet- en regelgeving.	Ingrepen in het watersysteem voldoen aan de Keur en eventuele andere wet- en regelgeving, waardoor gezond water gewaarborgd is.	2010-2015 (doorlopend)
8	Verlenen van vergunningen volgens de Waterwet, Wvo en Wm met betrekking tot gezond water.	Het afhandelen van vergunningaanvragen, meldingen en ontheffingen op grond van de Waterwet en WVO, de onderliggende besluiten en andere van toepassing zijnde wet- en regelgeving.	Ingrepen in het watersysteem voldoen aan de Waterwet, Wvo en eventuele andere wet- en regelgeving, waardoor gezond water gewaarborgd is.	2010-2015 (doorlopend)
9	Handhaven van de Keur, verleende vergunningen en besluiten t.b.v. gezond water	Het handhaven van de Keur en andere van toepassing zijnde wet- en regelgeving op ecologische gronden, waarbij de aan- en afvoerfunctie van de watergangen gegarandeerd blijft, middels schouw, controle van Keurwerken, en daadkrachtig optreden bij illegale werken.	Gezond water is gewaarborgd door controle en handhaving van de Keur en andere van toepassing zijnde wet- en regelgeving.	2010-2015 (doorlopend)
10	Handhaven van de Waterwet en WVO met betrekking tot gezond water.	Het handhaven van de Waterwet en WVO, de onderliggende besluiten en andere van toepassing zijnde wet- en regelgeving, middels controle en daadkrachtig optreden bij werkelijke of dreigende verontreinigingen.	Gezond water is gewaarborgd door controle en handhaving van de Waterwet, Wvo en evt. andere wet- en regelgeving.	2010-2015 (doorlopend)
11	Ontsluiten en toegankelijker maken van algemene en specifieke beleidsregels voor burgers.	Het ontsluiten en toegankelijker maken van algemene regels en specifieke beleidsregels voor de burger zal gebeuren door het taalgebruik te vereenvoudigen en de regels beschikbaar te maken op het internet, inclusief uitleg, illustratie en een helpfunctie.	Per 2010 beschikt Rijnland over een set geactualiseerde algemene en specifieke beleidsregels die voor de burgers zijn ontsloten. Dat wil zeggen, dat deze eenvoudig, helder en toegankelijk zijn.	2010

KRW (Europees programma voor levend en gezond water)				
nr	Maatregel	Omschrijving	Resultaat	Planning
12	Monitoren en toetsen van de ecologie van het Rijnlandse water.	Op grond van ecologische normen zal Rijnland het water binnen haar grenzen monitoren en toetsen onder meer volgens de gemaakte afspraken met andere waterschappen, provincies en het rijk. Deze monitoring en toetsing betreft het vaste meetnet, het projectmatige meetnet en het KRW-meetnet.	Op basis van toetsing en monitoring heeft Rijnland inzicht in de ecologie en de veranderingen daarin als gevolg van autonome ontwikkelingen of ingrepen.	2010-2015 (doorlopend)
13	Rapporteren en evalueren van de uitvoering van het KRW-programma met betrekking tot de ecologie, waarbij indien nodig de doelen en de maatregelen van het KRW-programma worden bijgesteld.	Rijnland levert een bijdrage aan de voortgangsrapportage en evaluatie van de uitvoering van het KRW-programma in het deelstroomgebied Rijn-West, waarbij mogelijk en zonedig doelen en maatregelen in 2015 bijgesteld worden.	In 2 of 3 tussenrapportages en een eindrapportage betreffende de 1ste KRW-planperiode 2009-2015 geeft Rijnland inzicht in de voortgang van uitvoering van projecten, het bereiken van de doelen en eventueel benodigde bijstelling van doelen of maatregelen.	2010-2015
14	Uitvoeren en begeleiden van de maatregelen voor de geprioriteerde wateren van het KRW-programma met betrekking tot levend water.	In de planperiode 2010 - 2015 zal Rijnland het in 2008 vastgestelde programma van maatregelen voor de geprioriteerde wateren van het KRW-programma uitvoeren en begeleiden, zoals vastgelegd in de nota "Schoon Water Rijnland".	In 2015 zijn de maatregelen voor de geprioriteerde wateren van het KRW-programma uitgevoerd.	2010-2015
15	Uitvoeren en begeleiden van de maatregelen voor de niet-geprioriteerde wateren van het KRW-programma die met synergie versneld uitvoering kunnen krijgen.	In de planperiode 2010 - 2015 zal Rijnland het nader (en veelal op ad hoc basis) te bepalen maatregelen voor de niet-geprioriteerde wateren van het KRW-programma uitvoeren en begeleiden, zoals benoemd in de nota "Schoon Water Rijnland". Bij beperkte voordelen en/of middelen worden deze niet-geprioriteerde wateren doorgeschoven naar een latere planperiode (en uiterlijk to 2027).	Kansen zijn benut om enkele maatregelen voor de niet-geprioriteerde wateren van het KRW-programma met synergie in 2015 uitgevoerd te hebben.	2010-2027
16	Vaststellen van doelen en maatregelen voor overige wateren, zijnde geprioriteerde kleinere wateren die buiten de grootte-criteria vallen van het KRW-programma (< 50 ha).	Rijnland zal de ecologische doelen en maatregelen vaststellen en prioriteren voor alle geprioriteerde kleinere wateren, zoals sloten, kanalen en meren en plassen, die buiten de grootte-criteria vallen van het KRW-programma.	Ecologische doelen en maatregelen voor geprioriteerde kleine wateren (niet-KRW-waterlichamen) zijn vastgesteld en geprioriteerd in een maatregelenprogramma.	2011
17	Uitvoeren van het maatregelenprogramma voor overige wateren, zijnde geprioriteerde kleinere wateren die buiten de grootte-criteria vallen van het KRW-programma (< 50 ha).	In de planperiode 2010 - 2015 zal Rijnland het in 2011 vastgestelde programma van maatregelen uitvoeren en begeleiden voor de geprioriteerde kleinere wateren, die buiten de grootte-criteria vallen van het KRW-programma. Dit vindt onder meer plaats in de watergebiedsplannen.	In 2015 is het maatregelenprogramma voor de geprioriteerde kleinere wateren uitgevoerd.	2012-2015
18	Vispasseerbaar maken van alle boezemgemaal en het visvriendelijk (vispasseerbaar of visveilig) maken van minstens 10% van de poldergemaal.	Het visveilig en vispasseerbaar maken van gemaal draagt bij aan een beter ecologisch watersysteem. Op basis van de resultaten van de studie 'Habitat & areaal voor visstand' wordt bepaald welke poldergemaal visveilig of vispasseerbaar worden gemaakt.	In 2015 zijn alle boezemgemaal (4) tweezijdig vispasseerbaar en zijn minstens 10% van alle poldergemaal is visveilig dan wel vispasseerbaar. De boezemgemaal en de belangrijkste poldergemaal zijn dan visvriendelijk.	2011-2015

nr	Maatregel	Omschrijving	Resultaat	Planning
19	Uitvoeren van studiemaatregelen van het KRW-programma	In de planperiode 2010 - 2015 zal Rijnland een aantal studiemaatregelen uitvoeren onder het KRW-programma, zoals de voortzetting van de inventarisatie en monitoring van de visstand in het beheersgebied, een <i>pilot-study</i> uitvoeren naar de werking van overwinteringsplaatsen voor vis en de studie 'areaal en habitat vis'.	Een nader te bepalen aantal studiemaatregelen van het KRW-programma zijn uitgevoerd, waardoor Rijnland (meer) inzicht heeft verkregen in de visstand en in relevante eisen voor het watersysteem ten behoeve van vis.	2010-2015
20	Aanleggen (al dan niet in samenwerking met derden) van 60 kilometer natuurvriendelijke oevers, inclusief eventuele gewenste faunapassages – zowel in de KRW-lichamen als in het achterliggende gebied	Het aanleggen van natuurvriendelijke oevers draagt bij aan een robuuster en gezonder watersysteem en biedt planten en dieren meer kansen door verbetering van hun leefomgeving.	60 km natuurvriendelijke oever is gerealiseerd voor 2016, inclusief de bijbehorende faunapassages.	2010-2015
21	Opstellen en uitvoeren van visstandbeheerprogramma's	Er zijn gebiedsdekkend Visstandbeheerscommissies vastgesteld (voor de boezem en drie regio's), waarin Rijnland een actieve rol vervult. Rijnland is als waterbeheerder eindverantwoordelijk voor de visstand. Rijnland stelt doelen vast en toetst visplannen aan de visstandbeheerplannen.	Visstandbeheerprogramma's zijn opgesteld en uitgevoerd.	2012-2015 (doorlopend)
22	Opstellen en toepassen stimuleringsprogramma natuurvriendelijk onderhoud van watergangen en oevers door derden.	Rijnland hanteert bij de schouw ook ecologische gronden, waarbij de aan- en afvoerfunctie van de watergangen behouden blijft. Ook loopt er een stimuleringsregeling die erin voorziet dat onderhoud door derden zo natuurvriendelijk mogelijk wordt uitgevoerd.	stimuleringsregeling beschikbaar vanaf 2012	2012-2015 (doorlopend)

SCHOON, HELDER, ZOET WATER

23	Monitoren en toetsen van de waterkwaliteit van het Rijnlandse water.	Op grond van waterkwaliteit normen zal Rijnland het water binnen haar grenzen monitoren en toetsen volgens de gemaakte afspraken met andere waterschappen, provincies en het rijk. Deze monitoring en toetsing betreft het vaste meetnet, het projectmatige meetnet en het KRW-meetnet.	Op basis van toetsing en monitoring van heeft Rijnland inzicht in de waterkwaliteit van Rijnlands oppervlaktewater en de veranderingen daarin als gevolg van autonome ontwikkelingen of ingrepen.	2010-2015 (doorlopend)
24	Rapporteren en evalueren van de uitvoering van het KRW-programma met betrekking tot de waterkwaliteit, waarbij indien nodig de doelen en de maatregelen van het KRW-programma worden bijgesteld.	Rijnland zal een bijdrage leveren aan de voortgangsrapportage en evaluatie van de uitvoering van het KRW-programma in het deelstroomgebied Rijn-West, waarbij in 2015 mogelijk en zo nodig doelen en maatregelen bijgesteld worden.	In 2 of 3 tussenrapportages en een eindrapportage betreffende de 1ste KRW-planperiode 2009-2015 geeft Rijnland inzicht in de voortgang van uitvoering van projecten, het bereiken van de doelen en eventueel benodigde bijstelling van doelen of maatregelen.	2010-2015
25	Uitvoeren en begeleiden van de maatregelen voor de geprioriteerde wateren van het KRW-programma met betrekking tot schoon helder oppervlaktewater.	In de planperiode 2010 - 2015 zal Rijnland het in 2008 vastgestelde programma van maatregelen voor de geprioriteerde wateren van het KRW-programma uitvoeren en begeleiden, zoals vastgelegd in de nota "Schoon Water Rijnland".	In 2015 zijn de maatregelen voor de geprioriteerde wateren van het KRW-programma uitgevoerd.	2010-2015

nr	Maatregel	Omschrijving	Resultaat	Planning
26	Afleiden van fysisch-chemische doelen en maatregelen voor overige wateren, zijnde geprioriteerde kleinere wateren die buiten de grootte-criteria vallen van het KRW-programma (< 50 ha).	Rijnland zal fysisch-chemische doelen en maatregelen afleiden voor alle kleine wateren, zoals sloten, kanalen en meren en plassen, die buiten de grootte-criteria vallen van het KRW-programma.	In 2010 is beleidsondersteunende notitie betreffende fysisch-chemische doelen en maatregelen voor niet-KRW-gebieden vastgesteld.	2010
27	Actualiseren van beleid betreffende de aanpak van diffuse bronnen.	In de planperiode 2010-2015 zal Rijnland haar beleid betreffende de aanpak van diffuse bronnen en gebruik van uitlopende (bouw)materialen, bestrijdingsmiddelen, meststoffen en overige (landbouw)chemicaliën actualiseren.	In 2015 heeft Rijnland haar beleid betreffende de aanpak van diffuse bronnen geactualiseerd, resulterend in strengere regelgeving en striktere handhaving.	2010-2015
28	Afstemmen en prioriteren van maatregelen ter vermindering van emissie van voedingsstoffen en vervuilingen	In de planperiode 2010-2015 zal Rijnland maatregelen afstemmen en prioriteren ter vermindering van de emissie van voedingsstoffen en vervuilingen binnen haar beheergebied. Deze maatregelen zijn voorgesteld in het Emissiebeheerplan van 2008 en worden nader uitgewerkt in watergebiedsplannen, waar binnen de waterkwaliteit wordt opgewaardeerd. Tevens valt onder deze maatregel het herzien van het Lozingenbeleid AWZI in 2009.	In 2011 is een beleidsondersteunende notitie betreffende het afstemmen en prioriteren van de ecologische doelen en maatregelen voor niet-KRW-gebieden vastgesteld.	2011
29	Uitvoeren van maatregelen ter vermindering van emissie van voedingsstoffen en vervuilingen	Ter vermindering van de emissie van voedingsstoffen en vervuilingen binnen haar beheergebied, zal Rijnland in de planperiode 2010 - 2015 het Emissiebeheersplan en het Lozingenbeleid uitvoeren en begeleiden. Het beleid en de maatregelen zijn voorgesteld in het Emissiebeheerplan van 2009 en het Lozingenbeleid van 2009 en worden nader uitgewerkt in o.a. watergebiedsplannen, waar binnen de waterkwaliteit wordt opgewaardeerd. Het beleid geldt als randvoorwaarde bij emissiebeheer, o.a. bij vergunningverlening en handhaving. Het lozingenbeleid vormt de randvoorwaarde voor de inzet van de AWZI.	In 2015 zijn de maatregelen ter vermindering van emissie van voedingsstoffen en vervuilingen uitgevoerd.	2012-2015
30	Uitvoeren van studiemaatregelen van het KRW-programma	In de planperiode 2010 - 2015 zal Rijnland een aantal studiemaatregelen uitvoeren onder het KRW-programma, zoals de maatregelenstudies betreffende De Westeinder Plassen en De Langerse Plassen, de studie betreffende de verstoring van organismen door watervervuiling, het Vlietpolder-project, twee landbouwkundige <i>pilot</i> projecten (Bollengebied en veengebied) en een onderzoek naar de relatie tussen waterbeheer en de kwaliteit van het polderwater.	Een nader te bepalen aantal studiemaatregelen van het KRW-programma zijn uitgevoerd, waardoor Rijnland (meer) inzicht heeft verkregen in enkele specifieke waterkwaliteitsproblemen in het veenweidegebied, in de bollenteelt en in de relatie waterbeheer-waterkwaliteit.	2010-2015
31	Uitvoeren van de maatregelen voor de zwemwaterlocaties conform zwemwaterprofielen.	In de planperiode 2010-2015 zal Rijnland de maatregelen ter verbetering van het beheer van zwemwater uitvoeren aan de hand van zwemwaterprofielen zoals vastgesteld in 2008. Hierbij speelt Rijnland als waterautoriteit een zichtbare rol.	De maatregelen ter verbetering van het beheer van zwemwater zijn uitgevoerd, waardoor de zwemwaterlocaties voldoen aan de opgestelde zwemwaterprofielen.	2010-2015

nr	Maatregel	Omschrijving	Resultaat	Planning
32	Monitoren en toetsen van de zwemwaterkwaliteit van zwemwaterlocaties.	Het is een taak van Rijnland om de zwemwaterkwaliteit van zwemwaterlocaties te monitoren en te toetsen.	Rijnland heeft inzicht in de actuele zwemwaterkwaliteit van zwemwaterlocaties en kan op basis van toetsing van de kwaliteit aan de norm eventuele maatregelen nemen.	2010-2015 (doorlopend)
33	Realiseren van menginstallaties ter bestrijding van blauwalgen	In de planperiode 2010-2015 zal Rijnland een nader te bepalen aantal menginstallaties ter bestrijding van blauwalgen realiseren, als vanuit de zwemwaterprofielen blijkt dat dit noodzakelijk is.	In 2015 worden op vier (mogelijk zes) locaties blauwalgen met menginstallaties bestreden. Dit betreft de Nieuwe Meer, de Haarlemmermeerse Bosplas, de Vlietlanden en de Zegerplas. Mogelijke locaties zijn de Zoetermeerse Plas en 't Joppe.	2010-2015
34	Realiseren van een waarschuwingssysteem (EWACS) voor het optreden van problematische drijfslagen van ondermeer blauwalgen.	In 2014 zal Rijnland een waarschuwingssysteem (EWACS) realiseren voor het optreden van problematische drijfslagen van ondermeer blauwalgen.	In 2014 beschikt Rijnland over een waarschuwingssysteem (EWACS) voor het optreden van problematische drijfslagen van blauwalgen, zodat tijdig doeltreffende maatregelen kunnen worden genomen.	2010-2014
35	Realiseren van een blijvende oplossing voor de overlast door drijfslagen van ondermeer blauwalgen op de locaties in Braasem en Aalsmeer.	De aanpak van Rijnland bij overlast door drijfslagen van ondermeer blauwalgen op de Braasemmeer en bij Aalsmeer is in het verleden klachtgestuurd geweest, gericht op specifieke overlastsituaties. Rijnland gaat een blijvende oplossing van de problemen realiseren.	In 2010 is de overlast door blauwalgen op de Braasemmeer en bij Aalsmeer blijvend opgelost	2010
36	Opstellen van een uitvoeringsprogramma voor de bestrijding van overlast door drijfslagen van ondermeer blauwalgen	In de periode 2013-2015 stelt Rijnland een uitvoeringsprogramma op voor de bestrijding van overlast door drijfslagen van ondermeer blauwalgen (op overige locaties, andere dan de Braasemmeer en bij Aalsmeer).	In 2015 heeft Rijnland een uitvoeringsprogramma voor de aanpak van problemen met drijfslagen van ondermeer blauwalgen opgesteld.	2013-2015
37	Controleren van de basisinspanning van gemeenten.	In de planperiode 2010-2015 zal Rijnland blijven controleren of de gemeenten voldoen aan de basisinspanning. Hierbij ondersteunt en begeleidt Rijnland de gemeenten middels Optimalisatie Afvalwaterketen Studies (OAS) en aanvullende herberekeningen.	De controle of de gemeenten voldoen aan de basisinspanning is uitgevoerd. 95% van alle gemeenten voldoet in 2015 aan de basisinspanning (emissiespoor), resulterend in een blijvende reductie van de vuilvracht van riooloverstorten zoals eerder met de betrokken gemeenten is afgesproken.	2010-2015
38	Controleren van maatregelen uit het waterkwaliteitsspoor.	In de planperiode 2010-2015 controleert Rijnland of de resterende maatregelen uit het waterkwaliteitsspoor zijn uitgevoerd. Hierbij ondersteunt en begeleidt Rijnland de gemeenten middels aanvullende waterkwaliteitstoetsing.	95% van alle gemeenten heeft in 2015 de resterende maatregelen uit het waterkwaliteitsspoor uitgevoerd waardoor een maximale verbetering van de waterkwaliteit in het systeem wordt bereikt binnen de beschikbare middelen.	2010-2015

nr	Maatregel	Omschrijving	Resultaat	Planning
39	Opstellen en bijhouden van 2-jaarlijkse maatlat riolering en ongewenste lozingen	Rijnland volgt de gemeentelijke rioleringsinspanningen op de voet middels GRPs, BRPs en gemeentelijke c.q. stedelijke waterplannen, stelt op grond hiervan 2-jaarlijks een maatlat riolering en ongewenste lozingen op, met daarin een overzicht van afspraken met gemeenten en de voortgang en stand van zaken.	Een 2-jaarlijkse maatlat riolering en ongewenste lozingen die gebruikt wordt door alle betrokken afdelingen.	2010-2015
40	Reduceren van het aantal riooloverstorten en ongerioleerde lozingen	In de planperiode 2010-2015 zal Rijnland het aantal riooloverstorten en het aantal ongerioleerde lozingen reduceren. Hierdoor zal de vuillast ten laste van het oppervlaktewater afnemen.	De vuiluitstoot als gevolg van riooloverstorten en ongerioleerde lozingen is gereduceerd.	2010-2015
41	Agenderen van de verziltingsproblematiek bij het Rijk (landelijke verdeling zoetwater), de provincies, de gemeenten en belangengroepen	Rijnland zal de verziltingsproblematiek op gemeentelijk, provinciaal en landelijk nivo met de verschillende partijen bespreken, waarbij Rijnland niet het voortouw zal nemen.	De verziltingsproblematiek is blijvend onder de aandacht van het Rijk, de provincies, de gemeenten en belangengroepen.	2010-2015 (doorlopend)
42	Uitvoeren van onderzoek naar maatregelen voor de verziltingsproblematiek	In de planperiode 2010-2015 zal Rijnland zelf onderzoek doen naar maatregelen voor de verziltingsproblematiek.	In 2015 is Rijnlands onderzoek naar maatregelen voor de verziltingsproblematiek uitgevoerd en zijn beleidsopties uitgewerkt, inclusief een lijst met de meest kansrijke maatregelen.	2010-2015
43	Uitvoeren van onderzoek naar kwelreducerende maatregelen	Rijnland doet onderzoek naar kwelreducerende maatregelen. Dit onderzoek loopt reeds en de resultaten zullen voor het eind van 2011 gepresenteerd worden.	Het onderzoek naar kwelreducerende maatregelen is uitgevoerd en gerapporteerd in 2011. Het rapport bevat een inventarisatie van wellen en van de weldichtingsmaatregelen, alsmede van alternatieve oplossingsrichtingen zoals peilverhoging in droogmakerijen.	2010-2011
44	Uitvoeren van een maatregelenprogramma ten behoeve van reductie van kwel en verzilting	Rijnland zal in de periode van 2012-2015 het maatregelenprogramma ten behoeve van reductie van kwel en verzilting volledig uitvoeren. De maatregelen volgen uit bovengenoemd onderzoeken. De effectiviteit van de maatregelen zijn vooralsnog onvoldoende bekend en moeten blijken uit het onderzoek. Mogelijke maatregelen zijn kwelreductie door weldichting en/of peilverhoging, en het wegpompen van zoute kwel middels aan te leggen persleidingen.	Vanaf 2012 wordt het maatregelenprogramma ter reductie van kwel en verzilting uitgevoerd.	2012-2015
45	Renoveren van de schutsluis Spaarndam	De schutsluis Spaarndam wordt gerenoveerd, waarbij het schutvolume verkleind wordt.	In 2011 is de schutsluis te Spaarndam gerenoveerd en operationeel, waardoor de indringing van zout water wordt beperkt.	2010-2011

INTEGRAAL BEHEER AFVALWATERKETEN

nr	Maatregel	Omschrijving	Resultaat	Planning
46	Monitoren en toetsen van de waterkwaliteit ten behoeve van optimalisatie en kosten	Het monitoren en toetsen van de waterkwaliteit per afstromingsgebied volgens het vaste meetnet is een reguliere taak van Rijnland.	Op basis van toetsing en monitoring heeft Rijnland inzicht in de waterkwaliteit in het afstromingsgebied van de AWZI's en in de veranderingen daarin als gevolg van autonome ontwikkelingen of ingrepen. Rijnland heeft inzicht in mogelijkheden voor optimalisatie van de waterkwaliteit en de kosten.	2010-2015 (doorlopend)
47	Beheren van zuiveringstechnische werken	Het beheer van zuiveringstechnische werken betreft regulier werk. Het operationeel afvalwaterketenbeheer is gericht op het voldoen aan de Wvo (Wet verontreiniging oppervlaktewater) en de Wm (Wet milieubeheer).	De zuiveringstechnische werken functioneren volgens de eisen en zuiveren influent naar effluent van voldoende kwaliteit.	2010-2015 (doorlopend)
48	Uitvoeren van 1e lijns onderhoud van zuiveringstechnische werken	Het uitvoeren van 1e lijns onderhoud betreft regulier werk.	Het 1e lijns onderhoud is uitgevoerd, zodanig dat de bedrijfszekerheid is geborgd.	2010-2015 (doorlopend)
49	Uitvoeren van 2e en 3e lijns onderhoud van zuiveringstechnische werken	Het uitvoeren van 2e en 3e lijns onderhoud betreft regulier werk.	Het 2e en 3e lijns onderhoud is uitgevoerd, zodanig dat de bedrijfszekerheid is geborgd.	2010-2015 (doorlopend)
50	Uitvoeren van Optimalisatie Afvalwaterketen Studies (OAS)	Het uitvoeren van een nader te bepalen aantal Optimalisatie Afvalwaterketen Studies (OAS) om per afstromingsgebied per AWZI te voldoen aan wettelijke eisen. Dit zal resulteren in investeringsmaatregelen en bindende afspraken over permanente samenwerking die worden geborgd in het afvalwaterakkoord (AWA). Uit een <i>quick-scan</i> uitgevoerd in 2007 is gebleken dat bij maximaal 6 van de 30 awzi's een OAS nuttig is.	In 2011 is een nader te bepalen aantal OAS-studies afgerond, resulterend in een (investerings)kosten verlaging met 10% en een vermindering van de emissie op het watersysteem van 10%.	2010-2011
51	Uitvoeren van rioolbeheer voor de gemeente Noordwijkerhout in samenwerking met Drinkwaterbedrijf Zuid-Holland	In de planperiode 2010 - 2015 zal Rijnland rioolbeheer in Noordwijkerhout in samenwerking met Drinkwaterbedrijf Zuid-Holland voortzetten. Het operationeel afvalwaterketenbeheer is gericht op het voldoen aan de Wvo (Wet verontreiniging oppervlaktewater) en de Wm (Wet milieubeheer).	Het rioolbeheer in de gemeente Noordwijkerhout is voortgezet, waarbij voldaan is aan de contractuele afspraken.	2010-2015 (doorlopend)
52	Gescheiden inzamelen van het afvalwater in Rijnlands hoofdkantoor en verwerken van urine op AWZI Leiden	Het afvalwater van het hoofdkantoor van Rijnland zal gescheiden ingezameld gaan worden, waarbij de urine apart verwerkt zal worden op AWZI Leiden. Dit wordt meegenomen met de herinrichting van het Rijnlands kantoor. Dit is een demonstratieproject dat gebruikt wordt voor kennisontwikkeling en PR en waarmee Rijnland de techniek toont om urine uit het hoofdkantoor te verwerken. De uitvoering volgt de planning van de herinrichting van Rijnlands kantoor.	In 2014 wordt het afvalwater van Rijnlands hoofdkantoor gescheiden ingezameld en urine wordt apart verwerkt op de AWZI Leiden.	2010-2014

nr	Maatregel	Omschrijving	Resultaat	Planning
53	Stimuleren van gescheiden inzameling van het afvalwater in gebouwen van derden	Het gescheiden inzamelen van afvalwater wordt bij derden gestimuleerd. Hierbij is Rijnland kennishouder.	In 2014 wordt in één of meer gebouwen van derden wordt afvalwater in gebouwen van derden gescheiden ingezameld.	2010-2015
54	Ondersteunen van gemeentelijke afkoppelplannen voor verhard oppervlak	Rijnland zal een aantal gemeentelijke afkoppelplannen voor verhard oppervlak ondersteunen bij het opstellen en uitvoeren van maatregelen.	In 2015 heeft Rijnland een aantal gemeentelijke afkoppelplannen voor verhard oppervlak ondersteund, resulterend in ontlasting van de AWZI's als gevolg van afkoppeling van verhard oppervlak op de riolering.	2010-2015
55	Uitvoeren van het zuiveringsbeheerprogramma (ZBP)	Het uitvoeren van het zuiveringsbeheerprogramma gebeurt op basis van het Zuivering Beheerplan (ZBP) en betreft regulier werk. In 2009 is het Zuivering Beheerplan (ZBP) opgesteld waarin de missie/visie voor het zuiveringsbeheer is bepaald. In het ZBP zijn missie/visie vertaald naar concrete maatregelen in het zuiveringsbeheer.	Het Zuiveringsbeheerprogramma is operationeel en wordt uitgevoerd.	2010-2015
56	Opstellen van basiszuiveringsplan (BZPs)	Het BZP is een jaarlijks te actualiseren document waarin per AWZI de huidige en toekomstige situatie wordt beschreven waaronder o.a. de vervangingsinvesteringen, ontwikkelingsinvesteringen, toekomstige effluenteisen, veiligheid, ARBO en kwaliteit, procesregelingen, en beheersvisie. Voor elke AWZI wordt een basiszuiveringsplan opgesteld, inclusief een afvalprotocol en een Milieujaarverslag (MJV).	In 2015 zijn voor de AWZI's waarvoor dat nodig wordt geacht basiszuiveringsplannen opgesteld.	2010-2015
57	Uitvoeren van het beheer van IBAs	Binnen het beheergebied van Rijnland beschikken 17 gemeenten over IBAs. In totaal zijn dat er 371 en Rijnland doet het beheer en onderhoud van deze IBAs. Dit is regulier werk en gebeurt in overleg met de betreffende gemeenten. Wettelijk ligt deze taak per 1 juli 2008 bij de gemeenten, maar omdat Rijnland het afvalwaterketenbeheer naar zich toe wil trekken zet Rijnland het beheer en onderhoud aan IBAs in de toekomst voort. In het kader van de verbrede zorgplicht zijn hierover afspraken gemaakt met de betreffende gemeenten.	Het beheer en onderhoud van IBAs is uitgevoerd.	2010-2015 (doorlopend)
58	Uitvoeren rioolbeheer in samenwerking met meerdere gemeenten	In de planperiode 2010 - 2015 wil Rijnland samen met DHZ in vijf nader te bepalen gemeenten het rioolbeheer gezamenlijk uitvoeren. Het operationeel afvalwaterketenbeheer is gericht op het voldoen aan de Wvo (Wet verontreiniging oppervlaktewater) en de Wm (Wet milieubeheer).	Vanaf 2011 voert Rijnland rioolbeheer in vier nader te bepalen gemeenten in het gezamenlijk verzorgingsgebied van DZH en Rijnland.	2011-2015
59	Uitbreiden zuiveringsbeheer naar integraal afvalwaterketenbeheer voor een aantal gemeenten	Rijnland wil het zuiveringsbeheer voor een aantal gemeenten uitbreiden naar integraal afvalwaterketenbeheer, inhoudende dat het zuiveringsbeheer geïntegreerd wordt met rioolbeheer en dat het afvalwatersysteem geoptimaliseerd wordt aan de hand van OASs.	Rijnland heeft in 2011 met drie gemeenten overeenkomsten afgesloten voor permanente samenwerking en in 2015 met zes gemeenten.	2010-2015

nr	Maatregel	Omschrijving	Resultaat	Planning
GOED OPTREDEN BIJ CALAMITEITEN (met betrekking tot gezond water)				
60	Vormen van afvalwaterteams per afstromingsgebied van een AWZI, met betrokken gemeenten	Om te komen tot integraal afvalwaterbeheer, zullen samen met gemeenten afvalwaterteams worden gevormd. Hierbij wordt ingezet op AWZI's waar dat dit het meest zinvol is.	Afhankelijk van ervaring en succes heeft Rijnland in 2011 vier operationele afvalwaterteams gevormd en in 2015 tien.	2010-2015
61	Opstellen van afvalwaterplannen met gemeenten	In de planperiode 2010 - 2015 zullen afvalwaterteams van Rijnland afvalwaterplannen opstellen waarbij basisrioleringsplannen en basiszuiveringsplannen zullen worden geïntegreerd. In deze afvalwaterplannen wordt de gezamenlijke visie van gemeenten en Rijnland ten aanzien van de verzameling, transport en verwerking van afvalwater weergegeven, en het daaruit voortvloeiende maatregelenprogramma, dat uiteindelijk wordt vastgelegd in een afvalwaterakkoord. Rijnland zal voor eind van de planperiode met een nader te bepalen aantal gemeenten zulke afvalwaterakkoorden hebben afgesloten.	Met geïnteresseerde gemeenten zijn afvalwaterplannen ontwikkeld, inclusief uitvoeringsprogramma's. Met de betrokken gemeenten worden afspraken ter uitvoering vastgelegd in afvalwaterakkoorden.	2012-2015
62	Uitvoeren van maatregelen van de afvalwaterplannen (AWPs)	Vanaf 2011 zal Rijnland de maatregelen van de afvalwaterplannen gaan uitvoeren. In de afvalwaterplannen zijn (investerings)maatregelen opgenomen voor zowel Rijnland als gemeenten die leiden tot een efficiënter afvalwaterketenbeheer. Deze maatregelen worden opgenomen in de MJR. Het operationeel afvalwaterketenbeheer is gericht op het voldoen aan de Wvo (Wet verontreiniging oppervlaktewater) en de Wm (Wet milieubeheer).	De maatregelprogramma's van de afvalwaterplannen (AWPs) worden vanaf 2011 uitgevoerd, waarbij de maatregelen zijn gestructureerd en onderling op elkaar zijn afgestemd.	2011-2015
63	Operationaliseren van het Calamiteitenbestrijdingsplan	In 2010 zal Rijnland het Calamiteitenbestrijdingsplan operationaliseren, uitgaande van het definitieve Calamiteitenbestrijdingsplan voor dijkkring 14 in 2009, waarbij kennis, ervaring en middelen operationeel en paraat gehouden ten behoeve van eventuele calamiteiten.	Het Calamiteitenbestrijdingsplan is vanaf 2010 operationeel zodat bij calamiteiten de juiste acties kunnen worden uitgevoerd.	2010
64	Oefenen van het Calamiteitenbestrijdingsplan	Rijnland oefent jaarlijks het Calamiteitenbestrijdingsplan.	Door het jaarlijks uitvoeren van de calamiteitenoefeningen heeft de organisatie bekendheid met het calamiteitenbestrijdingsplan en is de organisatie paraat bij calamiteiten.	2010-2015
65	Evalueren van het Calamiteitenbestrijdingsplan	Rijnland evalueert jaarlijks het Calamiteitenbestrijdingsplan, uitgaande van de jaarlijkse calamiteitenoefening.	Het Calamiteitenbestrijdingsplan is in 2011 voor de 1e keer geëvalueerd, daarna jaarlijks. Door evaluatie worden eventueel gewenste of noodzakelijke verbeteringen zichtbaar gemaakt.	2011
66	Adviseren van provincies en gemeenten over noodscenario's in geval van calamiteiten	Rijnland adviseert provincies en gemeenten over noodscenario's in geval van calamiteiten. Dit is regulier werk.	Provincies en gemeenten zijn bekend met noodscenario's bij calamiteiten.	2010-2015 (doorlopend)

nr	Maatregel	Omschrijving	Resultaat	Planning
67	Opstellen van het Calamiteitenplan	Het opstellen van een calamiteitenplan is een door de Provincie aan de waterschappen opgelegde verplichting.	Het Calamiteitenbestrijdingsplan is vanaf 2010 beschikbaar en in 2010 operationeel gemaakt, zodat bij calamiteiten de juiste acties kunnen worden uitgevoerd.	2010
68	Actualiseren van het Calamiteitenplan	De provincie eist dat Rijnland het opgestelde calamiteitenplan iedere vier jaar actualiseert.	Het calamiteitenplan is gereed en wordt ieder 4 jaar geactualiseerd op basis van de evaluatie van de calamiteitenoefeningen.	2010-2015 (doorlopend)
69	Uitvoeren risicoanalyse en eventueel herzien van calamiteitenplan	De Provincie eist dat Rijnland iedere vier jaar een risicoanalyse uitvoert en deze, indien nodig, betreft bij de actualisatie van het calamiteitenplan.	De eerste risicoanalyse is in 2014 uitgevoerd. Met de risico-evaluatie wordt gecontroleerd of de doelen, maatregelen of organisatie in het Calamiteitenbestrijdingsplan veranderd moeten worden.	2014
70	Toepassen en updaten van het calamiteiten informatiesysteem (CIS) met betrekking tot gezond water	Het toepassen en updaten van het calamiteiten informatiesysteem beschouwt Rijnland als regulier werk. Het CIS Boezemkadebreuk geeft aan welke specifieke maatregel door Rijnland moet worden getroffen wanneer de boezemkade van een polder breekt. Het systeem is in 2008-2009 opgesteld en wordt vanaf 2010 bijgehouden.	Door een actueel calamiteiten informatiesysteem (CIS) is bij locatiespecifieke problemen bij de boezemkade bekend welke maatregelen Rijnland moet treffen bij breuk.	2010-2015 (doorlopend)
71	Bemensen van informatie- en klachtenlijn	Rijnland heeft een informatie- en klachtenlijn waar inwoners en derden klachten en calamiteiten telefonisch kunnen melden.	Telefonische informatie is opgenomen en adequaat behandeld.	doorlopend
72	Bewaken van de waterkwaliteit bij extreme weersomstandigheden of andere bijzondere omstandigheden	Rijnland is alert op weersomstandigheden (bv weeralarm) of andere bijzondere omstandigheden, zodat het voorbereid is op het optreden van mogelijke calamiteiten en zodat voorbereidingen getroffen kunnen worden om eventueel de calamiteit te voorkomen of de gevolgen te verkleinen (bijvoorbeeld middels beluchten of doorspoelen). Na melding of constatering van mogelijke vervuiling van het oppervlaktewater, zal Rijnland voorbereidingen treffen om een eventuele calamiteit te voorkomen of te verkleinen.	Rijnland heeft alert en adequaat gereageerd en calamiteit is voorkomen of verminderd. Indien nodig is er voorgemaakt.	doorlopend

Bijlage 3 Thematische kaarten (inclusief beschrijving)

- 1. Fysieke ontwikkelingen: bodemdaling**
- 2. Fysieke ontwikkelingen: verzilting**
- 3. Maatschappelijke ontwikkelingen: ruimtelijke ordening en dynamiek**
- 4. Veiligheid tegen overstromingen: te verwachten opgave keringen**
- 5. Voldoende water: opgave Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW)**
- 6. Voldoende water: opgave peilbeheer**
- 7. Gezond water: opgave Kaderrichtlijn Water (KRW)**
- 8. Gezond water: opgave Nationaal Bestuursakkoord Afvalwaterketen**
- 9. Gezond water: rioleringsopgave gemeenten**
- 10. Gezond water: verbeteringswerken AWZI's**

Beschrijving

Kaart 1 Fysieke ontwikkelingen: Bodemdaling

Ruimtelijke spreiding:

Veenweidegebied en daarbij vooral oostelijk gebied (Reeuwijk, Nieuwkoop). Maaiveld daling van 1 meter in 1 eeuw bij ergste klimaatscenario.

Schaalniveau opgave:

Regionaal

Onzekerheid opgave

Laag, alleen de mate van bodemdaling is afhankelijk van klimaatscenario's

Impact Rijnland:

De impact op lange termijn is op de onderstaande onderwerpen is nog niet bekend.

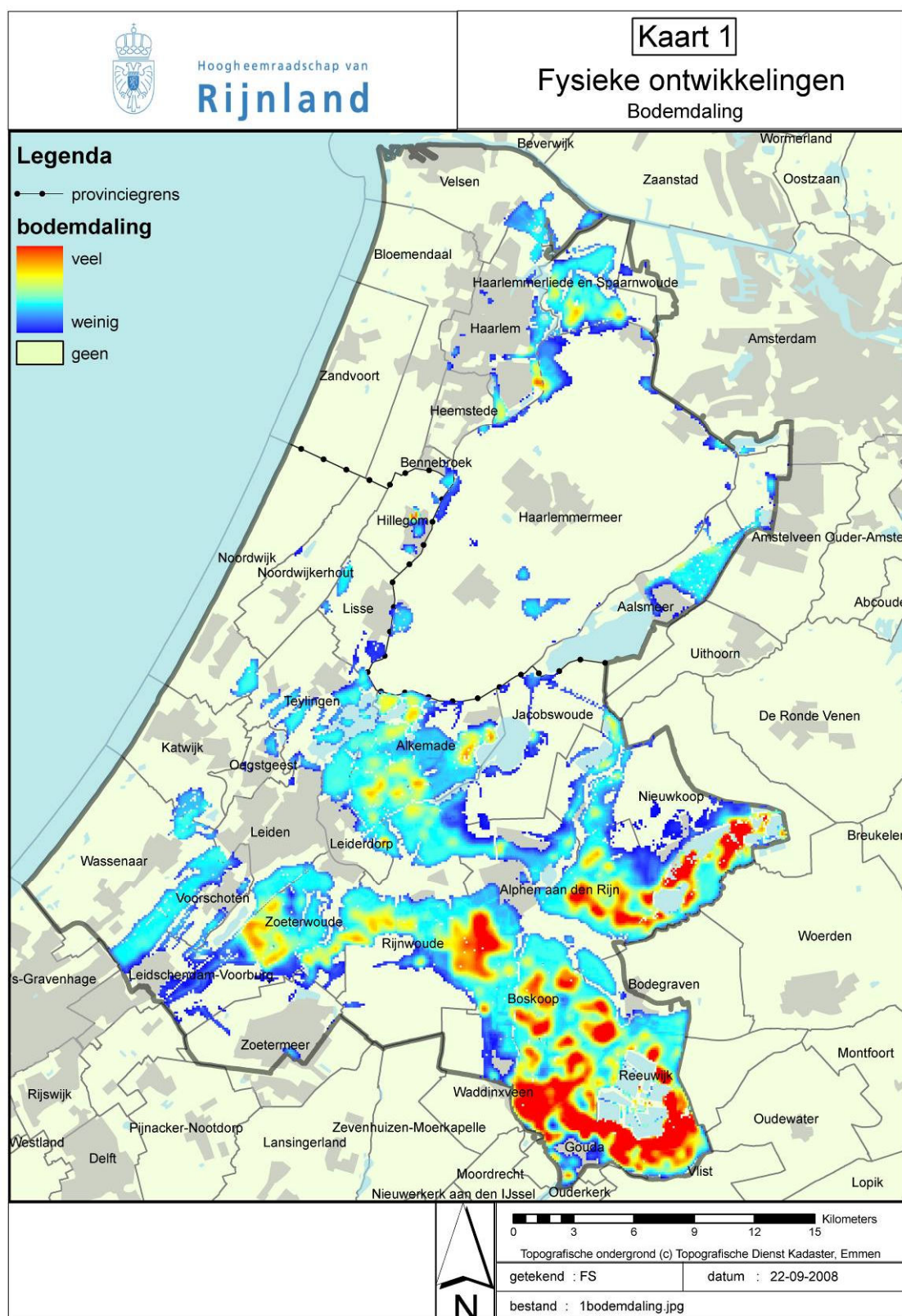
- Peilbeheer?
- Keringen?
- Regionale grondwaterstromingen?

Maatregelen

Nog onduidelijk. In sommige gebieden is de impact wellicht zo groot, dat een discussie over functieverandering op lange termijn noodzakelijk is

Wie nodig:

Provincie: functie volgt peildiscussie

Beschrijving

Kaart 2 Fysieke ontwikkelingen: Verzilting

Ruimtelijke spreiding:

De belangrijkste bronnen van verzilting zijn de diepe polders en inlaat Gouda bij droge zomers. In het kleine kaartje rechtsboven staat de verspreiding van het zout aangegeven via het hoofdwatersysteem (boezem). Het meest verziltingsgevoelig zijn landbouw (Greenports, akkerbouw in diepe polders) en kwetsbare natuur.

Schaalniveau opgave:

Locaal (bij functies) en regionaal (aanvoer, conservering)

Onzekerheid opgave

Dat de verzilting zal toenemen is duidelijk. De mate waarin hangt af van de klimaatscenario's.

Bij het ongunstigste klimaatscenario zijn de gevolgen verstrekkend, onder meer omdat de bestrijding van de interne verzilting (kwel en schutsluis) met zoet inlaatwater (uit de inlaat van Gouda) dan praktisch niet meer mogelijk is.

Impact Rijnland:

Onzeker. Grofweg zijn volgende twee oplossingsrichtingen te bedenken.

- c. Verzilting accepteren. Verziltingsgevoelige gebieden zelfvoorzienend inrichten.
- d. Aanleggen van een "nieuwe" waterinfrastructuur voor de toevoer van zoet water

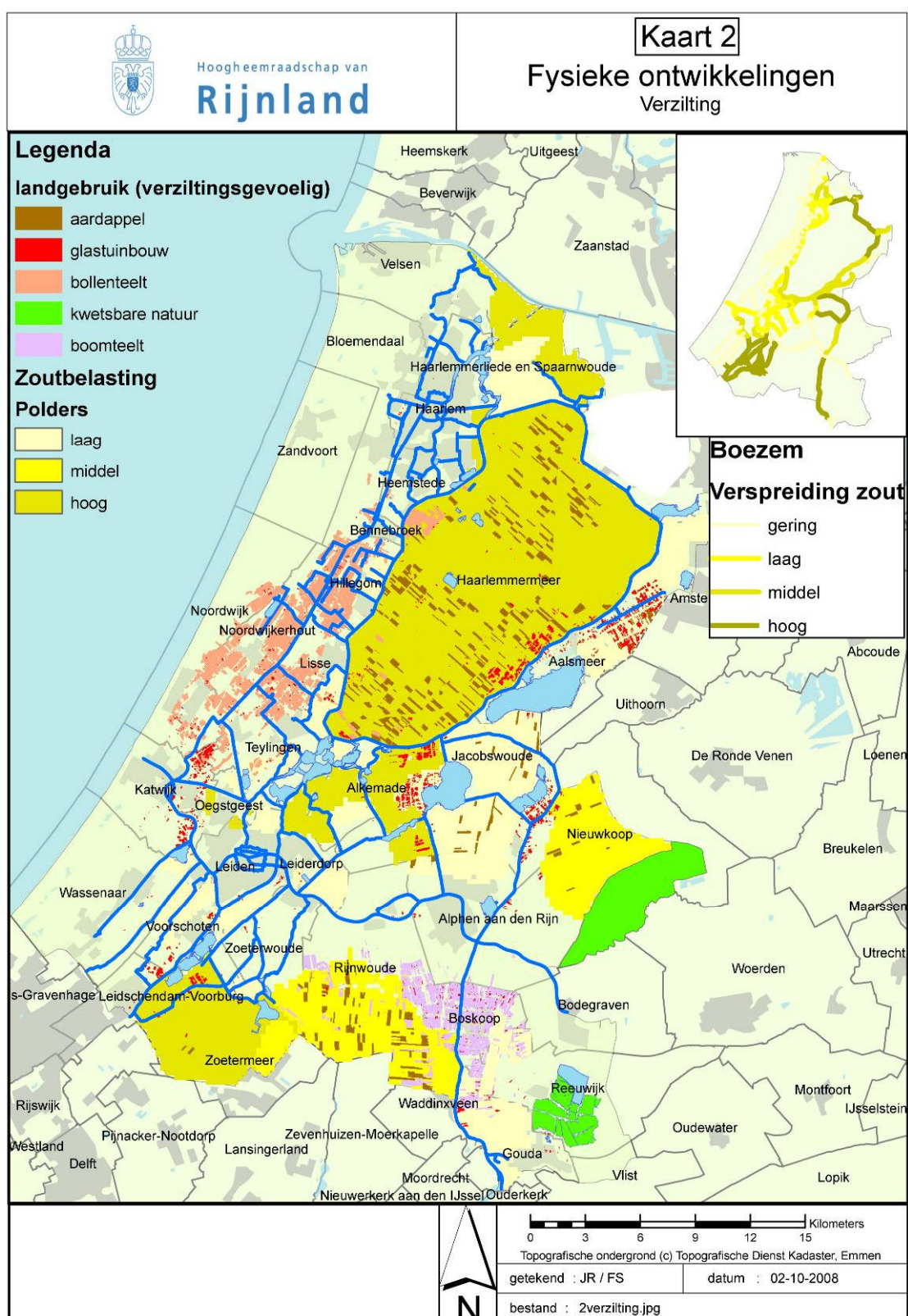
Deze afweging kan Rijnland (mede gezien haar taken en bevoegdheden) niet alleen maken. De komende tijd zal de beleidsvoorbereiding dan ook met veel bevoegde instanties, landelijk, provincies, regionale waterbeheerders en betrokkenen belangengroepen verder vorm moeten krijgen. Bij keuze voor de eerste oplossingsrichting is de impact op Rijnland veel minder dan bij de tweede.

Maatregelen

Verzilting accepteren en toename vertragen (zo mogelijk). aanleggen 'nieuwe' waterinfrastructuur voor zoet water (aanvoeren, conserveren)

Wie nodig:

Rijk (VROM, V&W, LNV), provincie, betrokken sectoren (Greenports, landbouw algemeen, natuurbeheerders)

Beschrijving

Kaart 3 Maatschappelijke ontwikkelingen: Ruimtelijke ontwikkeling en dynamiek

Ruimtelijke spreiding:

Functieverandering:

- Toename stedelijk gebied (bebouwing/bedrijven, wegen): concentratie in Haarlemmermeer, As Leiden Katwijk en Oude Rijnzone
- Natuur/recreatie in oostelijk deel beheersgebied

Bestaand gebied:

Stedelijke herstructurering en inbreidingen: concentratie in grotere steden Haarlem, Leiden, Gouda

Schaalniveau:

Deels grootschalig (functieverandering)

Deels kleinschalig (bestaand gebied: gemeenteniveau)

Onzekerheid

Deze is vrij hoog. Ruimtelijke ordeningsplannen verdwijnen zelfs in een laat stadium geregeld weer van tafel. Ook is het krachten spel tussen partijen dynamisch en verandert het podium waar beslissingen genomen worden telkens (het ene moment is de ene overlegstructuur van belang, het volgende moment is dat voor hetzelfde gebied een ander overlegplatform).

Impact Rijnland:

In de gebieden met een hoge stedelijke dynamiek vergt zelfs het op orde houden (waterneutraal bouwen) van het watersysteem een proactieve houding van Rijnland. De wateropgaven (op orde brengen) zijn over het algemeen gering in deze gebieden.

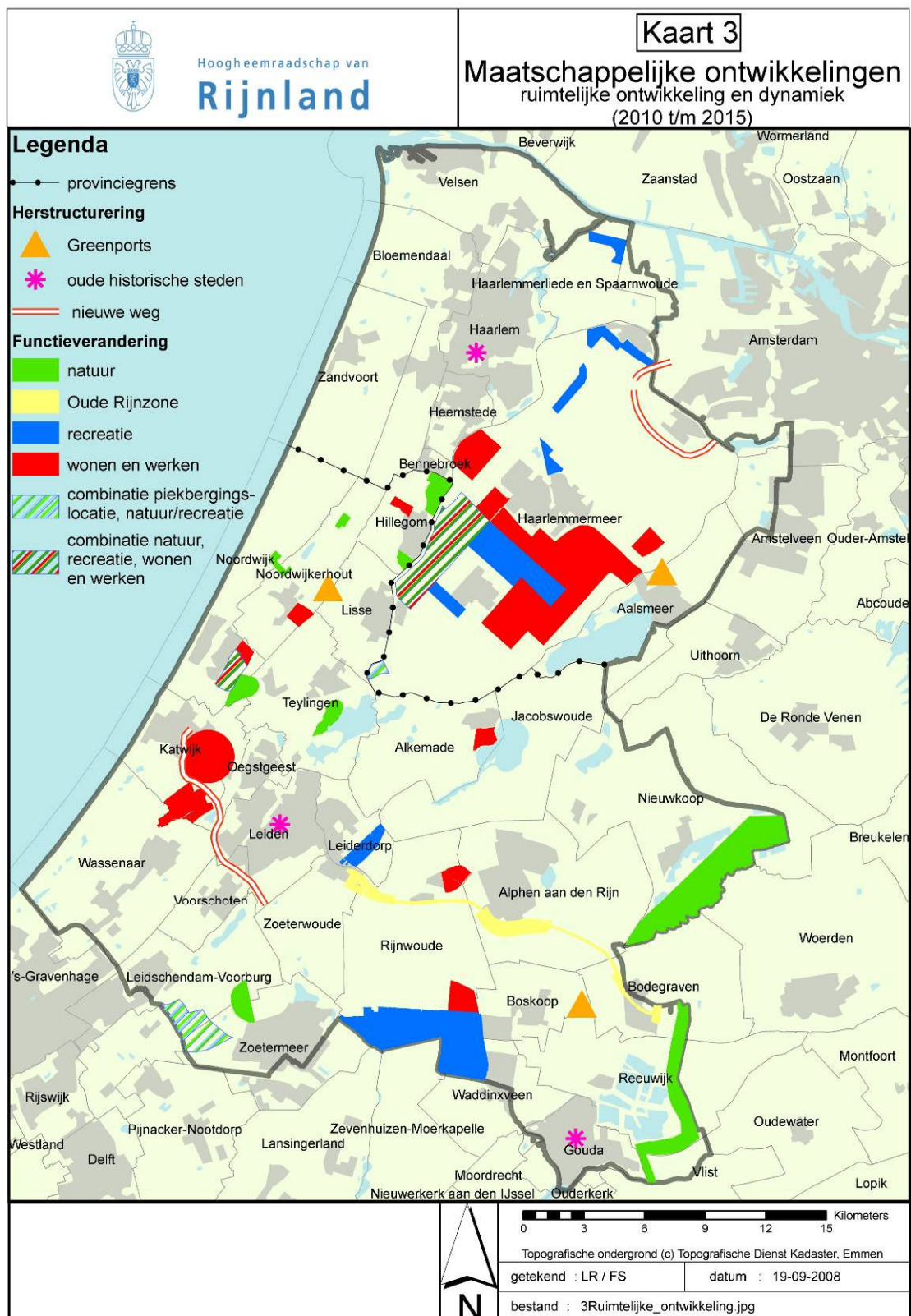
Vooraf bij verandering naar natuur en recreatie liggen kansen voor oplossing wateropgaven Rijnland

Op lokaal niveau kunnen RO- ontwikkelingen vooral in stedelijk gebied goed gebruikt worden om lokale problemen in het watersysteem op te lossen (lengte duikers verkleinen, aanpak doodlopende watergangen, aanleg natuurvriendelijke oevers)

Wie nodig:

Gemeenten/projectontwikkelaars

Natuur/recreatiebeheerders

Beschrijving

Kaart 4 Veiligheid tegen overstroming: Te verwachten opgave keringen

Ruimtelijke spreiding:

Primaire keringen: Langs randen Rijnlands beheersgebied. Deels langs stedelijk gebied (Katwijk, Noordwijk, Gouda)

Regionale keringen: Verspreid over gebied, concentratie in oostelijk deel (randen droogmakerijen/veenweidegebieden). Nauwelijks in stedelijk gebied.

Schaalniveau opgave:

Lokaal, geconcentreerd langs lijnen

Onzekerheid opgave

Primair: weinig, alle keringen zijn getoetst en maatregelen zijn op hoofdlijnen geformuleerd.

Regionaal: nog onzeker, de meeste keringen moeten nog getoetst aan de normen. Uit kennis gebiedsbeheerders en eerste resultaten toetsingen valt te verwachten dat 50% niet voldoet aan normen.

Te verwachten maatregelen:

- verbreden/ophogen

Wie nodig voor realisatie:

Primaire keringen:

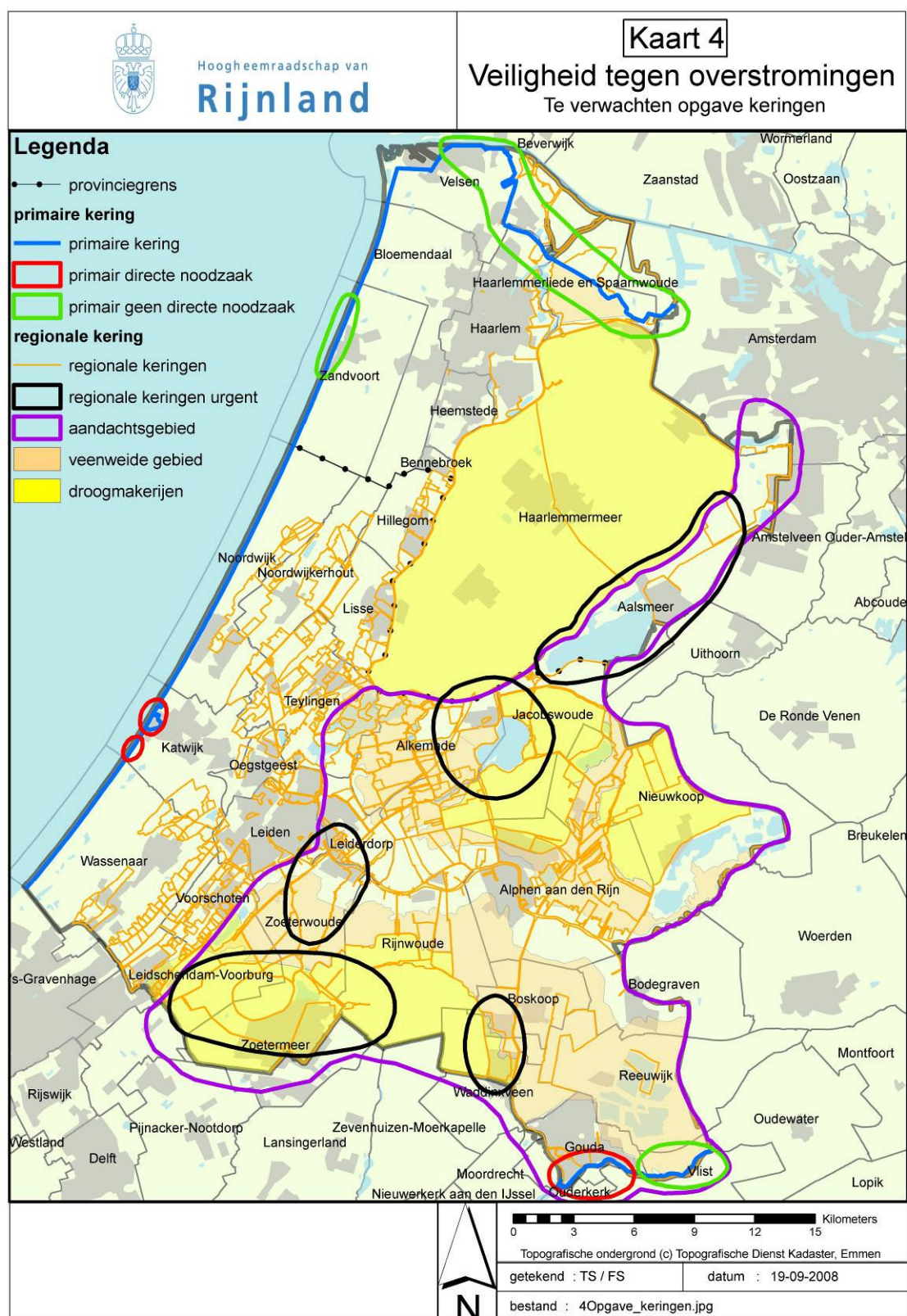
Rijkswaterstaat, gemeenten

Regionale keringen:

- Planvormingsfase: Rijk

Uitvoeringsfase:

- individuele grondeigenaren
- gemeenten

Beschrijving

Kaart 5 Voldoende water: Opgave Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW)

Ruimtelijke spreiding:

Landelijk gebied: erg verspreid over gebied, geen regionale trend te bespeuren

Stedelijk gebied: slechts in enkele gebieden een substantiële opgave (o.a. Gouda, Lisse, Boskoop).

Ook ligt veel stedelijk gebied in boezemland (geen opgave).

Schaalniveau opgave:

Polders: op het niveau van peilvakken (lokaal schaalniveau, diffuus)

Boezem: regionaal (maatregelen Nieuwe Driemanspolder, Zwaansbroek, uitbreiding gemaal Katwijk)

Onzekerheid opgave

Stedelijk gebied: Grote onzekerheid. Op het moment wordt een provinciale verordening opgesteld waar de normering nader gedetailleerd wordt (gereed eind 2009). Waarschijnlijk gaat de 1:100 jaar norm alleen gelden voor bebouwing en grote infrastructurele werken (hoofdwegen, spoor). Dit betekent waarschijnlijk dat er in ons gebied nauwelijks een stedelijke NBW opgave overblijft.

Landelijk gebied: Weinig onzekerheid over de normering. Wel over de doorvertaling in maatregelen. De claim op ruimte voor water is daardoor vrij onzeker.

De vertaling naar maatregelen is een arbeidsintensief traject, omdat dit op een laag schaalniveau ligt en veel gebiedskennis nodig is (lastig in grote stappen snel thuis te doen).

Globale beschrijving maatregelen:

o.a:

- Graven extra water
- Schade uitkering
- Ophogen

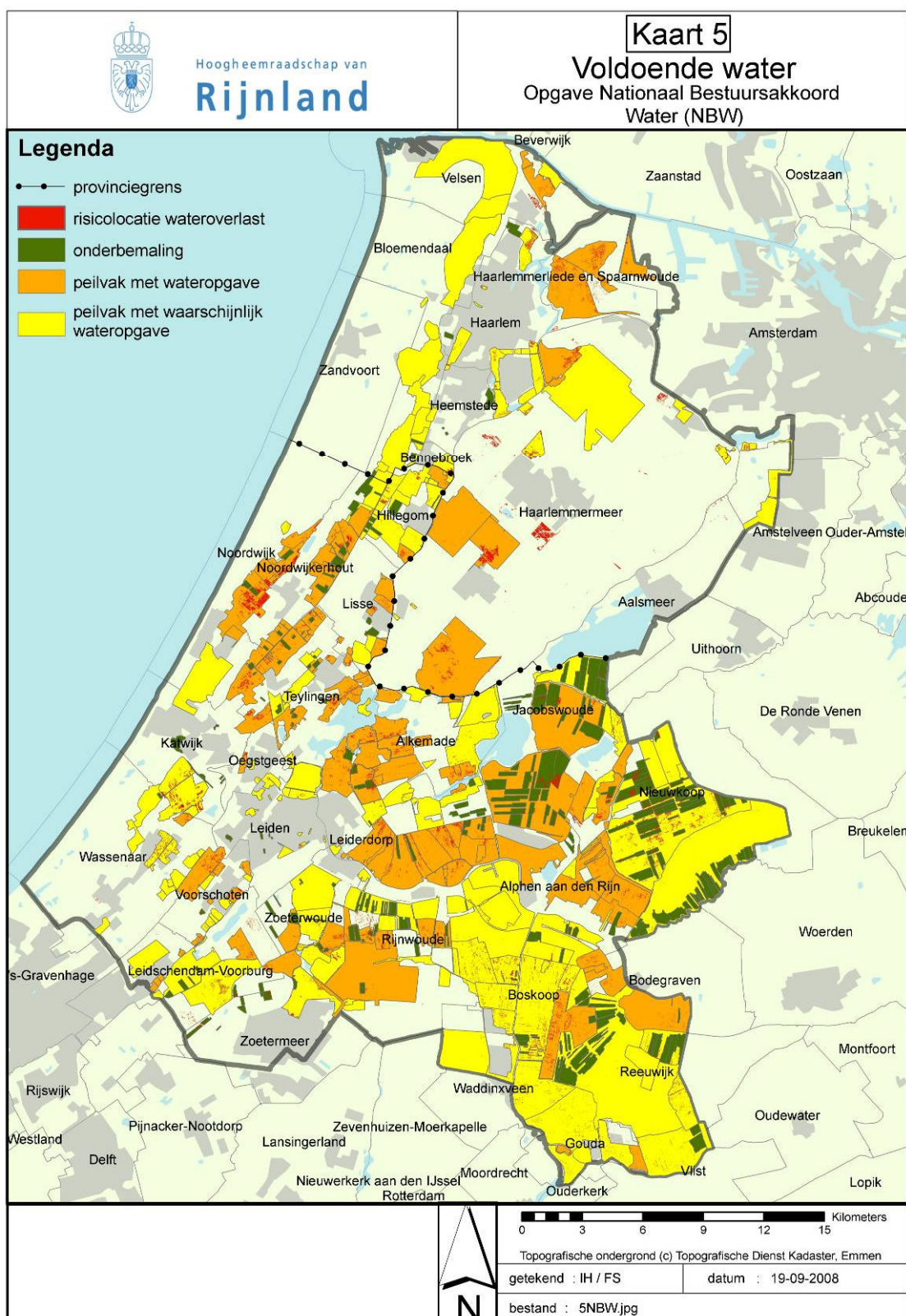
Wie nodig voor realisatie:

- Strategische/Planvormingsfase: provincie (specificatie normstelling in verordening)

- Uitvoeringsfase:

Stedelijk gebied: gemeente/projectontwikkelaars

Landelijk gebied: grondeigenaren (veelal individuele boeren, terreinbeheerders)

Beschrijving

Kaart 6 Voldoende water: Opgave Peilbeheer

Ruimtelijke spreiding:

In principe is het wettelijk over hele gebied verplicht om peilbesluiten te maken.

Geredeneerd vanuit fysieke noodzaak is de opgave op het gebied van peilbeheer het grootst in de volgende gebieden:

- Landelijk gebied: onderbemalingen (ongelijkmatige bodemdaling/versnippering)/ bollenteelt (zeer strak peilregime vereist)/ veenweidegebied (tegenstelling tussen landbouwfunctie/ natuurfunctie en bodemdaling).
- Stedelijk gebied: minder interessant, meestal handhaven huidig peil

Schaalniveau opgave:

Lokaal schaalniveau

Onzekerheid opgave

Het beleidskader rondom peilbeheer is vrij duidelijk en daarmee het onzekerheidsniveau laag. Wel is een belangrijk kenmerk van een peilbesluit de integrale belangenafweging. Het blijft altijd schipperen tussen alle aanwezige belangen op lokaal niveau (kost veel tijd).

Te verwachten maatregelen:

- Peilverandering
- Inrichtingsmaatregelen (stuwen, verbreden watergangen, dammen/poldergemalen)

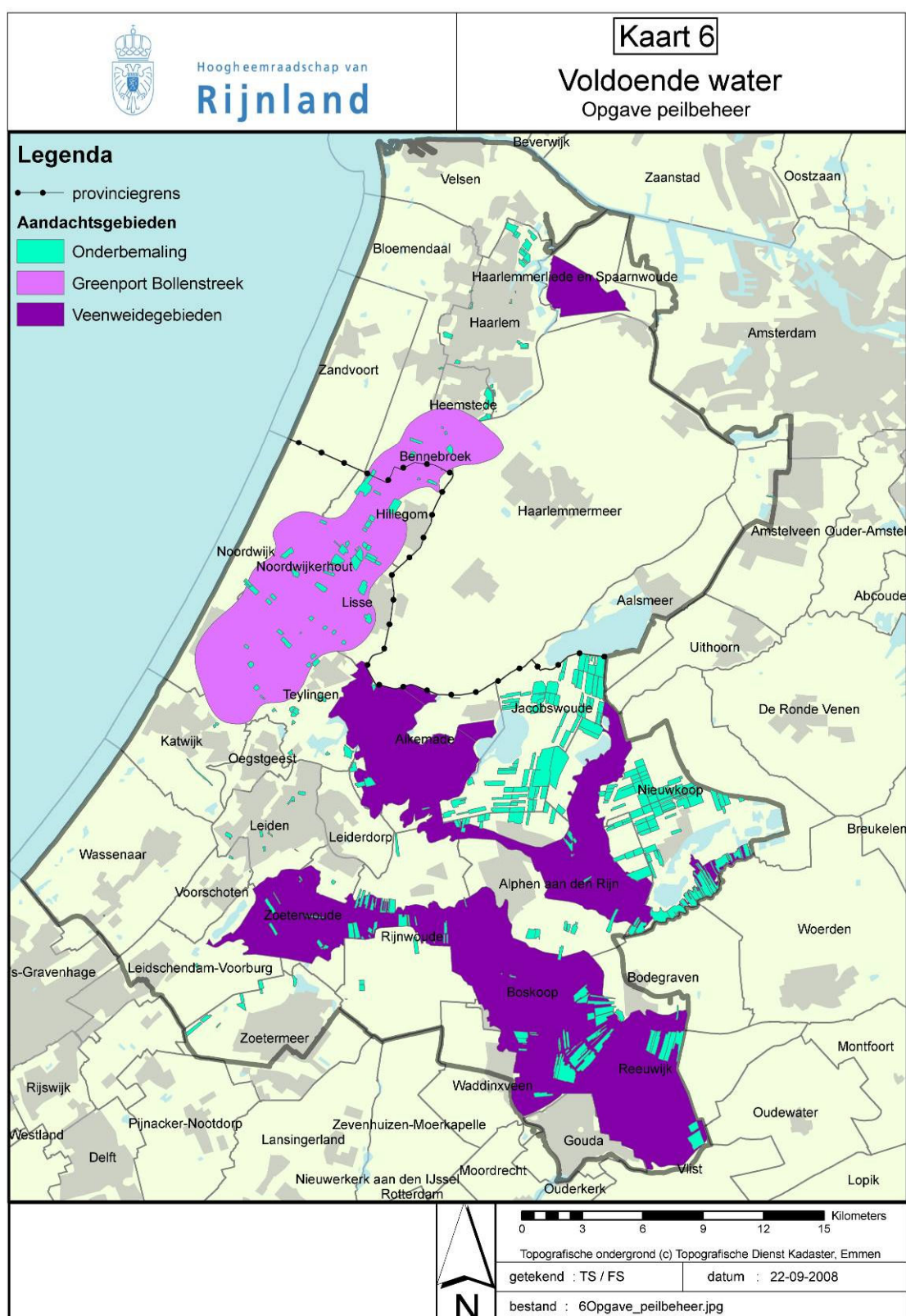
Wie nodig voor realisatie:

Planvormingsfase:

- Indien functieverandering gewenst: provincie
- Agrarische sector/terreinbeheerders/lokale belangengroeperingen

Uitvoeringsfase:

Terreinbeheerders/ individuele grondeigenaren (veelal boeren)

Beschrijving

Kaart 7 Gezond water: Opgave Kader Richtlijn Water (KRW)

Ruimtelijke spreiding:

- Waterlichamen: verspreid over hele gebied, wel geconcentreerd in grotere eenheden (vooral grote plassen).
- Achterliggend gebied: de belangrijkste bronnen van vervuiling zijn:
 - Bestrijdingsmiddelen: Greenports
 - Nutriënten: Landbouw, AWZI's
 - Zware metalen: ?

Schaalniveau opgave:

Waterlichamen: regionaal (grote eenheden)
Achterliggend gebied: lokaal schaalniveau/diffuus.

Onzekerheid opgave

Waterlichamen: lage onzekerheid. De doelen en maatregelen voor de waterlichamen zijn reeds vastgesteld op Rijn Westniveau.

Achterliggend gebied: vrij onzeker. Hier gelden alleen fysisch chemische eisen voor een beperkt aantal prioritaire stoffen (vooral bestrijdingsmiddelen). Inrichtingseisen worden vanuit Europa niet opgelegd en mogen door de waterschappen zelf worden ingevuld. In Rijnlands KRW-strategienota is aangegeven dat in achterliggend gebied ingezet wordt op het GRP-spoor (basisinspanning en waterkwaliteitsspoor), samenwerking in de afvalwaterketen en waterplannen (zonder verdere specificatie van doelen of maatregelen).

Te verwachten maatregelen:

Waterlichamen:

- Natuurvriendelijke oevers
- Isoleren gebied
- Flexibel peilbeheer
- Slibmaatregelen

Achterliggend gebied:

- Riolerings-/zuiveringsmaatregelen
- Bemestingsmaatregelen/maatregelen gericht op een verantwoord gebruik van bestrijdingsmiddelen

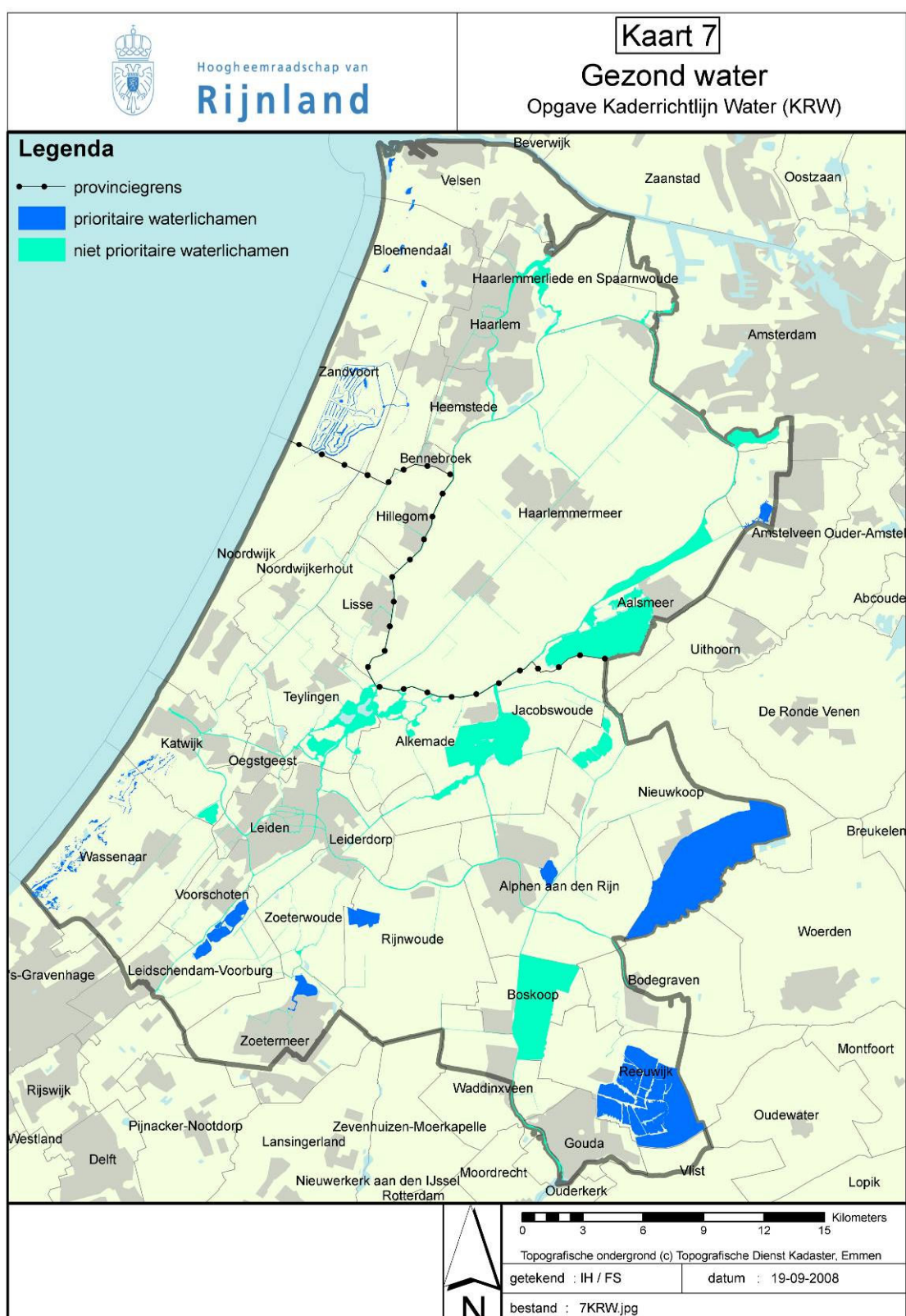
Wie nodig voor realisatie:

Waterlichamen:

- Terreinbeheerders/grondeigenaren/locale belangengroepen

Achterliggend gebied:

- Strategische/Planvormingsfase: Rijk (bestrijdingsmiddelen, bemesting), Greenports (bestrijdingsmiddelen, bemesting), landbouwsector (idem), VNG/gemeenten (riolering/bestrijdingsmiddelen)
- Uitvoeringsfase:
 - Landelijk gebied: individuele boeren
 - Stedelijk gebied: gemeenten (riolering/bestrijdingsmiddelen)

Beschrijving

Kaart 8 Gezond water: Opgave Nationaal Bestuursakkoord Afvalwaterketen (NBA)

Ruimtelijke spreiding:

Verspreid over het gehele gebied; uiteindelijk met alle gemeenten in planperiode

Schaalniveau opgave:

Lokaal/regionaal schaalniveau

Niveau bemalingsgebied

Onzekerheid opgave

Gemiddeld

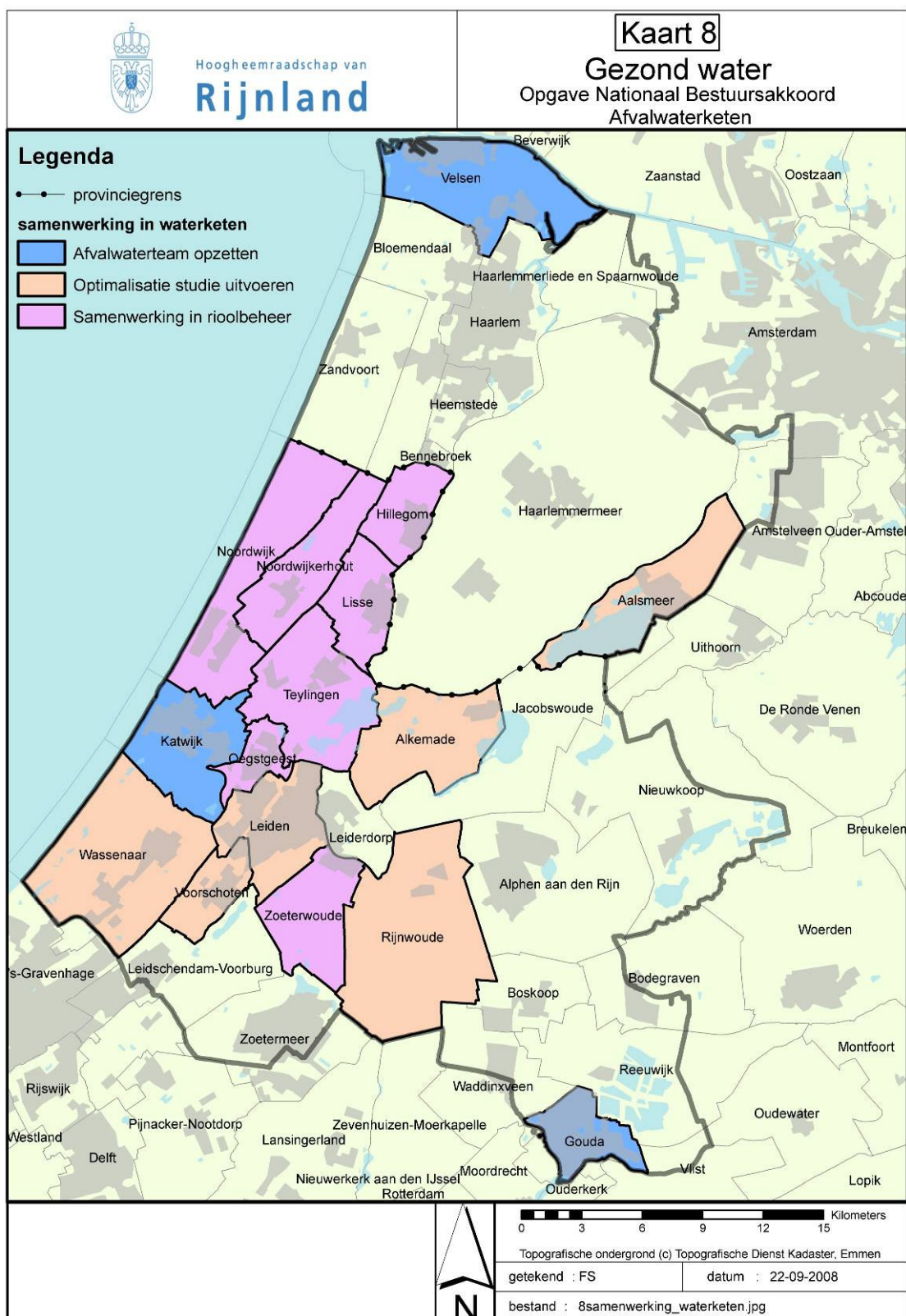
Te verwachten maatregelen:

Gezamenlijke planvorming en investeringswerken ZTW, riolering

Wie nodig voor realisatie:

Gemeenten

Provincie wellicht

Beschrijving

Kaart 9 Gezond water: Rioleringsopgave gemeenten

Ruimtelijke spreiding:

Vooraf oudere grotere steden (Haarlem, Gouda, Leiden) staan voor grote opgave om aan de basisinspanning/waterkwaliteitspoor te voldoen

Schaalniveau opgave:

Gemeenten (lokaal schaal niveau)

Onzekerheid opgave

Weinig onzeker. De maatregelen die gemeenten moeten uitvoeren om aan de eisen te voldoen zijn over het algemeen duidelijk.

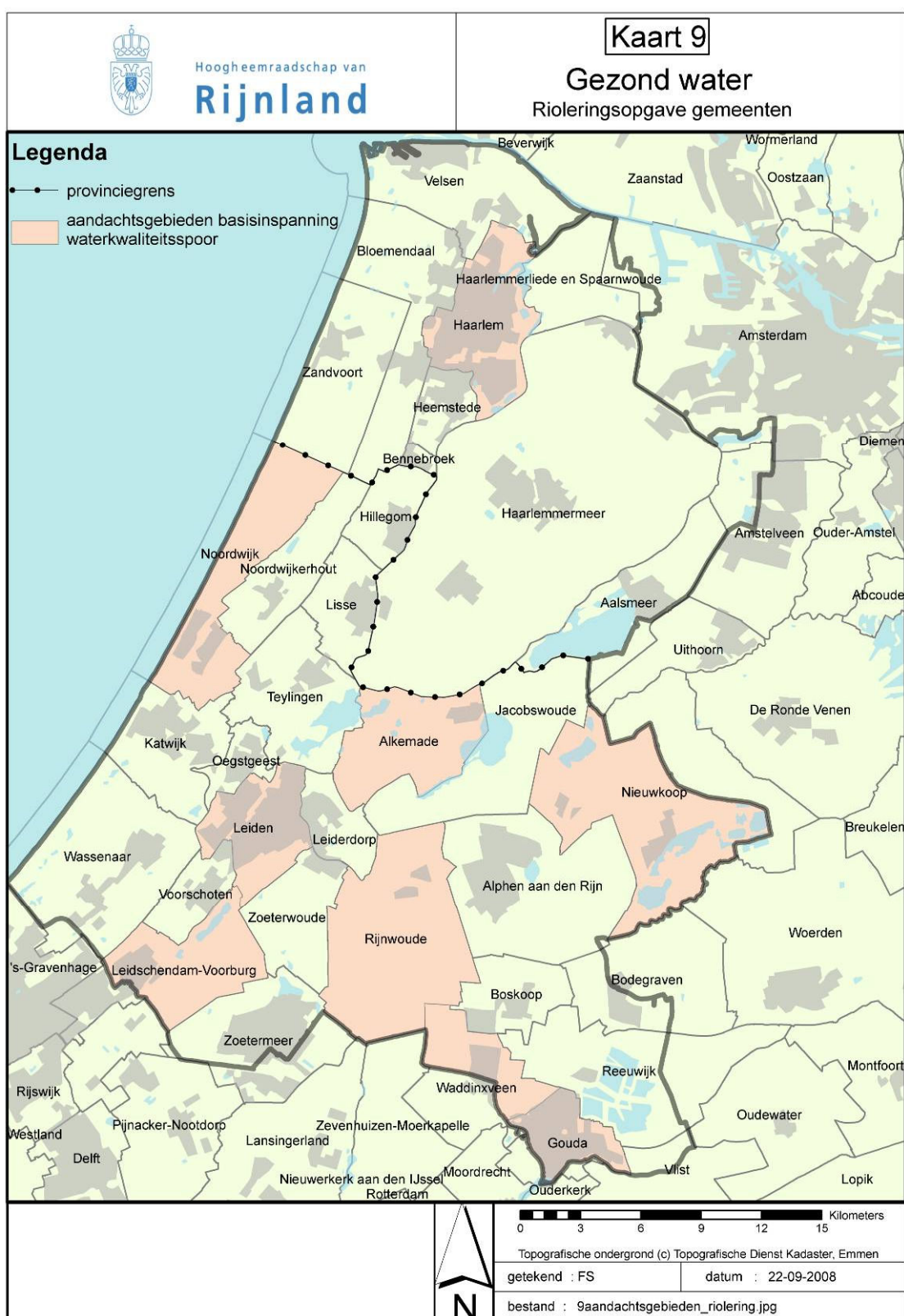
Te verwachten maatregelen:

Basisinspanning en waterkwaliteitspoor, opheffen ongezuiverde rioleringen. Dit zijn opgaven voor de gemeente. Rijnland heeft beïnvloedende (zie kaart 8) en controlerende rol.

Wie nodig voor realisatie:

Gemeenten

Provincie wellicht

Beschrijving

Kaart 10 Gezond water: Verbeteringswerken Afvalwaterzuiveringsinstallaties (AWZI's)

Ruimtelijke spreiding:

Gehele gebied, maar tot 2015 wordt gestart in centraal Rijnland (Hoogmade tot Nieuwveen en Leimuiden tot Hazerswoude Dorp)

Schaalniveau opgave:

Lokaal (beperkt aantal puntbronnen). Lozingen AWZI hebben soms wel regionaal effect, maar aanpak opgave vindt plaats vanuit de puntbronnen (AWZI)

Onzekerheid opgave

Gemiddeld, mede afhankelijk van actualisering lozingenbeleid AWZI's

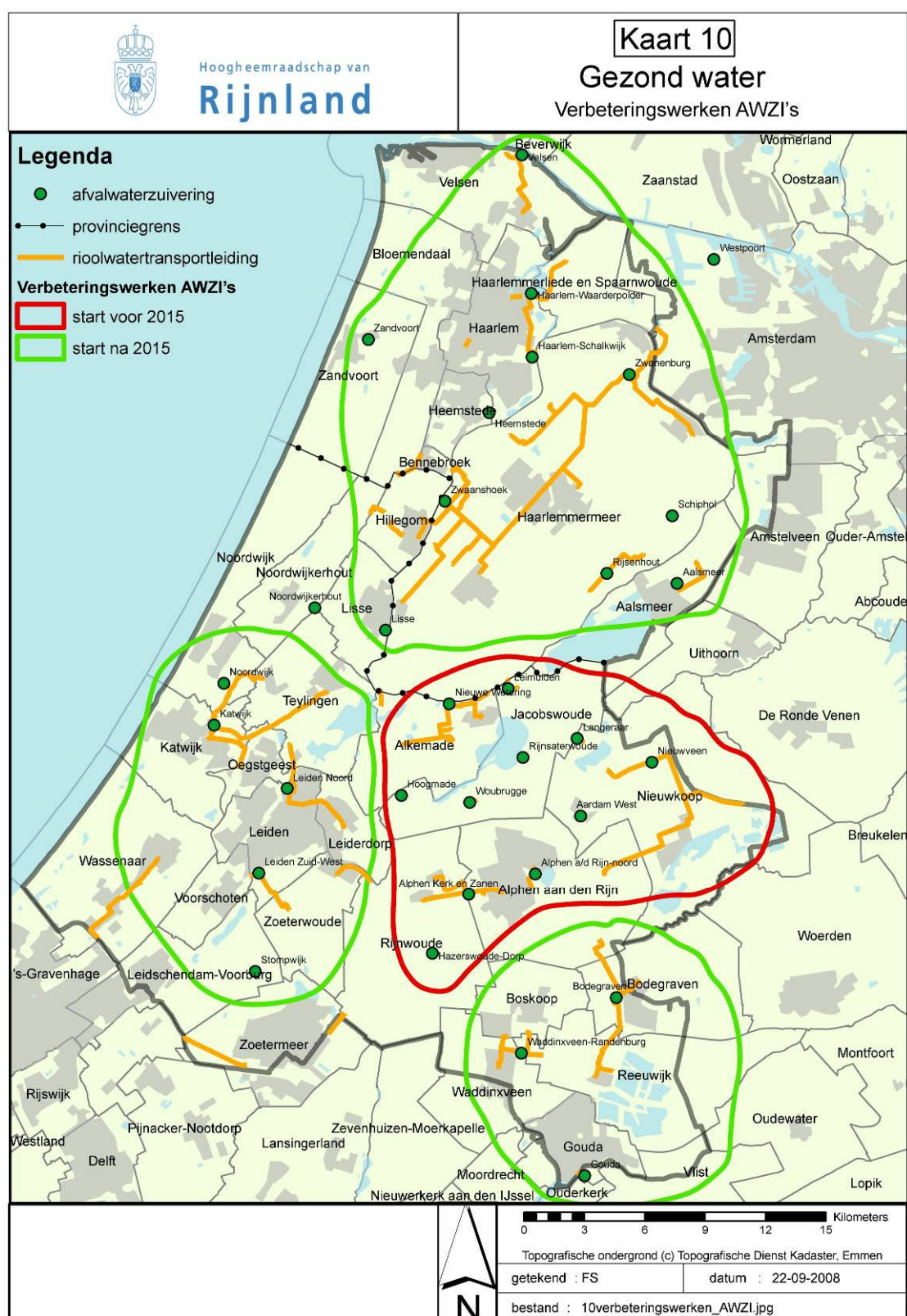
Te verwachten maatregelen:

Investeringsprogramma Zuiveringstechnische werken; leidingen, gemalen, AWZI's (renovatie, centraliseren kleinere AWZI's, uitbreiding AWZI's met nieuwe technieken)

Wie nodig voor realisatie:

Gemeenten

Provincie wellicht

Bijlage 4 Overzicht KRW maatregelen in waterlichamen (2010-2015 en 2016-2027)

Tijdvak	2010-2015
---------	-----------

Omvang maatregelen		SGBP																
		Puntbronnen (art 11-3 g)	Diffuse bronnen (art 11-3 h)		Regulerend waterbeweging en hydromorfologie (art 11-3i)						Aanvullende maatregelen (art 11-4)					Extra maatregelen (art 11-5)		
		overige emissiereducerende maatregelen	overige brongerichte maatregelen	Verwijderen verontreinigde bagger	aanpassen inlaat / doorspoelen / scheiden water	aanpassen waterpeil	vispasseerbaar maken kunstwerk	verbreden / nvo; langzaam stromend / stilstaand water	overige inrichtingsmaatregelen			aanleg speciale leefgebieden voor vis	uitvoeren actief visstands- of schelpdierstandsbeheer	uitvoeren actief vegetatie- / waterkwaliteitsbeheer		aanleg speciale leefgebieden flora en fauna	overige instrumentele maatregelen	uitvoeren onderzoek
Code	Waterlichaam	stuks	stuks	m3	stuks	ha	stuks	km	ha	km	stuks	stuks	stuks	ha	km	ha	stuks	stuks
NL13_02	Vlietland							2,6			5	1				5,6		2
NL13_03	Zegerplas				1													1
NL13_09	Broekvelden Vettenbroek														5,9			
NL13_10	Zoetermeerse Plas				1		1											1
NL13_11	Reeuwijkse Plassen			145.000	11	718		14,8					5				1	6
NL13_12	Langerse Plassen																	1
NL13_13	Amstelveense Poel				1	55	1	1,1										2
NL13_14	Vogelplas Starrevaart								8,2	0,9				19				
NL13_18	De Wilck				1		1	7,1										
NL13_19	Polder Steijn + weidegebied			221.000	2			25										1
NL13_20	Nieuwkoopse Plassen	1	1		3	2014	1	8			2		1					
NL13_35	Zuid-Kennemerland							1										
NL13_37	Berkheide										1							
Beheergebied																		4
Totaal		1	1	366.000	20	2787	4	59,6	8,2	0,9	8	1	6	19	5,9	5,6	1	18

Tijdvak	2016-2027
----------------	------------------

Omvang maatregelen		SGBP								
		Regulering waterbeweging en hydromorfologie (art 11-3i)						Aanvullende maatregelen (art 11-4)		
		aanpassen inlaat / doorspoelen / scheiden water	vispasseerbaar maken kunstwerk	verbreden / n.v.o. langzaam stromend / stilstaand water	overige inrichtingsmaatregelen			uitvoeren actief vegetatie- / waterkwaliteitsbeheer	overige beheermaatregelen	aanleg speciale leefgebieden flora en fauna
Code	Waterlichaamnaam	stuks	stuks	km	ha	km	stuks	km	stuks	ha
NL13_01	t Joppe	1		1,4		0,7		0,5	1	7,3
NL13_03	Zegerplas			2,2						5,6
NL13_04	Nieuwe Meer			2,1		2,1		2,3		6,3
NL13_06	Kagerplassen			28,0		16,9		0,6		29,2
NL13_07	Westeinderplassen	1		4,9	162	2,7	1	2,0	1	
NL13_08	Braassemermeer en Wijde Aa			6,6		1,7	1	4,0	1	47,8
NL13_10	Zoetermeerse Plas			0,5						0,7
NL13_16	Spaarne, Mooie Nel en Liede			8,8		3,9		1,5		11,5
NL13_23	Aalsmeer	2		0,6		2,8			1	
NL13_25	Vaart Haarlemmermeerpolder		3	9,3						
NL13_27	Vaart Polder de Noordplas		2	13,2						
NL13_28	Vaart Polder Vierambacht		1							
NL13_29	Vaart Wassaarschepolder		1	0,5						
NL13_30	Vaart Reeuwijk en Sluipwijk		1	5,0						
NL13_31	Vaart Houtrakpolder		1	1,6						
NL13_32	Vaart Polder Bloemendaal		1	1,8						
NL13_33	Vaart Polder Nieuwkoop		1							
NL13_34	Vaart Zuid- en Noordeinderpolder		1	5,3						
NL13_39	Vliet, Rijn-Schiekanaal, Oude Rijn tot ui			0,3						
NL13_40	Westelijk deel Ringvaart Haarlemmermeer			6,0						
NL13_41	Oostelijk deel Ringvaart Haarlemmermeer			0,5						
NL13_42	Noordelijk deel Ringvaart Haarlemmermeer			3,0						
NL13_44	Does en omliggende kanalen			1,0						
NL13_45	Brakke vaarten zuidelijk veengebied			2,6						
NL13_46	Wateringen Wassenaar en Valkenburg			0,8						
NL13_47	Trekvaart systeem			20,8		6,539				
Totaal		4	12	126,7	162	37,3	2	10,9	4	108,4